

ବୃହତ୍
ଭାଗ୍ୟ

ଅନୁବାଦ

ବୃହତ୍ ଭାଗ୍ୟ

ପଦ୍ମବନମ

ଜି. ମହାପାତ୍ର ଏଣ୍ଡ କୋ:

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

କଟକ

ବୃହତ୍‌ଭଣ୍ଡ

ଲେଖକ :
ଫତୁରାନନ୍ଦ

ପ୍ରକାଶକ :
ଜେ. ମହାପାତ୍ର ଏଣ୍ଡ କୋ.
ନିମଚଉଡ଼ି, କଟକ-୨

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ :
୧୯୭୭

ମୁଦ୍ରଣ :
ଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ କୋ-ଅପରେଟିଭ ପ୍ରେସ୍
ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨

ମୂଲ୍ୟ : ଦଶ ଟଙ୍କା

BRUHAT BHANDA

Stories by :
FATURANANDA

Published by :
J. Mohapatra & Co.
Nimchaudi, Cuttack-2

Printed at :
Sri R. N. Co-op. Press,
Balubazar, Cuttack-2

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହୃଦୟାନନ୍ଦ ନାୟକ, କରକମଳେଷୁ

ସାହିତ୍ୟପ୍ରେମୀ ନ ଥିଲେ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ସାହିତ୍ୟିକ ପ୍ରେରଣା
ସାଧନା ନାହିଁ । ଫଳରେ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଲେବଳ ନିମ୍ନ କୁଳ୍ପନରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ
ହୁଅନ୍ତା ।

ମୋର ଯତ୍ନକ୍ଷତ୍ର ସୃଷ୍ଟିରେ ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା, ସହାନୁଭୂତି
ପାଇଛି ତାହା ମୋର କ୍ଷୁଦ୍ର ଲେଖନୀକୁ ଉତ୍ତୀବିତ କରୁଛି ।

ଏଣୁ ଏ ପୁସ୍ତକଟି ଆପଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେକରୁଛି ।

ଆପଣଙ୍କର

ଗୁଣମୁଗ୍ଧ

ପଦ୍ମରାଜନ

ଉପହାର

ଶ୍ରୀ/ଶ୍ରୀମତୀ.....ଙ୍କୁ

ଭକ୍ତି/ଶ୍ରଦ୍ଧା/ବନ୍ଧୁତ୍ବ ନିଦର୍ଶନ ସ୍ବରୂପ ।

ସ୍ୱାକ୍ଷର.....

ମୁଖବନ୍ତ

ଫରୁଗନନ୍ଦ, କଉରୁକଥା ନାମଟି ଓଡ଼ିଶାର ସହର ଓ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ପ୍ରିୟ । ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ନାମଟି ଲେଖକ ଓ ପାଠକମାନଙ୍କ ମହଲରେ ପ୍ରାୟ ଅପରିଚିତ । ତାଙ୍କ ନିଜଦିଆ ନାମ ଓ ଶିଳ୍ପକର୍ମ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ନିବିଡ଼ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅନ୍ୟତ୍ର ଦୂର୍ଲଭ ।

ଏ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଗମ୍ଭୀର ହେଉଁ ହେଉଁ କୋହନୂରମାନେ ମାକଡ଼ା ପଥର ପାଲଟି ଯାଉଛନ୍ତି - ସ୍ଵାର୍ ସ୍ଵାର୍ ସ୍ଵଗନ୍ଧ ଚରିତଂ ଦାରୁଭୂତୋ ମୁରାରିଃ । ଦୁର୍ଗାଦିର ଅବାଧ ଦଗ୍ଧକୟ, ବିକଟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟବୋଧ, ଜୀବନକୁ ଦୁର୍ବିସ୍ଵସ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ନାନା ଅସ୍ଵାଦ ରୋଗବ୍ୟାଧି ଓ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣ ପେଷି ହୋଇଯାଉଛି । ହସ୍ତ ଲଭିଯାଉଛି । ହାସ୍ୟ ହିଁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟଦାୟୀ, ଘର୍ଷଜୀବନ ଲାଗି ଜୀବର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପାଥେୟ, ସର୍ବଭୋଗ ମହୋଷ୍ଠ୍ୟ ।

ଏକାନ୍ତ ଜଞ୍ଜାଳିମୁକ୍ତ କରି ଫରୁଗନନ୍ଦଙ୍କ ପରି ଶୁଦ୍ଧ ହାସ୍ୟରସର ଲେଖକଙ୍କୁ, ସମାଜକୁ ହସାଇବାର ସମସ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇଦେବା ଉଚିତ୍ । ତା' ହେଲେ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ଓ ପାଗଳାଶାଳା ସଖ୍ୟା ଆସେ ଆସେ ଉଠା ହୋଇଯିବ ।

ଟାଙ୍କର ମରୁରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲ ପରି ହସିବାର ଯେଉଁଠି ତଳାଙ୍କ ସମ୍ଭାବନା ନ ଥାଏ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେଇଠି ହିଁ ହସ ଫୁଟେ । ବହୁକାସ୍ତୁଷ୍ଟ, ବଳିକାଧନ, ଖାଦ୍ୟର ପାହାଡ଼, ପାମୟର ଝରଣା ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଳ୍ପ ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ହସିଲ ପରି ଦଶନ୍ତ; କିନ୍ତୁ ହସାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଫରୁଗନନ୍ଦ ନିଜେ ହସନ୍ତି ଅଳ୍ପ । ହସିବାର ସଜାତି ବା ପରିସ୍ଥିତି ତାଙ୍କର ନାହିଁ ବରଂ ଲୁହରେ ବୋହୁଥିବା ଲାଗି ମାର୍ମିକ କାରଣମାନ ରହିଛି ।

ମୌଖିକ ବାକ୍ସିକ୍ତ ତାଙ୍କର ଉଠା; କିନ୍ତୁ ଲେଖନୀ ଧଇଲେ ତାଙ୍କର ଐନ୍ଦ୍ରିୟାତ୍ମକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣରୁ ଅବାରିତ ଗଭିରେ ସୁଧାଧାରା ଝରୁଥାଏ । ହାସ୍ୟ କଲ୍ଲୋଳକାର କବିତ୍ଵରୂପ ପରି ସେ ଚରବ୍ୟଥାଦାୟୀ ସମାଜର ଜମାଟ ବ୍ରଣମାନ ଫଟାଇଛନ୍ତି । ଔଷଧ ବୋତଲ ପରି ତାଙ୍କ ପୁସ୍ତକମାନ ବେତେ ରୋଗୀଙ୍କର ରୋଗଶଯ୍ୟାର ଅଦଳମୁଦ । ତାଙ୍କ ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ି ହସି ହସି କେତେ ରୋଗୀ ଭଲ ହୋଇଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ନିର୍ଭର ଶବ୍ଦରେ ଜାଣେ ।

ଏଠି ନାଟକରେ ବିଦୁଷକ ବା ଯାହାରେ ଦୁଆର ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଫରୁରନମଙ୍କ ପରି ଲେଖକ ଜୀବନ ନାଟକର ଚର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଯାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭୂମିକା କସ୍ତିନ୍ କାଳେ ଗୌଣ ହେବାର ନୁହେଁ । ସେ ସର୍ବ ପ୍ରଗୋପଯୋଗୀ ଓ ସର୍ବୋପରି ଜୀବନୋପଯୋଗୀ । ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ତାଙ୍କର ଲେଖା ପଢ଼ିଲେ ପାଠ୍ୟ । “ଦେଖ ଦେଖ, କଅଣ ଲେଖିଛନ୍ତି, କଅଣ ଲେଖିଛନ୍ତି ଏଥର ?” ବାଳକଠାରୁ ବୃଦ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁପ୍ରସରେ ତାଙ୍କ ଲେଖା ପାଠ୍ୟ । ଏହା ନିଶ୍ଚୟରେ ପଢ଼ି ହୋଇଯାଏ । ପଢ଼ି ବା ଭିତରେ କେତେ ସ୍ମୃତି ନେତେ ହାସ୍ୟର ଗୁଞ୍ଜନ ବା କଳି କଳି ଉଦହାସ୍ୟ— ଏକକ ବା ସମକେତ ।

ଫରୁରନମ, ବ୍ରଜନାଥ, କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ଫକୀରମୋହନ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତଙ୍କ ହାସ୍ୟରସର ପରମ୍ପରାକୁ ପୁଷ୍ଟ, ପ୍ରସାରିତ ଓ ଅଧିକ ସାବଜନନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଆଖିକ ଭାବରେ ନୁହନ୍ତି ପୁର ମାହାରେ ହାସ୍ୟରସର ଲେଖକ । ଅଗ୍ନୀକତା, ବାଉଁଶତା ବା ଭଣ୍ଡାର ସୀମା ବେଳେ ବେଳେ ହୁଇଁଯାଏ ତାଙ୍କ ଲେଖନ । ସେତିକି ଦୂର କରିପାରିଲେ ବାତାବରଣ ଅଧିକ ସୁସ୍ଥ ଶୁଦ୍ଧପୁତ, ସୁରଭିସୁକ୍ତ ଓ କାକଳି ମୁଖର ହୋଇ ପାରନ୍ତା ।

ନାଟକା ଚନ୍ଦ୍ରକର, ସାହୁଦ୍ୟ ଗୁପ୍ତ, ମଙ୍ଗଳବାରିଆ ସାହୁଦ୍ୟ ସମ୍ବଦ, ହେରେଷା, ହସକୂର, ବିଦୁଷକ ପୁସ୍ତକ ପରି ତାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁସ୍ତକ “ବୃହତ୍ ଶ୍ରେଣୀ” ଲେକ୍ଚର୍ସ ହୋଇପାରିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଶୈଳୀ ଓଡ଼ିଆ ସାହୁଦ୍ୟରେ ସ୍ବାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଚିହ୍ନିତ ଓ ଅଭିନବ । ସେ ଅନୁସରଣକାରୀ ବା ଅନୁକରଣକାରୀ ନୁହନ୍ତି, ଲେଖକ ଭାବରେ ଏକାନ୍ତ ମୌଳିକ । ତାଙ୍କ ଲେଖନ ଉପରେ ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି ହେଉ ।

ଡକ୍ଟର କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଦାଶ

ତା ୨୭ । ୫ । ୭୭ : କଟକ

ମୋ ଆତ୍ମ ପଦେ

ଏ ବହୁରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଗପ ବିଭିନ୍ନ ପରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ସାରିଛି ।
ପାଠକମାନଙ୍କର ମତାମତ କିଛି କିଛି ମୋ କାନରେ ପଡ଼ିଛି ।

ଅଥେ ଉପରକୁ ଟେକିଲେ ଅଥେ ତଳକୁ ଟାଣିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଯେଉଁଠି ସେଇଠି
ବସିଛି । ଏ ଟେକା-ଟଣା ମୋ କଲମକୁ ଠିକ୍ ବାଟରେ ନେଉଛି ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ
କରୁଛି । ପ୍ରଶଂସକ, ନିନ୍ଦକ ଉଭୟେ ମୋର ହୃଦକାଶ । ସାହିତ୍ୟ ସମୁଦ୍ରରେ ମୋ
ତଙ୍ଗାଟି ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ପ୍ରଶଂସକମାନେ ହେଲେ ମୋର ଆତ୍ମଲ ଆଉ ନିନ୍ଦକମାନେ
ହେଲେ ମଙ୍ଗୁଆଳ । ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର ଅଭାବ ହେଲେ ତଜା କେବଳ ଶୁଣିବା
କମ୍ପା ବୁଝିବା ହିଁ ସାର ହେବ । ଏଣୁ ଏ ସୁପ୍ରକ ପ୍ରକାଶନର ଶୁଭ ଅବସରରେ ମୁଁ
ଉଭୟ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ ବିନମ୍ର ଅଭିବାଦନ ଜଣାଉଛି ।

ପ୍ରକାଶକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନବକିଶୋର ମହାପାତ୍ର (ଜେ. ମହାପାତ୍ର ଏଣ୍ଡ କୋଃ)
ମୋତେ ବାରଦ୍ଦାର ଶୁଣି ପିଣ୍ଡା ହେବାରୁ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡାଟି ମୋତେ
ବେଢ଼ ଆରେଇ ଯାଇଛି । ତାଙ୍କୁ ମୋର ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞତା ଓ ସଦ୍‌ହ୍ନା ଜଣାଉଛି ।

ପଦ୍ମରାଜନ

ତା ୨୭ । ୫ । ୭୭

ସୂଚୀପତ୍ର

୧ । ଖେପା ଜାଲରେ କୁହୀର	୧
୨ । ଦ'ପହରୀଆ ଚଟିଘର	୧
୩ । ସର୍ପରାଜ	୧୧
୪ । କାଢ଼ୁ ସାନ୍ୟାଲ ଖୋବଣ ସମିତି	୧୭
୫ । ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଆମ ଗୁରୁ	୩୪
୬ । ବଡ଼ ପାଟିଆ ଉପାଦ	୪୦
୭ । ଶ୍ରମଦାନ	୪୭
୮ । ନିକଟା ବାଙ୍ଗୁଡ଼ୁ	୫୭
୯ । ସାହୁ ଶିବାଜୀ ଥେଟର	୬୪
୧୦ । କଟ୍ଟା କାଢ଼େ	୭୦
୧୧ । ଅଥାନ ଚପା ପକ୍ଷ	୭୮
୧୨ । ଶେଷ ପୁରେଇ ଦଳ	୮୫
୧୩ । କମିଶନ ବାଜୁ	୯୧
୧୪ । ସସ୍ପେନ୍ସନ୍ ଠାକୁର	୯୮
୧୫ । ଛୁଙ୍କ ମହାତ୍ମ୍ୟ	୧୦୭
୧୬ । ଟ୍ୟାନକ୍ ଏସିଡ଼ ମିକ୍ସର	୧୧୦
୧୭ । ଛନ୍ଦ ମଞ୍ଜି ଅକ୍ସିର	୧୧୭
୧୮ । ଖେଚର ବାବା	୧୨୩
୧୯ । ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକ କୋମ୍ପାନି	୧୩୦
୨୦ । ଗାଲି ମାଲିକା	୧୩୮
୨୧ । ସେହୁ	୧୪୭
୨୨ । ଚଠି ପଡ଼ା	୧୫୪

ଝୋପା ଜାଲରେ କୁନ୍ତୀର

ସକାଳଟାରେ ଚନ୍ଦେଇପୁର ଥାନା ପିଣ୍ଡାରେ ଦାଣ୍ଡେଗା ବାବୁ ବସିଥାନ୍ତି । ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ଆସି ଫେରୁଥିଲେ, “ଆଜ୍ଞା । ଦେଖନ୍ତୁ ସଦେଇ ସାହୁ ପୁଅ ଜବରଦସ୍ତି ମୋ ଗଛରୁ ଗୋଟାଏ ଡାଳ ହାଣି ନେଲା । କହୁଲରୁ ଓଲଟା ବେଜମାନ କରି ଗାଲିକୁ ଗାଲି ଦେଲା ତା ଉପରେ ପୁଣି ବାଡ଼େଇଲା ।

ଦାଣ୍ଡେଗା ବାବୁ ଲୋକର ଗୋଡ଼ରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ଚାହିଁଦେଇ କହଲେ—
“ତୁ ତ ମାଡ଼ ଖାଇଲୁ ମୁଁ କଅଣ କରିବି । ତୁ ଯାଉନୁ ତା ଡାଳ ହାଣୁ ।”

“ଆଜ୍ଞା ସଦେଇ ସାହୁ ଗାଆଁର ଜଣେ ମୁଣିଆ ଲୋକ । ତା ହାତରେ ବହୁତ ଗୁଣ୍ଡା ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ମୋର ଜୁ କାହିଁ ?”

“ତେବେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହୁନୁ ।”

“ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କ ମୁହଁ ବଢ଼ିଯିବ । କାଲି ସକାଳେ ମୋ ଘରେ ପଶି ବେକିତ୍ କରିବେ । ଆପଣ ଏହାର ପ୍ରତିକାର ନ କଲେ ମୋ ଅବସ୍ଥା ଅଠାଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।”

“ଯାଉନୁ କୋର୍ଟକୁ ମୋ ପାଖକୁ କାହିଁକି ଖାଲି ହାତରେ ଆସିଲୁ ? ମୁଁ କଅଣ ତୋର ଦେଠିଆ । ଯା’ ପଲା, ମୁଁ କିଛି ଶୁଣିବନି ।”

“ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଦର୍ଶନ ଦେବା କଥା ଜାଣି ଦଶଟି ଟଙ୍କା ନେଇ ଆସିଛି । ଏତିକି ରଖନ୍ତୁ ।”

“ହଁ। ବୁଦ୍ଧି ଅଛି । ଆଗ୍ରା ରୁ ଯା ତାକୁ ମୁଁ ପାନେ ଦେଉଛି । ଆରେ ଜମାଦାର ଯା’ ସଦେଇ ସାହୁକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣ । ତା’ର ଶର ରୋଆବ ହେଇ ଗଲଣି ଦେଖୁଛି ।”

ତାଁ ବାଲ ଓ ଜମାଦାର ଦୁହେଁ ଆନାରୁ ବାହାରିଗଲେ । ବାଟରେ ଜମାଦାର ପଚାରିଲା—“ହଜରେ ବଡ଼ ବାବୁକୁ ତ ଦଣ ଟଙ୍କା ଦେଲୁ, ମୋ ପାଇଁ କେତେ ରଖିବୁ ?”

“ଆଜ୍ଞା ରେଟ୍ ତ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଏତଲ ପିତ୍ତ ଦାବୋଗା ବାବୁଙ୍କ ଦଣ ଟଙ୍କା ଜମାଦାର ବାବୁଙ୍କ ଦୁଇ ଟଙ୍କା । ମୁଁ କ’ଣ ଜାଣିନି, ହେଇ ନଥନ୍ତୁ ଦି’ଟଙ୍କା ।”

“ହଁ। ସମସ୍ତଦାର ଆଦମ୍ ଅଛି । ହଉ ଯା, ସଦେଇ ସାହୁକୁ ପାଣି ପେଜୁଛି, ମୁଁ ତ ଅଧେ ରୋଆବ ଛଡ଼େଇ ଦେବ । ବାକୀ ଅଧକ ବଡ଼ବାବୁଙ୍କ ଜମା ରହିବ ।”

ଜମାଦାର ସଦେଇ ସାହୁକୁ ଫୁମ୍ ଫୁମ୍ କରି କହିଲା—“ବଡ଼ବାବୁ ବଡ଼ ସଙ୍ଗୀନ ଦଫା ଖଞ୍ଜିଦେଲେଣି । କଥାତ ସରି ଯାଇଥାନ୍ତା । ବଡ଼ବାବୁଙ୍କୁ ବୁଝେଇ କହିବାରୁ କାଗଜ ପତ୍ର ରଖିଦେଇ ଡକେଇଛନ୍ତି । ମୋ ବକ୍ସିସ୍ତା ଆଗ ଦେଇଦିଅ, ତା’ପରେ ଆସ ।”

ସଦେଇ ସାହୁ ଭରବର ହୋଇ ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା ଜମାଦାରବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ଜମାଦାର ତା’କୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ କହିଲା—“କହୋ ଦି’ ଟଙ୍କା କଥଣ ? କଥଣ ଭୁକ ମାଗୁଛି କି ? ଉଆରଣ୍ଡା ଆସିଛି । ତମକୁ ବାନ୍ଧି, ହାତଜଡ଼ି ପକେଇ ନେଇଥାନ୍ତି । ତମ ଇଚ୍ଛାତ ରଖିବାକୁ ଗୁପ୍ତରେ କହିଦେବାର କଥଣ ଏଇ ପ୍ରତିଫଳ । ରଖ ରଖ ଖୁବ୍ ଟଙ୍କା ମୁଁ ଦେଖିଛି । କୋଡ଼ିଏରୁ ଖଣା ହେଲେ ମୁଁ ହୁଇବି ନାହିଁ ।

ସଦେଇ ସାହୁ ଆଗପଛ ବିରୁରକରି ଗୋଟିଏ ଦଣଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ଜମାଦାର ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ କହିଲା—“ଜମାଦାର ବାବୁ ଏତକ ରଖ । କଥା ମାନ । ଗଛକୁ ମୂଲରୁ ତାଡ଼ିଦେଲେ ଚଳିବ ?”

×

×

×

×

ସଦେଇ ସାହୁ ଆନାରେ ପହଞ୍ଚି ବଡ଼ବାବୁଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ନବେଡ଼ିଆଆ ଜମାଦାର ପକେଇଲେ । ଦାବୋଗା ବାବୁ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଯାଇ କହିଲେ—“ଦେଖ

ତମ ପୁଅ ଆଉ ତମେ ଗହନ ଦଫାରେ ପଡ଼ିଛ । ଗୃହଭଙ୍ଗ, ବଳସ୍ତୟୋଗ
ତକେଇତା ଓ ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଦଫା ଲଗୁ ହୋଇଯାଇଛି । ସେଥିନ୍ କେଶୁ
ସଜା ୩ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ହେବନି । ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ ।”

ହାଉଲି ଖାଇ ସଦେଇ ସାହୁ କହିଲେ — “ଆଜ୍ଞା ତା ଆମ୍ଭ ଡାଳଟା ମୋ
ବାଡ଼ି ଟପି ଏକାବେଳେକେ ମୋ ଗୁଳି ପାଖାପାଖି ଥିଲା । ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ସେଇ
ଡାଳବାଟେ ଆସି ମୋ ଗୁଳିକୁ ଦୁମ୍‌ଦାମ୍ ଡେଇଁ ଗୁଳିକୁ ନଷ୍ଟ କଲେ । ଡାଳଟା
ହାଣିଦେବାକୁ ଯେତେ କହିଲେ ବି ସେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ପୁଅ ବାଧା ହୋଇ ସେ
ଡାଳଟାକୁ କାଟିଦେଲା । ଆମେତ ତାକୁ ତା’ ଡାଳଟା ଆମ ବାଡ଼ିରୁ ନେଇଯିବାକୁ
ଅଠରଥର କହିଲୁଣି, ଆଜ୍ଞା ସେ କେତେବେଳେ ଆସି ଫେରାଦ ହୋଇଗଲାଣି ! ତାହା
ମୁଁ ଜାଣିପାରିଲି ନାହିଁ । ଆଜ୍ଞା ଗାଁ’ରୁ ୩୭ କଣ ଡାକ ପରୁରୁ ମୁଁ ଯଦି ମିଛ
କହୁଛି ।”

“ଠିକ୍ ଅଛି । ତୁମେ ଯାହା କହିଲ ସେଇଥିରେ ତ ତୁମେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ।
ତୁମର କ୍ଷତି ହେଲାତ ତୁମେ ନାଲିସ୍ କରିଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ଆନାରେ ଏତଲା ଦେଇଥାନ୍ତି,
ତା’ ନ କରି ତୁମେ ଆଇନକୁ ହାତରେ ନେଇଗଲ । ତମକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ କୌଣସି
ଉପାୟ ମୋତେ ଦେଖା ଯାଉନି ।”

ସଦେଇ ସାହୁ ଦାଣ୍ଡେଗା ବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଦଣ୍ଡଟା ଦଣ୍ଡଟିଆ ନୋଟ୍
ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ନିଉଛୁଳି ହେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଜମାଦାର ପଛଆଡ଼ୁ ଅନୁତ
ଗଳାରେ କହିଲା — କାହିଁକି ଡେରି କରୁଛ ? ମୁଁ ତ ବୁଝେଇ ପୁଝେଇ କହିଛି
ଦୁଇଶହରୁ ଉଣାରେ ହବନି । କଥାମାନ ଆଣିଛ, ଦେଇଦିଅ, କାମ ଛୁଟିଯାଉ ।
ତମ ଗୁଣ୍ୟ ଭଲ ବଡ଼ବାବୁ ସେତିକିରେ ରାଜି ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ଆଉ କିଏ
ହୋଇଥିଲେ ତମକୁ ‘ହ’ ହଗେଇ ଦେଇ ଆଆନ୍ତା ।

ସଦେଇ ସାହୁ ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କା ଓ ସଙ୍ଗୀନ୍ ଦଫାଗୁଡ଼ାକ ଆନା ଭିତରେ
ଝାଡ଼ିଦେଇ ଗୁଳିଯିବା ପରେ ଦାଣ୍ଡେଗା ବାବୁ ଜମାଦାରକୁ କହିଲେ — “ହଇହେ,
ଦଶହରା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ଆମ ଘରଆଡ଼ୁ ଦଶହରା ପାଇଁ ଯାହାସବୁ ବରାଦ ହୋଇଛି
ସେଥିରେ ଏ ଦୁଇଶହ ସମୁଦକୁ ଶଙ୍ଖେ ପାଣି । ତମ ଘରଆଡ଼ୁ କଅଣ କିଛି ବରାଦ
ହୋଇନି ?”

“ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ଅଗ୍ନିତର ପେଟ ଖବର ବୁଝନ୍ତି ବୋଲି ସିନା ଏହା
ପଚାରିଲେ । ବରାଦ କଅଣ କାହାକୁ ଛାଡ଼ିଛି ? ମୋର ତ ଆପଣ ଅଛନ୍ତି, ମୋର
କୋରୋଡ଼ିକ ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ । ଆମ ଘରେ ଆପଣଙ୍କ ବଡ଼ତରୁ ବଡ଼ତ ହେବାପାଇଁ ନିଜ

ଦିଅନ୍ତାପ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ଦିଅନ୍ତି । ସେତ ସବୁଦିନେ କହନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ପରି ବଡ଼ବାବୁ ଆଉ ସାତ ଜନ୍ମରେ ମିଳିବ ନାହିଁ ।”

ବଡ଼ବାବୁ ଗୋଟିଏ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ଜମାଦାର ହାତକୁ ବଢେଇ ଦେଇ କହିଲେ—“ଜାଣିଲ—ଏକାଟେ ଦଶହରା କାମ ଉଠିଲା ପରି ଲାଗୁଛି । ତୁମେ ଆଉ ଆଉ ବାଟ ଖୋଜ । ଏକାତ ମୋର ଦୁଇ ହଜାର ଦରକାର । ତମେ ଆଉ ଦଶଜଣ ସିପେନ୍ଦ୍ର ଅଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ତ ଖୁବ୍ କମ୍ରେ ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚଶହ ଦରକାର । ଏଇ ଦଶହାର ଦିନ ଭିତରେ ସେତକ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ ।”

ଜମାଦାର ଆଙ୍ଗୁଠି ମକର , ମବରୁ କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଥିଲେ ଏଇଟା ଗୋଟାଏ କଷ୍ଟତରୁ କଥା ହେବ । ଆଜ୍ଞା ଏଠି ପାଏ ଦୁଇରେ ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ରାଜପତି ଯାଇଛି, ସେଇଟା ଗୁପ୍ତା ନୁହେଁ ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ଟଙ୍କାର ନର । ଦିନ ରାତି ସେଠି ଟଙ୍କାର ସୁଅ ଛୁଟିଛି । ଖେପାଜାଲ ପକେଇ ପାରିଲେ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଖେପାରେ ‘ହ’ ହୋଇଯିବ । ଆଜ୍ଞା କାଲି କାମ ଦାମ ସାରି ଚାଲିଛନ୍ତି ଜାତୀୟ ରାଜପତି ଯିବା । ଗୁରୁଜଣ ସିପାହି, ମୁଁ ଆଉ ଆପଣ ହାଇକେଲରେ ଯିବା ।”

× × × × ×

ଜାତୀୟରାଜପତିରେ ଯାଉ ଯାଉ ୪୫ ଟଙ୍କା ଅଟକେଇ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଭିଯୋଗମାନ ହେଉ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୁଇଶହ ବାଉନ୍ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଗଲା । ଜମାଦାର ଜଣେଲେ—“ଆଜ୍ଞା, ଆଉ ମାଲିକିଏ ଦୁଇରେ ଅନ୍ଧରାଜିଟ୍ ଗେଟ୍ ଅଛି । ମୁଖସିପାଲିଟିବାଲ ଆମପାଇଁ ବହୁତ କିଛି ସଫଳ କରି ରଖିଥିବେ । ସେଇଠି ଏକାଅନ୍ତକେ ପୁରାଏ ମିଳିଯିବ । ଆପଣ ଆଜି ଯାଇ ଖାତାଟାକୁ ଜବତ କରିଦେବେ, ତା’ପରେ ଖାନ୍ତଲସ୍ କରି ଟଙ୍କା ଦେଖିନେବେ । ସେ ଅନ୍ଧରାଜିଟ୍ ବାଲି ଦିନକୁ ଶହ ଶହ ଟଙ୍କା ହାତପଇଠ କରୁଛନ୍ତି । ଧରି ଗିରଫ କଲେ ବୋଲି କହିଦେବେ । ବାସ୍ ଚାଲି ଯିବା ଭୟରେ ସେ ସବୁତକ ଦେଇଦବ ।”

× × × × ×

ସତକୁ ସତ ଅନ୍ଧରାଜିଟ୍ ଗେଟ୍‌ବାଲି ଉପରେ ଚଢ଼ାଇ କରି ଦାବୋଗାବାବୁ ଦେଖିଲେ—ସେହି କଟା ଟଙ୍କାଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଟଙ୍କା ଦିନଶହ ଚଉତିଶି ଟଙ୍କା ଅଧିକ । ଅନ୍ଧରାଜିଟ୍ ବାଲି ପଡ଼ିଲେ ଫିଟୁଡ଼ ଦେଖାଇ କହିଲେ “ସେତକ ମୋର ଜଣେ ସଙ୍ଗୀ ମୋ ପାଖରେ ରଖିଦେଇ ଯାଇଛି । ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ ଆସି ପୁଣି ନେଇଯିବ । ଆମେ କଅଣ ଗୁରୁ ତସ୍ବର ହୋଇଛୁ ଯେ ଆମ ଉପରେ ତୁମେ ଚଢ଼ାଇ କରୁଛ । ଦେଖ ଯାହା କିଛି ଭଲ ମନ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ ଦାବୀ ହେବ ।”

ଦାସେଗା ରାଗିଯାଇ ଗଲିଥିଲେ । “ଅରେ ଲଗା ହାତକଡ଼ି, ନେଇ ଯା’
ଥାନା ହାତକଡ଼ି । ଶ୍ଵେର କରି ମୁହଁ ଟାଣ ଦେଖାନ୍ତୁ । ଆବେ ବାନ୍ଧ ପକାବେ ଆଗ ।
ପଛେ କଥାବାଣୀ । ଆରେ ନେଇଥାଣି ଥୋଇତ ଆମୁନ, ଶ୍ଵେରକର କଥା ?”
ଜମାଦାର ଅନୁଚରାଟି ବାଲୁକୁ ଗୋଟାଏ କଡ଼କୁ ଡାକିନେଇ କହିଲା—“ଜାଣିଲ
ବାବୁ, କଲେକ୍ଟରଠାରୁ ତନ ତନଟା ଅର୍ଡର ଆସିଲାଣି ତମ ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରକର
ଓଲମ୍ ବିଲମ୍ ଦେଖିଲେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହାତକଡ଼ି ପକେଇ ଏକାକେକେ ଜେଲ
ହାତକଡ଼ି ପଠେଇ ଦେବାକୁ । ହେଲେ ବଡ଼ବାବୁ ସବୁ ଅର୍ଡରତକ ପିରୁତଲେ ମାଡ଼ି
ବସିଗଲେ—ଓଲଟି ମୋତେ ତନଥର କହିଛନ୍ତି—କଲେକ୍ଟର ଖାଲି ଏଇଆ ବସି
ଦେଖୁ । ପେଟ ପାଟଣା ବାବୁ କାହାର ନାହିଁ ? କଲେକ୍ଟର ଭଲିଆ ସମସ୍ତେ ତ
ମୋଟା ଦରମା ପାଉନାହାନ୍ତି । ପେଟ ବକଲେ କିଏ କେହି ଦି’ ପଇସା
କଳାପୋତେଇ କରିଦେଲା, ସେଇ ଗୋଟାକ ତା’ ଆଖିକୁ ବଡ଼ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି ।
ବସ ଚୁପ୍ ହୋଇ, କେଇଟା ଅର୍ଡର ପଠାଉଛି ପଠାଉ । ଏଇଥର ଅତି କଡ଼ା
ଚଠିଟାଏ ଆସିବାରୁ ଶୁକର ଯିବା ଭୟରେ ବାଧା ହୋଇ ଆସିଲେ । ତୁମେ ଏସବୁ
ନଜାଣି ଓଲଟି ତାଙ୍କୁ ଜବାବ୍ ଦେଉଛ । ଦିଅ ସେ ଅଧିକା ଟଙ୍କାଟା ଚଞ୍ଚଳ
ଦେଇଦିଅ । ମୁଁ ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କଠାରୁ ରସିଦ୍ ଖାତା ଫେରାଇ ଆଣୁଛି । ଯନ୍ତ୍ରୀ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଯନ୍ତ୍ର ଚଳିଲା ପରି ଜମାଦାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅନୁଚରାଟି ବାଲୁ ଠିକ୍ ଠିକ୍
ପାଳନ କଲା । ସେ ଥାନ ଗୁଡ଼ିଲବେଳେ ଦାସେଗା ବାବୁ ଅନୁଚରାଟି ବାଲୁକୁ
ଉପଦେଶ ଦେଇଗଲେ—“ଦେଖ, ରହ ସମ୍ଭାଳି ଖାଅ । ଅଜାଣ୍ଟି ଧରିବଟି । ଥାନାକୁ
ଯାହା ଯାହା ଆସିବ ମୁଁ ସେଇ ପ୍ରବୁ ହଜମ କରିଦେବ । ହେଲେ ତମକୁ ଏଠା
ସବମୋଟ ଅଦାୟର ଅଧେ ଥାନାକୁ ପଠେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ଅନୁଚରାଟି ବାଲୁ ଆଜୁଠି ମକର ସମ୍ପଦ ଜଣେଇଲା । ପୁଲିସ୍ ଫଉଜ ସେ
ଥାନ ଗୁଡ଼ି ଆଗେଇଲେ । କିଛି ଦୂର ଯାଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ଖୁମ୍ବା ଜିପ୍
ଦେଖାଗଲା । ଜିପ୍‌କୁ ଅଟକାଇବା ମାତ୍ରେ ଡ୍ରାଇଭର ଗୋଟାଏ ଦଣ୍ଡଟିଆ ନୋଟ୍
ଦାସେଗାବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଜିପ୍ ଛାଡ଼ିଦେଲା । କଥା ବାଣୀର
ପ୍ରୟୋଜନ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଏଇଟା ଯେପରି ଏକ ଜଣାଶୁଣା ଦହଦସା କାମ । ମଣିଷ
ବୋହେଇ ଟ୍ରକ୍, ମଣିଷ ଖୁମ୍ବା ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ବସର ଡ୍ରାଇଭର ଓ
କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରମାନେ ଠିକ୍ ଏହି ଘଡ଼ରେ ଦାସେଗାବାବୁଙ୍କ ଟଙ୍କା ଅଳ୍ପାଳ୍ପ ଫୁଲେଇବାରେ
ଲାଗିଲେ । ଟିକିଏ ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ଗାଉଁଲି ମଦ ଖଟି ପଡ଼ିଲା । ଦାସେଗାଙ୍କ ପାଟି
ଲାଲରେ ଜଳେଇ ଆସିଲା । ସମସ୍ତେ ସେଇଠି ଝୁଲେଇଲେ, ଦାସେଗା ଓ ଜମାଦାର
ବାବୁ ଭିତରେ ପଶିଲେ । ଖଟି ମାଲିକ ଛଡ଼ା ଆଉ ଯେତେ ଖଟି ଭିତରେ ଥିଲେ
ସମସ୍ତେ ଶିଫ୍ଟିଆ ହୋଇ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲେ । ଦାସେଗା ବାବୁ କହିଲେ—“ଦେଖ

ଏଠି ବହୁତ ଶ୍ରେୟମାଳ ଥିବାର ଖବର ପାଇ କଲେକ୍ଟର ଏ ଆନ ଘେରଇ କରି ଖାନଲେସ କରିବାକୁ ଅର୍ଡର ପଠେଇଛନ୍ତି । କଅଣ କଅଣ ରଖିଛ ନାହିଁ ନ ହେଲେ ଖୋଲି ତାଡ଼ି ଆମକୁ କାଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।’

ଖଟିମାଲିକ ଗୋଟାଏ ନାମଜାଦା ବଲ୍ଲଭ ହୁଇସି ବୋତଲ ସିନ୍ଦୂର ଭିତରୁ କାଢ଼ିଲ । ପାରାଘାସ ଯା-ଆସ କରୁଥିବା ଗୋଟାଏ ଶିଶୁ ଡ୍ରାଇଭରଠାରୁ ରଖିଥିଲା । ଅଗ୍ନିନିକ ଯଦି କେହି ନଡ଼ି ମୁଣ୍ଡିଆ ରାତି ବିକାଳ ଆସି ହାବୁଡ଼ିଯିବେ ତେବେ ତାଙ୍କୁ କିଛି କିଛି ପିଲେଇ ଦେବ । ତାକୁ ଆଣି କାତ ଗିଲସ ସହ ଦାବୋଗାବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଥୋଇଲେ । ଦାବୋଗାବାବୁ ଏ ବୋତଲର ନାମ ମାତ୍ର ଶୁଣିଥିଲେ ହେଲେ ଶୁଣିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇନଥିଲେ । ଏକଟା ଖୁବ୍ କଡ଼ା ଏବଂ ଏଥିରୁ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସେବନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ଉପଦେଶ ଜମାଦାରଙ୍କଠାରୁ ପାଇ ଦାବୋଗାବାବୁ ଅନୁରୂପ ସେବନ ଓ ଦକ୍ଷିଣା ଗ୍ରହଣ ପୂର୍ବକ ସେ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ପଦାକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସିପେହ୍ନମାନେ ମୁହଁ ପୋଛୁ ପକାଇ ଓ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ମୁଖବିଳାସ ବଟିକା ପାଟିରେ ଭରିଦେଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ । ଜମାଦାର ଖଟି ଭିତରୁ ବାହାରୁ ବାହାରୁ ଟିକିଏ ଡେରିହେଲା । ପରତୁପ୍ତ ଓ ବାଦସାହା ମିଞ୍ଜାସହୁକ୍ତ ଦାବୋଗା ବାବୁ ଜମାଦାରକୁ କହିଲେ “ଦେଖ ଖେପାଜାଲ ଆଉଥରେ ପକେଇ ଚାଲିଯିବା ।” ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଆଖିପତା ଓଜଳିଆ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସମସ୍ତେ ଆନା ଆଡ଼କୁ ଫେରିଲେ । କିଛି ବାଟ ଯାଇଛନ୍ତି କି ନା, ପଛରୁ ଶୁଭଲ—ଗୁଁ—ଗୁଁ—ଗୁଁ

ଦାବୋଗାବାବୁ ରାଗିଗଲେ - ବାଦସାହା ଡଙ୍ଗାରେ କହିଦେଲେ—“ହୁଟ୍ ବେ ହୁଟ୍ ଶାଳା ଗୁଁ—ଗୁଁ କରତା । ଶାଳା ରାସ୍ତାକଡ଼ ଦେଇ ଚାଲିଯାଉନୁ । ଶାଳା ଗୁଁ—ଗୁଁ ହେଉଛି ।”

ମାଜାଲ ଫଉଜ ରାସ୍ତା ମଝିରେ ଚାଲିଛନ୍ତି । କାର୍‌ଟା ଗୁଁ—ଗୁଁ ହୁଣ୍ଡି ଦେଇ ପଛରେ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ଦାବୋଗା ବାବୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଫଉଜକୁ ଅର୍ଡର ଦେଲେ—“କାର୍‌କୋ ଖାନଲେସ କରେ । ଜରୁର୍ ଶ୍ରେୟମାଳ ମିଲେଗା ।”

କାର୍‌ଟାକୁ ଫଉଜ ଘେରିଗଲେ । ଡ୍ରାଇଭର କଅଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ପଛରେ ବସିଥିବା ବାବୁଟି ତାକୁ ଚପେଇ ଦେଲା । ଜମାଦାର, ବାବୁଟିକୁ ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ କରି କହିଲା—“ବାବୁ କିଛି ଦେଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଦାବୋଗାବାବୁ ଗୁଡ଼ିବେ ନାହିଁ । କିଛି ଥାଏ ନଥାଏ ଖାନଲେସୀ ନାଆଁରେ ଦୁଇ ଚାରିପକ୍ଷା ତ ଏଠି ଅଟକେଇ ଦେବେ । କେତେକାମ ତମର ମାର୍ ହେବ ।”

ବାବୁ ଜଣଙ୍କ ହୃଦରେ କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ନାହିଁ । ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କ ଯାହା କରିବାର କଥା କରନ୍ତୁ ।

ଦାବେଗା ବାଦସାହା ରାଗରେ ଖୁନ୍ ହୋଇଗଲେ । ସେ ବାବୁକୁ ଗାଡ଼ିରୁ ଉତୁରି ଯିବାକୁ ଗର୍ଜନ କଲେ । ଡ୍ରାଇଭରକୁ ପୁଣି ଥରେ ଚପ୍ ରହୁବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ବାବୁ ଜଣକ କାରରୁ ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ିଲେ । ଜମାଦାର ତାଙ୍କ ଚୋଟିପେଣ୍ଡା ତଳସ କରି ଚଲେଇ ଉଠିଲା “ବଡ଼ବାବୁ ଏକ ପିତ୍ରୁଲ ।”

ପିତ୍ରୁଲ ନାଁ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଦାବେଗାବାବୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରିଗଲା । ସେ ଲଥୁକରି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ଚଲେଇ ଉଠିଲେ “ଆରେ ଆରେ ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ଡକାଏଡ, ଜବତ୍ କର । ଜବତ୍ କର । ଆରେ ତାକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଅ ।

ପିତ୍ରୁଲଟା ଜବତ ହେଲା । ସେ ବାବୁ, ଦାବେଗାବାବୁ ଜମାଦାର ଓ ଆଉ ଗୋଟାଏ ସିପେହ୍ ସମସ୍ତେ କାରରେ ବସିଲେ । ଦାବେଗାବାବୁ ଅଡ଼ର ଦେଲେ — ‘ହେ’ ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ି ଇଲଅ ଥାନାକୁ ।

ଡ୍ରାଇଭରଟି ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କଅଣ ବୁଝିଲା କେଜାଣି ଥାନା ଆଡ଼େ ଗାଡ଼ି ଚଳେଇଲା । ଥାନା ଅଲବାଟି ଥାଏ । ଗୋଟାଏ ସିପେହ୍ ଧାଇଁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ଦାବେଗାବାବୁ ଗାଡ଼ି ଅଟକେଇ ଧାଇଁବାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ଡି. ଏସ୍. ପି. ବାବୁ ଥାନାରେ ଦଣ୍ଡାଏ ହେଲା ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ଖୋଜି ଖବର ଦେବାକୁ ପଠାଇଲେ, ଏହୁଳଥା ସିପେହ୍ ଜଣେଇଲା ।

ଡି. ଏସ୍. ପି.ଙ୍କ ନାଆଁ ଶୁଣି ଦାବେଗା, ଜମାଦାର ଓ ସିପେହ୍ଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ନିଶା ଏକାବେକେକେ ଓହ୍ଲେଇ ଗଲା । ଦାବେଗାବାବୁ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଯାହା ହେଉ ଜଣେ ପିତ୍ରୁଲବାଲା ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ଡକାଏଡକୁ ପକଡ଼ିଥିବା କଥାଟା ସ୍ବପ୍ନ । ଡି. ଏସ୍. ପି. ଅଖିରେ ଦେଖିଯିବେ । ଏଥର ପୋଲିସ ମେଡାଲଟା ଜାଣ ଥୁଆ । ତା ଶାଙ୍କକୁ ପ୍ରମୋଶନ ।

ଥାନା ପାଖରେ ଗାଡ଼ି ପହଞ୍ଚିଲା । ତାକୁ ହାତରେ ଓ ଅଣ୍ଟାରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଗାଡ଼ିରୁ କାଢ଼ି ବାକୁ ହୁକୁମ ଦେଲେ । ହୁକୁମ ମଧ୍ୟ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ପାଲଟ ହେଲା । ଡ୍ରାଇଭରଟା ଖୁବ୍ ରାଗିଗଲାପରି ଦିଶୁଥାଏ, ହେଲେ ତା ବାବୁ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଚୁପ୍ ରହୁଥାଏ ।

କାର ପାଖରୁ ଥାନା ଭିତରକୁ ଏକ ଗୋବିନ୍ଦାସୀ ଚାଲିଲା । ସବା ଆଗରେ ଦାବୋଗା, ତାଙ୍କ ପଛରେ ବନ୍ଦନପୁତ୍ର ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ଡକାଏତ, ତା ପଛେ ଦଉଡ଼ି ଧରିଥିବା ଜମାଦାର ଓ ତା ପଛେ ଆଉ ଜଣେ ସିପାହୀ । ଡି. ଏସ୍. ପି. ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି କଅଣ ଗୋଟାଏ ପଡ଼ୁଥିଲେ ଦାବୋଗା ଦୁମ୍ବର ଯୋଡ଼ାଟାକୁ ତଳେ କବିଦେଇ ଯଲମ ଦେଲେ । ଡି. ଏସ୍. ପି ବୁଲିପଡ଼ି ଚାହିଁବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ମେଲ ହୋଇଗଲା । ସେ ଧଡ଼ କରି ଉଠିପଡ଼ି ଦାବୋଗା ଭର୍ତ୍ତୀରେ ଅନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ଡକାଏତକୁ ସଲମ ବଳେଇ କହିଲେ — “ହାର୍” ତାଙ୍କ ପାଟି ଖଲି ବାଜିଗଲା । ଡକାଏତ ଜଗକ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ଜମାଦାର ହାତରୁ ଦଉଡ଼ି ଖସିପଡ଼ିଲା । ଦାବୋଗା ଥରବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ।

ଡି. ଏସ୍. ପି. ଚାଲିଉଠିଲେ — “ଫିଟାବେ ଶଲା, ମଦ ପିଇ ଇନ୍ଦ୍ର, ତନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଦେଖିଧାରୁନାହାନ୍ତି । ହଜବେ ଶଲା ଦାବୋଗା ହୋଇଛୁ ଭିଲ୍ଲନସ୍ତ ଡି. ଆଇ. ଜି. କ୍ଲୁ ଚନ୍ଦ୍ରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ ।”

ଡି. ଆଇ. ଜି. ହସି ହସି ହସିରେ କହିଲେ — “ସେତ ଗାଆଁ ଥାନାରେ ରହୁଛୁ । ମୁଁ ତ ମାତ୍ର ମାତ୍ରେ ହେଲୁ ଦାସୀରୁ ଦଦଲି ହୋଇ ଆସିଲି, ସେ ଜାଣିବ କେମିତି ?”

ଦାବୋଗା, ଜମାଦାର ଦୁହେଁ ଦଉଡ଼ି ଫିଟେଇ ଦେଇ ଦୁଇଗୋଡ଼ ଧରି ତଳେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ସେ ସେ କାନ୍ଦୁପାରେ ଥାନାଟା କମିଲା ।

ଥାନାରେ ରହୁଥିବା ସିପେହମାନେ କାରରେ ଆସିଥିବା ସିପେହକୁ କଥା କଅଣ ପଚାରିଲେ । ସେ ଆଗରୁ ଜମାଦାର ଉପରେ ବସିଥିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲା — “ଜମାଦାର ବଡ଼ବାବୁଙ୍କୁ ଖେପା ଜାଲ ପକେଇବାକୁ ବଢେଇ ଥିଲା । ପହଲେ ପହଲେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ ସେହୁ ଗୁଲ୍ଲି ପଡ଼ିଲେ । ହେଲେ ଶେଷ ଖେପାରେ କାନ୍ଦୁରଟାଏ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ନିଏ ଜାଣିଥିଲା । ଏବେ କନ୍ଦୁର ଧରିଛୁ ଦୁହେଁ ।

ଦ'ପହରଥା ଚଟିଘର

ଜଗୁଲି ଫଗୁଆର ଗୋଡ଼ହାତ ଧରି ସତର ନେହୁରା ହୋଇ କହିଲା—
“ଫଗୁଆ ଭାଇ ତୁ ନ ରଖିଲେ ମୁଁ ଦରଥାକୁ ଭସିଯିବି । ତୁ ଆଉ ଆଉ ମୁଁ ଭସିଯିବି,
ତୋ ଦହ ସହବ ? ମୁଁ କଷ୍ଟ ରହୁଥିଲେ କଥଣ ତୋର କିଛି ଦେଲେ କାମ କରି
ଦେବନି ? ଭାଇ ତୋ ହାତ ଧରୁଛି ‘ନାହିଁ’ କରନା, ମତେ ବନ୍ଧା ।”

ଫଗୁଆ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ି କହିଲା—“ଆରେ କଥା କଥଣ ହୋଇଛି ନ କହି
ଭସିଗଲି, ମୋତେ ବନ୍ଧା ! କଥଣ ହୋଇଛି ମୋତେ କହୁନୁ ।”

ଟିକିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଜଗୁଲି କହିଲା—“ନାଣିଆ ମାଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ ଦଙ୍ଗା ।
ମକଦ୍ଦମା ହୋଇଛି ସେଥିରେ ଓକିଲଟା ମୋତେ ନାକରେ କାନରେ ପାଣି ପିଆଇ
ସାରିଲଣି । ଗଲ ଡାରିଝରେ କାମ ବଢ଼ି ଯାଇ ଆଆନ୍ତା । ଜୋକ ଓକିଲଟି ମୋ
ଦହରୁ କି ଛୁଡ଼େ ! ଏକା ଜଗର ଧରିଲା ଆଉ ଗୋଟାଏ ସାକ୍ଷୀ ନିହାତ ଦରକାର ।
ସେତକ ନ ହେଲେ କେନ୍ ବଗିଡ଼ି ଯିବ । ସେହି ସାକ୍ଷୀର ଜମାନବଳୀ, ଜେରା
ସରିଗଲେ ଡେଣିକି ଗୋଟାଏ ଡାରିଝରେ କାମ ଶେଷ । ଜୋକ ମୁହଁରେ ଲୁଗା ନ
ମାଡ଼ିଲେ ଯେମିତି ନ ଖସେ, ସେ ଦିଗୋଡ଼ାଆ ଜୋକ ମୁହଁରେ ସେମିତି ଟଙ୍କା
ନ ମାଡ଼ିଲେ ସେ ନ ଛୁଡ଼େ ।”

“ତୁ ଗୋଟିଏ ଏଣ୍ଟିମେଣ୍ଟ କରିନେଇ କେନ୍ ଦେଲୁନି ?”

“ଆରେ ସେମାନେ ହେଲେ ଜାଲମାଡ଼ୁଆ ମାଛ । ଏଣ୍ଟିମେଣ୍ଟ ଜାଲରେ
କି ସେମାନଙ୍କୁ ଧରି ହୁଏ ! ବେଶି ଟଙ୍କା କହିଦେଲେ ମହକିଲ ହାତରୁ ଖସିଯାଇ

“ପାରେ; ସେଥିଲାଗି ସେମାନେ ଅଳ୍ପ ଟଙ୍କା କହି ତାରଖ ପରେ ତାରଖ ଗଡ଼ାଇ-
ଆଆନ୍ତି । ସେବାଟେ ସେମାନେ ଜବାବ ଟଙ୍କାରୁ ଦଶଗୁଣ ଶୋଷି ନଥାନ୍ତି ।”

“ଓକିଲଟାକୁ ଠକ ପାରୁନୁ ? ଛୁଟା ମଲି ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଯାଆନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡବାଳ
ସାବୁନରେ ଧୋଇ ନୁଖୁରୁ କରନ୍ତି । ଓକିଲଟା ଯେତେ ରାତି ହେଲେବି ଟିକିଏ
ଦୟା କରନ୍ତି । ତୁ ତ ବାବୁ ବନ୍ଦି ଯାଇଥିବୁ, ତେଣେ ଛୁଡ଼ିଦେବ କାହିଁକି ?”

“ଆରେ ମତେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଶିଖେଇବୁ ନା ! ଶୁଣିବୁ ସେ କଥା ? ଗଲ ଥର
ଠିକ୍ ଏମିତିଆ ବେଶ ଧରି ଓକିଲ ପାଖକୁ ଗଲି । ପେଖନା ଦେଖାଇ କହିଲି ୪ ଦିନ
ହେଲା ଘରେ ପାଞ୍ଚପ୍ରାଣୀ ଓପାସ । ତା’ ଉପରେ ବୁଢ଼ା ବାଧକ ପଡ଼ିଛି । ଗୋଟିଏ
ହେଲେ ପଇସା ପାଖରେ ନାହିଁ । ଏହି ଥରଟା କେମିତି ହେଲେ ଚଳେଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।
ଓହୋ ! କେଡ଼େ ଦୁସିଆରେ କୁଞ୍ଚକାନରେ ଛଅଟି ଟଙ୍କା ବାନ୍ଧି ଖୋସି ନ ଥିଲି !
ତା ନାକରେ ସେ ବାସନାଟା କେମିତି ବାଜିଗଲା କେଜାଣି, ମତେ ଭଣ୍ଡିଆଟାଏ
ଦେଇ କହିଲା—ହଟ୍ଟେ ହଟ୍ଟ, ଶଳା ମକଦ୍ଦମା କରି ଆସିବୁ ନା ଇଟାଗାଳିବାକୁ
ଆସିବୁ । ଶଳା ଆଣିବେ ଟଙ୍କା, ଶଳା ଆକଟିଂ କରୁଛୁ । ଯାଆଦେ ଶଳା ଯା ଅନ୍ଧପୁଣ୍ଡି
ଥେଟରକୁ ଯା ଆକଟିଂ କରବୁ । ଅତି ବିଚଳିତା ଶୋଧା ଶୋଧ ଓ ଖୁବ୍ ବେଶି
କଟାଳ କରିବାରୁ ବାଧାହୋଇ କୁଞ୍ଚକାନ ଫିଟେଇ ଚାରିଟି ଟଙ୍କା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ
ଦେଲି । ଓଁ କି ବଦଳା !

ଆହା; କି ମିଠା ହସ ! ଟିକିଏ ଆଗରୁ ସେହି ପାଟିରୁ ତୁ-ତା-ବେ-ବା-ଶଳା
ପଦଗୁଡ଼ାକ ଯେ ଧଡ଼ାଧଡ଼ ଖଡ଼ାଖଡ଼ ଦାହାରୁଥିଲା ତାହା କେହି ବ୍ୟାସ କରିପାରିବନି ।
ମୋ କାନ୍ଧରେ ହାତଟା ପକେଇ ଦେଇ ସେହି ହସିଲା ମୁହଁରେ କହି ଲାଗିଲେ ମୁଁ
ପରା ଜାଣେ ଆପଣ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଏମିତି ପହଞ୍ଚିଲେ ଖେଳିବେ । ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ କଥଣ
ଚାହିଁନି ଯେ, ! ଗୁଡ଼ିକୁ ସେ କଥା । ହାକିମଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ତାଙ୍କୁ ଏକରକମ
ପାକଲେଇ ଦେଇଛି । ସେ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ବୁଝେଇ କହି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ
ଆଉ ଗୋଟିଏ ସାକ୍ଷୀପାଇଁ, ଗୋଟିଏ ତାରଖ ଆରୁମ୍‌ମେଣ୍ଟ ପାଇଁ, ଗୋଟିଏ ଏମିତି ଦୁଇଟା
ତାରଖରେ କାମ ଫତେ । ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଭୟ କରିବାର ନାହିଁ । ହାକିମଙ୍କୁ ଏକ
ରକମ ପଜେଇ ରଖିଛି । ଏକା ଚୋଟକରେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତିବାଦା ଦିଗଡ଼ି ହୋଇଯିବ ।
ହାକିମ ତ ଆମ ହାତରେ, ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରା କଥଣ ? ଆପଣମାନଙ୍କର ସେବାପାଇ ମୁଁ
ତ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଏତକ କହି ସେ ପିଅନ, ପେମ୍‌କାର, କାଗଜ, ଟାଇପି ଆଦିର ଗୋଟାଏ
ଲମ୍ବା ତାଲିକା ଦେଇ କୋଡ଼ିଏଟି ଟଙ୍କା ଆଣିବାକୁ ବରଦ କରଦେଲା । ଫଗୁଆ ଭାଲ,

କଅଣ କହୁବ । ଚାରିଟା ଟଙ୍କାର ପୁଣି ଏଡ଼େ କରମତି ! ଓଁକଲକୁ ଭଣୋଇ ଆସନରୁ
ଉଣ୍ଡାରି ଆସନକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା । ଯେଉଁ ମୁହଁରୁ ଖାଲି—‘ଶଳା, ବଦମାସ, ତୁ, ତା,
ରେ, ରା—ବାହାରୁ ଥିଲା ସେହି ମୁହଁରୁ ସେସବୁ କଥା ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଉଠିଲା ଯାଇ,
ଆଜ୍ଞା, ଅପଣ, ଆସନ୍ତୁ, ବସନ୍ତ’ ଭୟ ଭୟ ହୋଇ ବାହାରିବାରେ ଲାଗିଲା । ଅଗୁଆ
ଭାଇ, ତୁ ମତେ ଏତେବେଳେ ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ ନ କଲେ ସେ ଓଁକଲ ମୋତେ କଷ୍ଟ
ଖାଇଯିବ । ଚୋର ଅପିମ ଲୁଚେଇ ନେଲେବେଳେ ଅବକାଶ ପୁଲିସକୁ ଧପେଇ ଦେଇ
ହେବ କିନ୍ତୁ ଟଙ୍କା ଲୁଚେଇ ରଖି ଓଁକଲକୁ ଧପେଇ ହେବନି ।”

ଅଗୁଆ ଗୁମ୍ ହୋଇ କିଛି ସମୟ ଭାବିବା ପରେ କହିଲା—“ମୋର ଯିବାରେ
ଆପଣ ନାହିଁ ସେ କିନ୍ତୁ ଏ ଯୋଡ଼ି ଖରା ହେଉଛି ସେଥିରେ ମୋ ପ୍ରଣାମ ଠୋକରି
ଛାଡ଼ିଯିବ । ଥରେ ଖରାଦିନେ ଯାଇ ମରୁମରୁ ବଞ୍ଚିଗଲା । ସକାଳୁଆ କଟେଲା । ବେଶ୍
ସରୁସରୁ ଦିନ ଗୋଟାଏ । ଗୋଟାଏ ଗଛ କେଉଁଠି ନାହିଁ ଯାହା ମୂଳରେ ବସି ଟିକିଏ
ଝାଳ ମାରିପାରିବେ । କାହାର ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଇ ହେବ, ତା ବା ନୁହେଁ । କିଏ
କହିବ ଠାଉଆ, କିଏ ବା କହିବ ଗୋଇନା । ‘ଭାଲୁ ଭାଲୁ ପଳା ପଳା’ ରଞ୍ଜି ଗୁଡ଼ିବେ ।
କଟେଲାରେ ଗୋଟାଏ ବରଗଛ ଥିଲା ଯେ ଆଗେ ତାର ମୂଳରେ ବେଶ୍ ଆରାମରେ
ଖରାବେଳଟା କଟେଇ ହେଉଥିଲା । ଏବେ ସେଠା ହାକିମମାନଙ୍କର କଅଣ ଅଣେଇ
ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଯେ ସେମାନେ ତା ଡାଲଗୁଡ଼ାକ କଟେଇଦେଲେ । ବରଗଛଟା
କଲବଟ ଥିଲା । ସେଠାରେ ଅନ୍ୟାୟ ଅନାୟୁର ଦେଖି ଆଉ ଗହଳିଆ ପତର ପକଇ
ନାହିଁ କି ଗୁଲ ଦେଉନି । ଆଉ ମଣିଷ ଆଶା ନବ କୋଉଁ ? ସରକାର ତ ବୁଝିବାକୁ
ଖମ୍ବୁ ଆଣୁ । ଯେଉଁମାନେ କଟେଲାକୁ ଟଙ୍କା ଯୋଗାଉଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଖରା
ବରଷାରେ ସଫି ବେ । ଯେଉଁମାନେ ସେ ପଇସାକୁ ଖାଇବେ ସେମାନେ ଅଣ୍ଟା ଘରେ
ବିକଳ ପଙ୍ଗା ତଳେ ବସି ଭୁଲେଇବେ । ଘଣ୍ଟାଏ କାମ କଲେ ଚାରିଘଣ୍ଟା ଖୁସି ଗପ
କରିବେ, ଜଳଖିଆ ଉପରେ ଜଳଖିଆ, ସରବତ ଉପରେ ସରବତ ଚଳେଇଥିବେ ।
ସେଥିରେ ପୁଣି ବାହୁମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବେଳେ ବେଳେ ଗରମ ହୋଇଯାଇ ନାନା ହୁକୁମ
କରିପକାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଦରମା ଯୋଗାଉଥିବା ଲୋକେ ଯେ ପଦାରେ ଖରା
ବରଷାରେ ସଞ୍ଜି କାଲୁବାଲୁ ହେଉଛନ୍ତି ସେ କଥା ଟିକିଏ ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ
ପଶେ ନାହିଁ । ଖରାଦିନେ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ମୋର ଆସା ଜମାରୁ ଡାକୁ ନାହିଁ । ଭାଇ,
ତୁ ଆଉ କାହାକୁ ଡାକ, ନହେଲେ ଶୀତଦିନକୁ ତାରିଖଟା ଗଢ଼ାଇ ଦେ,
ସେତେବେଳେକୁ ମୁଁ ଜମାବ ଦେଉଛି ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି । ଏ ଟାଣି ଟାଣି ଖରାଦିନେ
କଟକ ସହରକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଯାଇ ପାରିବିନି । ଗଲେ ପ୍ରାଣଧରି ଫେରି
ପାରିବିନି ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀନିପତି ପାଳକଲେବାର ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଉଦ୍ୟମ ଚଳେଇଲା । ହିମମତ ଦେଇ କହିଲା — “ଫଗୁଆଣ୍ଡା, ତୁ ତ କହୁଛୁ କେବଳ ଖରାକୁ ତୋର ଡର, ଖରା ଶର ମୋ ଉପରେ । ତୋ ଦେହରେ ଯେପରି ଖରା ଆସି ନ ଲାଗେ ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଁ କରିବି । ଦିନ ବାରଟା ଠାରୁ ଛଅଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୋତେ ଗୋଟାଏ ବଢ଼ିଆ ଆନରେ ରଖାଇ ଦେବି । ତାପରେ ଦୁହେଁ ଟୁଙ୍ଗ ଟାଙ୍ଗ ହୋଇ ବହୁ ସ୍ଥାଣ୍ଡକୁ ଗୁଲିଆସିବା ସେଠାଁ ଅଣ୍ଡାରେ ଅଣ୍ଡାରେ ଆସି ଘରେ ହାଜିର ହୋଇଯିବ । ମୋଟ ଉପରେ ତୁ ଖରାରେ କଷ୍ଟ ନ ପାଇଲେ ଗଲା । ଖଜ ତ ମୁଁ କରିବି, ଅମଙ୍ଗ ହେବାର ଆଉ କିଛି କାରଣ ଅଛି ?

କୁହେଇ କୁହେଇ ଫଗୁଆ କହିଲା—“ନା ଆଉ ଅମଙ୍ଗ ହେବାର କଅଣ ଅଛି ? ତେବେ—”

“ତେବେ ଆଉ କଅଣ ?”

“ନାହିଁ ଆଉ ବେଶି କିଛି ନାହିଁ । କଟକ ଯାଇ ଆସିବ, ଘରେ ସେ ଏକା ଜିଗର ଧରିଛୁ ଗୋଟାଏ ‘କିଏ କାହାର’ ଶାଢ଼ୀ ତା ପାଇଁ ଅଳବତ୍ ଅଣିବାକୁ ହେବ । ପଇସା ପତର ହେଉ ନାହିଁ ବୋଲି ବହୁତ କାମ ଥିଲେ ବି କଟକ ଯାଉନି । କଟକ ଯାଇ ଖାଲି ହାତରେ ଫେରିଲେ ସେ ଚଣ୍ଡୀ ହାଣ୍ଡି କୁଣ୍ଡେଇ ବାଡ଼େଇ ଚୂନା କରିଦେବ, ସେଇଥିଲାଗି ଯିବାକୁ ଡର ଲାଗୁଛି ।”

ମନ ଭିତରେ ଉଠିଆସୁଥିବା ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ତୋଫାନକୁ ଗୁପ୍ତି ରଖି ଜଗନ୍ନାଥ କହିଲା—“ଏଇ କଥା ଲାଗି ଡର, ପରବାଏ ନାହିଁ । ଭଲ ଦାମ୍ରେ ମିଳିଲେ ଏ ଶାଢ଼ୀରୁ ଗୋଟାଏ ନେଇ ଆସିବା ଚିନ୍ତା କଅଣ ?”

ଫଗୁଆ ମନେ ମନେ ଖୁସି ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“ତୋ କାମରେ ଆଉ ହେଲା ହେବନା । ମୋର ଆଉ କେଉଁଥିକୁ ଡର ନାହିଁ, କେବଳ ମୋତେ ଦିନ ବାରଟା ଠାରୁ ଟା ଯାଏ ଗୋଟାଏ ଅଣ୍ଡା ଆନରେ ରଖେଇ ଦେଲେ ହେଲା ।”

ରାତିଏ ରାତିଏ ଦୁହେଁ କଟକର ପହଞ୍ଚିଲେ; ହୋଟେଲରେ ଖିଆସିଆ ସାରିଦେଇ ଟାଉନ ହଲ ବାଉଣ୍ଡାରେ ବ୍ୟାମ କଲବେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ଫଗୁଆକୁ ପରଦିନର ନିତ୍ୟକର୍ମ ବିଷୟରେ ଚୂଚନା ଦେଇ କହିଲା— “କଟକରେ ଆଉ ଝାଡ଼ାଫେରି ଯିବାର ଅନୁବଧା ନାହିଁ । ଯାହାହେଉ ସରକାର ସି ରସ୍ତା କଡ଼େ କଡ଼େ ପଇକା ଲମ୍ବା ପାଇଖାନା କରି ଦେଇଛନ୍ତି । କେତେ ଘୃଷିକ ହୁଅନ୍ତୁ । କେମାତ୍ରକ ରାତି ଟା ବେଳକୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ

ହେଲ । ଟିକିଏ ଅଛାରୁଆ ଥାନରେ ଦୁଇ କରିଦେଇ ଏଇ ପୋଖରୀରେ ଛୁଟି ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ କାମ ଶେଷ । ବଢ଼ିଆ ପାଣି ! ଗାଧୁଆଟା ବି ମୁହଁଧାରେ ହୋଇଯିବ । ଖିନ୍ନୋ କଟକରେ ଆଗେ ଟିକିଏ ହରିଯିବା କି ତକଲିବ ଥିଲା ! ମୁନିପିପାଳଟି ପାଇଖାନାରେ ଜଣେ ଅଧା ହରା ହେଲା ବେଳକୁ ଆଉ ଜଣେ ଠେଲି ପେଲି ପଣି ତାକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଅଣୁଥିଲା । କେଉଁଠି କାହା ପଡ଼ିଆର ଗୋଟାଏ କଡ଼ପଟିଆ ଥାନରେ ଅଟକି । ତଳବବେଳେ ପ୍ରକୃତ ମେଣ୍ଟାଇ ଦେଲେ ଘରବାଲା ଠେଙ୍ଗା ଧରି ମିଶି ଅସୁଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଭଲ ଆନ ଥିଲା—କାଠଯୋଡ଼ି ବାଲି । ସେଠି ବି ନିନ୍ଦାର ନ ଥିଲା । ଶାଗୁଣାପରି କେଇଟା ପୁଲିସ୍‌ବାଲା ଲୁଚି ଛପି ରହିଥାନ୍ତି—ଦୁଇ ସାରିଲ ବେଳକୁ ଅଶବ୍ଦରଥା ମାଡ଼ିବସନ୍ତି ଆଉ ଆନାକୁ ଘୋଷାଡ଼ନ୍ତି ।

କି ନାସନା କଥା, ଅଶବ୍ଦରଥା ହୋଇ କିଏ ଭଲ ଆନାକୁ ଯିବ । ପୁଲିସ୍‌ବାଲାଙ୍କ ଦ୍ଵାଦ ଡିଠ ଧରି, ଗୁରୁଣା ପକସା ଦେଇ ଦୁଇ କଲବାଲା ମୁଣ୍ଡି ପାଏ । ସେ ସବୁ ଶେଷଗୋଲ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଏବେ ଖାଲି ବ୍ରାହ୍ମ ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ଉଠିଲେ ହେଲା । ସରକାର ପକ୍‌କା ନର୍ଦ୍‌ମା କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ମନ କିଛି ଅଭସରେ ହୁଏଥାଏ ।

ଜଗୁଲି ଏହିପରି ନୈଶ ଅଧ୍ୟାପନା କରୁ କରୁ ଦେଖିଲା—ଫଗୁଆ ପୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲଣି । ରାତି ଟାରେ ଉଠିବାକୁ ହେବ । ସେ ବି ତରତର ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଠିକଣାବେଳକୁ ସତକୁ ସତ ତା' ନିଦ ଚାହିଁକରି ଶୁଙ୍ଖିଗଲା । ଫଗୁଆକୁ ଉଠେଇ କହିଲା, 'ଯା—ସେ ଗଲିମୋଡ଼ି ସେ କଡ଼କୁ ଯେଉଁ ପକ୍‌କା ନର୍ଦ୍‌ମା ଅଛି ସେଇଠି ଚଞ୍ଚଳ କାମ ସାରିଦେ । ତୁ ଆସିଲେ ମୁଁ ଯିବି ।'

ଫଗୁଆ ଚାଲିଗଲା । ହେଲେ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ବାଦ୍ ଅଶବ୍ଦରଥା ଅବସ୍ଥାରେ ଦୁଇଜଣ ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କ ସହ ତା'ର ଅଡ଼କୁ ଫେରି ଆସିଲା । ମନେ ମନେ ଶୁବିଲା—ହାୟ ସତ୍ୟାନାଶ ! ବିଚର ବିଟ୍ ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କ ହାବୁଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଗଲା । ପୁଲିସ୍ ଦୁହେଁକୁ ବହୁ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ ଦୁଇଟଙ୍କା ଦାବିକୁ କମାଇ ପରୁଣ ପଇସାରେ ଛୁଣ୍ଡେଇ ଦେଲା ।

ପୁଲିସ୍‌ବାଲା ଦୁହେଁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଜଗୁଲି ତା କାମ ସାରିଲା । ଭୋର ହେଲାବେଳକୁ ଦୁହେଁଙ୍କ ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ, ଚଳକ ଘେନା ଆଦି ସବୁ କାମ ଶେଷ । ସାଙ୍ଗରେ ଅଣିଥିବା ମୁକ୍ତି ନଡ଼ିଆତକର ସବୁପୋୟୋଗ ସାରି ଉତ୍ତସ୍ତେ ଧାଇଁଲେ କଟେରୀ । ବହୁ ଖୋଜାଖୋଜି ପରେ ଓକଲ ଦେଖାହେଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ

ରୁଷ ଗଳାରେ ପରୁଗଲେ—‘ତତେ ଯେଉଁ ଖରବୁ ତାଲିକା ଦେଇଥିଲି ସେହି ମୁତାବକ ଆଣିବୁ ନା ନାହିଁ ?’

ସ୍ବେସ୍ତ ନମସ୍କାରଟିଏ ପକାଇ ଜଗୁଲି କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କ କଥା ଅନ୍ୟଥା କରି ପାରିବି ? କଂସାଟାଏ ବିକି କରିଦେଇ ଟଙ୍କା ଆଣିବୁ । ପଖାଳ ଖାଇବାକୁ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହେବ । ହେଲେ ହେଉ ପଛେ ଆପଣଙ୍କ କଥା ଆଗ ।”

ଓକିଲ ବାବୁ ହସିଦେଇ କହିଲେ —“ମୁଁ ଜାଣେ ପରା ଆପଣଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ-ବୋଧ ଖୁବ୍ ଭଲରେ ଅଛି । କଂସାଟା ଆଜି ଯାଇଛି କାଲି ପୁଣି ଗୋଟାଏ କରି ଆଣି ପାରିବେ । କିନ୍ତୁ କେପଟା ହାତରୁ ଖସିଗଲେ ଆଉ ଫେରି ପାଇବେ କି ? ହାତ କାଟି ଲେଖି ଦେବ ଆପଣଙ୍କର ଜିତାପଟ ନିଶ୍ଚୟ ।”

ଏହିପରି ‘ଗାଳି-ପ୍ରଶଂସା’, ‘ତୁ-ଆପଣ ଭିତର ଦେଇ କେସ୍ ଆଉ ଗୋଟାଏ ତାରଖକୁ ଗଢ଼ିବ । ଖବର ବାହାରୁ ଦାହାରୁ ଦିନ ୧୨ଟା । ଫଗୁଆ ସେତେବେଳକୁ ଛଟ ଛଟ ହେଲଣି । ଜଗୁଲି ଫଗୁଆକୁ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲକୁ ନେଇଗଲା । ଦୁହେଁ ଶିଆପିଆ ସାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଳକୁ ଯିବାଲାଗି ରିକ୍ସାରେ ବସିଲେ । ଜଗୁଲି ରିକ୍ସାରେ ଗଲବେଳେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସ୍ଥଳର ସ୍ବରୂପ, ସେଠି ରହିବାକୁ ହେଲେ କି କି ପତ୍ତା ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ହେବ, କି କି ସାଂକେତିକ ଗୁଣା ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ, ସର୍ବୋପରି ତା’ ଆଦେଶପୁତ୍ରାକ କିପରି ଅନ୍ଧରେ ଅନ୍ଧରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ସବୁ ଶିଖାଇ ଦେଲା ।

ଗୋଟିଏ ଲୁଗା ଦୋକାନ ଆଗରେ ଜଗୁଲି ରିକ୍ସାକୁ ଅଟକେଇ ଉଡ଼ା ଢଳିଟା କିନ୍ତୀରେ ପଇଠ କଲା । ଫଗୁଆ ଉପରକୁ ଗୁଣ୍ଠି ଦେଖିଲା ଲେଖା ହୋଇଛି ‘କାଦମ୍ବରୀ’ ବେଶ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ । ଲୁଗା ଦୋକାନ ଭିତରେ ପଶିଲା । ଆଖି ପଲକରେ ଶ୍ରୀକ୍ଷରତୁଟା ବଦଳି ଗଲା । ଦରଓଁଦ କାଚ କବାଟକୁ ପଛଅଡ଼ୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ଫଗୁଆ ମନ କୁଲୁରି ଉଠିଲା । ଘର ବାହାରେ ଏଡ଼େ ଗରମ, ଭିତରେ କେତେ ଶୀତଳ ! ମନେ ମନେ ଜଗୁଲି ଖୁବ୍ ତାରଖ କଲା ।

ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ମାତ୍ରେ ଫଗୁଆର ଡିଆ କାନ, ବିକାଳିମାନଙ୍କ ଫୁସ୍ତୁ ଫୁସ୍ତୁ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ଶୁଣି ପାରିଲା । ଜଣେ କହୁଥାଏ—‘ଦାମ୍ ଶୁଣିଲେ ବେହୋସ୍ ହୋଇଯିବ, ସେଥିରେ ପୁଣି କେଡ଼େ ଆଶା ଦେଖ, ସତେକ ସେମିତି ଗୁଲିଗ ପରୁଣ ଟଙ୍କାର କରି ପକେଇବ । ଭବିଷ୍ଟ ଏଠି ଗାମୁଛା ଖଦ ବିକି ହେଉଛି ।’

ଫଗୁଆ ଏ କାନରେ ପୁରେଇ ସେ କାନରେ କାଢ଼ିଦେଲା । ଜଗୁଲି ସିଧା ସଳଖ ମାଲିକ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା—‘ଶେଫ୍ଟ, ଆମେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ କପଡ଼ା ଦୋକାନ

ଖୋର୍ଦ୍ଧା ବଜାରରେ ଇଷ୍ଟାଟ୍ କରନ୍ତି । ନାଲିଲନ୍, ଟେରିଲିନ, ଟେରିକଟ୍, ଡେବନ ଆଦି କପଡ଼ା, ଶାଢ଼ୀ ଆପଣଙ୍କ ଦୋକାନରୁ ନେବାପାଇଁ ସେଠି ଜଣେ ଆମକୁ କହିବାରୁ ଆମେ ଆସିଛୁ । ଦେଖନ୍ତୁ ଆମେ ନଗଦରେ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା କପଡ଼ା ଶାଢ଼ୀ ନେବୁ । ଆମକୁ ଟିକିଏ ସୁବିଧା ରେଟ୍ରେ ଦେବେ । ଦେଖନ୍ତୁ ଆମେ ଯଦି ତହିଁରୁ ଦ୍ଵିପଦ୍ମା ଭଲ ମୁନାଫା ପାଇବୁ ତେବେ ସି ମାସରେ ସାଠିଏ ସହସ୍ର ହଜାର ଟଙ୍କାର କାରବାର କରିବୁ । ଆମ କାରବାର ସବୁ ନଗଦ । ଆମେ ଧାର ଦେଉନୁ କି ନଦେଉ ।’

ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ନଗଦ କାରବାର ଶୁଣି ମାଲିକର ଟେକି ହୋଇ ଯାଉଥିବା ନାକଟା ତଳକୁ ଖସି ଆସିଲା । ପରୁସଡ଼ା ଗନ୍ଧ ଶୁଣିବା ପରି ଦିଶୁଥିବା ବିକୃତ ମୁଖ, ଗୋଲପ-ସୌରଭ-ଆଦ୍ରାଣର ପ୍ରସନ୍ନତାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଫଗୁଆର ଦିଶା କାନ ବିକାଳିଙ୍କ ଚାପା କଥୋପକଥନରୁ କିଛି ସଂଗ୍ରହ କଲା—ମଫସଲିଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଜଣେ ଜଣେ ଦେଖିବାକୁ ମେଲେଇ । ବାରଠାଆ ସିଆଁ ମଇଳା ଲୁଗା ଓ ଫତେଇ ପିନ୍ଧିଥିବେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦଶ ପଇସିଟିଏ ଥିବ ବୋଲି କେହି ଭାବିବ ନାହିଁ । ଅଥଚ କଥା ପଡ଼ିଲେ ନଗଦ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଗଣିଦେବେ । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—ସେମାନେ ମହା ଚାଲୁଣ । କାଲି ସେମାନଙ୍କ ଧନ ଦୌଳତ ଦେଖି ଚୋର, ଡାକ୍ତର, ପକେଟମାରୁ ପିଣ୍ଡ ଧରିବେ ସେଇଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଏପରି ଭେକ ।

ଫଗୁଆ ସେତେବେଳକୁ ତଳେ ବିଛା ହୋଇଥିବା ଗାଲିରୁ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ହାତ ଲମ୍ବେଇ ବସିଗଲାଣି । ବଟୁଆଟା କାଢ଼ିବାର ଉପକ୍ରମ କରୁଛି — ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ମାଲିକ, ପାଖକୁ ଚାଲିଯାଇ ଅତି ନିରାଶ ହୋଇ କହିଲା— ‘ଆହା, ଆଜ୍ଞା ତଳଟାରେ ବସନ୍ତ ନାହିଁ, ଏଇ ଗଡ଼ ଚଉକକୁ ଆସନ୍ତୁ ।’

ଫଗୁଆ ବଟୁଆ ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ କହିଲା—‘ଆହେ ସେ ଚଉକ ଫଉଙ୍କା ଆମକୁ ପୋଷାଏ ନାହିଁ । ଆମେ ଟିକିଏ ଗୋଡ଼ହାତ ଲମ୍ବେଇ ନ ବସିଲେ ଆମକୁ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ, ମୁଁ ଏଠି ବେଶ୍ ଆରାମରେ ଅଛି । ଆପଣ ଦୀର୍ଘ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । କଡ଼ାଗୁଡ଼ାକ ପସନ୍ଦ କରି ବାହାଦା ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଦଶାରୁ କମ୍ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଏତେ ସମୟ ଧରି ଟୁଲ୍ ଦା କୌଣସି ଗୋଡ଼ ଝୁଲେଇ ମୁଁ ବସି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମାଲିକଟି ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ଲକ୍ଷପତି ହେଲେ କି ହେବ ଶଲେ ହୁଡ଼ ମୁଣ୍ଡାରେ ବସି ବସି ପିରୁରେ ବସି ହୋଇଯାଇଥିବ, ଶଳାକୁ କୁସନ୍ ଚେନ୍ଦୁରରେ ବସିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିବ କୁଆଡ଼ୁ ! ଶଳା ସେତେହେଲେ ଘୁଷୁରି । ଏ ଭାବନାଗୁଡ଼ାକ

କିନ୍ତୁ ପେଟ ଭିତରେ ଚକଟାମନ୍ତା ହୋଇ ପାଟିବାଟେ ଅନ୍ୟରୂପ ଧରି ବାହାରିଲା—
‘ହଉ ହଉ ଆଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କୁ ଯେମିତି ଆରାମ ଲାଗିବ ସେମିତି କରନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ
ସେବାପାଇଁ ତ ଆମେ ସବୁବେଳେ ତିଆର ହୋଇ ରହିବୁ — ଆରେ ହେ ବଗାଙ୍କ
ଭଲ ସେଠି ଠିଆ ହୋଇଛ କାହିଁକି ? ଗୋଟାଏ ଆଉଜା ମାଣ୍ଡି ସରୁ ଲେଇ ଆସ ।
ମହାରାଜା ଟିକିଏ ଆରାମରେ ଆଉଜି ବସନ୍ତୁ ।

ମାଲିକଠୁଁ ଡବଲ ମୋଟା ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ମାଣ୍ଡି ଫଗୁର ପଛପଟେ
ରଖିଦିଆଗଲା । ଫଗୁଆ ଜଗୁଲିକୁ ମନେ ମନେ ଭାରିପ୍ କରୁଥାଏ—ସାବାସ ଜଗୁଲି,
ତୁ ଏକ ଶେଜନା ସୁରୁଷ । କି ଶୀତଳ, କି ନରମା ଗାଲିରୁ ଓ ମାଣ୍ଡି, କି
ବାସନା ! ୫୮ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଦିନେ ହେଲେ ଏ ସୁଖ ଭୋଗିନି ।

ଶୋଷ ଦେଖେଇବାରୁ ଫଗୁ ପାଣି ମାଗିବାମାତ୍ରେ ମାଲିକ ଦି ବୋତଲ
କୋକାଲୋଲ ଅଣେଇଲା । ଥଣ୍ଡା ପାନସୁଟି ଦୁହଁଙ୍କ ଦେହ ଓ ମନକୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କରୁଥିଲା ।
ଜଗୁଲି କପଡ଼ା ପସନ୍ଦ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲା । ଆଉ ଫଗୁ ଭୁଲେଇବାରେ ଲାଗିଲା ।
ତା ଆଖିପତା ଦୁଇଟାର ଓଜନ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବଢ଼ିଗଲା ।

ଜଗୁଲି ଯେ ଜଣେ ପକ୍କା କପଡ଼ା ପସନ୍ଦାଳୀ ମାଲିକକୁ ବୁଝିବାକୁ ଆଉ
ତେଜ ହେଲାନି । ଗୋଟାଏ ଆନ କପଡ଼ା ପସନ୍ଦ କରୁବାକୁ ସେ ଦୋକାନର ସବୁ
ଆନ ଘଣ୍ଟେଇ ପକୋଡ଼ିଥିଲା । ଗୋଟିଏ ପିସ୍ ଟେରିଲିନ୍ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭଦ୍ର ପ । ବକାଳି
ଘଟା ଓ ମାଲିକ ଥକ ପଡ଼ିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଗୋଟିଏ ଗରାଖଠାରୁ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ପ୍ରାପ୍ତିର
ସମ୍ଭାବନା ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ବାରମ୍ବାର ଉଦ୍ବେଜକ ଔଷଧର ଇନ୍ଦ୍ରେକ୍ଷଣ
ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ପସନ୍ଦ କପଡ଼ା ସବୁ ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ରଖି ଜଗୁଲି
ହାଙ୍କି ଦେଉଥାଏ— “ଦେଖ, ଟିକିଏ ହସାବ ଗୋଟାଏ ବାଜେ କାଗଜରେ
କରିନେଉଥାଅ । ଦଶହଜାର ଟଙ୍କାରୁ ଯେପରି ବେଶି ନ ହୁଏ । ଆମେ ଆଜି ସେତିକି
ଟଙ୍କା ଆଣିବୁ । ”

ମାଲିକ ପ୍ରବୋଧ ଦେଲାପରି କହିଲା — “କୁହ ପରବାଏ ନାହିଁ, କୁହ
ପରବାଏ ନାହିଁ । ଦଶ ବିଶ୍ ଜ୍ୟାଦା ହୋଇଗଲେ, ପରେ ପଠାଇଦେବେ । ”

ଜଗୁଲି କଥାଟାକୁ ଏକାବେଳେକେ ନାକଟ କରି କହିଦେଲା—“ନାଁ-ନାଁ
ଆମେ ଧାର ନରୁନି କି ଦରୁନି । ଧାର ନେଲେ ରେଟ୍‌ରେ ଆଉ କଷାକଷି ହୋଇ
ପାରିବନି । ନଗଦ ନେଲେ, ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁଇପଇସା କମ୍‌ରେ ନେବୁ ।
ଧାର ଜନିଷ୍ଟା ବେପାରୀଙ୍କ କାଳ । ତା ପାଖ ଆମେ ମାଡ଼ିବୁନି । ”

ମାଲକଟି, ଜଗୁଲି ଯେ ଜଣେ ପତ୍ନୀ ନିଷ୍ଠାପର ଉଚ୍ଚଦରର ବ୍ୟବସାୟୀ
ତାହା ଚଟାପଟ୍ ବୁଝିଗଲା ଓ ମନେ ମନେ ଭୁଲିଯାଏ ରାମାୟଣରୁ ଦ୍ଵି ଗୁଣିତା ଦୋହା
ଆବୃତ୍ତି କରିଦେଲା ।

ହୁସାବ କଷା ହେଲବେଳକୁ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚ ହୋଇଗଲାଣି । ଫଗୁର ନିଦ
ଭାଙ୍ଗିଲବେଳକୁ ସେ ପ୍ରକାଶ ମାଣ୍ଡିଟାକୁ କୁହେଇ ଧରିନେଇଥିଲା । ଧୋବ ଫରଫର
ମାଣ୍ଡି ଉପରେ ତାର ମୁଣ୍ଡନିସ୍ତୁତ ତାମ୍ବୁଲରସ ଏକ ଲେହନ ଚନ୍ଦ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରି-
ସାରିଛି । ଅତି ସତରଞ୍ଜିତ ସହିତ ସେ ମାଣ୍ଡିଟାକୁ ଗଢ଼େଇ ଦେଇ ନାଲି ଦାଗଟାକୁ
ତଳକୁ କରିଦେଲା । ହୁସାବ ସେତେବେଳକୁ ସରିନଥାଏ । ସେ ଜଗୁଲିକୁ କହିଲା—
‘କରେ ହୁସାବ ସରିଲା ନାହିଁ ? ଛଅଟା ପାଖାପାଖି ହେଲା । ମୁଁ ପୁଣି ଟଙ୍କା
ଅଣିନାକୁ ଯିବି ଯେ ।’

‘ଟଙ୍କାଟା ଆସିଲବେଳେ ନେଇ ଆସିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ? ଏମିତି
ରୁରୁ ରୁରୁ ହେବାକୁ ପଡ଼ି ନଥାନ୍ତା ।’

‘ତୋ ବୁଝିଟା ରଖିଦେଇଥା । କୈବ ଯୋଗକୁ ସିନା ଗୋଟାଏ ଦୋକାନରେ
ସବୁ ମିଳିଗଲା । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ପାଖରେ ଧରି କଟକ ସହରରେ ଏ ଦୋକାନ
ସେ ଦୋକାନ ହେଇଥାନ୍ତେ ? ଜୀବନଟା କଅଣ ପିତା ଲଗୁଛି ? ପଥରଦନ ପରା
ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କା ପକେଟମାରୁକୁ ଦେଇଛି, ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ପାଶୋର ହୋଇଗଲାଣି ?
ସେ ବୁଝି ଆଉ ଶିଖାନା । ହୁସାବ କିତାବ ସରିବ, ଟୁଙ୍ଗ୍ ଟୁଙ୍ଗ୍ ହୋଇଯିବ, ଟଙ୍କାତକ
ଆଣି ସିଧାସଳଖ ପଇଠ କରିଦେବ । ଦଶଆଡ଼େ ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇ
ପକେଟମାରୁଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିବାର ମୁର୍ଖାମି ମୋତେ କରି ଆସେ ନାହିଁ । ଖାଲି
ତରତର ହେଉଥିଲି, ଟିକିଏ ଶୁଦ୍ଧା ଜଳଖିଆ ସମୟ ହୋଇଗଲାଣି ।’

ପାଟି କଥା ପାଟିରେ ଅଛି, ମାଲକ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଆଦେଶ
ଦେଲା ଯା ଦାମ ମହାରାଜ ଦୋକାନରୁ ସିଙ୍ଗଡ଼ା, କରୁଣି, ସନ୍ଦେଶ ସବୁଥିରୁ ଗୁଣି
ଗୁଣିତା ଲେଖାଏଁ ନେଇ ଆସିବୁ, ଆଉ ପାଖ ଦୋକାନରେ ଦୁଇଟା ସେପାଲ ଗୁଦ୍ଦା
ବରଦ କରିଦେବୁ ।

ଜଳଖିଆ ଓ ଗୁଦ୍ଦା ସାରି ଫଗୁଆ ଟଙ୍କା ଅଣିନାକୁ ଯିବାପଥର ବିକାଳମାନେ
ହସି ହସି ମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯେ ସେ ମହାରାଜଟି ଭାରି ଗୁଲୁଖ ଓ କାମର ଲୋକ ।
ମଫସଲ ଲୋକ ହେଲେ କଅଣ ହେଲା, ସହରଆଳୁ ଅନ୍ଧଲ ଶିଖାଇ ଦେବ ।

ଜଗୁଲି କପଡ଼ାତଳ ପାଲରେ ପ୍ୟାକିଂ ହୋଇ କପରି ସିଲେଇ ହେବ ତାରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତଥାଏ । ଅଥା ଅଧି ସିଲେଇ ସରିଲବେଳକୁ ସେ ହଠାତ୍ କାମ ବନ୍ଦ କରାଇ ଦେଇ କହିଲା—‘ଆହା ଗୁରୁଟା ଶାଢ଼ୀ ନିତେଇ ପାଟର ଦୋକାନରେ ରହିଯାଇଛି । ରହିଥାଅ ମୁଁ ଟିକିଏ ନେଇ ଆସେ ଏକାଠି ପ୍ୟାକିଂ କରି ସିଲେଇ କରିଦେବା । ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କର ମୁଁ ନେଇଆସେ ।’

×

×

×

ବସ୍ତରେ ବସି ଦୁହେଁ ଗାଆଁକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଫଗୁଆ କହିଲା—‘ସେ ଘରେ କି ଯନ୍ତ୍ର ଖଜା ହୋଇଥିଲା କେଜାଣି ଦିବ୍ବ ମନ ପେଟ ସବୁ ଅଣ୍ଟା ହୋଇଗଲା । ଜଗୁଲି ଭାଇ, ତୋ ବୁଦ୍ଧିକୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏନା ।’

ଜଗୁଲି କୁଲୁରି ଘିଠି ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା—‘ଆରେ ଆମ ଦିବ୍ବ, ମନ ଓ ପେଟଅଣ୍ଟା ହୋଇଗଲା । ହେଲେ ସେ ଦୋକାନ ମାଲିକର ଏଡେବେଳକୁ ସନ୍ନିପାତ ହୋଇଯିବଣି । ତୋ ଭାରିଜା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ନାଇଲନ୍ ଶାଢ଼ୀ ଅଣ୍ଟାରେ ଗୁଞ୍ଜି ଲୁଚେଇ ନେଇ ଆସିବୁ । ସେ କଅଣ ତାକୁ ପିନ୍ଧି ପାରିବ ! ପିନ୍ଧିଲେ ଲଜରେ ତାକୁ ବି ସନ୍ନିପାତ ଘୋଟିଯିବ ।’

ଫଗୁଆ କରୁ କରୁ ହୋଇ କହିଲା ‘ମାଲିକଟା ତାରି ଭଲିଆ ମାଣ୍ଡିରେ ପାନ ପିକର ତେକା ଦାଗ ଦେଖି ଝାମ ଖାଇଯିବ ।’

ଘଟଣା

ଶମ୍ଭୁଆ ନିଜ ଛାଇକୁ ଚାହିଁଲା । ସେଇଟା ଠିକ୍ ଗୋଡ଼ିଆଳକୁ ଲୁଚି ଲୁଚି ଆସୁଛି । ମନେ ମନେ ଶ୍ରବଣ ମୂର୍ଖ ଦେବତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଗଲେଣି ବନ ଅଧ୍ୟାୟ ହୋଇଗଲାଣି । ଦୋଠିଡ଼ ହେବାକୁ ଆଉ ଅଳ୍ପସମୟ ବାକୀ । “ଅ-ହ-ହ-ହ-.. ଡ-ଡ-ଡ-ଦେ ଦେ ସୁନା ବେଇଗି ବେଇଗି ମାରି ଦେ । ଚାଲ ଚାଲ ନାଲି ମଠା କରନା । ଆଉ ଅଳପ ବାକୀ । ହ-ହ-ହ, ଡ-ଡ-ଡ କହୁ ଶମ୍ଭୁଆ ସୁନା ନାଲି ଦିବ୍ୟବଦନ ପିଠିରେ ପାଞ୍ଚଶଟା ଟିକିଏ ଟିକିଏ ବୁଆଁଇ ଦେଲା । ବଳଦ ଦୁହେଁ ତା କଥା ବୁଝିଲେ କି କଥା ମୁହଁ ତଳକୁ ମାଡ଼ି ଦିଡ଼ି ଘାଡ଼ିଆ ଚାଷି ଦେଇଗଲେ ।

ଅଳ୍ପଟା ସରିଯିବାରୁ ଶମ୍ଭୁଆ ହଳ ଫିଟେଇ ଦେଲା । ବଳଦ ଦୁହେଁଙ୍କ ପିଠି ଆଉଁସି ଦେଇ ଛାଇ ଆଡ଼କୁ ଅଡ଼େଇ ନେଲା । ଗଛ ମୂଳରେ ଘନିଷ୍ଠେ ଝାଳ ମାରିଲେ । ଜମ୍ଭୁଆ ତେଲକୁଟି ନେଇ ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲା । ଶମ୍ଭୁଆ କୁଟିରୁ ଦି'ରୁ ଟୋପା ତେଲ ନେଇ ମୁଣ୍ଡ ଦିହ ଦ୍ଵାତରେ ଘଷି ପକାଇଲା ଆଉ ଜମ୍ଭୁଆକୁ କହିଲା— “ସା ବଳଦ ଦୁହେଁକୁ ଘରେ ମୁହଁଇ ଦେବୁ । ତୁ ନିଜେ ଖାଇନେଇ ବଳଦକୁ ଅଡ଼େଇ ନେଇଆସିବୁ । ତୁ ବଳଦଙ୍କୁ ଜଗିବୁ ମୁଁ ଖାଇବାକୁ ଯିବି ।”

ଜମ୍ଭୁଆ ସମ୍ପତ୍ତି ଜଣାଇ ବଳଦ ଦି'ଟାଙ୍କୁ ଅଡ଼େଇ ଅଡ଼େଇ ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ଶମ୍ଭୁଆ ମଠ ମଠ କରି କାକୁଡ଼ି ଓ ଟୁଫି କଲରା କଥାରେ ବୁଲିଯାଉ ଗଡ଼ିଆରେ ଗାଧୋଇଲା । ତାହାର ଗାଧୁଆ ସରିଲାବେଳକୁ ଜମ୍ଭୁଆ ବଳଦ ଦି'ଟାକୁ ଅଡ଼େଇ ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲା । ଶମ୍ଭୁଆ ବଳ ଓ ବଳଦ ତା ମାରିଫତରେ ଗୁଡ଼ି ଘରକୁ ଗଲା । ବଳଦ ଦି'ଟା ହଡ଼ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ସମୟ ଚାରି ଗଛମୂଳରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ । କାକୁଡ଼ି କଥାରେ ପଶିବାକୁ ଦିହଙ୍କର ଭାରି ମନ ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଜମ୍ଭୁଆ ପାଞ୍ଚଶ

ଦେଖେ ଦୁହିଁକୁ ସେଥିରୁ ନବହାଁଇଲା । ବଳଦ ଦ'ଟା ସେଇ ଗଛମୂଳଭୁଇରେ ଶୋଇ ପାକୁଳ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜମ୍ବୁଆ ବି ସେଇଠି ଗାମୁଛାଟା ପାରିଦେଇ ଗଡ଼ିଗଲା ଓ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଗୀତ ଗାଇଲା । ଆଖିପତା ତା'ର ନଇଁ ନଇଁ ଆସିଲା, ବଳଦ ଦହେଁ ତ ପାଖରେ, କାକୁଡ଼ି କଥାରିକୁ ଆଉ ଡର କଅଣ । ହଠାତ୍ ବଳଦ ଦ'ଟା ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ସେ ଆନରୁ ଉଠି ପଳେଇଲେ । ଜମ୍ବୁଆର ଗୁରୁ ନଦ ଚାହିଁ କରି ଶୁଣିଗଲା । ବଳଦ ଦୁହେଁ ଏପରି ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ପଳେଇବାର କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ସେ ଚାଲିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । କୋଉଠି କିଛି ନାହିଁ । ଗଛ ମୂଳ ଓ ତଳ ଆଖ ପାଖକୁ ନିରେଖି ଚାହିଁଲା । କୁଆଡ଼େ କିଛି ନାହିଁ । ଗଛ ପଛ ଆଡ଼କୁ ଯାଇ ଯାହା ଦେଖିଲା, ସେଥିରେ ତା ଦହ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ମୂଳୁଁ ଦେହ ହାତ ଗୁଡ଼ି ଗୋଟାଏ ମସାଗାତ । ତା ଭିତରକୁ ଗୋଟିଏ ହଳଦା ଗୁରୁଗୁରୁ ଲୁଣ୍ଠି ପୁଡ଼ୁଥିଲା ହୋଇ ପଶିଯାଇଛି । ତା ପାଟିରୁ ଗୁରୁ ଗୁରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା—“ଆରେ ଏତ ଏକ ସଜକାର ଝରକକୁ । ଏଇଆକୁ ଦେଖି ବଳଦ ଦୁହେଁ ହରୁଡ଼ି ପଳେଇଲେ । ଦିନେକାଳେ ଦେଖା ନାହିଁ, ଏ ଝରକକୁ ଏଠାକୁ କୁଆଡ଼ୁ ଆସିଲା । ବଳଦ ଦହେଁ ନ ଥିଲେ ଆଜି ଏଇ ଝରକକୁ ମୁହଁରେ ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରଭୁ ଧବଳାଲିଙ୍ଗ ମୋତେ ଆଜି ବଞ୍ଚେଇଲା । ତୁମକୁ ଜୁହାର ।”

ବଳଦ ଦ'ଟା ଏପରି ଅଛୁଆଁ ବଳରୁ ପଳେଇ ଆସିବା ଦେଖି ଶମ୍ଭୁଆ ଜମ୍ବୁଆ ଉପରେ ଶୁଣିଗଲା । ବଳଦ ଦ'ଟା କାକୁଡ଼ି କଥାସରେ ପଶିଯିବାରୁ ଜମ୍ବୁଆ ବୋଧହୁଏ କଷିକରି ପାଞ୍ଚଶରେ ଟିକିଛି, ସେଇଥି ଲାଗି ଦୁହେଁ ଅଛୁଆଁ ଆଉଁ ପଳେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ବଳକୁ ଗଲେ ତା ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଶମ୍ଭୁଆ ବଳଦ ଦୁହିଁଙ୍କ ପିଠି ଆଉଁସି ପକେଇଲା । ଦେଖିଲା ପାଞ୍ଚଶ ଦାଗ କେଉଁଠି ହେଲେ ନାହିଁ । ସୁନା ଧୀର ସ୍ଥିର ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ନାଲି କିନ୍ତୁ ଝୁଲୁ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ବାରମ୍ବାର ବାଁ ପଟ ପିଠିର ଗୋଟାଏ ଆନକୁ ଚାହିଁ ପକାଇଥାଏ । ଶମ୍ଭୁଆ ଦେଖିଲା ସେଇଠି ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଦ'ଟା ବୁଝୁ ଫୋଡ଼ା ପରି କଣ । ସଦ୍ୟ ଯେପରି କିଏ ଦ'ଟା ବୁଝିରେ ଫୋଡ଼ା ଦେଇଛି । କାହା ବାଡ଼ ଶୁଣି ପଶିଥିଲା କି ଆଉ ! ଶମ୍ଭୁଆ କିଛି ଠଉରେଇ ପାରିଲାନି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଜମ୍ବୁଆ କଥାସ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଟୋକାକୁ ଜଗେଇ ଦେଇ ସେଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଶମ୍ଭୁଆ ନାଲିର ପିଠି ତଳକୁ ହୋଇଥିବା ସେ କଣ ଦ'ଟାକୁ ଦେଖାଇ ପଚାରିଲା—“ହଇରେ ନାଲି ଦେହରେ ଏ କଣ୍ଡା ଫୋଡ଼ା ହେଲା କେମିତି ? ଜମ୍ଭୁଆ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲା । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ କହିଲା “ଭଲ ସେ ଜନ୍ମଟା ତାହାହେଲେ ଦଂଶିଦେଲା । ଆମ କଥା ପରିଗଲା ।”

ଶମ୍ଭୁଆ ତାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଶୁଣିବା ପରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା ଯେ ଖରଜକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦଂଶିବୁ । ନାଲି ପାଟିରୁ ସେତେବେଳକୁ ଗରଳ ବାହାରୁଣି । ସେ ତଳେ ଛୁଟି ପିଟି ହେବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଲଣି ।

ବଡ଼ା, ଫୁଙ୍କା ନ ଶୁଣି ନାଲି ବଳଦଟା ଚାଲିଗଲା ।

ଜମ୍ବୁ ଶମ୍ଭୁ ଦୁଇଭାଇ ଅଙ୍କା ମାରି ବସିଗଲେ । ଗୁଣ୍ଠ ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ବଳଦ ଠୋ । କେଡ଼େ ବଢ଼ିଆ ବଳଦଟାଏ ନ ଥିଲା । ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚଶହ ଗଣିଦେଲେ ବି ଏମିତିଆ ବଳଦଟାଏ ମିଳିବା ମହନ କଥା ନୁହେଁ । ପାଖରେ ବି ଏତେ ଟଙ୍କା କାହିଁ ? ଆଉ ବଳଦଟାକୁ ଚାହିଁ ଜମ୍ଭୁର କୋହ ଉଠିଲା । ସେ ଭୋ ଭୋ କରି କାନ୍ଦ ପକେଇଲା । ସାପକୁ ଅଭିଶାପ ଦେଇ କହିଲା—“ଶଳା ସାପ ଜନମ ପାଇବୁ ଏକଥା କରିବାକୁ, ତୋ ବଢ଼ିଶ ବୁଢ଼ୁରେ ! ପୃଥ୍ବୀରୁ ସାପ ନା ଲେପ ପାଇଯାଉ ।”

ରାତିରେ ଦୁଇଭାଇ ଆଉ ପଟେ ବଳଦ କି ଉପାୟରେ କଣିବେ, ସେଇ ବିଷୟ ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତା କଲେ । ଜମ୍ଭୁ ଭାବି ଭାବି କହିଲା—“ଶଳା ସାପଟା ଧରା ପଡ଼ନ୍ତା କି ତାରିଠାରୁ ବଳଦ ଦାମ୍ ଆଦାୟ କରି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ବଳଦ କଣନ୍ତୁ । ଶମ୍ଭୁ ତା ମୁହଁକୁ ବାଲୁ ବାଲୁ କରି ଚାହିଁଲା । ଦୁଃଖରେ ପାଗଳା • ହୋଇଗଲା କି ଆଉ ! ମୁହଁଖୋଲି କହିଲା—‘ହଇରେ ଜମ୍ଭୁ ! ସାପ କଅଣ କୋଉଠି ଟଙ୍କା ସୁନା ସାଇତି ରଖିବା ଜାଣିଛୁ କରେ ? ତାକୁ ଡରେଇ ହରେଇ ଆଦାୟ କରିବୁ ? ବଳଦଟା ତ ମରିଗଲା । ବରା ପଡ଼ୁ ଛନ୍ଦା ପଡ଼ୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଣିବା, ଏମିତି ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ କରୁଛୁ କିଆଁ ?’

“ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ କରିବି କାହିଁକି ମ ! ବରଂ ମୁଁ ଟିକିଏ ନିଶ୍ବାସ ମାରୁଛି । ମୋ ଶିଶୁଟା ବଳଦ ବାଟେ କଟିଗଲା । ବଳଦ ସେଠି ଶୋଇ ନ ଥିଲେ ଲମ୍ବୁଲୁଣିଆ ସିଧା ସରପଟ ଆସି ମୋତେ ଦଂଶି ଥାଆନ୍ତା । ତୁମେ ଏତେବେଳକୁ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼ଇ ଥାଆନ୍ତା । ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ ଅଛି । କିନ୍ତୁ କଦରରେ ଯଦି ସେ ସାପକୁ ଧରନ୍ତେ ତେବେ ତାଠୁଁ ଦି-ଡବଲ ଷହ ଆଦାୟ କରନ୍ତୁ । ଯୋଉ ବାଟରେ ଆଦାୟ କରିବ ସେଇଟା ମୋତେ ଜଣା, ତୁମେ ବଳେ ଜାଣିବନି ଯେ ।

କାଳେ ସାପ ସେଠୁଁ ପଳେଇବ ସେଇ ଭୟରେ ଦି’ଭାଇ ମଲା ବଳଦଟାକୁ ହାଡ଼ି ଜମା ଦେଇ; ଗୋଟାଏ ଦି’ଟା ବାଡ଼ି, ଦଉଡ଼ି ଓ ମାଠିଆଟାଏ ଧରି ସାପ ଗାତ ପାଖକୁ ଗଲେ । ଜମ୍ଭୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗାତ ପାଖକୁ ଯାଇ ଚାହିଁଲା । ହଠାତ୍ ଚମେଇ ନେଉଳି ଲଙ୍ଘୁଡ଼ି ଛଟ ଛଟ ହେଲପରି ଦୁଇଟା ଜିନିଷ ଫୁଲ୍ଲ ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଲୁଚିଗଲା ।

ଜମ୍ବୁ ବିଜୟୋତ୍ସାହରେ ପାଟିକରି ଉଠିଲା—“ଶଳା ଅଛି । ରହ ଶଳା ଯିବୁ କୁଆଡ଼େ ? ମୋ ବଳଦ ଟଙ୍କା ତୋଠୁ ଆଦାୟ ନ କରି ଗୁଡ଼ୁଛି । ଜାଣିଲ ଭାଇ, ସାପ ଥରେ କାହାକୁ ଝେଟ ମାରଲେ ତା ବିଷ ଥଳରୁ ସବୁତକ ବିଷ ସରିଯାଏ । ସୁଣି ବିଷ ଝରି ଥଳରେ ନ ରହୁବାଯାଏ ସେଇଟା କୋଟିଆ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ବିପଦ ତ ନାହିଁ ତଥାପି ଆମେ ହୁସିଆର ରହୁବା ।”

ଗାତରୁ ସାପ କାଢ଼ିବା ଦୁଃସାଧ ଯୋଜନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା । ଗାତର ମୁହଁକୁ ସାବଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଚଢ଼େଇ ଦିଆଗଲା । ଜମ୍ବୁ ଗୋଟାଏ ବାଡ଼ିଧରି ଛକ ରହିଲା । ଶମ୍ଭୁ ମାଠିଆରେ ପାଣି ଆଣି ଗବ ଗବ କରି ଗାତ ମୁହଁରେ ପାଣି ଇଡ଼ିଲା । ଦି’ ତନ ମାଠିଆ ପାଣି ଗାତ ଭିତରେ ପଶିଗଲା । ତା’ପର ମାଠିଆ ପାଣି ମୁହଁରେ ଜମି ରହିଲା । ଗାତଟା ପାଣିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଜଣାଗଲା । ଜମ୍ବୁ ବାଡ଼ିଟାଏ ଧରି ଗାତ ମୁହଁ ପାଖରେ ଛକ ରହିଲା । ଶମ୍ଭୁକୁ ଜାଗଦିଆର କରାଇ କହିଲା— “ଭାଇ, ତୁମେ ବାଡ଼ିଧରି ଚାଲିଆଡ଼କୁ ଅନିଷ୍ଟା କରୁଥାଅ । ମୂଷା ଗାତର ଚାଲି ପାହୁଟା ମୁହଁଥାଏ । ଆଉ କୋଇବାଟେ ଯଦି ବାହାରିବ ତେବେ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ତା ମୁଣ୍ଡ ପଛକୁ ବାଡ଼ି ପକେଇ ମାଡ଼ି ବସିବ ।”

ଝିଲୁ ସାପଟା ଯୋଉବାଟେ ପଶିଥିଲା, ଅଶନଃଶ୍ଵାସ ହୋଇ ସେଇବାଟେ ପଦାକୁ ମୁଣ୍ଡ କାଢ଼ିଲା । ଯମଦୂତ ପରି ଜମ୍ବୁ ଛକ ରହିଥିଲା । ଖାସୁକର ବେକ ଉପରେ ବାଡ଼ି ପକେଇ ଚଲେଇ ଉଠିଲା—“ରହ ଶଳା ଯିବୁ କୁଆଡ଼େ ? ଶଳା ତୋଠୁ ବଳଦ ଦାମ୍ ଆଦାୟ ନ କରିବାଯାଏ ତୋତେ ଗୁଡ଼ୁଛି କିଏ ?” ଶମ୍ଭୁଟା ଜମ୍ବୁ ଅଡ଼କୁ ପଛକରି ବାଡ଼ି ହାତରେ ଘା’ଡ଼କୁ ମ୍ୟାଡ଼କୁ ଚାଲୁଥିଲା । ଚାଲିଆଡ଼ ନିଶ୍ଚୟ ଥିଲା । ହଠାତ୍ ଜମ୍ବୁର କଲିକଲିଆ ରଡ଼ିରେ ସେ ଏତେ ଜୋର୍ରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ଯେ ଭରସାମ୍ୟ ରଖି ନ ପାରି ତଳେ ଗଡ଼ିଗଲା ।

ଜମ୍ବୁଟା ଫେଟି କରି ହସିପକେଇଲା, ଶମ୍ଭୁ ଟିକିଏ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା— ‘ସେଇକଥା ଆସ୍ତେ କହ ପାରିଲୁ ନାହିଁ, ଓଃ ! ମଣିଷ କେଡ଼େ ଜୋର୍ରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ।’

ଜମ୍ବୁ ତା କଥା କାନରେ ନ ମୁରେଇ କହିଲା—‘ଚଞ୍ଚଳ ତମ ବାଡ଼ିରେ ଆଉ ଟିକିଏ ଅଗକୁ ମାଡ଼ି ନହ, ତା ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଧରିନିଏ, ତା ପରେ ଗାତରୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣିବ ।’

“ହଇରେ, ସାପକୁ ଗାତରୁ କାଢ଼ି ହବନି । ଛୁଟିଯିବ ପଛେ ସେ ବାହାରିବ ନାହିଁ ।”

“ସାପ ପଶୁଥିଲାବେଳେ କାଢ଼ିବା ସହଜ ନୁହେଁ; କିନ୍ତୁ ବାହାରବା ବେଳେ କାଢ଼ିବା ଭର ସହଜ । ମୁଣ୍ଡ ଧରି ଟାଣି ଆଣିଲେ ଗୁରୁକୁ କରି ବାହାର ଆସିବ ।”

ଜମ୍ବୁ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଧରି ଘୋଷାଡ଼ି ଦେବା ମାତ୍ରେ ସତକୁସତ ଗୁରୁକୁ କରି ବାହାର ଆସିଲା । ଆଉ ହାତରେ ଜମ୍ବୁ ଖାସୁକର ଲୁଞ୍ଜ ପାଖରୁ ଧରିନେଲା । ଶମ୍ଭୁକୁ ତଥାର କହିଲା—‘ଭାର ଲୁଞ୍ଜଟାକୁ ଦି’ମୋଡ଼ା କରି ତା ଦିହରେ କଷିକରି ବାନ୍ଧିଦିଅ ଜଞ୍ଜିର କଡ଼ି ଭଲ ହୋଇଥିବା ଫାଙ୍କରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସରୁ କଷ ଦଉଡ଼ି ଗଲେଇ ବାନ୍ଧି ଦିଅ । ଦଉଡ଼ି ଆଉ କଡ଼ଟା ସାପଠୁ ଦି’ଗୁଣ ଲମ୍ବା ଗୋଟାଏ ଡେଲିକି ବାଉଁଶ ଅଗରେ ବାନ୍ଧିଦିଅ । ଆଉ ଦେଖ ସେ ଗଛମୂଳେ ଯେଉଁ ସିନ୍ଦୂର ଲଗିଛି ସେଥିରୁ ଭଲକରି ପୋଛୁ ଟିପେ ଆଣ, ଆଉ ସାପ ମୁଣ୍ଡରେ ଭଲକରି ଲଗାଇ ଦିଅ । ଏତକ ସରିଲେ ତାକୁ ସେ ମାଠିଆ ଭିତରେ ରଖି ମୁହଁରେ ସରାବାନ୍ଧ ଦେବା ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର କର ।’

×

×

×

ଖବର ଚାରିଆଡ଼େ ରାସ୍ତା ହୋଇଗଲା ଯେ ଭଲୁମେଦ ଗାଆଁକୁ ଲଗି ଗୋଟାଏ ଅନାବାଦୀ ପଡ଼ିଆ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବରଗଛ ମୂଳେ ମହାଦେବ ଆବିର୍ଭୂତ ହେଉଛନ୍ତି । ଆଗ ନାଗରାଜଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଗଲାଣି । ପାତାଳ ଫୁଟା ଲିଙ୍ଗ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠୁଛନ୍ତି । ଦିନେ ଦି’ଦିନ ଭିତରେ ସମସ୍ତଲିଙ୍ଗ ପଦାକୁ ବାହାର ପଡ଼ିବେ । କଥାରେ ଅଛି ତୁଣ୍ଡବାଇଦ ସହସ୍ର କୋଶ । ଲୋକେ ଧରପଡ଼ା ହୋଇ ଧାଇଁଲେ । ବ୍ୟବସାୟୀଏ ଧାଇଁଲେ ବ୍ୟବସାୟ ଆହୁରି ବଢ଼େଇବାକୁ, ଓକିଲ ଧାଇଁଲେ ବେଣି ମହକିଲ ପାଇବାକୁ, ଡାକ୍ତର ଧାଇଁଲେ ଅଧିକ ରୋଗୀ ପାଇବାକୁ । ବରଖାସ୍ତ ହୋଇଥିବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଧାଇଁଲେ ଆଇନ ଶୁଖିଲା ଆଖିରେ ଶୁଖୁଆ କଣ୍ଟା ଗେଞ୍ଜିବାକୁ, ରୋଗୀ ଓ ଅକ୍ଷମମାନେ ଧାଇଁଲେ ଶୋଷା ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ କବଳରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ, ଆଉ ଅସାମାଜିକ ଲୋକେ ଧାଇଁଲେ ସାହୀମାନଙ୍କୁ ପଟି ମାରିବାକୁ ।

ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଜଟାକୁଟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗେରୁଆ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଖାଲି ‘ଓଁ ନମୋଃ ଶିବାୟ, ଓଁ ନମୋଃ ଶିବାୟ’ର ସୁଅ ବୁଟୁଛି । ହାତେ ଆଗକୁ ଏକ ନାଗ ସାପ ମଝିରେ ମଝିରେ ଡୁଲୁଡୁଲି ପକାଇଲା ଭଲ କିଭ କାଢ଼ି ହଲେଇ ଦେଉଛି । ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ନାଗସାପ ଫଣା ଉପରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଟୋପା ସିନ୍ଦୂର । ବଣୁଆ ସାପ ହୋଇଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଗାତରୁ ବାହାର ଆସି ଦି’ଗୁରୁକଙ୍କୁ ଦଂଶି ପଳାନ୍ତାଣି କିମ୍ବା ଏତେ ଲୋକ ଦେଖି ଗାତ ଭିତରକୁ ପଳାନ୍ତାଣି । ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଉଡ଼ୁଙ୍କି ଆସୁନ । ସେ

ଯେମିତି ପାଖରେ ବସିଛି, ବଶୁଆ ସାପ ହୋଇଥିଲେ ତାକୁ ଚୋଟ ଉପରେ ଚୋଟ ମାରନ୍ତାଣି । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମହାଦେବଙ୍କ ସାପ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ହରିବୋଲ ଧନରେ ଚାରିଆଡ଼ କମି ଉଠିଲା । ଗାଆଁ କୁ ଗାଆଁ ଖବର ବ୍ୟାପିଗଲା ଯେ ସାକ୍ଷାତ ମହାଦେବଙ୍କ ସାପ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଲୋକେ ତା ଫଶାକୁ ଆଉଁସୁଛନ୍ତି, ଦୁଧ ପିଆଉଛନ୍ତି । ବେଳ ଦେଖେଇଲେ ମୁହଁକୁ ଚୁଲେଇ ଦଉଛନ୍ତି । ବେଳପସ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଆଗରେ ହଲେଇଲେ ତାକୁ ନିଉରେ ଚୁଟୁଛନ୍ତି । ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା ଲଗେଇବାକୁ ହାତ ବଢେଇଲେ ଫଶାକୁ ନୁଆଁ ଦଉଛନ୍ତି ।

ସତକଥା ଗଧ ପରି ଚାଲେ, ମିଛକଥା ଘୋଡ଼ାପରି ଦଉଡ଼େ । ମହାଦେବଙ୍କ ସାପ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏହି ସବୁ ଖବର ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଗାଁ ଗାଁ, ସହର ସହର ଖେଉଟାଲ । ଭୂଇଁ ଫାଟି ପାତାଳ ଫୁଟି ଲୁଚାଇ ଅଗ୍ରଭାଗ ଟିକିଏ ଦେଖାଗଲାଣି । ଟିକିଏ ଦର୍ଶନ ଓ ପାଦୁକ ପାଇ ଜମି ଯାଇଥିବା ପାପକୁ ଝାଡ଼ି ଝୁଡ଼ି ଦେବାକୁ ଲୋକେ ଦୃଢ଼ ସକଳ ହୋଇ ଧାଇଁଲେ । ସାପର ଆସ୍ଥାନ ଯାଖରେ ନଡ଼ିଆ, କଦଳୀ, ସେଉ, ନାସପାତି କୁଡ଼ି କୁଡ଼ି ହୋଇ ଜମା ହୋଇଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଉପସ୍ଥିତ ଉଦ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଗନ୍ଧାର ସ୍ଵରରେ କହିଲେ “ପ୍ରଭୁ ସର୍ପେଶ୍ଵର ମହାଦେବ ଆଉ ଦିନ ଦିନ ପରେ ପୃଥିବୀରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବେ । ଏହିଠାରେ ଏକ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ । ମନ୍ଦିରର ନାମ ହେବ ସର୍ପେଶ୍ଵର ମନ୍ଦିର । ଦେବ ଦେବ ମହାଦେବ ଏଇଠି ବିରାଜମାନ ହୋଇ କରୁଣା ବିତରଣ କରିବେ । ଏ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣାର୍ଥେ ଖୋଲା ମନରେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଅର୍ଥ ଦାନ କର ।”

ଲୋକେ ଠେଲ ପେଲ ହୋଇ ଟଙ୍କା, ଆଠଣି, ଚାରିଣି ପକେଇଲେ । ଗାଁ ବାଲ ଦେଖିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଗାଆଁ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଶିବ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ା ହୋଇଯିବ । ଏଡ଼େ ସୁବିଧା ଗୁଡ଼େ କିଏ ? ସେମାନେ ବହୁଯାତ୍ରୀ ଯେପରି ଆସି ଦର୍ଶନ ଓ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇ ପାରିବେ ସେଥିଲଗି ରାସ୍ତାଘାଟ ପରିଷ୍କାର କରିଦେଲେ । ଗୁମୁଣ୍ଡ ଆମାନ ଭୋଲିଦେଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ପାଇଁ କୁଡ଼ିଆଟିଏ ବି କରିଦେଲେ । ରାତିରେ ଚାରିଆଡ଼ ଡେ-ଲାଇଟ୍‌ରେ ହାଲୋର ହୋଇଗଲା । ଆଖ ପାଖରେ ଦୋକାନ ବଜାର ବସିଗଲା ।

ଏହି ଅଭୁତ ମହାଦେବଙ୍କ ସର୍ପ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏତେ ବଢ଼ିଗଲା ଯେ ସର୍ପ ବିଶାରଦମାନେ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଜଣେ ନାୟକ ବିଶାରଦ କହିଲେ ଯେ କୌଣସି ଅଗାଧ ଗୁଣିଆ ପାପଟିକୁ ପ୍ରମୁଦ କରି ଦେଇଛି । ଆଉ ଜଣେ ଖ୍ୟାତନାମା ବିଶାରଦ କହିଲେ “ନା—ମୁଁ ତନ୍ମୁ ତନ୍ମୁ କରି ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ସାରିଲଣି ।

ଏହା ଉପରେ କୌଣସି ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିନାହିଁ । ସର୍ପକୁ କେହି ବନ୍ଦନ କରନାହିଁ । ସ୍ତୋତ୍ରରେ ସେ ଏଠାରେ ରହନ୍ତି । ଏହା ଯେ ଦେବ ସର୍ପ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏହାର ଯଥାବିଧି ପୂଜା ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଏହି ତଥ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡବାଇଦ ଯୋଗେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା । ଆଉ କି ସମ୍ଭଳା ପଡ଼େ ! ଧାଇଁଲେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ । ଅଭିଯୁକ୍ତ କଳାପୋତିଆ, ଅପରିଶ୍ରବକାଶ, ଶ୍ରେୟବକାଶ, ସେଠି ଭଡ଼ ଜମେଇ ଧର୍ମ ବେପାର ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ବା କ୍ଷତି ପରିମାଣର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ସର୍ପ ନିକଟରେ ନିବେଦନ କଲେ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲେ ଆହୁରି ତିନି ପ୍ରତିଶତ ଦେବେ ବୋଲି ମନେ ମନେ ସର୍ପସ୍ତବକୁ ଜଣାଇଲେ ।

ଟଙ୍କା ପଇସାର ଗଦା ସେମିତି ଗଦା ହୋଇଥାଏ । ଆରେ ବାବା ! ସେ ଯେ ସର୍ପେଶ୍ଵର ମହାଦେବଙ୍କ ଟଙ୍କା ! ଆଖି ପକେଇଲେ ଆଖି ଫୁଟିଯିବ । ପଥର ଘନ ଭିକା ଗୋଲିଅର ଟଙ୍କା ଗଦାକୁ ଚାହିଁ କିଛି ମାଗିନେବ ବୋଲି ମନରେ ଭାବିବାମାତ୍ରେ ତା' ଆଖି ଫୁଟିଗଲା । ଆଉ ଜଣେ ରାତି ଅଧରେ କିଛି ନେଇଯିବା ପାଇଁ ଆସୁଥିଲା । ଅଧାକାଟରେ ତାକୁ ଦଶ ପଇସାଟା ନାଗ ସାପ ବାଟ ଝିଗାଳିଲେ । ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ସେ ଗୁଡ଼ି ପକେଇଲା । ଏ ଘଟଣା ଦୁଇ ଦିନ ଘନ ଭଳର କଥା । ତାକୁ ଦେଖିବା ଲୋକ ବି ସେଠି କେହି ନ ଥିଲେ । ଦର୍ଶନ କରି ଚାଲିଯିବା କଥା । କିଏ କାହିଁକି ସେଠି ରହିବ ।

ସର୍ପସ୍ତବ ଜମେ ଝିମେଇବା ଦେଖାଗଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ରାତି ଅଧ ପରେ ସର୍ପସ୍ତବକୁ ବିଶ୍ରାମ ଦେବାପାଇଁ ସ୍ଥାନଟିକୁ ନିର୍ଜନ ରଖିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ଗାଁ ବାଲୁଏ ରାତି ଅଧ ପରେ ଯାହା ଆସିବା ବନ୍ଦ କରି ଦେଲେ । ସର୍ପସ୍ତବ ହାଲିଆ ହୋଇ ମୃତପ୍ରାୟ ପଡ଼ିଯିବା ଦେଖି ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ବେଳ ପହରେ ଘୋଡ଼େଇ ଦେଲେ ।

ପରଦିନ ଶେରରୁ ଦେଖାଗଲା ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ବେଳପହ ତଳେ ସର୍ପସ୍ତବ ମରି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଟଙ୍କା ଗଦା ବି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।

ଅବଶ୍ୟସିଆ କେତେଜଣ ଗୋଟାକୁ ଖୋଳି ଦେଖିଲେ ସାପ ଲୁହରେ ଗୋଟାଏ ଦଉଡ଼ି ବନ୍ଧା ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଖିଲରେ ଗୁଡ଼େଇ ଦିଆଯାଇଛି ।

ତେଣେ ଜମୁ ଶମୁ ଓ ଆଉ ଜଣେ ଟଙ୍କା ବାଣ୍ଟି ନେଲେ, ଜଣେ ଚାରିଶହ ଅଡ଼ିଶି ଟଙ୍କା ପଇସାଲିଶ ପଇସା ପଡ଼ିଲା । ଜମୁ ଶମୁକୁ କହିଲା ବଦମାସ ସାପଠାରୁ ବଳଦର ଦୁଇଗୁଣ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କଲ କି ନାହିଁ ?

କାହ୍ନୁ ସାନ୍ଧ୍ୟାଲ ଖୋବଣ ସମିତି

ଗାନ୍ଧୀ ସେବାଦଳର ୩୩ ବର୍ଷ ପୁରସିବା ଉପଲକ୍ଷେ ଏକ ଉତ୍ସବର ଆୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାମୁଲି କାମ ସହ ଏକ ଭେଜିର ଆୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟପୂର୍ତ୍ତା ବିଷୟରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ରଞ୍ଜିତ ଲାଗି ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଭେଜି ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ଝଙ୍କାଝଙ୍କା ଆଲୋଚନାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଜଣେ କହିଲା, ପଲ୍ଲଭ, ମାଂସତରକାଣ କରିବା । ଆଉଜଣେ ତାକୁ ଦୂର୍ ଦୂର୍ କରି କହିଲା—“ଆରେ ପଲ୍ଲଭ କାହାକୁ କହନ୍ତି ଜାଣିଛୁ ? ଖେତୁଡ଼ିକୁ ପଲ୍ଲଭ ଭାବିଛୁ କରେ ? ଭାବୁଛୁ କି ଚାହିଁଲି, ହଲଦି ମୁଗଡ଼ାଲି ଏକାଠି ସିଝେଇ ଦେଇ ଟିକିଏ ଚିନି ପକେଇ ଦେଲେ ପଲ୍ଲଭ ହୋଇଯିବ ? ଆରେ ପଲ୍ଲଭ ହେଲା ବାଦସାସ୍ତ୍ର ଖାନ୍ନା । ସେରେ ଚାହିଁଲିରେ ସେରେ ଦିଅ ମରାହୁଏ । ତା’ ସାଙ୍ଗକୁ ସେରେ ଚିନି, ବାଦାମ, ପେସ୍ତା, କସ୍ତୁରୀ, ଜାଫ୍ରାନ, କସ୍ତୁରୀ—ହ’ମୁଁ ବା ରୂମ ଆମ ଭଲିଆ ଲୋକ ଖାଇପାରିବା ନାହିଁ । ବଳେଇ ଖାଇଲେ ପଛଆଡ଼ୁ ଦୋରୁଆପାଣି ନିକଲୁଥିବ । ଆଉ ବି ତା’ପାଇଁ ଅଣ୍ଟା ତାକତ ଆମର କାହିଁ ? ସେରେ ଚାହିଁଲି ପଲ୍ଲଭ ପାଇଁ ନିକୁଛାରେ ଚାହିଁଲିଟି ୦୯ ୦୯ ମଦନ ଗୋପାଳ ଦରକାର । ଦମ୍ ଅଛି କିଏ ୦୯ ୦୯ କରି ଚାହିଁଲି ଟଙ୍କା କାହିଁ ଦେବ ? ନା—ପାରିବନି । ରୂମେ ଯଦି ଖେତୁଡ଼ି କଥା କହୁଥାଅ, ତାକୁ ଖାଇବା ଯାହା, ଭାତ ଖାଇବା ସେଇଆ, ବରଂ ତା’ଠୁଁ ଭଲ, ମୋ କଥା ମାନ, ଅଟା ନେଇଆସ ପରଟା କର, ତା’ସାଙ୍ଗକୁ ମାଝିସ କର, ଯାହା ସାଙ୍ଗକୁ ଯିବ ନା ! ତାଲିଟାଏ କଲେ କର, ନହେଲେ ନାହିଁ ।”

ଆଉଜଣେ ଖୁବ୍ ଗନ୍ଧାର ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“ନା ନା ଯେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହଜ ପବନ ଗାନ୍ଧୀ ନାମ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସେଠି ମାଝିସ ପୁରେଇବ, ନ ହେଲା ସେ ଭେଜି ! ଯାହା କରିବ ନିଶ୍ଚୟ ଉପରେ କର ।”

ଏମିତି ବହୁ ରତ୍ନସ୍ଥ ପରେ ଠିକ୍ ହେଲା ଅନୁଆ ଅନ୍ନ, ତହିଁ ଉପରେ ଦବ୍ୟ ନରୁତା ଗବ୍ୟଘୃତ, ବହୁଲିଆ ବଡ଼ଫାଳ ହରଡ଼ ଡାଲି, ଆଳୁ ପୋଟଳ ରସା ଆଉ ବିଲତ ବାଇଗଣ ଖଟାଟିଏ, ବାସ୍ ଏଇ ଗୁରୁଟି ଛଡ଼ା ପାଞ୍ଚଟିର ନାମ ଧରାଯିବନି ।

ସବସମ୍ପଦ କ୍ରମେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ମୁତଫର୍ଜା କାମଗୁଡ଼ିକ ସାରିଦେଇ ସମସ୍ତେ ପତର ପକେଇଲେ । ସମ୍ପଦର ସଭାପତି ପ୍ରଥମେ ହାତଗୁଲୁ କରି ଗୁଣ୍ଡିଏ ଡାଲିଗୋଲିଆ ଭାତ ପାଟିରେ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଦି'ଗୁରୁଅର ପାଟି ଗୁଲୁ କରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ବିରକ୍ତର ଭାବ ଫୁଟି-ଉଠିଲା । ଦୁବୀସା ଅଭିଶାପ ଦେଲାପରି ସେ ପାଟି ଜଳେ — ‘ହା ଶଲେ ତମ ଦୟାଶୀ ବୁଢ଼ୁ, ଗୁଣ୍ଡିଏ ଭାତ ବି ଖୁଆଇ ଦେଲାନି । ଶଳାଙ୍କର ଧର୍ମଭୟ କୁଆଡ଼େ ଉଠେଇ ଗଲଣି । ଓଃ ! ଦାନ୍ତ ଗଲା ।’

ଆଉ ଜଣେ ଚଲେଇ ଉଠିଲା — ‘‘ଆରେ ସତେ ହୋ, ଭାତ ଖାଇବ ନା ଗୋଡ଼ି ଖାଇବ । ଗୁଣ୍ଡାଏ ଭାତରୁ ଦିଗଣ୍ଡା ବଡ଼ ଗୋଡ଼ି ବାଡ଼ାରୁଛି । ଶଲେ ଏ ବ୍ୟବସାୟୀ ଦଳ ଗୁଣ୍ଡିଏ ଖୁଆଇ ଦେବେନି । ଶଲେ ନଜେ ଖାଇଲବେଳକୁ କେଡ଼େ ସଫା ସୁରୁର ଖାଉଛନ୍ତି — ତାଙ୍କ ଗୁରୁକରେ ଗୋଟାଏ ଭଙ୍ଗା କି ମଲା ଗୁରୁକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବନି । ଶଲେ ନଜପାଇଁ ଖାଣ୍ଟି ଗୁରୁକ, ଖାଣ୍ଟି ଘିଅ, ଖାଣ୍ଟି ଚୁଟ, ଖାଣ୍ଟି ତେଲ ରଖି ବାଜା ସବୁଥିରେ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ଚବି ସବୁକିଛି ମିଶେଇ ବକୁଛନ୍ତି । ଦାନାରେ ଧୂଳିଦେବା ଯେ ମହାପାତ୍ର ତାହା ମୁଣ୍ଡରେ ପୁରାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ପୁଜାସ୍ତୁତି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, ‘‘ଆଜ୍ଞା — ଦଶକଲେ ଗୁରୁକ ପାଣିରେ ଗଡ଼େଇ ଗଡ଼େଇ ପ୍ରାୟ ଦି'କଲେ ଗୋଡ଼ି କାଢ଼ିଛି । ଗୋଡ଼ିଗୁଡ଼ାକ ଠିକ୍ ଗୁରୁକ ଭଳିଆ ହୋଇଥିବାରୁ ବାହୁ ହେଉନି, କରବି କଥଣ ?’’

ସଭାପତି କହିଲେ — ‘‘ନାହିଁ ହୋ ନନାଏ, ତମର ତ ଦୋଷ କେହି ଦଉନି, ଶଳା ଅବାଜକ କୋଥମା କୋଥମା ବେପାରୀ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ । ୧୦ କଲେରୁ ତମେ ୨ କଲେ କାଢ଼ିଛ । ପାଟିରୁ ଆମେ ଯାହା ଜାଣୁଛୁ ଆଉ ୨ କଲେଖଣ୍ଡେ ଭାତ ଭିତରେ ଗୁପ୍ତଚର ପରି ଲୁଚି ରହୁଛନ୍ତି । କଣିଖିଆ ଜାଣ ମଲେ ।’’

ଆଉଜଣେ କହିଲା ଭାତରେ ଯେଉଁ ନରୁତା ଘିଅ ପଡ଼ିଲା ସେ ବି କିଛି ଉଣା ନୁହେଁ । ରଜା ନଡ଼ିଆ ତେଲ ପକେଇ ଖାଇଥିଲେ ବରଂ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଦେଖିଲବେଳକୁ ଗୁଆଘିଅର ବଡ଼ବୋପା ପରି ଦୃଶୁଛି, ଶଳାର ଟିକିଏ ବାସନା ହେଲେ ଥାନ୍ତା, ଓଲଟି କେମିତିଆଟା ଲଗୁଛି । ତୋଟିଟା ଗତଗତ ହେଉଛି । ଶଲେ

ସେମାନେ ଖାଣ୍ଟି ଦିଅ ଖାଇ ପାଉଁରୁଟି ପରି ଫୁଲୁଛନ୍ତି କେମିତି ଦେଖ । ଶଳାଙ୍କ ବଳ ବୁଝିଯାଉ । ବଝିଣରେ ପାଣି ଦେବାକୁ କେହି ନ ରହନ୍ତୁ ।”

ଏହିପରି ଗାଳିଗୁଳଜ ଭିତରେ ପଙ୍ଗତ ବଢ଼ିଲା । ଗୁଣ୍ଡାଏ ଭାତ ଖାଇବାକୁ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ଲାଗିଲେ ଫୁଟା ଡାକ ଦିଅଣ ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତେ ଚାଲିଲେ ଚାଲିଲେ ଖାଇଲେ । ହେଲେ କେହି ହଜମ କରିପାରିଲେନି । ପରଦିନ ପଛରୁ ଦୋରୁଅ ପାଣି ହୁଟିଲା । ବାଁ ହାତରୁ ପାଣି ଶୁଖିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ କଥା “ସେହି ଯେଉଁ ଗୁଆଦିଆ ନାଆଁ ଥିବା ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ଲୋକରେ ଦେଖି ଦେଖି ଭିତରେ ପକେଇ ଖାଇଲେ, ଏକଟା ତା’ର କାମ । କୋଉ ପଶୁର ଚର୍ଚ୍ଚି କେଜାଣି !”

୪ । ୫ ଦିନ ପରେ ୮ । ୧୦ ଜଣଙ୍କୁ ଧରିଲା କାମଳ ରୋଗ । ପହଲେ ପହଲେ ଧରା ପଡ଼ୁନ ଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ପରସ୍ପରକୁ ସହକର୍ମୀ ଶୁଣାଇଲେ; “ଆରେ ତୁ ଏମିତି ହଳଦିଆ ପଡ଼ିଗଲୁ କାହିଁକି, ତୋ ଲୁଗାପଟା ତ କଥଣ ହଳଦିଆ ହୋଇଯାଇଛି ” ସେତେବେଳେ ଯାଇ କଥାଟା ଧରାପଡ଼ିଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କଠାରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ସୋରଷତେଲରେ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟମାନେ ଅଗରା ତେଲ ମିଶାଇବା ଫଳରେ ଏ ରୋଗ ବ୍ୟାପୁଛି । ସମସ୍ତେ ଏକମତ ହୋଇଗଲେ ଯେ ଶ୍ରେଣିଦିନ ଯେଉଁ ସୋରଷତେଲରେ ପରିବା ଛଣା ହୋଇଥିଲା ଆଉ ତେଲ ପକପକିଆ ଭରକାଟା ହୋଇଥିଲା, ସେହି ତେଲଟି ଏ ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ପାଇଁ ଦାୟୀ ।

ଗାନ୍ଧୀ ସେବା ସମିତିର ଏକ ଜରୁରୀ ବୈଠକରେ ଛିରି ହେଲା ଏ ଭେଜାଲ ଖାଉଟି ପ୍ରବ୍ୟବହାର ଜବତ କରିବାକୁ ହେବ । ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟନିଷ୍ଠକାଣ୍ଡ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ-ମାନଙ୍କ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହାହିଁ ହେବ ପ୍ରକୃତରେ ଲୋକସେବା ।

ପ୍ରଥମେ ଗୁଲିଲ ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ । ବହୁ ଘାଣ୍ଟିଚକଟା ପରେ ଜଣାଗଲା ଯେ ଜନପ୍ରିୟ, ହାକିମପ୍ରିୟ, ମନ୍ତ୍ରୀପ୍ରିୟ ଓ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଶେଠ ଭେଜାଲରୁ ଅଗ୍ରାଣ୍ଡାଲ ହେଉଛନ୍ତି ଅସଲ ନାଟର ଗୋବିନ୍ଦ । ଏ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ଚାଲିଲା ଆକାର କରି ଭାଙ୍ଗି ବା ଯନ୍ତ୍ରପାତ ବିଦେଶରୁ ଅଣାଇ ନିଜ ଘରେ ପକାଇ ଦିନକୁ ହାଣ୍ଡହାରି ଶହେବସ୍ତ୍ରା ଲେଖାଏଁ ଚାଲିଲା ଆକାରର ଗୋଡ଼ି ଉପାଦାନ କରନ୍ତି । ସେ ନିଜେ ଏହି ଗୋଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବେପାରୀଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ନିଜେ ମଧ୍ୟ ମିଶାମିଶି କରି ପ୍ରଚାର ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି । ସିଏ ମଧ୍ୟ ସୋରଷତେଲରେ ଅଗରା ତେଲ ମିଶାନ୍ତି । ଗୋରୁ ଓ ମୁଷ୍ଟର ଚର୍ଚ୍ଚି କଂସେଇମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ତହିଁରେ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟବହାର ଦିଅନ୍ତି କରନ୍ତି । ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ! ସମସ୍ତେ ପ୍ରସାଦ କରି ଦିନେ ଚଢ଼ଉ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ସକାଳେ ଶେଠଙ୍କ ନିଜ ଘରେ ବସି ଥାଆନ୍ତି । ଗାନ୍ଧୀସେବାସମିତିର ପ୍ରାୟ ୩୦୪୦ ଜଣ ସଭ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଶେଠଙ୍କ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଆଦମି ଦେଖି ପହଞ୍ଚିଲେ ଘାଟରେଇ ଗଲେ; କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ‘ରାମ୍‌ରାମ୍ ଶେଠ୍‌’ର କୋରସ୍ କୁଟାଇ ନମସ୍କାର କଲେ ସେତେବେଳେ ସେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ମନେମନେ ଭାବନେଲେ କୁହୁଁ ଚନ୍ଦାଭିନ୍ନା ଲବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ।

ସଞ୍ଜପତି ଖୋଦ୍ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ହେଲେ ଏ ଦେଶର ହୁଣ୍ଡା, କଣ୍ଡା, ବିଧାତା । ଆପଣଙ୍କର ହାତରେ ସବୁ କିଛି ଅଛି, ଏ ଗଣ୍ଠକ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଉପରେ ଟିକିଏ କୃପା କରନ୍ତୁ । ଦୟାକରି ଅପମିଶ୍ରଣରୁ ଛାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ । ଏଥିରେ ଜନ-ସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେଉଛି । ସମସ୍ତେ ମଣହଜିଗଲେ ଆପଣ ଆଉ କାହାକୁ ବିଦି କରାବେ ? ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣଙ୍କ ପରି ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଧର୍ମହାନି ହେବ ସିନା !

ଶେଠଙ୍କ ଅପମିଶ୍ରଣ ନାଁ ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ ଆଗନ୍ତୁକମାନେ ସେ ଧୃଷ୍ଟସାପ ତାହା ସେ ବେଶ୍ ଠିକ୍‌ରେଇ ନେଇ କହିଲେ — “ହାମେ ସେ ମିଶାମିଶି କାମର ଫାଇଦା ମାଡ଼ୁନା, ରୁମମାନଙ୍କୁ କେହି ଅଲବର୍ତ୍ତ ଝୁଟା ଖବର ଦେଇଛି । ଅଉର୍ କୋଇ ଆନ ଧୁଣ୍ଡ । ଏଠୁ ଝମାଲ୍ ଭଙ୍ଗ ।”

ସଭ୍ୟମାନେ ଅତି ନିଉନ ହୋଇ ଗୋଡ଼ହାତ ଧରି ଯେତେ କହିଲେ ବି ଶେଠଙ୍କ ନ ଶୁଣନ୍ତି । ବରଂ ରୁଷଗଳାରେ ଖୁଲଟି ଘରସ୍ଥାର କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ସଭ୍ୟମାନେ ପୁଲିସ୍ ଆନାକୁ ଯାଇ ନମସ୍କାର-ସୁଅ କୁଟାଇ ବିନମ୍ରଭାବରେ ଶେଠଙ୍କ ଦୁଷ୍ପର୍ମ ବିଷୟ କହି ପ୍ରତିକାର ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ଆନା ବଡ଼ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ହସଟିଏ ହସି କହିଲେ — “ହଁ ଦେଖୁଛି ରୁମେମାନେ ଗୋଟାଏ ଭଲ ପେଣା କଲଣି । ଏ ବ୍ୟବସାୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ମିଳୁଛି ତ ? ପେଟ ପୁରୁଛି ? ହଉ ହଉ ରୁମେମାନେ ଯାଅ, ଆମେ ଦେଖିବା ।”

ଅପମାନିତ ହୋଇ ସମସ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ନିଉଗୁଲି ହୋଇ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଖିଲେ ୩୦୪୦ ଲୋକ ହେବେ ପରା । ସମସ୍ତେ କଷିନେତା ପରି ଜଣାଯାଉଛନ୍ତି । ଜଣେ ଖୁର୍ କମ୍‌ରେ ୧୦ଟା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଣେଇ ପାରିଲେ ଠୋ ପଟାସ୍ ୪୦୦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମିଳିଯାଇ ପାରିବ । ତେଣେ ପରମପ୍ରିୟ, ପ୍ରାଣାଧିକରୁ ଅଧିକ ଶେଠଙ୍କ ଦେହରେ ତ ଟିପିକ୍‌ରୁ ହବନି । ସେ ସାମାନ୍ୟ ଅସନ୍ନୁଷ୍ଠ ହୋଇଗଲେ ତାଙ୍କର ସବୁକିଛି ପଲକମାତ୍ରେ ଉତ୍ତାନ୍ ହୋଇଯିବ । ହିଆକୁ ଭାବିଛନ୍ତି ଫୋନ୍ ଉଠାଇଲେ । ଠାର ଭାଷାରେ ସେ ପୁଲିସ୍ ସାହେବଙ୍କୁ କହିଲେ — “ଦେଖନ୍ତୁ ଏମାନେ ହେଲେ ଉଦ୍‌ୟମାନ ଯୁବକ, ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ । ଏମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ନ

କଲେ କପରି ତଳିବ ! ଏମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣ ଓ ତଦନୁସାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପଦ୍ଧା ସ୍ଥିର କର ।”

ପୁଲିସ୍ ସାହେବ ଠାରୁ ଶ୍ରୀମତୀ ବୁଝିଲେ ଓ ସେ ମଧ୍ୟ ଠାରୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଆନା ଅଫିସରଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେଲେ । ଶେଷରେ ଆନା ବଡ଼ବାବୁ ଗାର୍ଡ଼ସେବାସମିତିର ସଭ୍ୟ-ମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ଶେଂଖଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଅତି ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣଭିତରେ ଶେଂଖ ଗରମ ହେଲେ ଓ ତାଙ୍କର ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଫିସରଙ୍କ ସହ ବସି କୋର୍ଟକୁ ଗଲେ । ତା’ପରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜାମିନରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ସରକମିନ ତଦନ୍ତରେ ସମସ୍ତ ଶୁଣୁଣୁ ପ୍ରମାଣ ଥିଲେ ବି ଶେଂଖ ବିଚାର-ଅଭିନୟରେ ବେକପୁର ଖଲାସ ହୋଇ ପୂର୍ବପରି ନିଜ ବ୍ୟବସାୟରେ ମନୋନିବେଶ କଲେ ।

ଗାର୍ଡ଼ ସେବାସମିତିର ସଭ୍ୟମାନେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇଲେ । ବିମର୍ଷମନା ସତ୍ତ୍ୱପତି ଦିନେ ଦେବାଦୁ କାହ୍ନୁ ସାନ୍ଧ୍ୟାଲ୍ ଖୋବଣସମିତି ସଭାପତିଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ଦେଶର ହାଲଗୁଲ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେଉ ହେଉ ସେବା ସମିତି ସଭାପତି ଖୋବଣ ସମିତି ସଭାପତିଙ୍କୁ ଶେଂଖ, ପୁଲିସ୍ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥା କହିଲେ । ଖୋବଣ ସମିତି ସଭାପତି ସବୁ ଘଟଣା ଶୁଣି କହିଲେ— “ହଇହେ, ତମକୁ କିଏ ଏସବୁ କାମରେ ହାତ ଦେବାକୁ କହିଲା ? ହଇହେ, ତୁମେ ଦୁର୍ଗାଦିକୁ ତଡ଼ିବାକୁ ଯାଇଥିଲ ନା ତାକୁ କୁଡ଼ିକୁଡ଼ି କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲ ? ହଇହୋ, ତୁମେ ଘୋଷକୁ କହିବ, ଆଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କୁ ଆମର ବିନାତ ଅନୁରୋଧ ଆପଣ ଏବଂ ବିଧି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଦୟାକରି ନିବୃତ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ । ତମେ ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୁଡ଼ିକୁଡ଼ି କଲ ସେଥିରୁ ଶେଂଖ, ପୁଲିସ୍ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣିବେ କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ କାମ କରିବାକୁ ଗୁରୁ ତ ଆମ ନିଜ ଜୀବନଟାକୁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତଦେଇ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବ, ଆଉ ତୁମ ପଛେ ପଛେ ଆଉ ଦି’ଦିନ ପଞ୍ଚାଙ୍କୁ ଡେଇଁବାପାଇଁ ଭଲମ୍ କରିଥିବ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବଡ଼ ବୋପା ଶୁଣିବ, ପୁଲିସ୍‌ର ଗୋସେଇଁ ବାପା ଶୁଣିବ । ଶେଂଖ ପୂର୍ବପରି କାମ କରୁଛି । ଏବେ ଦେଖ ଖୋବଣ ସମିତି ଏ କାମ ହାତକୁ ନଉଛି । ଫଳାଫଳ କଅଣ ହେଉଛି ଦେଖ ।

×

×

×

×

×

ଦଶ ପନ୍ଦର ଜଣ ସାଇକଲ ଚାଳୀ ଶେଂଖଙ୍କ ଘର ସାମନାରେ ସାଇକଲରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ୫୬ ଜଣ ସିଧାସଳଖ ଶେଂଖଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ — ‘ହଇବେ ଶଲା କୋଥମା, ଗୁରୁଲରେ ମିଶାଇବା ଗୋଡ଼ା ତଥାବି କଲ

କୋଉ କାହିଁ ଦେଖିବୁ ମନେଇଥିଲୁ ବେ ? ଆବେ ଶଳା, କୋଉ ଶୁଣୁରପୁଅ ମନ୍ଦା ତତେ ଏହା ମନେଇବାକୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଲା ବେ ? ହଜବେ ଶଳା, ମନ୍ଦାକୁ କାହିଁ କରିବୁ ନା ଭିଣୋଇ କରିବୁ ବେ ? ଆବେ ଶଳା କାହିଁକି ଗୁଲ୍‌ଲରେ ଗୋଡ଼ି, ତେଲରେ ଅଗର ମିଶାଉଛୁ ? କହୁ ବେ ଶଳା, ପାତପରି ଆଖି ମିଟି ମିଟି କରୁଛୁ କଥା ।”

ଗାଲି ଭିତରେ ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ବେଶ୍ ଗୁଲ୍‌ଲ । ତା’ର ପୁଅ ଫୋନ୍‌ଟା ଉଠେଇବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଜଣେ ହାତମିଶା କରି ଫୋନ ଉପରେ ଠେଙ୍ଗାଏ ପକେଇଲା । ମରଗିୟା କହୁ ପୁଅ ସେଇଠି ବସିଗଲା । ଗୁରୁଜଣ ଗୁଲ୍‌ଲ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିବାମାତ୍ରେ, ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ସାଇକେଲ୍ ଚତାଳୀମାନେ ଶାଳଗ୍ରାମ ବର୍ଷା ଆଗମ୍ଭ କରି ଦେଲେ । ଜମା ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣେ ବନ୍ଧୁତା ଦେଉଥାଏ—“ଭାଇମାନେ ଏଇ ଶଳା ଟିଙ୍କମାନେ ଆମକୁ ଗୁଣ୍ଡାଏ ଖୁଆଇ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଗୁଲ୍‌ଲରେ ଗୋଡ଼ି, ତେଲରେ ଅଗର, ଅଟାରେ ତେଲୁଳିମଞ୍ଜି ଚୁନା, ଆଉ ଘିଅରେ ପୁଷ୍ପର ଚର୍ବି ମିଶାଇ ଆମକୁ ଭୋଗ କରିଦେଲେ । ଧନ ଶୋଷି ଶେଷରେ ଜୀବନ ଶୋଷିଲେଣି । ଏ ଶଳା ପୁଲୁସ୍ ଆଉ ମନ୍ଦାଙ୍କ ମୁହଁରେ ନୋଟ୍ ବଣ୍ଟା ମାଡ଼ିଦେଇ ଭାବିଛନ୍ତି ପୁରୁଖୁରୁରେ ଆମ ଜୀବନ ଶୋଷିନେବେ । ଭାଇମାନେ ଏହିପରି ଜନଦ୍ରୋହୀ ବଢ଼ାନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଆପଣମାନେ କେବେହେଲେ ବରଦାସ୍ତ କରିବେ ?”

ବଡ଼ ରଡ଼ିଟାଏ ଶୁଭିଲ, —“ନା ସେ ଶଳା କୋଥମାକୁ ଭିଡ଼ିଆଣ । ଶଳା ଆମକୁ ଶୋଷି ଶୋଷି ଓଡ଼ିଶପରି ଟୁମ୍‌ଟୁମ୍ ହୋଇଛି । ଶଳାକୁ ଚପିଦିଅ, ଠୋ’କରି ଫାଟିଯାଉ ।”

ଶେଠିଞ୍ଜା ଓ ତାଙ୍କର କର୍ମଗୁରୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ତୋଫାନୀ ଆକ୍ରମଣ କରି ଓ ଦୋକାନର ଜିନିଷସବୁ ପଦାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଖୋବଣ ସମିତି ସଭ୍ୟମାନେ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ପଳାଇଗଲେ । ଫୋପଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଜିନିଷସବୁ ଗୋଟେଇ ଜମିଥିବା ଲୋକେ ବି ପୁଲିସ୍ ଉପରେ ଯେ ଯୁଆଡ଼େ ଖସି ପକେଇଲେ । ପୁଲିସ୍ ଆସିଲା ବେଳକୁ ସେଠି କୁଆ କୋଇଲିର ଗବ ନ ଥିଲା ।

ଦିନେ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ରଟିଆ ଆନରେ ଥାନା ଅଫିସ୍‌ରେ ଖୋବଣ ଦଳ ଘେରିଗଲେ । ଗୁରୁଆଡ଼ୁ ବଧା, ଗୁପ୍ତତା ଗୋଇଠା ସହ ଗାଲି ଶୁଭିଲ—“ହଜବେ ମାମୁଁ, ଆମର ଖଜଣା ଟଙ୍କାରୁ ଦରମା ପାଉଛୁ କି ? ସେ ଭେଜାଲ ଗୁରୁ ଅଗ୍ରାହୀଙ୍କୁ ପଇସା ଖାଉଛୁ କିଆଁ ? ହେଡ଼ା ଖାଉଛୁ ! ଗୋଟାଏ ତାଟିଆ-ବେର ଧରା ପଡ଼ିଗଲେ ତାକୁ ‘ଶଳା, ବେଧୁଆ’ ଶୋଧ, ବଧା ଗୋଇଠା ମାରି, ହାତକଡ଼ି

ପକେଇ ଅଣ୍ଟାରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି, ଗଡ଼ ଜୟକଲପର ଗୁଡ଼ ଫୁଲେଇ ଚାଲୁ; ଆଉ ଶଳା ସେ କୋଥମା ଅଗ୍ରତ୍ରୀଲ ଚାଲିଲେ ଗୋଡ଼, ଡାଳିରେ ନଳିତା ମଞ୍ଜି, ତେଲରେ ଅଗର, ଦିଅରେ ଦୁଧୁର ଚର୍ବି ମିଶେଇ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ଘେରୀ କରୁଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଠକ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଧନ ଲୁଟି ନେଉଛି, ସେତେବେଳେକୁ ତୋ' ଆଖି ବନ୍ଦ ହେଇ ଯାଉଛି କିଆଁ ? ପୁଣି ଧରେଇ ଦେଲୁ ତାକୁ ଲାଲ୍ ପାଣ୍ଡେଟି ନେଲପର କାରରେ ବସେଇ ଆନାକୁ ନେଉଛୁ ! ଶଳା ମୁଣ୍ଡରେ ମୁକୁଟ ବାନ୍ଧି ଏକାବେଳାକେ ନେଇ ବେଢ଼ାରେ ତ ବସେଇ ଦେଇଥାନ୍ତୁ, ଆନାକୁ ନେଉଥିଲୁ କାହିଁକି ?

ଏତିକିବେଳେ ଗୋଟାଏ ଜେଲ୍ ମାଡ଼ୁଆ ଶ୍ଵେର କୋଉଁ ଥିଲା କେଜାଣି, ଆସି ଯୋଡ଼ି ଦେଲା—“ଏଇ ମାମୁଁଟି କିଛି କମ୍ ମାମୁଁ ନୁହେଁ । ଲୁଗା ଦୋକାନମାନଙ୍କରୁ ଯେତେ ଯାହା ଶ୍ଵେର କରି ଆସେ, ଏ ମାମୁଁ ମୋର ଡାହାଣ ଭଲ ଭଲ ଜନସତକ ବାଛୁ ବାଛୁ ନିଏ । ଥରେ ତା' ମାଜପପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଭଲ ଟେରିଲିନ୍ ଶାଢ଼ୀ ଶ୍ଵେରେଇ ଆଣି ତାକୁ ଦବାକୁ କହିଲା । ତାକୁ ନ ଦେଲୁ ମୋତେ ଜମାଦାର ହାତରେ ଧରେଇ ନେଇ କୋଟକୁ ଚାଲି ନିକଟରେ ଦେଲୁ ମୁଁ ଶ୍ଵେର ଅପରାଧରେ ଜେଲ୍ ଗଲି, ସେ ସାଧୁ ବନ୍ଦି ଆନା ହାକିମ ଚୌକିରେ ବସିଲା । ଶଳାଟି ତମୁଁ ବଳି ଅବଶ୍ୟାସୀ, ବଳୁଆଁ ବଳି ଚଉର, ବାଘୁଁ ବଳି ଭୟଙ୍କର ।”

ଖୋବଣ ଦଳ ଆକାକର ଖୋବାଖୋବ କରି ଖସି ପଳେଇଲେ । ଅପମାନ ଓ ଅଜ୍ଞପୀଡ଼ା ବହନ କରି ଆନାବାବୁ ଆନାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର ଜାଲ ବିଛେଇବାରେ ଲାଗିଲେ ।

ପରେ ପରେ ଘରୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାର୍ ବୋଲୁଅ ମାଡ଼ରେ ଜଖମ ହେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଥୋଡ଼ରେ ବୋଲୁଅଟା ବି ବସି ଢଳିଟା ଦଳ ହୁଗୁଲେଇ ଦେଲା । ସହର ଉଠିଲା ପଡ଼ିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାର୍ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ କାଗଜ ବନ୍ଧା ତେଲ ମିଲିଲା— ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା, ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା ଖାଇ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆମଠାରୁ ଦଶଗୁଣ ଟଙ୍କା ଉଠେଇନେବାପାଇଁ ଗୁଡ଼ିଦେବା ଫନ୍ଦ ଆଉ ଚଳିବନି । ପ୍ରଗତି, ସମାଜବାଦ ଜାତୀୟକରଣ, ଗରିବ ହଟାଓ ବଜିବଜି ଖୁବ୍ ଠକିଲଣି । ଆଡ଼କୁ ଚାଲିବ ପ୍ରତିବାଦ, ତେଲ, ବୋଲୁଅ, ଛରି, ବନ୍ଧୁକ ଓ ହାତ ବୋମା । ଆମେ ଭୋକ, ଓପାସ, ରୋଗରେ ସଜି ସଜି ମରିବୁ ନାହିଁ । ତମପରି ଜନଦ୍ରୋଷୀ, ଦେଶଦ୍ରୋଷୀମାନଙ୍କୁ ମାରି ମରିବୁ । ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଧି ଖୁଆଇ ରୂମେ ହେବ ଦେଶସେବକ ଆଉ ଆମେ ତା'ର ପ୍ରତିଶୋଧ କରି ହେବୁ ଦେଶଦ୍ରୋଷୀ !! ଏ ଯୋକାବାଜି ଆଉ ବେଶିଦନ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଆମେ ମୁଣ୍ଡପିଛୁ ମୁଣ୍ଡେ ପାଣି ଛଡ଼େଇ ଦେବୁ, ଜଣକୁ ମାରି ଜଣେ ମରିବୁ । ଖବରଦାର ।”

ଖୋବଣ ସମିତିର ବହୁ ସଭ୍ୟ ଧରାପଡ଼ିଲେ, ଜେଲ୍ ଗଲେ । ତଥାପି ତାଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ କମିଲା ନାହିଁ । ଛପା ପାଖିଲେହଁମାନଙ୍କରେ ବାହାରିଲା—“ଏ ଶାସକ-ଗୋଷ୍ଠୀ ଅର୍ଥ ଗୁଣା, ଗୁଣା ଅର୍ଥ ଅପମିଶ୍ରଣ ଓ ଦରବୃଦ୍ଧି । ଏଣୁ ଦେଶକୁ ପୁରୁଷବଳ କରିବାପାଇଁ ଏମାନଙ୍କୁ ହଟାଅ ।

ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସବୁକୁ ବେଶାଡ଼ିବୁ—ହେଲେ ଶ୍ଵେତ କଥାଟା ଶୁଣି ଶଙ୍କି ଗଲେ । ତାହା ଯେ ତାଙ୍କର ଜୀବନନୀତିକା, ଇଷ୍ଟଦେବତା, କଲ୍ପବଟ—ସବୁ କିଛି !

ତା’ ଉପରକୁ ବିପଦ ଆସିଲେ ଯେ ସଙ୍ଗନାଶ । ଭେଟାଲଗୁଣକୁ ଡଳେଇ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହୋଇ କହିଲେ, “ଦେଖ ଶେଠଜୀ, ଏଣିକି ଅପମିଶ୍ରଣକୁ ନ ରୋକିଲେ ନିନ୍ଦାର ନାହିଁ । ଆମେ ତ ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯିବୁ, ତୁମକୁ ଆଉ ଦଣ୍ଡ ଘୋଡ଼େଇବ କିଏ ? ଯଦି କାହ୍ନୁ ସାନ୍ତାଲ ଖୋବଣ ଦଳ ହାତରେ କ୍ଷମତା ପଡ଼ିଯାଏ ତେବେ ସମସ୍ତେ ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯିବା । ଲୋକେ ଯେପରିଭାବରେ କାହ୍ନୁ ସାନ୍ତାଲ ଖୋବଣ ଦଳ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁଇଲେଣି ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିବା କିଛି ବିଚିତ୍ର କଥା ନୁହେଁ ।”

କୋଥମା ଅଗ୍ରଞ୍ଚ୍ୟାଲ ଉତ୍ସୁକ୍ତ ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“ହାମେ ଆପଣଙ୍କ କଥାକୁ ମାନିଲବୁ । ଭେଟାଲ କାମ ଆଜିଠୁ ବନ୍ଦ କରିଦେବୁ ।”

କିଛିଦିନ ପରେ ପୁଣି ଏକ ଶ୍ଵେତ ଭାତରେ ଦୁଇ ସମିତିର ସଭାପତିଙ୍କ ଭେଟ ହେଲା । ଖୋବଣ ସଭାପତି ପଚାରିଲେ—“କଅଣ ଆଉ ଗୁଣିଲୁ ଗୋଡ଼ି ବାହାରୁଛୁ ?”

ସେବା ସମିତି ସଭାପତି ହସି ହସି କହିଲେ—ନା ।

ପିନ୍ଧିତ ଆନ ଗୁରୁ

ଅଣ୍ଟିଆ ସାହୁର ଚକର ଜାନୁଘୋଟଟାଏ ମାରିଦେଇ ଓ ନିଶରେ ଭାଉ ଦେଇ କହିଲେ—“ମାହୁଆସାହୁ ଟୋକାଙ୍କର ତ ଭାରି ହେମତ ହୋଇଗଲାଣି । ଭାବିବନ୍ତି ଚକର ମରିଗଲାଣି । ରୁହ ରୁହ ଶଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାନେ ସାନେ ଦେଉଛି ।”

ଚକରର ବୋଧାନ୍ତ ହଠାତ୍ ଏପରି ଭୟଙ୍କର ଜଳିଉଠିବା ଦେଖି ସାହୁ ଟୋକାଏ ଆସି ତା’ ଗୁରୁ ପାଖରେ ଦେଇ ଜମା ହୋଇଗଲେ । ଟକମକ ହୋଇ ଫୁଟୁଥିବା ପାଣିଭିତରୁ ଗୋଟାଏ କିଛି ଜିନିଷ ହଠାତ୍ କାଢ଼ିହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ପାଣି ଟିକିଏ ଅଣ୍ଟା ହୋଇ ଆସିଲେ ହାତ ପୁରେଇ ଜିନିଷଟାକୁ କାଢ଼ିଦ୍ୱା । ଠିକ୍ ଏହିପରି ଟକମକ ହୋଇ ରାଗରେ ଫୁଟୁଥିବା ଚକର ପେଟରୁ, ଉପସ୍ଥିତ ଟୋକାମାନେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ପହିଲେ ପାଇପାରିଲେ ନାହିଁ । କଥା କଅଣ, କିଏ କଅଣ କଲ, ସେ ଲୋକ କେଉଁ ସାହୁର, କାହାକୁ କଅଣ କହିଲା ଆଦି ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଚକରର ଝୁଙ୍କ ଗୁଲିଆଏ—“ଶଳାକୁ ଫାଡ଼ିଦେବ, ଶଳାକୁ ଡାଡ଼ିଦେବ, ଶଳାକୁ ମାଡ଼ିଦେବ, କୋଉ ବୋପା ତା ପିଠିରେ ପଡ଼ିବ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।”

ଜେନାକବଙ୍କର ସବୁ ବହୁର ନାଆଁ ଗୁଡ଼ାକ ଆବୃତ୍ତି କରିସାରିବା ପରେ ଚକରର ଉତ୍ତ୍ରପ ଟିକିଏ କମିଆସିଲା । ବେଳ ଉଣି ଜମା ହୋଇଥିବା ଟୋକାମାନେ ତା’ ପେଟରୁ କଥାଟି ଗୋଟେଇ ଆଣିଲେ । କଥାଟି ହେଉଛି ଅଣ୍ଟିଆ ସାହୁର ଗୋବରା ମାହୁଆ ସାହୁ ଦେଇ ଆସୁ ଆସୁ ବାଟରେ ନେନ୍ଦର ପାନ ଦୋକାନକୁ ବଡ଼ି କରିବା ପାଇଁ ଗଲା । ଯୋଡ଼ାଏ ଦୋ ପଇସି ପକେଇ ଦେଇ ଟଙ୍କା ବଡ଼ି ମାଗିଲା । ନେନ୍ଦର

୪ଟି ବଡ଼ ଦେଇ କହିଲା ଯେ ୪ ପଇସାକୁ ୫ଟା ବଡ଼ର ଦାନ ଚାଲିଗଲାଣି ଆଉ କେଳଦିନେ ଦୁଇଟା ହୋଇଯିବ । ଦୁଇଜଣେ ଭିତରେ ଏହିଭାବେ ବଚସା ବି ହୋଇଗଲା ।

ଗୋବରା—“ଆବେ ଶଳା ୫ଟା ବଡ଼ ଦରୁ କି ନାହିଁ କହିଲୁ ।”

ନେନ୍ଦରା—“ଖବରଦାର ଶଳା, ମୁହଁ ସମ୍ଭାଳି କଥା କହ । କଥା କହୁ କହୁ ଶଳା ! ଶଳାକୁ କିଛି ନ କହିଲୁ ଶଳାର ମୁହଁ ବଢ଼ି ଯାଉଛି ।”

ଗୋବରା—“ଓଃ ! ଶଳା ଭାରି ଅଣ୍ଟି ରା ହୋଇଗଲାଣି । ଆବେ ଶଳା ୫ଟା ବଡ଼ ତଅନ ଦରୁ କି ନାହିଁ । ଶଳାକୁ କଲଟର ସାହେବ ପାଖକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ନେବ ।”

ନେନ୍ଦରା—“ଯାଆ ଯାଆ ବେ, କେତେ ଶଳା କଲଟର ଦେଖିଛୁ ବେ, ଯା’ ଶଳା ମୋର କଥଣ ଆଲୁଅ କରି ପଚାଇବୁ ପକା ।”

ଗୋବରା—“ଆବେ ହାମ ସାହୁ ଚକରା ଭାଇ କଥା ମନେନାହିଁ କିରେ ? ଦଣ୍ଡରୁ ଶଳା ଚକରା ଭାଇ ଯୋଉ ଖୋବଣ ଦେଇଥିଲା ସେଗୁଡ଼ାକ ଶଳାକୁ ଭୁଲିଗଲେଣି ନା ?”

ନେନ୍ଦରା—“ଆବେ ରଖ୍ ରଖ୍, ଶଳା ଚକରା ଭାଇ ଡରଉଛି । ତୋ ଚକରା ଭାଇ ଖେଣ୍ଟିଗିରି ଦେଖେଇବ ତୋ ସାହୁ ଭିତରେ । ପଦାରେ ଦେଖେଇଲେ ଶଳା ତା ପିଠିରୁ ଚୋପା ଉତ୍ତରି ଯିବ । ଯା ଶଳା ତୋ ଚକରା ଭାଇକୁ କହିଦେବୁ ।”

ନେନ୍ଦରା ଯେତେହେଲେ ମାହୁଆ ସାହୁର ଦୋକାନଟିଏ । ଅଣ୍ଟିଆ ସାହୁର ଖେଣ୍ଟି ଚକରା ପ୍ରତି ପୁଣି ଏ ତାହୁଲ୍ୟବାଣୀ ! ବାଉନ ବଜାର ତେପନ ଗଳିକୁ ଏକା ହୋଇ ଚମକେଇ ଦେଇ ଆସିଥିବା ଚକରାକୁ ଗୋଟାଏ ଲେଖି, ଫୁ କରଦେଲେ ଉଠିଗଲା ଭଳି ନେନ୍ଦରା ପୁଣି ଖଲି କରିବ ।

ଏତେବେଳେ ଯାଇ ଟୋକାଏ ଚକରା ଡୋଧର ମଞ୍ଜିଟାକୁ ପାଇଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଚକରା ସଙ୍ଗେ ଥାଟ ସାଜି ନେନ୍ଦରା ଦଳନ ଅଭିଯାନରେ ବାହାରି ପଡ଼ିବାରୁ ଚକରା ସାଫ୍ ସାଫ୍ ଶୁଣାଇଦେଲା—“ନାହିଁ ବେ ନାହିଁ ସେପଦୁ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ କଥଣ ନାମର୍ଦ୍ଦୀ ହୋଇଛି ଯେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଥାଟ ସଜେଇ ଲଢ଼େଇକୁ ଯିବି । ମୁଁ ଖଣ୍ଡେ ବାଡ଼ି ହାତରେ ଧରି ଏକା ହୋଇଯିବି । ମାହୁଆ ସାହୁକୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ପକେଇ ଚାଲିଆସିବ । ସେତାରେ ହନୁମନ୍ତ ଏକାହୋଇ ଯାଇ ଲଙ୍କା ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଇଥିଲା । ଏବେ କଲରେ ମୁଁ ଏକା ହୋଇ ଯାଇ ମାହୁଆ ସାହୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ବି । ଖବରଦାର ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କେହୁ ଯିବନି ।

ଚକର କଥାରେ ଅମତ ହେବାର ହେମତ କାହାର ଅଛି ! ଚକର. ଏକାକୀ ମାହିଆ ସାହି ମନ୍ତ୍ରନ ଦେଖିବାକୁ ଓ ସେଥିରୁ ନାନାବିଧ ମାଡ଼ଗୋଳ କୌଶଳ ଶିଖିବା ଲାଗି ଟୋକାଏ ଢଳୁଣି ତ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ସେଦିନ ଭୋରରୁ ‘ବାର ବଜରଙ୍ଗ’ ରଢ଼ି ଦେଇ ଚକର ଶେଯରୁ ଉଠିଲା । ଝାଡ଼ା ଫେରିଯାଇ ଦଶ ବାରଟା ଲେଖାଏଁ ଦଣ୍ଡ ବଇଠକ ମାଗିଦେଲା । ବାହୁ ଓ ଜଞ୍ଜରେ ଭଲକରି ସୋରିଷ ତେଲ ଘଷିଦେଲା । ସଞ୍ଜା ଉପରେ ଫିମ୍ପିମ୍ପି ବାଡ଼ିଟାକୁ କାଢ଼ିଅଣି ସେଥିରେ ବି ତେଲ ଘଷିଲା । ବିରାଡ଼ି କୁଆ ସାଙ୍ଗରେ ପିଲୁଏ ଗୋଲବସରରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା ପରି ବାଡ଼ିକୁ କହିଲା, “ଆହା ! ମେରି ପ୍ୟାରେ ଲଢ଼ିଡ଼ିରେ । କେତେ ଦିନଠାରୁ ଲହୁ ଖାଇନୁରେ । ଫିକର ମରୁ କର । ଆଜି ରୁଲ ଲହୁ ପିଲେଇ ଦେବ । ଜବର ହୋଇ ମୋ ହାତରେ ରହିଥିବୁ ।”

ବାଡ଼ିକୁ ଗୋଲ କରିସାରି ଚକର ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦୋପିଆଳରୁ ଅଠ ଦଶଟା ଆଉ ପୁର ଦିନରୁ ସଂକ୍ଷିତ ବାସି ଡାଡ଼ିରୁ ଓରସ ଡକ୍ ଡକ୍ କରି ପିଇଦେଲା । ଅଣି ଟିକିଏ ରଙ୍ଗେଇ ଆସିବା ମଝେ ଚଢ଼ିଟା ପିନ୍ଧିଦେଇ ଓ ଡା’ ଉପରେ ଲୁଗାଟା ବେଢ଼େଇ ହୋଇପଡ଼ି, ବାଡ଼ିଟାକୁ ଧରିଲା । ପୁର ଖେରୁ ଭଲ ହଲି ହଲି ମାହିଆ ସାହିଆଡ଼େ ଆଗେଇଲା । ଦଳେ ଟୋକା ମଉଜ ଦେଖିବାକୁ ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼େଇ ଥିଲେ । ଚକରର ଫିମ୍ପିଡ଼ିରେ ଅଟକିଗଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ମନରେ କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଥାଏ ଯେ ଏକା ଚକର ଭାଲକୁ ପୁର ମାହିଆ ସାହି ନିଅନ୍ତୁ ।

ନେମରା ଦୋକାନ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଚକର ପୁରାମୁର ଶଙ୍ଖଧୁନି ଆରମ୍ଭ କଲା—“ହଇବେ ଶଳା କଅଣ କହୁଥିଲୁ ଗୋବରାକୁ । ଶଳା କେଉଁ ଦିନଠୁଁ ଖେରୁ ବଜିଗଲୁବେ । ଆବେ ଶଳା ସାତ ସାହିରେ ମୁଁ ଏକା ଡରୁ । ଶଳା ମୁଁ ଆଉ ଥାଉ ତୁ ଖେରୁ ବନ୍ତୁହୁ ।”

ଚକରର ସ୍ବସ୍ଥ ପରି ଚେହେରା, ତାଉଦିଆ ନିଶ, ନାଲ ନାଲ ଅଣି ଦେଖି ନେମରା ଡରିଗଲା । ଆଖି ପାଖରେ ଟୋକାଏ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସାକ୍ଷାତ ସମ ପାଖକୁ ଭରସି କେହି ଗଲେନାହିଁ । ନେମରାକୁ ଦୋକାନ ଉପରୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଅଣି ଚକର କିଧା ଗୁପ୍ତତାରେ ଦରମା କରିଦେଲା । ସାହି ଟୋକାଏ ବାଲୁ ବାଲୁ ହୋଇ ଚାହିଁଥାନ୍ତୁ । ଜଣେ ଥଧେ ଅତି ନିଜେ ଭାବରେ କାନ୍ତୁଡି ମିନତି ହୋଇ କହିଲେ, “ଆଉ ଚକର ଭାଇ ! ଖୁବ୍ ହେଲଣି । ଏତେ ବାଡ଼େଇବା କଅଣ ଠିକ୍ ହୁଅଛି ?”

ଚକର ନିଶକୁ ମୋଡ଼ି ବାଡ଼ିକୁ ଦୁଲାଇ ଗଢ଼ିଢ଼ିଲା, “ଆସବେ ଶଳା କିଏ ଅଣି ରା ଅଛି । ଶଳାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାହୋଇ ହାସ୍ୟାତାଳକୁ ପଠେଇବି ।”

ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଉଡ଼ୁକି ଯିବା ଦେଖି ଭୟରେ ସେ ପ୍ରଥାଡ଼ି ପକେଇଲେ । ଚକର ଗଡ଼ ଜୟକରି ନିଜ ସାହୁକୁ ଫେରିଲା । ତା ସାହୁ ଟୋକାଏ ବଳିହାରି ଉପରେ ବଳିହାରି ତା ଉପରେ କୁଡ଼େଇ ପକେଇଲେ ।

ମାହୁଆ ସାହୁରେ ସମସ୍ତେ ଭୟରେ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ନେନ୍ଦର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଦୁଃଖହେଲା । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜକୁ ଧକ୍କା କଲେ ।

ଅଧିକାଂଶ କଟୁଆଳକୁ ଡାକ କହିଲା—“ଏ ସାହୁରେ କଅଣ ଆଉ ରହି ହେବ ନାହିଁ । ଚକର ଚଢ଼ି ଏହାକୁ ମିଶେଇ ପାହ୍ୟର ହୋଇଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ସେ ଜଣକୁ ଛେଚିଛୁରି ଚାଲି ଯାଉଛି ଅଟର ଆମେ ଏଡ଼େ ଡରାଳା ଓ ନିର୍ଜୀବ ଯେ ଆମେ କିଛି କରି ପାରୁନୁ । ଧକ୍କା ଆମକୁ ଧକ୍କା ।”

ଏତିକି କହି ଅଧିକାଂଶ ତଳକୁ ମୁହଁପୋତି କିଛି ସମୟ ଭୁଲି ଚାଲି ଯିବା ପରେ ହଠାତ୍ ତା ଆଖି ମେଲି ହୋଇଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାହୁ ଟୋକାକୁ ସେଠାକୁ ଡାକ ଆଣିବାକୁ କଟୁଆଳକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା । ଟୋକାଏ ସେଠି ଜମିଯିବା ପରେ ଅଧିକାଂଶ ଗୋଟାଏ ଆନ ଆଡ଼କୁ ଆଜୁରି ଦେଖାଇ କହିଲା—“ଏ ଆନ ଆଡ଼କୁ ନିରେଖି କରି ଚାଲୁ । କଅଣ ଦେଖୁଛୁ ଓ କଅଣ ସେଥିରୁ ଶିଖୁଛୁ କହିବଟି ।”

ଟୋକାଏ ଦେଖିଲେ ତଳେ ଗୁଡ଼ପରି କିଛି ଜନସମ୍ପତ୍ତି ପଡ଼ିଛି । ମାଛ ପୁକାପୁକା ହୋଇ ତା ଉପରେ ବସୁଛନ୍ତି । ଗୁଡ଼ ଲୋଭରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଧାର ବା ଲାଗିଛି । ଛକ ଛକ ଗୋଟାଏ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଗୋଟାଏ ମାଛର ଗୋଡ଼କୁ କାମୁଡ଼ି ଲାଗି ରହୁଛି । ମାଛଟା ବେଦନାରେ ଠକ ଠକ ହୋଇ ଡେଇଁଛି । ପିମ୍ପୁଡ଼ି ସେମିତି ତା ଗୋଡ଼କୁ କାମୁଡ଼ି ଧରି ରହୁଛି । ମାଛ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ସହ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ପଟ୍ଟକରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼କୁ କାମୁଡ଼ି ଧରୁଛି । ମାଛ ଆଉ ଟିକିଏ ଛଟପଟ ହେଉଛି । ତା’ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପିମ୍ପୁଡ଼ି । ଏହିପରି ମାଛ ଦେହ ଓ ପରସ୍ପର ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଲେପି ହୋଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ମାଛ ଆଉ ଉଡ଼ି ପାରୁନା କି ଡେଇଁ ପାରୁନା । ଦଳ ଦଳ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ବଜସ୍ବୋହାରରେ ମାଛଟିକୁ ବୋହୁନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ମାଛ ଭୁଲିନାରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି କେଡ଼େ ଗ୍ରେଟ ! ପିମ୍ପୁଡ଼ିକୁ ଟେକିନେଇ ସେ ଡେଇଁଛି, ହେଲେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ଚେଷ୍ଟା ଯୋଗୁଁ ଶେଷରେ ସେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଛି ।

ଅଧିକାଂଶ ପୁଣି ପଚାରିଲା, “ପିମ୍ପୁଡ଼ି-ମାଛ ଫୁଲରୁ କିଛି ଶିଖିଲ ? କିଛି ଅନୁମାନ କରିପାରୁଛ ? କେଉଁଥିଲଗି ପିମ୍ପୁଡ଼ି ତା’ ଆକାର ଓ ବଳରେ ସଂଯତ୍ତ ବଡ଼ ମାଛକୁ କାବୁ କରିଦେଉଛି ବୁଝୁଛି ?”

ଗୋଟାଏ ଟୋକା ଫି କର ନିଶ୍ଚାସଟାଏ ଗୁଡ଼ି କହିଲା—“ଏତକ କଥା ଆଗରୁ ଶିଶି ଯାଇଥିଲେ ନେହରୁ ଭାବ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଏତେ ମାଡ଼ ଖାଇ ଆସିଲା ? ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନେ ଆମ ଆଖି ଖୋଲିଦେଲେ ।”

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଟୋକା କହିଲା—“ସେଇଟା ଠିକ୍ ସେ, ଟିକିଏ ଭୟ ହେଉଛି ଯିଏ ପହଲେ ଯାଇ ଶତ୍ରୁକୁ ଧରି ପକାଇବ ସେ ତ ସବୁଠୁ ବେଶି ଛେବୁ ଖାଇବ !”

ଅଧିକାଂଶ ଖଣ୍ଡା ଦେଇ କହିଲା—“ଏମିତି ନ ଯାଇ ତ ଛେବୁ ଖାଉଛ । ଖସି ପରି ସବୁ ସହୁଅ । ହାଉ କରି ବେଢ଼ି ଯାଆନ୍ତୁ । ଜଣେ ଅଧେ ମାଡ଼ ଖାଇଲେ ଖାଆନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ ଶତ୍ରୁ ଏକାଥରକେ ଜବତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା । କିଛି ନ କରି ତ ମାଡ଼ ଖାଉଛ, କିଛି କରି ହେଲେ ମାଡ଼ ଖାଆ ।”

କଥାଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲେ । ସମସ୍ତେ ଏକଜୁଟ୍ ହୋଇ ଗୁପ୍ତରେ ଦଙ୍ଗା କୌଶଳ, ଏକମେଶ୍ଵ ହୋଇ ଚଢ଼ାଇ କରିବା କୌଶଳ ଶିଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଓ ଗୋଟାଏ ମଉକାକୁ ଟାକି ରହିଲେ ।

ମଉକାଟି ମିଳିଗଲା ।

ଦିନେ ଚକରା ଡୋଲେ ତାଡ଼ିପିଇ ପୁରୁ ଖୁମାର ହୋଇ ମାହୁଆ ସାହୁ ଭିତର ଦେଇ ଯାଉଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଟୋକାଏ ଫୁସୁରଫାସୁର ହୋଇ ପୁର ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ଚଟାପଟ କାମ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଲେ । ଘାଟି ଆନରେ ଦଳେ ଟୋକା ଛକି ରହିଗଲେ । ଗୋଟାଏ ଟୋକା ଚକରା ପଛେ ପଛେ ଗଲା । କିଛି ବାଟ ଯାଇ ସେ ପଛରୁ କହିଲା—“ଝିଃ, ଶଳା ଖେଟ୍ ଦେଖିବା ଚାଲୁଛି ।”

ତମିସାସ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ କାହା ପାଦ ପଡ଼ିଗଲା ପରା ! ଲେଉଟି ପଡ଼ି ଚକରା ତା ଆଡ଼କୁ ଉନ୍ମୁଙ୍ଗି ଆସି ଗଲି ଉଠିଲା—“କିବେ ଶଳା, ମଣିଷ ଚଢ଼ିପାରୁନୁ । ଆରେ କାଲି କାଲି ତମ ଉପରେ ଖେଟ୍ ବନି ଏମିତି ଯାଉଛି । ଶଳା ମାହୁଆ ଆଜି ମୋ ଖେଟ୍ ପଣିଆ ଭୁ ଛଡ଼େଇ ଦେବୁ ? ହଇବେ ଶଳା ସବୁ ଟୋକାତକ ମିଶି ଆସ, ଶଳାକୁ ଏକଠି ଦୋରୁଆପାଣି ନିକାଲି ଦେବି । ହଇବେ ଶଳା ତୋର ଏଡ଼େ ସାହସ ହେଲାଣି ।

ଏତକ କହିବା ସଙ୍ଗେ ଚକରା ତା ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ସେ ଟେକା ବି ପଛେଇ ପଛେଇ ଘାଟିଆନ ଆଡ଼କୁ ଫେରିଲା । ଫେରିଲା ବେଳେ ପଦେ ଲେଖାଏଁ

ଉତ୍ତରାଣିଆ କଥା ଶୁଣି ଦେଉଥାଏ—“ଐଁ, ମୋର ଆଲୁଅ କରି ପକେଇବ, ଯା ଯା ବେ ଶଳା ତୋ ଭଲଆ କେତେ ନିଧୁଆ ଗଉଡ଼ି ଶେଷ୍ ଦେଖିଛୁ ବେ । ଆସିଲୁ ଶଳା —” ଇତ୍ୟାଦି ।

ଚକରାକୁ ଗୁମରେ ପକେଇ ଘାଟିଆନ ଆଡ଼କୁ ଟୋକାଟା ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଗଲା । ଘାଟିଆନରେ ଚକରା ତାକୁ ଧରି ପକେଇଲା । ତା’ ସହୃଦ ଟଣା ଓଟର ଲାଗିଲା ବେଳକୁ ଆଉ ଦିଟା ଟୋକା ହୁଁ ହୁଁ ରଡ଼ିଦେଇ ଚକରାର ଦୁଇହାତକୁ ଧରି ପକାଇଲେ । ଖଟା ଯାକ ଟୋକାକୁ ଚକରା ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବର କରି ପକେଇଲା । ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଆଉ ଗୁମଜଣ ଧାଇଁଆସିଲେ । ଦୁଇଜଣ ଦୁଇଗୋଡ଼କୁ ଦି’ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ଦେଲେ । ଗୋଡ଼ଟା ଫର୍କଟେଇ ଯିବାରୁ ଚକରା ତଳେ ଦାଲୁକରି ପଡ଼ିଗଲା । ବାସ୍ ଏତିକିବେଳେ ଆଉ ଦି’ଜଣ ଯୋଡ଼ାଏ ଠେଙ୍ଗାରେ ଧକ୍ଫାଧକ୍ଫ କସିଦେଲେ । ମୁଣ୍ଡ ଫାଟି ଝର ଝର ରକ୍ତ ବୋହୁପଡ଼ିଲା । ଚକରା ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଗଲା । ଆଉ ଦିନେ ଯେପରି ସେ ତା’ ଶେଷ୍ପଣିଆ ଦେଖେଇ ନ ପାରି ସେଥିପାଇଁ ଦି’ ଦିନଜଣ ଫାଲକିଆ ଇଟାରେ ଆଣ୍ଟୁ ଗଣ୍ଠିକୁ ଆଛାକି ଅଦା ଛେଚିଲପରି ଛେଚିଦେଲେ । ତା’ପରେ ଗୋଟାଏ ଗରୁଆ ଡାକି ତା’କୁ ଟେକି ସେଥିରେ ଶୁଆଇ ଦେଲେ ଆଉ ଟଙ୍କାଟିଏ ବଢ଼େଇ ଦେଇ କହିଲେ “ଯା ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଯା—”

ଆରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସମସ୍ତେ ଠାକୁର ଘରେ ଏକତ୍ର ହେଲେ । ଅଧିକାଂଶ କହିଲା, ଏତିକି ଅଳ୍ପ ଯଦି ଆଗରୁ ଆମର ମୁଣ୍ଡରେ ପଣିଆଆନ୍ତା ତେବେ ଚକରା ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ଥର ଶେଷ୍ପଣି ଦେଖେଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଏତିକି ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କଠାରୁ ଆମେ ଶିଖିଲୁ ଓ ଲଭିବାନ୍ ହେଲୁ । ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଆମ ଗୁରୁ ।

ବଡ଼ପାଟିଆ ଉଦ୍‌ପାତ

ସକଳାନ ସାହୁର ନିଆହୋଇ ନିଶ ଗଜୁର ଆସୁଥିବା ହେଉଛି ମାଧୁଆ
ଭାର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ଗୁପ୍ତରେ ଏକ ମନ୍ତ୍ରଣା ଚଳେଇଲ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାଫ୍
ସାଫ୍ କହିଦେଲା—“ଦେଖ ଏଥର ଆମର ଅଲଗା ଗଣେଶ ବନେଇବା । ଗୋବରା
ମୋତେ ଜବାବ ଦେଇଛି, ଖାଲି ରଜା ଖରଚ ନେଇ ଗଣେଶ ବନେଇ ଦେବ ।
ବେନୁଆ ବି କହିଛି ମୋଟା ପିଣ୍ଡିବୋଡ଼ି କାଗଜରେ ଅଠା-ଶଢ଼ି ପରସ୍ତେ ବୋଲି
ଦେଇ ତା’ ଉପରେ ଏମିତି ରଜା କରିଦେବ ଯେ, ଆଛା ଆଛା ମେଡ଼କୁ ହେଙ୍କୁ
ଶୁଣେଇ ଦେବ । କାଲୁମିଆଁ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲି, ସେ ବି ଜବାବ ଦେଲା ଅଧା
ରେଟ୍‌ରେ ଦିନକ ପାଇଁ ତା’ ବଡ଼ପାଟିଆଟା ଦେବ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ ଆଉବି
ଜବାବ ଦେଇଛି, ତା’ ବଡ଼ପାଟିଆ ଯଦି ପାଟିରେ ଆଉ ସବୁ ବଡ଼ପାଟିଆଙ୍କ ପାଟି
ଡୁବେଇ ନଦେବ ତେବେ ସେ ବିଲ୍‌ବୁଲ୍ ଦାମ୍ ନବନି । ମୁଁ ସବୁ ଯୋଗାଡ଼
କରିଦେଇଛି । କୋଉଥିରେ ବାଙ୍କା ନାହିଁ । ଆମର ଅଲଗା ଗଣେଶ ମେଡ଼ ଏଥର
ଅଲବନ୍ଦ କରିବା । ବିଲେଇ ଗନ୍ଧିଆ ଅଧିକାରୀ ତ ସାହୁରେ ଗୋଟାଏ କୋଠ ଗଣେଶ
ମେଡ଼ କରୁଥିଲା । ଖାଉଥିଲା, ଖାଆଉଥିଲା । ଯାହା ହେଲେବି ଆମ ପାଟିରେ ଟୋପେ
ଟୋପେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏ ଶଳା ହାରାମୀ ନାଣ୍ଡିଆ ବଳେଇ ଗନ୍ଧିଆ ସାଙ୍ଗରେ ଝଗଡ଼ା
ଲଗେଇଲା; ଆଉ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିଖେଇ ତା ପାଖରୁ ଖସେଇ ଆଣିଲା । ମୁଁ ପହଲେ
ଭାବିଲି ଯାହାହେଉ ଆଜକୁ ଆମର କରେପୁଅ ବାର ହେବ । ଶଳା ନାଣ୍ଡିଆ ଏଡ଼େ
ବେଇମାନ ହାରାମଜାଦା ବୋଲି ମୁଁ କଅଣ ଜାଣିଥିଲି ! ଆମେ ଦିନରାତି ଲାଗିପଡ଼ି
ରୁହା ଆଦାସ କଲୁ । ସେ ଶଳା ପାଦ ଟିକିଏ ହଲେଇନି । ଶଳାର ପୁଣି ନବାସ
ଦେଖିଉଛି ସତର କାହାଣୀ ଆଠପଣ । ଶଳା କୁରୁପ୍‌ପେଶ୍‌ଆର ପେଶ୍‌ ଦେଖ । ଶଳା

ମାଲ୍‌ପାଣି ଆସିବ ତ ଗୋଟିଏ କଥାମତେ ଆସିବ । ନା, ତା' ହସନ । ଶଳା ଶୁଣୁଥିଲା କେହି ଜାଣିପାରୁନେ । ଶଳା କରୁଛ କଥା ନା, ଅସଲ୍ ମହଲରୁ ନିଜପାଇଁ ବୋତଲେ ଆଣି ଦରେ ଛପେଇଦେଲା ଆଉ ଟିଣେ ପାଣିମିଶା ଚାଉଳ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନେଇ ଆସିଲା । ପାଟିରେ ବାଜିବା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ଜାଣିଗଲି । ପଚାରି ଦେଲି — କିବେ ନାଣିଆ ଭାବ କଥା ? ଏ ପାଣିଆ ମାଲ୍ ମୁଁ କୁଇଁବ ନାହିଁ । ଶଳା ହାତମଜାଦାର ରୋଆବ ଦେଖ, କହୁଲା—ଯା, ଯାଆବେ ନ କୁଇଁଲେ ନାହିଁ, ଖାଇବାକୁ ଡେଇଁ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ଦେଖିଲି ପାଣିମିଶା ହେଉ ପଛକେ ନ ପିଇଲେ ଶଳା ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗଣେଶ ପୂଜାଟା ମାଟି ହୋଇଯିବ । ଦେଲି ଶଳାକୁ ଟିଣରେ ମୁହଁ ଲଗେଇ । ଶଳା “ହଁ ହଁ ଆହୁରି ଅନେକ ଅଛନ୍ତି ବେ” ବୋଲି ଚାଲି ଯାଏ । କୋଉ କାମକୁ ପାଏ ସେ ମାଲ୍ ! ଗୋଟାଏ ପିଣାବରେ ସବୁ ଚାଲିଗଲା । ମା ଶୁଣ, ଆଣି କୁଇଁଛୁ ମୁଁ ପୁର ମାରକ୍ କଣ ଦେଖିଛୁ ସେ ପୁର ଖୁମ୍ବାରରେ ଥାଇ ପାଦ ଜମେଇ ଜମେଇ ପକଉଥାଏ । ପୁର ଘମଡ଼ରେ ଅମୀର ପରି ଚାଲୁଥାଏ । ମହଲ ଛଡ଼ା ଆଉ କୋଉଥିରେ ବି ଏମିତିଆ ଖୁମ୍ବାର ହସନ । ତାର ଶଳା ଗଣେଶ ପୂଜା ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା ଆଉ ଆମର ଶଳା ଗୋଟାଏ ସୋଟାଏ ପିଣାବରେ ଫୁସୁ । ସେ ଶଳା ହାତମାଁ ଯୋଗୁ ଏଡ଼େ ପରବଟା ଆମର ମାଟି ହୋଇଗଲା । ସେଇ ଦିନଠୁ ଶୁଣ ଖାଇଛୁ—ଆମେ ଅଲଗା ଗଣେଶ ପୂଜା କରିବା । ସେ ଶଳା ନାଣିଆର ନାଆଁ ଧରିବାନ ।”

ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ—“ନା, ତା ନାଆଁ ଧରିବାନ, ତା ପାଖ ମାଡ଼ିବାନ ।” ଜଣେ କହିଲା—“ଦେଖ ମାଧୁଆ ! ତୋ କଥାରେ ଆମେ ନିଆଁକୁ ଡେଇଁଛୁ । ପଛନେ ଯଦି ନାଣିଆ ତଡ଼େ ପାକଳା ପାକଳି କରେ, ହାତ ଧରେ, ଗୁ ଆମକୁ ଧୋକା ଦରୁନ ତ ?”

ମାଧୁଆ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“ଦେଖ, ମୋର ଗୋଟାଏ ବାପ, ଗୋଟାଏ କଥା; ପାକଳା ପାକଳି, ହାତ ଧରି ଧରି ତ ଦୁଇର କଥା, ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ବି ମାଧୁଆ ଥୁ କରୁନେ ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ମାଧୁଆ ଭାଇ ! ତା ଦାନା ପାଣିରେ ଆଖି ଆସିଲେ ସେ ଶଳାଟି ଦିହରେ ହାତ ଲଗେଇଦେବ । ଶଳାଟା ଭଲ ବାଡ଼ି ଖେଳ ଜାଣିଛି ବୋଲି କଥା ପଦପଦକେ ବାଡ଼ି ଧରି ସନାତି ଆସୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ହୁସିଆର ରହିବା ଦରକାର ।

ମାଧୁଆ ଗଜୁରି ଆସୁଥିବା ନିଶରେ ବସି ଆଜୁରି ଟାଣି ନେଇ କହିଲା—
“ତହିଁକି ମାଧୁଆ ତଥାର ଅଛି । ତାର ବାଡ଼ି ଥିଲେ ମୋର ବୋଲୁଅ ଅଛି । ଶଳାକୁ

ଦହାତରେ ସନାସନ୍ ବୋଲୁଥ ଗୁଡ଼ି ତାକୁ ପୋତି ପକେଇବ । ଶଳା ବୋପା ନାଆଁ ପଶୁରି ଘରକୁ ପକେଇବ ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ଶଳାଟାର ବାଘ ପରି ଜୋର୍ । ଯଦି କିସ କଦରରେ ଧରି ପକେଇବ ନା, ତେବେ କଥା ଶେଷ ।”

ମାଧୁଆ ଜାନୁମୋଟ ମାରି କହିଲା—“ଆଉ ତାହାଠି ବାଘ ପରି ଜୋର୍, ଶଳାକୁ ଗୋଟାଏ ଧୋବେଇ ଫଟ୍ରେ ମାଟି କାମୁଡ଼େଇ ଦେବ । ଗର୍ଜନ ଉପରେ ରବାଟାଏ ନାହିଁ ଦେଲେ ପୁଅର ଚକ୍ଷୁର ବଣା ହୋଇଯିବ । ଶଳାକୁ ବହୁତ ପହୁଲମାନର ପାଦରେ ତେଲ ଘଷି ଘଷି କଥଣ ଗୁଡ଼ାଟାରେ ଦାଉଁ ସବୁ ଶିଖିଛି । ଦାଉଁ ପାଖରେ ବଳ କିଛି ନୁହେଁ । ସେଥିକୁ ମୁଁ ଚିଆର ଅଛି । କିଛି ଫିକର କର ନାହିଁ ।”

ସମସ୍ତେ ମାଧୁଆର ଭାବତ ଓ ପାରିଲପଣ ବସୟରେ ଅଭୟବାଣୀ ଶୁଣି ସ୍ଥିର କଲେ ଯେ ସେମାନେ ଅଲଗା ଗଣେଶ ମେଡ଼ କରିବେ । ତା ପଛରେ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ରହିବେ ଓ ମାଧୁଆ କଥା ଅନୁସାରେ କାମ କରିବେ ।

ଗଣେଶ ପୂଜା ଦେଇ ମାସ ଥାଏ । ମାଧୁଆ ଫଉଜଙ୍କ ଗୁମା ଆଦାୟ କାମ ପୁରୁ ହୋଇଗଲା । ହାତୁଲେକେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ସେମାନେ ପହୁଲେ ଥରେ ମାସ ବିଲେଇଗଛଆ ଅଧିକାରକୁ ଗଣେଶ ଗୁମା ଦେଉଥିଲେ । ଦିନିକ ବର୍ଷପରେ ଅଧିକାରୀ, ଆଉ ନାଣିଆ ଦୁଇ ଜଣେ ଡରି ମରି ଦେଲେ । ଏବେ ପୁଣି ଅଧିକାରୀ, ନାଣିଆ ଓ ମାଧୁଆ ତିନି ଜଣେ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପହୁଲେ ପହୁଲେ ସମସ୍ତେ ମାଧୁଆକୁ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ଦୋଲ ନାଣି ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଦେଲେ । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମାଧୁଆ ଓ ତାର ନୂଆ ଦଳର ଉପାତରେ ହାତୁ ହାତୁ ଡାକ ଗୁଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଗୁଡ଼ିରେ ସେମାନଙ୍କ ଘର ଉପରେ ଦୁମ୍ ଦାମ ହୋଇ ତେଲ ବୋଲୁଥ ପଡ଼ିଲା । ପିଣ୍ଡାରେ ଗୁଡ଼ି ଦାଣ୍ଡି ପିଟାଗଲା । ମଣାଣିରୁ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡ, ହାଡ଼ ସବୁ ଗୋଟା ହୋଇ ଆସି ଗୁଲ ଓ କାନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ନଟକା ଗଲା । କାନ୍ଥରେ ଭଣ୍ଡ ସଣ୍ଡ ଛୋକାର କଥା ଅଙ୍ଗାରରେ ଲେଖାଗଲା । କେହି ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ମଲ୍ ମଲ୍ ହୋଇ ମାଧୁଆକୁ ପ୍ରାୟତଃ ଲୋକମାନେ ଗୁମା ଦେଲେ । ଖାଲି ଏକା ଗଣେଶ ମେଡ଼ ଗୁମାଟା ଥାଆନ୍ତା କି ? ଦଶହରା, କାଳୀପୂଜା, ଗଣେଶ, ସରସ୍ୱତୀ, କାର୍ତ୍ତିକ, ବଶୁକର୍ମୀ ଆଦି ପାଇଁ ତିନି ତିନି ଥର ଗୁମା ଦେଇ ଦରମା ହୋଇଗଲେ । ଗୁମା ଉପଦ୍ରବ ଡକେଇତି ଉପଦ୍ରବକୁ ବଳିଗଲା । ଦୁଇ ଉପଦ୍ରବ ଭିତରେ ଫରକ ଏତିକି ଯେ ଡକେଇତି ଉପଦ୍ରବ ଗୁଡ଼ିରେ ସବୁଆଡ଼ାର ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ହୁଏ । ଆଉ ଗୁମା

ଉପଦ୍ରବଟା ଦିନ ଦିପହରେ ସମସ୍ତେ ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ ଓ ପୁଲିସ ବାଲିଏ ପରିତପ୍ତ ମାରୁଥିବା ବେଳେ ହୁଏ ।

ମାଧୁଆ ନୂଆ ଗୁମା ଆଦାୟକାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଅଧିକ ଶୁଖଣ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ହରୁଣ ପିଠା ଦୋକାନବାଲା ବେପାର ମାନ୍ଦା ହେବୁ ପଇସା ନାହିଁ ବୋଲି କହି ଗୁମା ଦେବାରେ ଟାଳିଟୁଳି କଲରୁ ତା ପିତଳ ତସଲ ଓ ଗୋଟାଏ ପିତଳ ତାଳକୁ ମାଧୁଆ ଘରେ ପଣି ଜବରଦସ୍ତ ଉଠେଇ ନେଲା ଓ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦଶ ଟଙ୍କାକୁ ବିକା କରଦେଲା ।

ଚକର ମିସ୍ତ୍ରୀ ବରଗ ମାସେ କାଳ ବେମାର ପଡ଼ି କତରା ଧରୁଥିଲା । କୁଆଁଙ୍କ ପେଟରେ ଦାନା ପକେଇବାକୁ କରଜା କରଜାରେ ବୁଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ମାଧୁଆ ଯାଇ ଗୁମା ମାଗିଲା । ଏକେତ ବେମାର, ଦୁଇରେ ପୁଣି ପଇସାଟିଏ ପାଖରେ ନାହିଁ । ଧାର ଉଧାର କରି ଚଳୁଛି । ସେଥିରେ ପୁଣି ମାଧୁଆ ମାଗୁଛି ଗୁମା । ଚକରର ଦହ ମନ ଶିର୍ ଶିର୍ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଗରରେ କହିଦେଲା “ସା—ସାଆବେ ପିଲାଙ୍କ ପେଟରେ ଦାନା ପକେଇବାକୁ ପଇସାଟାଏ ନାହିଁ । ଆସିଲା ମାଗିବାକୁ ଗୁମା ! ଯା’ବେ ସା ମୋ ପାଖରେ ପଇସାଟାଏ ବି ନାହିଁ ।”

ମାଧୁଆକୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ! ଗର୍ଜି ଉଠିଲା —“କଅଣ କହୁଲୁବେ ଗୁମା ଦରୁନି ? ତୋ ନନା ଶଳା ଦବ । ଶଳା ରୁ କଅଣ ସାହୁରୁ ବାହାର । ଶଳା ପୁଣି ଶେଆବ ଦେଖଇଛି । ମୁଁ କଅଣ ତୋର ବେଠିଆ ହୋଇଛି ନା ତୋ ଜମିଦାରୀରେ ଘର କରୁଛୁ ? ଗୋଡ଼ଗଞ୍ଜି ଠିଆହୋଇ ଦାନୁ ନିକୁଟି, ଆଙ୍ଗୁଳି ମଳି ମଳି କ ? —‘ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ଦିଅନ୍ତୁ ।’ କେମିତି ନ ଦେବୁ ମୁଁ ଦେଖିବି ।”

ମାଧୁଆ କେବଳ କଥାରେ ଅଟକିଲା ନାହିଁ, ହାତ ଲଗେଇ କାମ କରଦେଲା ଚକର ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କଂସା ପଟେ ନେଇଆସିଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାକୁ ବିକଦେଇ, ଟଙ୍କା ମୁଣିରେ ପୁରେଇଲା ।

ଏପରି ଗୁମାବାଲମାନଙ୍କ ଦୌରାୟରେ ସାହୁବାଲିଏ କେଉଁଆଡ଼ୁ କିଛି ପ୍ରତିକାର ନ ପାଇ ଶେଷରେ ନାଶିଆ ଆବରେ ଫେରୁଦ ହେଲେ —“କହୋ ତେମେ ତ ଗୁମା ନେଲ, ଅଧିକାରୀ ବି ନେଲେ, ଫେରୁ ମାଧୁଆ କାହିଁକି ଗୁମା ନଈଛୁ ?”

ନାଶିଆ, ମାଧୁଆ ବରୁଦରେ କଅଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା, ହଠାତ୍ ତା ତୋଟି ପାଖରୁ ସେ ପୁଣି ତୋକି ନେଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ସେ ଯଦି ମାଧୁଆ ଗୁମାକୁ

ଭଣ୍ଡୁର କରିବ, ତେବେ ମାଧୁଆ ବି ତା ଗୁମାକୁ ଭଣ୍ଡୁର କରିଦେବ । ଲୋକକୁ ଥରେ ଗୁମା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଦତ୍ ଦେଲେ ନିଜର ଦାନାପାଣି, ମଉଜ ମଜଲିସ୍ ସବୁ ଫୁଟକିଯିବ । ଏହା ଶୁଣି ସେ ପ୍ରକାଶରେ ରେକ୍‌ଠୋକ୍ ହୁଣ୍ଡେଇ ଦେଲା—“ମୁଁ କଅଣ କରିବି ? ସାହୁରେ ତିନିଟା ଗଣେଶ ବନିଲା । ତିନିଟା ଗଣେଶ ପାଇଁ ଗୁମା ଦବନି ତ ଆଉ ଚଳିବ କେମିତି ? ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ୁଛି । ଦରଦାମ ବଢ଼ୁଛି, ସରକାରୀ ଗୁମାସ୍ତା ବଢ଼ୁଛନ୍ତି, ଟିକସ ବି ବଢ଼ୁଛି । ସବୁତ ବଢ଼ିଲା, ଗଣେଶ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ତିନିଟା ନ ହେବେ କାହିଁକି ? ତେମେ ଆଗେ ଟଙ୍କାଏ ଦେଉଥିଲ, ଏବେ ତିନି ଟଙ୍କା ନ ଦେବ କାହିଁକି ?”

“ସାହାର କିଛି ନାହିଁ ସେ ଦବ କୁଆଡ଼ୁ ? ସ୍ୱା’ ବୋଲି ଘରୁ ଜିନିଷ ପତର ଜବରଦସ୍ତି ନେଇ ଯିବନା ?”

“ଟିକସ ନ ଦେଲେତ ଫେର୍ ଘର କୋରକ ହୁଇଛି । ଏଇଟା ସେମିତି ଗୋଟାଏ କୋରକ । ସେଥିରେ ମୁଁ ଆଉ କଅଣ କରିବି ?”

“ଯିଏ ଆମର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝିବ ତାକୁ ଆମେ ଗୁମା ଦେବୁ । ଯିଏ ନ ବୁଝିବ ତାକୁ ଦବୁନି ।”

“ଦବନି ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? ଗୁମା ହେଉଛି ଠାକୁର କାମରେ ଲାଗିବାକୁ । ତମର ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝିବା ଲାଗି ହେଇନି । ସାହାତ ଗୁମା ମିଳୁଛି, ତାହା ସେଇ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଜଣା । ନିଜ ଅଣ୍ଟାରୁ ପାଣିପରି ଟଙ୍କା ଖରଚ କରୁ ନ ଥିଲେ ଠାକୁର ତ ପାଣି ଟୋପାଏ ପାଆନ୍ତେ ନାହିଁ ।”

ସାହୁ ଲୋକେ ଏ ଡକେଇତଗୁଡ଼ାଙ୍କ ପାଖରେ ଓଁକର ଆପଣି କରିବା ନିରର୍ଥକ ଭାବି ଚାହୁଁ ରହୁଲେ । ମନେ ମନେ କହୁଲେ—“ଶଲେ ବୋତଲ ଠାକୁର ପାଖରେ ପାଣି ପରି ଟଙ୍କା ଖରଚ କରି କହୁଛନ୍ତି କଅଣ ନା ଠାକୁର ମାତି କରାଉଛନ୍ତି । ହେ ଭଗବାନ ! ଏ ଡକେଇତମାନଙ୍କ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଦୁନିଆରେ କଅଣ କେହି ନାହିଁ ? ତୋ ଇଚ୍ଛା ।”

×

×

×

ଦତ୍ତ ଧୁମ୍ ଧଡ଼କରେ ତିନିଟି ଗଣେଶ ମୁର୍ତ୍ତି ତିଆରି ଗଲିଲା । କଂସେଇ ଗୋବିନ୍ଦା ମିଆଁ ତିନି ମାମଲତକାରଙ୍କଠାରୁ ମୋଟ ଗୁରୁଟା ଖାସି ପାଇଁ ଦେଉଣି ହ ଟଙ୍କା ବହୁନା ନେଇ ଆସିଲା । ଶ୍ରେଷ୍ଠମଦ ବେପାରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଖାଁ କେତେ ବୋତଲ

ମହଲି, କେତେ ଟିଣ ଏକ ନମ୍ବର ଚାଉଳ, କେତେବେଳେ କେଉଁଠି ସପଲେଇ କରିବ ତାହା ଠିକ୍‌ଠାକୁ କରିଦେଇ ଦେବା ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ବାକୀ ରହିଗଲା ବଡ଼ପାଟିଆ । ମାଧୁଆ କାଲୁମିଆଁ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟାଏ ପଟ୍ଟକା ଇନ୍ଦ୍ର ମେଣ୍ଟ କରିନେଲା । ତା’ ବଡ଼ପାଟିଆ ଯଦି ଆଉ ଦୁଇ ବଡ଼ପାଟିଆଙ୍କ ରଡ଼ି ବୁଢ଼େଇ ଦେବ, ତେବେ ଯାଇ ସେ ଟଙ୍କା ଦେବ । କାଲୁମିଆଁ କହିଲା—କାନ ଅଡ଼ଡ଼ା ରଡ଼ି କରିଦେବ ଯେ, ହେଲେ ଗୀତଟା ବାରି ହେବନି । ମାଧୁଆ କହିଲା—“ମାର ଗୋଲି ଗୀତକୁ । ଆମର ଗୀତ ଲେଡ଼ା ନାହିଁ, ଆମର ଲେଡ଼ା ପାଟି, ଆଉ ଦି’ଟାକୁ ବୁଢ଼େଇ ଦେବା ପାଟି ।”

କାଲୁମିଆଁ ଜବାବ୍ ଦେଇ କହିଲା—“ପରବାଏ ନାହିଁ, ଆମେ ସେଇଟା କରିଦେବା ।”

ସାହୁର ଉଦ୍ରଲେକ ଓ ପଟ୍ଟକାରୀ ଗୁମ୍ଫାମାନେ ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଲେ । ଗଲା ସନ ଦୁଇଟା ବଡ଼ପାଟିଆରେ ତ କାନ ଅଡ଼ଡ଼ା ପଡ଼ିଥିଲା । କେହି କାହା ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇପାରି ନ ଥିଲେ, କି ରାତିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଆଖି ବୁଜିପାରି ନଥିଲେ । ଶେରୀଙ୍କ କଥାତ ଗାଆଣ ଗାଇଲାନ । ଏଥର ପୁଣି ତିନିଟା; ମଣିଷ କୋଉ ଗାତରେ ଯାଇ ପଶିବ । ହେ ଭଗବାନ ! ଭୁଲ ରଖ ।

ଏ ବଡ଼ପାଟିଆ ଉତ୍ପାତରୁ କେମିତି ରକ୍ଷା ମିଳିବ ତାର ଉପାୟ ସମସ୍ତେ ଏକଜୁଟ୍ ହୋଇ ଖୋଜି ଲାଗିଲେ । ସାଧାସିଧା ଦରଖାସ୍ତଟାଏ ପକେଇ ଦେଲେ ସରକାର ଭୁରନ୍ତ ପ୍ରତିକାର କରିବେ ନାହିଁ । ଠିକ୍‌ହେଲା ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକୃଷ୍ଟ ହେବାଭଳି ଓଡ଼ିଆ ଆପଣେ ଲେଖି ଗୁପ୍ତରେ ଦରଖାସ୍ତଗୁଡ଼ିଏ ପକେଇଦେବାକୁ ହେବ, ତେଣିକି ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଥିବ ।

×

×

×

×

ଫାଲତୁ ନା ଦେଇ ଗୁଡ଼ିଏ ଦରଖାସ୍ତ ଚଟାପଟ୍ ରେକର୍ଡ଼ି କରି ପଠେଇ ଦିଅଗଲା । ସଞ୍ଚେପରେ ଦରଖାସ୍ତଗୁଡ଼ିକର ମର୍ମ ଏହିପରି ଥିଲା ।

ମହମଦ୍ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଖାଁ ଲେଖିଲେ ଯେ ବଡ଼ପାଟିଆ ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କର ନମାଜ୍ ପଢ଼ିବାରେ ଘୋର ଅସୁବିଧା ହେବ ।

ଆଦିବାସୀ ନେତା ଟିକିଶ ଜାନ ଲେଖିଲେ ଯେ, ବଡ଼ପାଟିଆ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କର ଡିସାରି ପୂଜା କରିପାରିବନି ।

କୃଷ୍ଣେଇଁ ଶତ୍ରୁଜୀ ଲେଖିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ଦିନ ରୁଷ-ସରକ ମୋଁଣୀ ଉତ୍ସବ
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ସଭାଟି ପଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ ।

ସାହୁର ଗ୍ରହ ତଥା କେତେ ଜଣ ଭଦ୍ରଲୋକ ଏମିତିଆ ଅନ୍ୟନାମୀ ଦରଖାସ୍ତ
ପଞ୍ଜିକ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠେଇ ଦେଇ ତୁ ପୁରୁଷ୍ଟ ରହିଛଲେ ।

ଗଣେଶ ପୂଜା ବଡ଼ ସକାଳଠାରୁ ତିନିଟାଯାକ ବଡ଼ପାଟିଆ କାନଟଟା ଗର୍ଜନ
କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତିନିଜଣ କଳିହୁଡ଼ି ମାଇକନିଆ ସାମନା ସାମନ ମୁହଁ କରି
କଲିରେ ଚଉଦଗ କମ୍ପେଇଲା ପରି ତିନିଟାଯାକ ମାଇକ ମୁହଁମୁହଁ ହୋଇ ସାହୁଟାକୁ
ଅରେଇ ଦେଲେ । ମାଧୁଆ ବଡ଼ ପାଟିଆ ଏଡ଼େ ଗର୍ଜନ କରୁଥାଏ ଯେ, ସେଇଟାରେ
ଶୀତବୋଲ ହେଉଛି କି ଶହେଟା । ଭେରେଣ୍ଡା ଏକାଠି ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଛନ୍ତି ତାହା
ଜଣାପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ରାତି ନଅଟା ଯାଏ ଏ ବଡ଼ପାଟିଆ କଲି ଲାଗିରହିଲା । ଦରଖାସ୍ତ
ଦାତାମାନେ ବିକ୍ରତ ଓ ବିରସ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଅପ୍ରାକୃତିକ ଶବ୍ଦ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମକେଇ ଦେଲା । ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ପାଟିଆ—ବୋଲ୍ ରାଧା ବୋଲ୍—ଠୋ ପେଁ ପଟ୍ ହୋଇ ଗୁନି ପଡ଼ିଗଲା । ଆଉ
ଗୋଟାଏ—ସୁହ ପ୍ରେମ ପତ୍ର ପଡ଼ି—କଡ଼ କଡ଼ ଡୁଃ—ହୋଇ ତୁ ପୁ ହୋଇଗଲା ।
ଆଉ ଗୋଟାଏ—ସାଆରେ ଭାସି ଭାସି ଭାସି—ଗୁଁ ଝି—ଝି ହୋଇ ତୁ ପୁ
ହୋଇଗଲା । ସାହୁଟା ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ନିଃଶବ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଏ କଥାଟାହେଲୁବୋଲି
ସମସ୍ତେ ଭାବୁଛନ୍ତି, ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ଦଉଡ଼ି ଆସି କହିଲା—“ଗୁଡ଼ାଏ ପୁଲିସ୍ ଆସି
ଅଦା ଛେଡ଼ିଲା ଭଳି ଛେଡ଼ିଛନ୍ତି । ବଡ଼ପାଟିଆଗୁଡ଼ାକୁ ଗୁଣ୍ଡା କରିଦେଇଛନ୍ତି ।
ନାଣିଆ ଆଉ ମାଧୁଆ ଖୁମାର ହୋଇ ବସିଥିଲେ । ପୁଲିସ୍ ସାଙ୍ଗରେ କଅଣ
ତେରିମେରି ହେବାରୁ ସେମାନେ ଟାଙ୍କେ ଟାଙ୍କେ ଛେଡ଼ି ଦୁହଁଙ୍କୁ ମଟର ଗାଡ଼ିରେ
ପୁରେଇ ଆନାକୁ ନେଇଗଲେଣି । ଅନ୍ୟମାନେ ଶିଫ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ପକେଇ ଗାଡ଼ିରେ
ପଶିଲେଣି ।

ଦାସେଗା ଗାଲ ଦେଉଥିଲା—“ଶଳା ଗଣେଶ ପୂଜା କରୁଥିଲ ନା ବୋତଲ
ପୂଜା କରୁଥିଲ ବେ । ହଇବେ ଶଳା ତୋତେ ପରା ମନା କରାଯାଇ ଥିଲା, ରାତି
ନଅଟା ପରେ ବଜେଇଗୁନି । ଶଳା ମଦରେ ଖୁମାର ହୋଇ ଖିଆଲରେ ଆଣିଲୁନି ।
ଭଣ୍ଡ ସଣ୍ଡ କରି ଆଛା । କରି ଶୋଧୁଛୁ । ଆଉ ବି ଗୁମା ଅଦାସ୍ତ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ଠିକ୍
ଠିକ୍ ହୋଇବ ମାଗିଛୁ । ନ ହେଲେ ପୁଣି ଖୋବଣ ଥୋଇବ ।”

ତୁ ପୁରୁଷିଆ କଥାଗୁଡ଼ାକ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ପାଟି ପରି
ହୁଡ଼ୁଥିଲା ।

ଶ୍ରମଦାନ

ଦାରୁଠେଙ୍ଗ ଶ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତରେ ପେଙ୍ଗୁ ଦାସ ଯେଉଁଦିନ ନିର୍ବାଚନରେ ଜିତି ସରପଞ୍ଚ ବନିଗଲେ, ସେଦିନ ସେଇ ଗାଆଁରେ କମ୍‌ସେ କମ୍ ୮ଟା ବୁଡ଼ିଛେଲି ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କଲେ । ପେଙ୍ଗୁ ବାବୁଙ୍କ ସମର୍ଥକମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ବାଉଁଶ ହୋଇଗଲେ । ନିର୍ବାଚନ-ବୈତରଣୀ ପାର ହୋଇଗଲା ପରେ ତେଣିକି କଅଣ କରାଯିବ ସେ କଥା ହିଁ କର ପାରିଲେନି । ମୋଟ ଉପରେ ସମସ୍ତେ ଅକାମାର ବସିଗଲେ । ଏମିତି ଦଶ ବାରଦିନ ଗଢ଼ିଯିବା ପରେ ଦିହରେ ଚାଉଁ କର ତେଜା ପଶିଲା । ଆରେ ଜିତାପଟ ମାରିନେଇ କିଛି ଗୋଟାଏ ଆଖିଦୁଃଖିଆ କାମ ନ କଲେ ବିରୁଦ୍ଧଦଳବାଲା ଚଲେଇବେ “ଦେଖ ହୋ ଗାଲୁ ପେଲ ନିର୍ବାଚନରେ ଜିତିଗଲେ, ଏବେ ଘର ଭିତରେ କମ୍‌ଲ ଘୋଡ଼ିହୋଇ ଶୋଇଛନ୍ତି । ଶ୍ରେଷ୍ଠରମାନଙ୍କୁ ଠକିବା ଏମାନଙ୍କର ପେଶା, କଲେ ବଲେ କୌଣସି ଗାଦି ଦଖଲ କରି ଜଳାପୋତେଇ କରିବାକୁ ବାଦ । ପଞ୍ଚାୟତ କାମ କଲା ବେଳକୁ ଛେଲି ।” ନା ନା, ପଞ୍ଚାୟତରେ କିଛି ଆଖିଦୁଃଖିଆ କାମ ନ କଲେ ଆଉ ନିର୍ବାଚନ ବେଳକୁ ଭେଳା ଗଢ଼ିଯିବ । ବିରୁଦ୍ଧଦଳ ଏହାକୁ ଏକ ପଦ୍ଧତି କରି ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇବେ ।

ପେଙ୍ଗୁ ଦାସେ ବହୁ ବହୁ କର୍ମୀଙ୍କୁ ନେଇ ନିଜ ଘରେ ସନ୍ନ୍ୟାସବେଳେ ଏକ ମୁଢ଼ି-ପକ୍ଷିଆ ସବୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କି ଧରଣର ଆଖିଦୁଃଖିଆ କାମଟାଏ କଲେ ଲୋକଙ୍କ ତାରତ ମିଳିବ ଓ ଆଉ ନିର୍ବାଚନ ଉପରେ ତାର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ, ସେହି ବିଷୟ ଉପରେ ଘମାଘୋଟ ଚର୍ଚ୍ଚା ଚାଲିଲା ।

ଜଣେ କହିଲା—“ଗୁଲ ଗୋଟାଏ କଲେଜ ବସେଇ ଦେବା । ଏତକ କରିଦେଲେ ଆମ ପଞ୍ଚାୟତ ଚଳବାନା ଉଡ଼େଇବ । ସ୍ୱା ଛଡ଼ା ଆମର ଖାଲି ଲଭ ଛଡ଼ା କ୍ଷତିର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଆମ ପିଲେ ଏଇଠି ପଢ଼ିବା ଦେଇ ବି. ଏ., ଏମ୍. ଏ. ହୋଇଯିବେ । ବାହାରକୁ ପଢ଼ିବା ଦେବାକୁ ଗଲରୁ କପି କରିବାକୁ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି । ଏଠି ପଢ଼ିବା ଦେଲେ ବହୁ ପକେଇ ଲେଖି ପାରିବେ । ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ତ ଆମ ଅଧୀନରେ ରହିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଭାଗିଦ କରିଦେଲେ ସେମାନେ କପି କଲ-ବେଲେ ଆଖି ବୁଜି ଦେବେ । ଆମ ପିଲେ ପାଠ ନ ପଢ଼ି ସୁଦ୍ଧା ବି. ଏ., ଏମ୍. ଏ. ହୋଇଯିବେ । ଏହାବାଦ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରଚାର ଶ୍ରାବ୍ଧ ମିଳିବ । ସେଥିରୁ ଅଧେ ଆମ ପକେଟ୍ ପାଣିକୁ ଯିବ । ବାକୀ ଅଧକରେ କଲେଜ କାମ ଚଳିବ ।”

ପେଙ୍ଗୁ ଦାସେ ପ୍ରସ୍ତାବଟାକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି କହିଲେ—“ନା ନା, ସେ କଲେଜ କଥା କୁହନା । ସେ ବାଟେ ଯେତକ ଲଭ ଭାର ଦିଗୁଣ କ୍ଷତି । ନଳୀ ପେଣ୍ଠିଆ ଓ ଲମ୍ବାକଳିଆ ଟୋକାଏ ତା ଭିତରେ ପଣି ତାକୁ ଉଠେଇବେ ପକେଇବେ । ଯେତେ ଯାହା କଲେଜ ପାଠୁଆ ଅଧ୍ୟାପକଗୁଡ଼ିକ ଆମ ବୋଲି ମାନିବେନି, ଆମ ଗୋଇ ଖୋଲିବେ, ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମେଲି ବାନ୍ଧିବେ । ସେମାନଙ୍କ ଦାଉରେ ମଣିଷ ଟିକିଏ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ପାରିବନି । କୋଉଦିନ କୁଆଡୁ ମୂଳା ଆସିବ ତାହାର ଠିକଣା ହେବ ନାହିଁ । ମୂଳା ଜଗୁ ଜଗୁ ଦିନ କଟିବ । ସେ କଲେଜ କଥା ଛାଡ଼ ।”

ଏମିତିଆ ଏକ ମଜବୁତିଆ ଡାଳ ରହି କରି ଶାନ୍ତି ଯିବ ବୋଲି ଅନେକ ଶାବି ପାରି ନଥିଲେ । ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଡାଳ ଧରିବାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟ ଲାଗିଲା । ଆଉ ଜଣେ ମୁଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡି ଦାଣ୍ଡି କହିଲା—“ଆମ ଗାଁ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଯେଉଁ ନିକ ଜାଗାଟା ଅଛି ସେଠି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ପୋଖର ଖୋଳାଯାଉ । ପୋଖରଟାଏ ଖୋଳେଇବା ବଡ଼ ପୁଣ୍ୟକାମ । କାଳକାଳକୁ ନାଁ ରହିଥିବ ‘ପେଙ୍ଗୁ ପୋଖର’ । ଗାଁ ବାଲଙ୍କ ବହୁତ ଉପକାର ହେବ । ପୋଖରରୁ ପାଣି ମଡ଼େଇ ନାନାପ୍ରକାର ଫସଲ ଆମଦାନି କରାଯିବ । ଅନାବୁଷ୍ଟି ବେଳେ ଏହାରି ପାଣି ଧାନକୁ ବଞ୍ଚେଇବ । ତା’ ଉପରେ ମାଛ ବୁଝି କଲେ ଖଟା । ବର୍ଷରେ ମାଛ ପଇସାରେ ଆମ ପଞ୍ଚାୟତ ଉଠି ବସିବ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁହଁ ନିତି ଆଇଁଷିଆ ତ ହେବ, ଆଉ କିଛି ହେଉ ନ ହେଉ । ଆଉ ବି ଯଦି ମା’ ହେଙ୍ଗୁଲେଇ ଅରୁନକ ବଜେ କରନ୍ତି ତେବେ ନିଆଁ ଲିଭେଇବା ପାଇଁ ଏଇ ପୋଖର ହେମତ ଦେବ । କାହିଁକି କହୁଛୁ ନୂଆ, ପୋଖର ଖୋଳେଇଠୁଁ ବଳି ଲାଗି ନାହିଁ ।”

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟା ପାଇଗଲା । ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ କହି ଉଠିଲେ—“ଠିକ୍ ଠିକ୍—ଏହି ପୋଖର ଖୋଳା କାମଟା ପଛରେ କରାଯାଉ । କିଛି ନ ହେଲେ

ମାଛଟାଢ଼ ପାଟିରୁ ଅରୁଚି ଉଡ଼େଇ ଦେବ ।” ସରପଞ୍ଚ ପେଙ୍ଗୁ ଦାସେ କିନ୍ତୁ କିଛି ନ କହି ଗୁମ୍ ହୋଇ ବହୁତ ବେଳା ଯାଏ ବସି ରହିଲେ । ଏହା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଠଉରେଇ ନେଲେ ଯେ ମେମାନଙ୍କର ସିନା ଦୁଇଦୁଇଟା ଆଖି, ପେଙ୍ଗୁ ଦାସଙ୍କର କିନ୍ତୁ ଗୁରୁଟା ଆଖି । ଆଗପଛ ସବୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତି । ସେ ବୋଧହୁଏ ପୋଖରୀ ସାରୁ ଭିତରେ ମାରୁ ଦେଖି ପକେଇଲେଣି । ନ ହେଲେ ଏମିତି ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସିଆଥାନ୍ତେ କାହିଁକି ? ତାଙ୍କ ମନରକଥାକୁ ଖୋଳାଖୋଳି କରିବାରୁ ସେ ଶେଷରେ ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ—“ବାବୁ, ଯେତେ ବାଞ୍ଛା ଶୁଣି ସେତେ ପୋଲ । ପୋଖରୀଟା ସିନା ଦିଗୁଛି ଭାରି ଭଲ, ହେଲେ ଟିକିଏ ଦୂରଦୃଷ୍ଟିର ସହୃଦ ଦେଖିଲେ ଉଷା-ମନ୍ଦ ବ ଦଶିବ ନାହିଁ । ପେ ଝଗଟା ପାଇଁ ଦିନେ ଗାଁ ଗାଁ ଭିତରେ ବାଡ଼ିଆ-ପିଟା ହୋଇ ପଞ୍ଚାୟତଟା ନାକେଦମ୍ ହୋଇଯିବ । ଗାଁ ଲୋକେ କଚେରୀକୁ ଦଉଡ଼ି ସଫସ୍ତାନ୍ତ ହେବେ । ଧର, ଥରେ ଇନ୍ଦ୍ର ପାଲିବାକୁ ବଳକୁଲ୍ ମନା କରିଦେବ । ଗାଆଁର ଲୋକେ ଧାଇଁବେ ପୋଖରୀ ପାଣି ନେବାକୁ । କଣ୍ଢୋଲ ଦୋକାନରେ ଅଳପ ମାଲ ଥିଲାବେଳେ ବହୁତ ଖାଉଟି ପୁଟିଗଲେ କେମିତି ଲାଗିଯାଏ ଠେଲଠେଲି, ପେଲପେଲି, ବାଡ଼ିଆପିଟା; ଠିକ୍ ସେମିତି ଗାଁ ଲୋକେ ବାଡ଼ିଆପିଟା ହେବେ । ପାଖ ଜମିବାଲା ଦୂର ଜମିବାଲାକୁ ପାଣି ଗୁଡ଼ିବଦଳ । ବାଡ଼ିଆପିଟା, ମୁଣ୍ଡ ଫଟାଫଟି ଲାଗିଯିବ । ତା’ପରେ ମାଲମକଦ୍ଦମା, ତା’ପରେ ଗାଁ ହତଶିଶୁ ହୋଇଯିବ । ଆମ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଗୋଟାଏ ଖୋଇ ହେଉଛି—ସେତେଦିନ ଯାଏ ପେଟରେ ଓଡ଼ାକନା ପକେଇଥିବେ ସେତେଦିନ ଯାଏ ସମସ୍ତେ ଏକସ୍ତୁଟ୍ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ସେମିତି ଗଣ୍ଡାଏ ଗଣ୍ଡାଏ ପଖାଲ ପେଟରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ଦେଖ ପାଲ—କଳିତକରୁଲ ଲାଗି ଶେଷରେ କଂସା ତାଟିଆ ଭାଙ୍ଗିବା ଯାଏ କଥା ଯିବ । ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ବିପଦ ଅଛି । ଯଦି ପୋଖରୀ ତହିଁ ମାଛ । ପଞ୍ଚାୟତ ମାଛ ଗୁଷ୍ଟ କରିବ । ଲୋକେ ରାତିରେ ଦସୁରମତ ଚୋରକରି ମାଛ ଖାଇବେ । ବାରଣ କଲେ ସୁରୁ ହୋଇଯିବ ଗଣ୍ଡଗୋଲ, ନାନା ଅନ୍ୟ । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ଆହୁରି ମାରାତ୍ମକ ମଞ୍ଜି ରହିଛି । ଅପଞ୍ଚ ନିଆ ଲୋକେ ପୋଖରୀରେ ପାଣିସାରିବେ । ଗୁହନନା, ମୃତକନା ଧୋଇବେ, ଗୋରୁ, ମଣ୍ଡିଷି ଗାଈରା ଦେବେ । ଯିଏ ବାଉଁଶ କରିବ ତାକୁ କହିବେ ତୋ ବୋପାର ପୋଖରୀ, ତୁ କିଏବ ? କଳି ନ ଲାଗିବାର ଥିଲେ ଲାଗିଯିବ । ଏତିକିରେ କଥଣ ସରୁଛି, ପୋଖରୀ ଉଠି ହେବ ଗୋଟିଏ ଅଜବ ବେତାର ନେତ୍ର, ଗାଁ ମାଇପେ ସେଇଠି ଯାବତ ଅଜଗବ କଥା ଶୁଣୁକୁ ଗୁଡ଼ିବେ ଅର୍ଥାତ୍ ବୃତ୍ତକାଷ୍ଟ କରିବେ । ଘରେ ପାଲ ଲାଗିଯିବ । ଗାଁ କଳିହୁଡ଼ିଆଙ୍କ ରଡ଼ିରେ ଗାଁ ଉଠିବ ପଡ଼ିବ । ଶାଶୁ ନିର୍ଯ୍ୟାତକା ଦୋହୁମାନଙ୍କୁ ବୁଡ଼ିମରିବା ଲାଗି ବଢ଼ିଆ ଆନଟିଏ ବି ମିଳିବ । ଏତେ ନେହେରୁରେ ପଶେ କିଏ ହୋ !

ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେ କହି ଉଠିଲେ—‘ଆହେ, ସାରୁ ଭିତରେ ଏତେ ମାରୁ
ଅଛି ନା ? ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ସେ ପୋଖରୀ—’

ଏତିକିବେଳେ ଦୂରରେ ଶୁଣି ହୋ ହା ଶୁଭଲ । ସମସ୍ତେ ଧାଇଁଯାଇ
ଦେଖିଲେ ଗସ୍ତାର ମଝିରେ ଶଗଡ଼ାଟାଏ ଲେଉଟି ପଡ଼ିଛି । ଲୋକେ ଉଠେଇବାର
ଚେଷ୍ଟା ଚଳେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗସ୍ତାଟା କାଦୁଅ ପାଣିରେ ପୁଣି । ପାଣିତଳେ ଲୁହ
ରହିଥିବା ଗୋଟାଏ ଖାଲକୁ ଠେରେଇ ନ ପାରିବାରୁ ଶଗଡ଼ର ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ।
ଆଣ୍ଟୁଆଣ୍ଟି କାଦୁଅରେ ଲଟରପଟର ହୋଇ ଲୋକେ ଶଗଡ଼ଟାକୁ ଉଠେଇ ଦେଇ
ଫାବ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟମାନ ପ୍ରକାଶ କଲେ—

ଏ ଗାଆଁକୁ ଯମ ବି ଆସିବାକୁ ଡରବ । ଏଇଠି ଜନମ ହୋଇ ଏଇ ପାଣି
ପବନରେ ବଢ଼ି କେତେ ମାଷ୍ଟର ହୋଇଛନ୍ତି, କେତେ ମୋହରୀର, କେତେ ପୋଷ୍ଟ
ମାଷ୍ଟର, କେତେ ସରକାରୀ ପିଅନ ନ ହୋଇଛନ୍ତି । ହେଲେ କାହାରି ଆଖିରେ ଏ
ଗାଆଁ ଗସ୍ତାଟା ପଡ଼ୁନି । ପାଣ୍ଡବମାନେ ଏ ଗାଆଁକୁ ବୋଧହୁଏ ଆସି ନ ଥିଲେ ।
ସେଇଥିଲାଗି ଗାଆଁ ଗସ୍ତାର ଏ ଦୁରବସ୍ଥା । ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅଜା ଏଇ ଗାଆଁ
କାଦୁଅରୁ ଚେଷ୍ଟା ହୋଇ ଜନ୍ମିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ପୁଅ ନାତି ଏବେ ସହରରେ ରହି
ଶଙ୍ଖ ବଜିଗଲେଣି । ଗେଣ୍ଡା କଥା ଆଉ ମନେ ପଡ଼ୁଛି କୁଆଡ଼ୁ ? କେବଳ ନିର୍ବାଚନ
ବେଳେ ଗାଁ ଆଡ଼େ ବଳେ ହେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ସେ କିଏ ଗାଁ କିଏ ?
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଚାହିଁଥିଲେ ମାସକ ଭିତରେ ଗସ୍ତାଟା ପଲ୍ଲୀ ହୋଇଯାଆନ୍ତା ନାହିଁ ?

ସରପଞ୍ଚ ପେଙ୍ଗୁ ଦାସେ ବଢ଼ିଆ ମଉକାଟାଏ ପାଇଗଲେ । ସେ ଏକ ନାତିଘର
ନିର୍ବାଚନିଆ ଓ ନେତାଲିଆ ବହୁତା ଦେଇଦେଲେ—“ଭାଇମାନେ, ଆଉ ସେ
ସହରୀଆଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଲାଭନାହିଁ । ଆମେ ଆମ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହେବା ।
ଆମେ ସମସ୍ତେ ଲାଗି ଲାଗେଇ ଏ ଗସ୍ତାଟିକୁ ଢିଆରି କରିଦେବା । ମାତ୍ର ଦୁଇଶହ ହାତ
ଗସ୍ତା ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଧୂମଦାନ କରି ଏ ଗସ୍ତାକୁ ଢିଆରି କରିଦେବା ।
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଖନ୍ତୁ ଆମେ ଗାଆଁବାଲୀଏ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହୋଇ ଶିଖିଲୁଣି,
ସମସ୍ତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା—ମୁଁ ଉତ୍ତମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଏ ଗସ୍ତାଟିକୁ ପଲ୍ଲୀ
କରିଦେବି । ଆସନ୍ତା ଦିନାରୁ ଦେଲିକୁ ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ଏହି ଗସ୍ତା ଉପରଦେଇ
ଶିଖିଲ ଗୋଡ଼ରେ ଯିବା ଆସିବା କରିପାରିବେ । କାଲିଠାରୁ ମୁଁ ଏ କାମରେ ଲାଗିଲି
ଜାଣ ।”

କଥାଟା ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଗଲା । ସେମାନେ ଆନନ୍ଦରେ
କୁରୁଲି ଉଠି ଧୁନି ଦେଲେ — ପେଙ୍ଗୁ ଦାସ କି ଜୟ ।

ପେଙ୍ଗୁ ଦାସେ ଅତି ଶିଶୁସ୍ତୁ ଶୁଣିବା ଯନ୍ତ୍ରକର୍ମୀଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ କବାଟକଳା ବୈଠକ ବସେଇଲେ ଓ ଫୁମ୍ ଫୁମ୍ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝେଇଲେ—“ଦେଖ, ମୁଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପାକଲେଇ ପୁକଲେଇ ଏ ରାସ୍ତା ଦିଆଗଲା ଶୁଭ ଦେବାକୁ ନେଇ ଆସିବି । ପହଞ୍ଚିଲେ ସେ ଶ୍ରମଦାନ କରିବେ । ତାଙ୍କୁ ଅନୁକରଣ କରି ଆମ ଗାଁ ଲୋକେ ଯେପରି ଶ୍ରମଦାନ କରିବେ ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ତୁମେମାନେ କରିବ । ଗସ୍ତାଟି ମାଗଣାରେ ଯେପରି ହୋଇଯିବ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଡ଼ୁ ଯେଉଁ ଟଙ୍କାଟା ମିଳିବ ସେଇଟାକୁ ଆମେ ବାଣ୍ଟି ନେବା । ଏଥିରେ ଆମର ଶୁଣିଆଡ଼ୁ ଲାଭ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଖୁସୀହେବେ, ଆମକୁ ହାତରେ ରଖିବାକୁ ଆପଣା ଗେଣ୍ଡା ଚଳେଇବେ । ଆଉ ନିବାଚନରେ ଆମ ଜିତାଏଟିଟା ଏକରକମ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଯିବ । ମୁଁ କାଲି ପଥରଦାନ ଆଡ଼କୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁଯାଇ ତାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗେଇବି ଓ ଦିନ ସ୍ଥିର କରିଦେବି । ଦିନ ସ୍ଥିର ହେବା ପରେ ତମେ ସମସ୍ତେ କାମରେ ଲାଗିଯିବ ।

×

×

×

×

ପଣାପକାନ୍ତକୁ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଅନୁରୁଦ୍ଧ ଦିନ ରୂପେ ଧରାଯାଇଥାଏ । ତାର ଦୁଇଦିନ ଆଗରୁ ଗାଆଁରେ ହାକିମ ମେଳା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ପାଖରେ ଥିବା ଡାକବଙ୍ଗଳା ପଡ଼ିଆରେ କିପ୍ କାର୍, ମାଳମାଳ ହୋଇ ଶୋଭା ପାଇଲା । ଛେଲି, କୁକୁଡ଼ାଙ୍କ ରଡ଼ିରେ ଆନଟା ଉଠିଲା ପଡ଼ିଲା । ଲୋକମାନଙ୍କ ଧୀ ଧପଡ଼, ପାଟି ସୂତେଇ ଦେଲା ଯେ ଦାରୁଠେଙ୍ଗ ଗାଆଁରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ବଡ଼ କାମ ହେଉଛି । ନ ଜାଣିଲା ଲୋକେ ମନେ ମନେ ଧରିନେଲେ ପେଙ୍ଗୁ ଦାସଙ୍କ ପୁଅ ବାହାଘର ହେଉଛି । ପେଙ୍ଗୁ ଦାସଙ୍କର ଚରମାନେ କହୁ ବୁଲିଲେ ସଙ୍ଗେଶୁ ଦିନ ଲୋକେ ଅଖି ନ ଦେଖିବା ଓ କାନ ନ ଶୁଣିବା କଥା ଏ ଗାଆଁ ଲୋକେ ଦେଖିବେ ଓ ଶୁଣିବେ । ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଲ୍ୟାଙ୍କ ପରି ମାଟି ବୋହୁ ଏ ରାସ୍ତାରେ ପକାଇବେ । କେଡ଼େ ବଡ଼ କଥା ନ ହେବ । ଯାହାର ଆଞ୍ଚରେ ଏ ରାଜ୍ୟ ଉଠୁଛି ପଡ଼ୁଛି, ସେ ପୁଣି ମାଟି ବୋହୁବେ । ପୁଣି ରକା ସିନା ଖଡ଼ିକାମୁଠା ଧରି ରାସ୍ତା ଟିକିଏ ଓଲଟାଇ ଦିଅନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କୋଡ଼ରେ ମାଟି ହାଣ୍ଡିବେ, ଚାଣୁଆରେ ଭରିବେ, ପୁଣି ମୁଣ୍ଡରେ ବୋହୁ ନେଇ ରାସ୍ତାରେ ପକେଇବେ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗକୁ କି ପୀଡ଼ା ନ ହେବ । ଡେଇଁକି ଖାନ୍ଦିଲି କାହିଁ । ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସେ ଦେପଡ଼ି ପୁରମହାବଜାର ଠାରୁ ବଡ଼ । ଯାହାହେଉ କାଲି ଆମ ନେତ୍ର ପରିସ୍ଥ ହୋଇଯିବ ।

ନିରୁଦ୍ଧ ଦଳିଆ ତ ସଂଖ୍ୟାରେ କମ୍ । ଲଜ୍ଜା ଶୁଦ୍ଧିକୁ ଶ୍ରେୟେଇବା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି କରାମତି ସେମାନଙ୍କର ନ ଥାଏ । ଅକାରୁଆ ଆନରେ ଠିଆ ହୋଇ ଫୁମ୍ ଫୁମ୍

ହେଉଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ନେତା ହେଉ ମହାନ୍ତି ନିଜ ଚରମାନଙ୍କୁ କହିଲେ—“ଏ ଯେଉଁ ସାନୁମତା ଖୋଲି ଲାଗିଛି ତାହା ପ୍ରତି ଘାସ୍ତ ନକର ଦେଇଥାଅ । କଥା କଥା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି କେତେ ଖାସ୍ତି, କେତେ କୁକୁଡ଼ା, କେତେ ଦୋଳ ମଦ ଏଠି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି ତାର ଗୋଟାଏ ଗୁପ୍ତ ଭାଲିନା କର । ସରକାରୀ ଖର୍ଚ୍ଚ କେତେ ହେଲ ମୁଁ ତାହା ଆସେମ୍ବଲରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଇ ଜାଣିନେବି । ବନା ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବେଠି ଶ୍ରମରେ ସେ ଗୁପ୍ତାଟିକୁ କରାଉଛି ବୋଲି ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତର ଚଳେଇଛି, ତାର ସ୍ବରୂପଟା ପଦାରେ ପଡ଼ିଯିବ । ସେଇଥିରେ ସେ ଖଜମ ଧାଇଁଯିବ । ଦେଖ ରୁମ୍ବେମାନେ ତାର ଲୋକ ବନି ତାଙ୍କ ଭିତରେ ପଶିଯାଅ, ଆଉ ହିପାଟିଧି କରିନିଅ ।

×

×

×

×

ପଣା ଫକାନ୍ତି ଭେରୁ ଗୋଟାଏ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ବଡ଼ପାଟିଆ (ମାଇକ) ଗାଁ ବାଲଙ୍କ ଉପରେ ସିନେମା ଗୀତ କୁଡ଼େଇ ପକେଇଲା । ଲୋକେ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ଦେଖିଲେ ଓ ଆଉ ହେବାକୁ ଯାଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଧାଡ଼ି ବାଉଁଶ ପୋତା ହୋଇ, କତା ଦଉଡ଼ିରେ ଛନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ଦେବଦାରୁ ପକ୍ଷରେ ଶୋଭା ପାଉଛି । ସଡ଼କକୁ ଲାଗିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡରେ ସଜାଯଜିଟା ମାଡ଼ବଣଆ ହୋଇଛି । ପେଟଦାସଙ୍କ ଘର ଆଗରେ କଦଳୀ ଗଛ, ପୁଷ୍ପକୁମ୍ଭ ସଜା ହୋଇଥାଏ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପହଞ୍ଚିବା ସମୟ ଦିନ ଆଠଟା ବୋଲି ଛପା ଯାଇଥିଲା । ସାତେ-ଦଶଟାରେ ହଠାତ୍ ବୋମ୍ବାର୍ଡ ଗଜନ ଶୁଣାଗଲା । ତୋଳ, ମହୁରା, ବଡ଼ କାଠରେ ଗାଁଟା ଦୁଲୁଲିଲା । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବଜେ କରଦା ଖବରଟା ଗାଁ ସାରା ‘ଠ’ ହୋଇ ବୁଲିଗଲା । ଗାଁ ବୋହମାନେ ତା ସାଙ୍ଗକୁ ହୁଲୁହୁଲି ଲାଗେଇ ଦେଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପହଞ୍ଚିଲେ ସିଧାସଳଖ ଡାକଦଙ୍ଗଳାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ପେଟ୍ ଦାସ ଓ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ସହ ଏକାନ୍ତରେ ବସି ସେଠା ହାଲହକତ ସବୁ ବୁଝିଗଲେ । ସରକାରୀ ଫଟୋଗ୍ରାଫରକୁ ଏକାନ୍ତରେ ଗୁପ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ—‘ଦେଖ ମୁଁ ଫାଉଡ଼ାରେ ମାଟି ଖୋଳିଲବେଳେ ଧରୁ କୋଠରୁ ଯେପରି ଫଟୋନେବ । ମୂଲ୍ୟ ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ମାଟି ଖଣ୍ଡୁଆ ଟେକିଲେ କେ କେ ମେହପରି ଚାରିପାଖଟା, ଆଉ ମାଟିନେଇ ଯାଉଥିଲା-ବେଳେ ପ୍ରତି ପାଦରେ ଅନ୍ତଃ ୨ଟା କରି ଉଠେଇ ନେବ । ମୋ ମୁହଁରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତା ଥିଲାବେଳେ ଫଟୋ ଉଠେଇବ । ମୁଁ ଯେ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ଶ୍ରମଦାନ କରୁଛି ସେଇଟା ଯେପରି ଲୋକେ ଫଟୋରୁ ଜାଣିପାରିବେ । ମାଟି ବୋଝ ପକାଇଲା ବେଳେ ବି ସେହପରି ୪ । ୫ଟା ଉଠେଇବ ।’

ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡକୁ କିଏ ମାଟି ଟେକିବ ସେଥିପାଇଁ ଲୋକ ଖୋଜାହେଲେ । ଏତକ-ବେଳେ କଲେକ୍ଟର ଜଣାଇଲେ ଯେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଗୋଟିଏ ତଥ୍ୟମୂଳକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଉଠାଇଦଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନାଁ ଶ୍ରୀଶିବା ମାତେ ଚପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର କହିଲେ — ‘ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ମାଟି ଗାଣୁଆ ଟେକିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।’

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବଳ ନ ହୋଇ କହିଲେ — ‘ନା ନା, ରୂପେ ପେଣ୍ଡା କୋଟ୍ ପିନ୍ଧନ୍ତୁ । ଲୋକ ତାକୁ ଉନ୍ନତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବେ । ମୁଁ ଖାଲିଦେହବଶିଷ୍ଟ ବାଉଁଶ, କଣ୍ଠରାଜ୍ଞ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବା, ଦୁଇ ପିନ୍ଧୁ ଦିଶୁଥିବା ଓ ଖଣ୍ଡେ କନାପିନ୍ଧା ଲୋକ ଗୁହେଁ ।’

ପିଣ୍ଡୁରୁ ଲୁଗା ଉଠିଥିବା କଥା ଶ୍ରୀଶିବା ମାତେ ଚପ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ହଟିଗଲେ । ସ୍ବଳସ୍ବରୁ ବରଖାସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ଓଭରସିଅର କିନ୍ତୁ ଆଗେଇ ଆସିଲେ । ମୂଲ୍ୟ ଆପଣ କରନ୍ତୁ ପାଇଁ ସେ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରୀ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସରଳ । ଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ କାର୍ରେ ଆସିଥିବାରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଆଜ୍ଞା ଲୋ ବହଳର ସରଥିବା ଗିଲ୍ଲସେ ଦୁଧ ଓ ଗୁରୁଟା । ପାହାଳ ରସଗୋଲ ସେବନ କରିଯାଉ କାମକୁ ବାହାରିଲେ । ଶଙ୍ଖ, ହୁଳହୁଲି, ତୋଲ, ମହୁଣ୍ଡା, ଖୋଳ-କରତାଳରେ ଗୁରୁଥଡ଼ ଉଡ଼ିଲେ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରବାଲା କିଛି ଉଠିଲେ ନେଇ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ବରଖାସ୍ତ ଓଭରସିଅରଟି ସେତେବେଳକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାମୁଛାଟାଏ ପିନ୍ଧି ଓ ମଜଲୀ କରିଆଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧି କାମ ଆନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଭାର ଏ ବେଶ ଦେଖି ତାକୁ ଚିତ୍କିଥିବା ଲୋକେ ନାକରେ ହାତଦେଇ ମୁରୁକ ହସା ଦେଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦି’ ପିଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଗାମୁଛା ଟେକିଦେବାକୁ ଗୋପନ ଇସାରା ଦେଲେ । ପେଣ୍ଡା ଦାସେ ନିଜେ ଯାଇ ଓଭରସିଅର ଦି’ପିନ୍ଧୁ ଉପରକୁ ଗାମୁଛାଟା ମୋଡ଼ିଦେଲେ ।

ଫୁଟ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ଗୁଡ଼ା ଆଜ୍ଞା ଉପରକୁ ନରଦେବା ମାତେ ସରକାରୀ ଫଟୋଗ୍ରାଫର ଓ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ବାଲା କାମ ସୁରୁ କରିଦେଲେ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରବାଲା ଓଭରସିଅର ଦୁଇ ଲଙ୍ଗଳା ପିନ୍ଧି, ହାଡ଼ୁଆ ଛୁଇ ଓ ଖାଲୁଆ ପେଟ ଉପରେ କିଛି ସମୟ ଯନ୍ତ୍ରର ଅଖିକୁ ରଖିଲେ । ତାପରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଶାଳୁଆ ମୁହଁ । ସେ ହସ ହସ ବଦନଟି ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭଙ୍ଗା ବଦଳାଉଥାଏ ।

ସେକେଟାସ, କଲେକ୍ଟର, ଏସ୍. ଡି. ଓ ମାନେ ପେଣ୍ଡା ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଉପରକୁ ମୋଡ଼ିଦେଇ ଦି’ ଗୁରୁ ଗାଣୁଆ ଲୋଖାଏଁ ମାଟି ପତନଇଲେ । ଦଡ଼ ପାଟିଆର

ସିନେମା ଗୀତ, ଡୁକଡୁକ, ସଙ୍ଗୀତୀନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନା ଦେଉଥାଏ । ଫୁଟ୍‌ବଲ ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ ଦଶକମାନଙ୍କ ଉତ୍ତେଜିତ ଧ୍ବନି ଠିକ୍ ସେପରି ଖେଳାଳୀମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତେଜନା ଦାଏ ।

ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ଗାଣ୍ଡୁଆ ମାଟି ପକାଇବା ପରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହାଲିଆ ହୋଇଗଲେ । ସେଇଟା କିନ୍ତୁ ପଦାରେ ପଡ଼ିଗଲେ କଥା ସରିଯିବ । ତେଣୁ ସେ ମହା ଉତ୍ସାହରେ ମାଟି ପକାଉଥିବା ଗାଁ ଟୋକାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ନାନା ଉଦ୍‌ଘାଟନା ଧ୍ବନି ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ, “ହୁଁ—ଉଠାଅ, ହୁଁ—ପକାଅ, ହୁଁ—ସେମିତି ପକାଅ, ହୁଁ ଦେଖି, ହୁଁ ହୁଁରେ ଖର, ଆରେ ବାଃ ।”

ହଁ ଗୁରୁ ଗାଣ୍ଡୁଆ ମାଟିରେ ହାତ ଅଣ୍ଟା କଟ କଟ ଡାକିଥିବା ହାକିମମାନେ ବି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦେଖାଦେଖି ମାଟି ପକେଇବା ବନ୍ଦକରି ଗାଁ ଟୋକାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହ ଦେବାରେ ଲାଗିଲେ । ଗ୍ରୁମୁଣ୍ଡିଆ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଅଂଶରେ ମାଟି ପଡ଼ିଗଲା । ତେଣିକି ଟାଇଁ ଟାଇଁଆ ଖଣ୍ଡରେ ଗାଁ ଟୋକାଏ ମହା ଉତ୍ସାହରେ ମାଟି ପକାଉ ଥାଆନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ହାକିମମାନେ କିନ୍ତୁ ଗ୍ରୁମୁଣ୍ଡିଆ ଢଳେ ଥାଇ ଉତ୍ସାହ ଦେବାରେ ଲାଗିଗଲେ ।

ଖର ନଈ ଆସିଲା । ପାଞ୍ଚ ଗାଣ୍ଡୁଆ ମାଟି ଉଠେଇ ପକେଇ ଦେବା ଫଳରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଯାହା ଖାଇଥିଲେ ସବୁ ଭସ୍ମ ହୋଇଗଲା । ମୁଣ୍ଡରୁ ମାଟି ଝାଡ଼ିବାକୁ ଓ ଟିକିଏ ଜଳଖିଆ କରିବା ପାଇଁ ସେ କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଡାକିବଜାରକୁ ଗଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫେରି ଆସୁଛନ୍ତି ଓ କାମ ଜୋରସୋରରେ ଚାଲିଆଉ ବୋଲି କହିଲେ ।

ହାକିମମାନେ ବି ଠିକ୍ ସେମିତି କହି ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ଚାଲିଗଲେ । ଏକ୍‌କିନ୍‌ସ୍‌ଟିଭ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଦେଖିଲେ ବିପଦ ଦନେଇ ଆସୁଛି, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଫେରିବେ ନାହିଁ କି କାମ ଆଉ ଅଟେଇବ ନାହିଁ । ସବୁ କାମ ପଣ୍ଡ ହୋଇଯିବ । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ପକଟି ଗଲା । ସେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ଫୁଲ୍‌ଫୁଲ୍ କରି କହିଲେ— “ଦେଖ, ଗାଁ ଟୋକାଙ୍କୁ ନ ତେଜେଇଲେ କାମ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ତୁମେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠାଉଛ ବୋଲି ବାହାନା କରି କ୍ୟାମେରା ଆଖିକୁ ଟୋକାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ କରି ଏ ପାଞ୍ଚ ସେପାଞ୍ଚ କରୁଥାଅ ଓ ବୁଝିଟାରେ ମୁଣ୍ଡ ହାତ ହଲଥ । ସେମାନେ ପକୃତରେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଉଠୁଛି ଭାବି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ କାମ କରିବେ ।”

ଏ ପଛାଟା ବୁଦ୍ଧିଆ କାମ ଦେଖାଇଲା । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରୀମାନେ ଯେତେ ସମୟ ଧରି ମିଛ ମିଛ କାହାଣୀ ଉଠାଇଲେ ସେ ସମୟ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ପୂର୍ବ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର

ଦିଆରି ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା । ଶେଷରେ ସେମାନଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବି ଚାଲିଗଲା । ବହୁ ସମୟ ଧରି ଠକି ଠକି ମନ ଚଟା ଧରିଗଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ କମିଗଲା ବୋଲି କହି ସେମାନେ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ପେଡ଼ିରେ ପୁରାଇ ବଙ୍ଗଳାକୁ ଧାଇଁଲେ । ଚଉଠେ ଶୁଣ୍ଠାର ମାଟି ପଡ଼ିଗଲା । ତା'ପରେ ସବୁ ବନ୍ଦ । ଡାକବଙ୍ଗଳାରେ କିନ୍ତୁ ରାତି ଅଧଯାଏ ନରେଇ ନିରା ଲାଗିଲା ।

ବେସରକାଶ ଖର୍ଚ୍ଚର ଆନୁମାନିକ ହସାବ, ହେଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଚରମାନେ ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ି କରି ଦେଖିଲେ ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ତେଣେ ବିଧାନ ସଭା ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ହାକିମମାନେ ଯେଉଁ ୪୫ ହାତ ଲମ୍ବରେ ମାଟି ପକେଇଲେ ସେଥିରେ ସର୍ବମୋଟ ଦିଗିଣ ହଜାର ଛଅ ଶହ ପଚାସରି ଟଙ୍କା ଉଠେଇଣି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଛି । ବାସ୍ ଆଉ ହେଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ? ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ପ୍ରଭୁର । ଦେଖ ହୋ ସରକାର ୩୦ ହଜାରରୁ ବେଶି ଟଙ୍କା ଦେଲେ । ଜନସାଧାରଣ ପ୍ରାୟ ୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଲେ । ଏ ୩୨ ହଜାର ଟଙ୍କାରେ ଆମ ଶୁଣ୍ଠା ପିଚୁ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତା । ଏ ପେଙ୍ଗୁ ଦାସ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଖାଇ ପ୍ରାୟ ୫୦ ହାତ ଶୁଣ୍ଠାରେ ମାଟି ପକେଇଛି । ସେତକ ଚୁଣି ଗାଁ ଟୋକାଙ୍କ ହାତରେ କରେଇଲା ।

ପେଙ୍ଗୁ ଦାସ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଆତ୍ମସାତ୍ତ୍ୱ କରିଥିବା ଶୁଣି ଗାଁ ଟୋକାଏ ହେଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ଦଳରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ସେ ଟଙ୍କାରୁ ଭାଗ ନ ପାଇଲେ ଶୁଣ୍ଠା କରେଇ ଦେବେନି ବୋଲି ଅଡ଼ି ବସିଲେ । ଉଚ୍ଚାରୁକା କାମ ବି ଚାଲିଲା । ଶୁଣ୍ଠା ଯେତିକି ସେତିକିରେ ରହିଲା । ଖଣିଆ ଶୁଣ୍ଠାକୁ ଦେଖି ଅଧିକାଂଶ କହିଲେ ଯେମିତିଆ ଶ୍ରମକୁ ସେମିତିଆ ଶୁଣ୍ଠା ।

ନିକଟା ବାଙ୍ଗଡୁ

ବାଙ୍ଗଡୁ ଗୋଟିଏ କ୍ୟାନ୍‌ଗ୍ରାସ୍ ଆରମ୍ଭ ତତ୍ତ୍ୱରେ ଆଉଜି ବସି ଯାଇଥାଏ । ପାଖରେ ପଡ଼ୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୁହା ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରେଡ଼ିଓଟି ଏପରି ଭାବରେ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ ଯେ ସେଇଟା ଠିକ୍ ତାର କାନ ପାଖକୁ ଲାଗି •ରହିଥାଏ । ବାରଣ୍ଡାରେ ଠିଆହୋଇଥିବା ଲୋକ ଜାଣି ପାରିବନି ରେଡ଼ିଓଟିଟା ଚେଇଁଛି ନା ଶୋଇଛି । ବାଙ୍ଗଡୁ ପାଖରେ ବସିଗଲେ, କିନ୍ତୁ ବେଶ୍ ବୁଝା ପଡୁଥିଲା ଯେ କାନ ଫୁସ୍‌ଫୁସିଆଙ୍କ ପରି ରେଡ଼ିଓଟି ବାଙ୍ଗଡୁ କାନରେ କହିଲଗିଛି ଆଉ ଅଇ ନିମିଳିତ ଆଖିବିଶିଷ୍ଟ ହୋଇ ସେ କାନରେ ପିଇଯାଉଛି । ମନଟା ତାର ବେଶ୍ ମଜଗୁଲ୍ ହୋଇ ଉଠିଥାଏ । ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ତାର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ବାଙ୍ଗଡୁ ଗୋଟିଏ ମୁକ୍ତିଦାୟକ ସହ ସ୍ୱାଗତ କରି ପାଖରେ ବସିବାକୁ କହିଲା । ସାଙ୍ଗଟି ଗୋଟିଏ ଟୁଲ୍ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣି ରେଡ଼ିଓ ପାଖକୁ ଲାଗିବସିଲା । କଥାବାଣୀ ଭିତରେ ବାଙ୍ଗଡୁ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ହଠାତ୍ ସାଙ୍ଗଟି ରେଡ଼ିଓର ଫୁସ୍‌ଫୁସିରେ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଚାରି ନାହିଁ, ପୁରୁଣ ନାହିଁ ସ୍ୱର-ବଦ୍ଧେଇ ଗୁବିଟାକୁ କଷିକରି ମୋଡ଼ିଦେଲା । ରେଡ଼ିଓଟି କାନଫଟା ଆବାଜରେ ବୋବେଇ ଉଠିଲା—“ମାଗୁଛି ଶରଧା ବାଲିରୁ ହାତେ ।” ବାଙ୍ଗଡୁକୁ ସତେ ଯେମିତି କଙ୍କଡ଼ା ବିଚ୍ଛିଟାଏ ଦୃଶ୍ୟଦେଲା । ମହାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ସେ ଚିଲେଇ ଉଠିଲା—“ଆରେ ତୁ କଅଣ କଲୁ !!!” କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ରେଡ଼ିଓଟିକୁ ପଟ୍ଟକରି ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ସାଙ୍ଗଟି ଅବାକ୍ ହୋଇଯାଇ ପଚାରିଲା—“କାହିଁ କଅଣ ହେଲକରେ ? ରେଡ଼ିଓଟି ବନ୍ଦ କରିଦେଲୁ କାହିଁକି ?” ବାଙ୍ଗଡୁ ଏତେ ବିବ୍ରତ ହୋଇଯାଇଥାଏ ଯେ ତା ଗୁଣ୍ଠରୁ କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖି ସେ କହିଲା “ଦେଖ ଭାଇ

ତୁ କିଛି ଭାବୁନ । ମୋର ଏ ରେଡ଼ିଓରେ ମୁଁ କାହାକୁ ଆଜିଯାଏ ହାତ ବଜେଇ ଦେଇ ନଥିଲି । କାଲୁମିଆଁ ଏ ରେଡ଼ିଓଟି ମୋତେ କଣ ଦେଇବେଲେ ବାରମ୍ବାର କହିଥିଲା, ଦେଖ ରେଡ଼ିଓଟାକୁ ଏକହାତଆ କରି ରଖିବ । କାହାକୁ ନୁଆଁଇ ଦେବନି, ଯେତେକ ଟୋରରେ ଦରକାର ତାଠୁଁ ବେଶି ଜୋରରେ ବଜେଇବ ନାହିଁ । ଡ୍ରେସିଂଗାଣ୍ଡ ବଦଳାଇଲେବେଳେ ରେଡ଼ିଓ ବନ୍ଦ କରିଦେବ । ସ୍ବର ବଦଳାଇଲେବେଳେ ଖୁବ୍ ଧୀରେ ବଦଳାବ । ବର୍ଷା ଘଡ଼ଘଡ଼ି ବେଳେ ରେଡ଼ିଓ ବନ୍ଦ କରିଦେବ ଓ ଏଣିଆକୁ ରେଡ଼ିଓରୁ କାଢ଼ିଦେବ । ଟ୍ୟୁନିଂ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଧୀରେ ଧୀରେ କରିବ । ଏପରି ଏକହାତଆ କରି ରଖିଲେ ରେଡ଼ିଓ ଯେମିତି କାମଦେବ, ସେମିତି ବହୁଦିନଯାଏ ତାଜା ରହିବ । କାଲୁମିଆଁର ଏହି ଉପଦେଶତକ ମୁଁ ଘୋଷି ମନେରଖିଛି । ସେହି ଅନୁସାରେ କାମ କରୁଛି ବୋଲି ମୋ ରେଡ଼ିଓ ୩ବର୍ଷ ହେଲା କାଲୁମିଆଁ ପାଖ ମାଡ଼ିନ । ସ୍ବର ବଜେଇବାର ଇଚ୍ଛାଥିଲା ତ ମୋତେ କହିଥାନ୍ତୁ, ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ତୁ ଶୁଣିପାରିବା ମୁତାବକ ବଜେଇ ଦେଇଥାନ୍ତୁ । ସ୍ବା କାହିଁକି କଲୁ ? ମୋ ଗୁଡ଼ିରେ ଯେମିତି କିଏ ସାବୁଳଟାଏ ଭୁଷି ଦେଲା । ଆଉ ତୋତେ ମୁଁ କଅଣ କହିବି ? ତୁ ନ ହୋଇ ଆଉ କିଏ ହୋଇଥିଲେ ଆଜି ଏଇଠି କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ସ୍ବଳ ଲଗିଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ! ରେଡ଼ିଓର ଯେ କଅଣ ହୋଇଯାଇଥିବ ତାହା କିଏ କହିବ । ଓଃ ! ମୋ ମନଟା ଡହଳି ବିକଳ ହୋଇଯାଉଛି । ତୁ କଅଣ କଲୁ ।”

ସାଙ୍ଗଟି ବାଙ୍ଗଡ଼ୁର ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଏପରି ଅସାମାନ୍ୟ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଉତ୍ପତ୍ତିକାର ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରଥମେ ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟର ସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ମନ୍ଦୀହୀନ ହେଲା । ତାପରେ ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ପିଠି ଆପୁଡ଼େଇ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲା “ଅୟୁଧର ଅୟୁଧର ଏତେ ବିଚଳିତ ହେଲେ ଚଳିବନି । ଲୋକେତ ପୁଣି ବାପା ମାଆଙ୍କୁ ହରେଇ ଯିବେନି ରହୁଛନ୍ତି । ତୁ ସାମାନ୍ୟ ରେଡ଼ିଓଟା ପାଇଁ ଏକାବେଳେକେ ଅଥୟ ହୋଇପଡ଼ୁଛି । ଦେଖୁଛି ତୁ’ଟା ମହାପାପୀ । ସାମାନ୍ୟ ଜନସ ପାଇଁ ଏତେ ଲୋଭ ଏତେ ମୋହ ! ଆବେ ହରିନାମ ନେ, ହରିନାମ ନେ । ରେଡ଼ିଓର କିଛି ହୋଇନି । ଖୋଲ ଖୋଲ ତୋ ନିଜ ହାତରେ ଖୋଲ; ଟିକିଏ ବାଲୁଦାସଙ୍କ ଗୀତ ଶୁଣିବା । ଖୋଲବେ, ଗୁଡ଼ିଂ ତୁ କଅଣ । ଖରାପ ହୋଇଥିଲେ ମୁଁ ପଇସା ଦେବି ।”

ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ଔଷଧ ପଡ଼ିବାରୁ ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହୋଇ ରେଡ଼ିଓ ଖୋଲିଲା । ଏତେ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ସ୍ବର ବଜେଇବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ ଗୀତଟା ଶ୍ରୀ ଉପଯୋଗୀ ହେବାକୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇମିନିଟ୍ ସମୟ ଲାଗିଲା । ରେଡ଼ିଓ ଭିତରୁ ବାଲୁକୃଷ୍ଣଙ୍କର ମନମତାଣିଆ ଗୀତର ଲହରୀ ବାହାରି ଆସିଲା । ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ତନ୍ମୟ ହୋଇପଡ଼ି ଶୁଣୁଥାଏ । ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ସତେ ଯେପରି ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗଟିଏ ତାକୁ ଟିକିଏ ହଲେଇ ଦେଇ କହିଲା, “ଆବେ ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ କିବେ ?” ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା—“ସାବେ

ଯା ବେରପିକ ଘୁଷୁରି ତୋତେ ପାଚିଲା କଦଳୀ ଭଲ ଲାଗିବ କୁଆଡ଼ୁ! ଆରେ ଶୁଣ ଶୁଣ କେମିତିକଥା ମନଦୋହଲିଆ କଣ୍ଠ, ଆଃ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠକୁ ଚାଟି ପକେଇବାକୁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ” !

ସାଙ୍ଗଟି ପାଟି କରି ଉଠିଲା — “ହଁ ହଁ ଏସବୁ ଭଲକଥା ନୁହେଁ । ଚାଟୁ ଚାଟୁ ଯଦି ଦାନ୍ତ ଲାଗେଇ ଦେଇ ତେବେ ସଫଳାଣ ।”

ଦୁହେଁ ଚୁପ୍‌ହୋଇ ପୁଣି ଶୁଣିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଘୋଷା ପଦଟି ଶୁଭୁଆଏ — ବାଧୁଲ ଜାଣି ଜମା ଚରୁ ଚରୁ କର ନୋହଲେ ତୁମ୍ଭ କୁଟ୍ କୁଟ୍ ରମଣ ଦଣ୍ଡେ ଦଥ ଭେଁ ଏଁ ଏଁ ଏଁ ତୁମକୁ ଜଗନ୍ନାଥ କୁରୁ ରୁ ରୁ ପଟ୍ ପଟ୍ ଗୁଁ ଝିଁ ଝିଁ ଝିଁ ଭରତ କରିଦେବ —”

ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ରହୁ ପାରିଲାନି । ମୁହଁଟାକୁ ଖରାପ ଜନିଷ ଶୁଦ୍ଧିଲା ପରି କରି ରେଡ଼ିଓଟାକୁ ପଟ୍‌କରି ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ମହାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ି କହିଲା — “ଓଃ ! କଥଣ କଲୁ ତୁ । ରେଡ଼ିଓଟା ସାରିଦେଲୁ ! ଓଃ !” ବର୍ଷଯାଏ ରେଡ଼ିଓର ଟିକିଏ ହେଲେ କୁଡ଼୍ କାଡ଼୍ ନ ଥିଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ ହାତ ବାଜିଲାତ ଗଲା, ଯାଃ ମୋ ମନଟା ଏକାବେଳକେ ଖରାପ ହୋଇଗଲା । କଥଣ କଲୁ ! ସାତ ଆଠ ଦିନ ଯାଏ ମୋତେ ଭାତ ରୁଚିବ ନାହିଁ । —”

ସାଙ୍ଗଟି ତାକୁ ଦାବିଲା ପରି କହିଲା — “ହା ତୁ ଓଲୁ-ବଗା କେଉଁଠିକାର, ହଜିରେ ବର୍ଷାଦିନ, ଅଟମସ୍‌ଫେରିକ୍ ଗଣ୍ଡୋଗୋଳା ଲାଗି ରହୁଛି । ଯେତେ ବଢ଼ିଆ ରେଡ଼ିଓ ହେଲେ ବି କୁଡ଼୍ କୁଡ଼୍ ହେବଇ ହେବ । ତୁ ତ ଏଡ଼େ ଧୀରେ ବଜାଉ, ସେଥିଲାଗି ଅଟମସ୍‌ଫେରିକ୍‌ର କୁଡ଼୍ କାଡ଼୍ ତୋତେ ଶୁଭୁ ନ ଥିଲା । ଟିକିଏ ଜୋରୁରେ ବାଜିବାରୁ ଶୁଭୁଗଲା । ରେଡ଼ିଓଟା ଖରାପ ହୋଇଯିବ କାହିଁକି ? ବଜେଇଲୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ବଜାଇଲୁ କେମିତି କୁଡ଼୍ କାଡ଼୍ ହେବ ଶୁଣିବା । ଖରାପ ହୋଇଥିଲେ ମରାମତିର ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ମୁଁ ଦେବି । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ବଜେଇଲୁ । ବଜାବେ ବଜା, ଚୁଆଟାରେ ବୋବାଉଛି ।”

ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ପୁଣି ଶକ୍ତିତ ଚତୁରେ ରେଡ଼ିଓକୁ ଖୁବ୍ ଧୀରେ ବଜାଇଲା । ପରିଷ୍କାର କିଛି ସମୟ ବାଜିବା ପରେ ପୁଣି ଟିକିଏ ସ୍ତ୍ରୀମୁଖ କୁଡ଼୍ କାଡ଼୍ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ‘ଦେଖିଲୁ’ କହି ପୁଣି ତରବର ହୋଇ ରେଡ଼ିଓଟା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ।

ସାଙ୍ଗଟି ବିକ୍ରୋ ହୋଇ କହିଲା — “ହଁ ତୁ ଭୁଲୁ କୋଉଁଠିକାର । ମୁଁ କହୁଛି ତୋ ରେଡ଼ିଓର କିଛି ହୋଇନି । ଯା ତୋ କାଲୁମିଆଁକୁ ଦେଖା କି ଆଉ କାହାକୁ ଦେଖା, ଯଦି ଖରାପ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକିଛି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ମୁଁ ସବୁଦେବ । ଯା ରେଡ଼ିଓ ନେଇ ଯା । ମୁହଁଟା ଆଉ ହାଣ୍ଡି ପରି କରନା ।”

ରେଡ଼ିଓଟା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପକାଡ଼ି ନ ଦେଲେ ବେଶି ଖରାପ ହୋଇଯିବ ଭାବ ବାଙ୍ଗୁ ସେଇଟା ଧରି କାଲୁମିଆଁ ଦୋକାନକୁ ଗଲା । କାଲୁମିଆଁ ସେଠି ନ ଥାଏ । ଆଉ ଜଣେ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟାଏ ଖୋଲା ରେଡ଼ିଓକୁ ଧରି କଅଣ ମୋଡ଼ା ମୋଡ଼ି କରୁଥିଲା । ବାଙ୍ଗୁ ରେଡ଼ିଓ ଆଇଦେଇ କାଲୁମିଆଁ କାହିଁ ବୋଲି ପଚାରିଲା । ମିସ୍ତ୍ରୀ ଜଣକ ରେଡ଼ିଓଟା ଆଇଦେଇ କହିଲା—“କାଲୁମିଆଁ ସାବୁ ହେବାକୁ ଯାଇଛି । ଫେରୁ ଫେରୁ ସପ୍ତାହେ ବିଦିଯିବ । ଆଶୁ ରେଡ଼ିଓଟା ମରାମତି କରିଦେବ ।”

ବାଙ୍ଗୁ କହିଲା—“ନା-ନା-ମୁଁ କାଲୁଛଡ଼ା ଆଉ କାହା ହାତରେ ରେଡ଼ିଓ ଦିଏ ନାହିଁ ।” ଏତକ କହି ସେ ରେଡ଼ିଓଟା ନେଇ ଆସିବାର ଉପହାସ କଲା ।

“କଅଣ ହୋଇଛି ଟିକିଏ ଦେଖି” କହି ମିସ୍ତ୍ରୀ ରେଡ଼ିଓଟାକୁ ଟାଣିନେଇ ତାକୁ ବିଜୁଳି ଲାଇନରେ ଯୋଡ଼ିଦେଲା । ଏଣିଆଲ ପିନ୍ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଲା ପରେ ରେଡ଼ିଓ ଖୁବ୍ ମୋଡ଼ିଦେଲା । ରେଡ଼ିଓ ଭିତରୁ ଚର୍ଚ୍ଚ ଅର୍ଚ୍ଚ ଅର୍ଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ ବାହାରିଲା । ବାଙ୍ଗୁର ଗୋଡ଼ଆଡ଼ୁ ଜୀବନ ଗୁଡ଼ି ଆସିଲା । ମରବାକୁ ଯାଉଥିବା ଶ୍ରେଣୀର ଆତ୍ମୀୟମାନେ ଡାକ୍ରର ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟକୁ ଯେପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳର ସହୃଦ ଟାକି ରହିଥାନ୍ତି, ବାଙ୍ଗୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ମିସ୍ତ୍ରୀ ମୁହଁକୁ ଖୁସି ରହିଲା । ମିସ୍ତ୍ରୀ କେନ୍ଦ୍ର ଲଗେଇ ଖୁବ୍ ଟାକି ଏପାଖ ସେପାଖ କରିବାରୁ ଗୋଟାଏ ସଙ୍ଗୀତର ମୂର୍ତ୍ତିନା ରେଡ଼ିଓ ଭିତରୁ ବାଜି ଆସିଲା । ଗୀତ ସହୃଦ ଶ୍ରୀ ଚର୍ଚ୍ଚ ଅର୍ଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣାଯାଉ ଥାଏ । ମିସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା—“କାହିଁ ! ରେଡ଼ିଓର ତ କିଛି ହୋଇନାହିଁ, ବେଶ୍ ବାଜୁଛି । ସବୁଠିକ୍ ଅଛି ।” ବାଙ୍ଗୁ ହତାଶଭାବେ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—“ତେବେ ଏ ଚର୍ଚ୍ଚ ଅର୍ଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ କାହିଁକି ?”

ମିସ୍ତ୍ରୀଟି ହସିଦେଇ କହିଲା—“ସେଇଟା କିଛି ନୁହେଁ । ଏ ବିଜୁଳି ଲାଇନରେ କେତେ ମଟର, କେତେ ପଙ୍ଖା ଚାଲୁଛି । ବିଜୁଳି ଲାଇନର ଗଣ୍ଡଗୋଲ ହେଉଥିବାରୁ ଏମିତି ଚର୍ଚ୍ଚ ଅର୍ଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ ହେଉଛି । ରେଡ଼ିଓରେ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଲ ନାହିଁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ ।”

ରେଡ଼ିଓ ନେଇ ଫେରିଲା ବାଟରେ ବାଙ୍ଗୁ ଭାବିଲା—ଏ ମିସ୍ତ୍ରୀଟା କିଛି ଜାଣେନାହିଁ । କମ୍ପାନୀକୁ କଅଣ ମାଲୁମ ନାହିଁ ଯେ ଯେଉଁଠି ରେଡ଼ିଓ ବଜାହେବ ତା ଆଖପାଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ପଙ୍ଖା, ମଟର ସବୁ ଚାଲୁଥିବ । ତହିଁକି ଦୃଷ୍ଟିଦେଇ କମ୍ପାନୀ କଅଣ ଗଢ଼ି ନ ? କମ୍ପାନୀଟା ମୂର୍ଖ, ଆଉ ଏ ମିସ୍ତ୍ରୀଟା ହେଲେ ପଣ୍ଡିତ ।” ଏମିତି ଭାବି ଥାୟୁ ଥାୟୁ ବାଟରେ ଆଉ ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଦେଖାହେଲା । ବାଙ୍ଗୁର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତାକୁ ନିଜର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଜଣେ ରେଡ଼ିଓ ମିସ୍ତ୍ରୀ ।

ନେଇଗଲା । ମିସ୍ତ୍ରୀ ପୁଅପରି ଖଜାଖଜି କରି ଚାରି ମୋଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଅତି କର୍କଶ ଖଡ଼ାକ, ଝଡ଼ାକ, ଖଡ଼ାକ ଶବ୍ଦ ବାହାରିଲା । ବାଙ୍ଗଡ଼ୁର ସଙ୍ଗଲେସ ହେବା ଉପରେ । ମିସ୍ତ୍ରୀ ପୁଅପରି ନେଇ, ଲଗେଇ ଚାରିକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ କରିବା ପରେ ରେଡ଼ିଓରୁ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ବାହାରିଲା ସତ, ହେଲେ ଖଡ଼ାକ ଖଡ଼ାକ ଶବ୍ଦଟା ଲୁଗଲ ନାହିଁ । ମିସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ଦି' ଚାରିଟା କେନ୍ଦ୍ର ଲଗେଇ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ଓ କହିଲା— ରେଡ଼ିଓ ଠିକ୍ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଖରାପ ନାହିଁ । ଖୋଲିବ କାହିଁକି ? ଶୁଖାଉଣିଆ ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ପଚାରିଲା— “ଖରାପ ହୋଇନି ତ ଏ ଖଡ଼ାକ, ଖଡ଼ାକ ଶବ୍ଦ କାହିଁକି ?” ମିସ୍ତ୍ରୀ ବୁଝାଇ ଦେଲା ଯେ ଦୋକାନରେ ଗୋଟାଏ ବେମାରୀଆ ପଞ୍ଜା ଚାଲୁଛି । ବେମାରୀଆ ପଞ୍ଜା ଚାଲିଲେ ଏମିତି ରେଡ଼ିଓରେ ଅବାଜ ବାହାରେ । ସେ ଫ୍ୟାନ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ଆଉ ଏମିତିଆ ଖରାପ ଅବାଜ ବାହାରିବ ନାହିଁ ।”

ରେଡ଼ିଓ ନେଇ ଫେରିଲା ବେଳେ ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ଭାବ ଲାଗିଲା—ଏ ସବୁଯାକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଏକା କାଟର । ମଞ୍ଜିଟା କେଉଁଠି ଧରି ନ ପାରି ଖାଲି ଶୂନ୍ୟରେ ଅଣ୍ଟାଲି ହେଉଛନ୍ତି । କମ୍ପାନୀ ଆଉ ଏତକ ଜାଣିନି ଯେ କେହି କେହି ଅବଶ୍ୟ ବେମାରୀଆ ଫ୍ୟାନ୍ ଚଳେଇବେ । କିରେ ବାବୁ ସେ ତା ଘରେ ବେମାରୀଆ ଫ୍ୟାନ୍ ଚଳାଇଲା, ମୋ ରେଡ଼ିଓର କି ଗଲା । ମୋ ଘରେ ମୋ ରେଡ଼ିଓ । ମୋ ରେଡ଼ିଓ କିନ୍ତୁ ତା ଘରକୁ ଯାଇନାହିଁ ଯେ ଖେଚେଡ଼ା ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି ଖେଚେଡ଼ା ହୋଇ ଗଲାପରି ତା ବେମାରୀଆ ପଞ୍ଜା ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ଖରାପ ହୋଇଯିବ । କାଲୁମିଆଁ ନାହିଁ ବୋଲି ସିନା ଏ ମିସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମୋତେ ହାଇକୋର୍ଟ ଦେଖାଉଛନ୍ତି । କାଲୁମିଆଁଟା କେଡ଼େ ଅବାରିଆଟାଏ ମ ! ବାହାହୋଇ ପଲେଇ ଆସୁନି ଶଗୁର ଘରେ ୭ ଦିନ ଯାଏ ନାକେଇ ବସିଥିବ । ତା'ଛଡ଼ା ମୋ ରେଡ଼ିଓର ନାଡ଼ି କେହି ଧରିପାରିବେନି । ଓଁ ! କେଡ଼େ କଢ଼ିଆ ବଢ଼ିଆ ପ୍ରୋଗ୍ରାମମାନ ଚାଲିଯିବ । ଫୁଲ୍‌ବଲ୍, ଖେଳ ଶିଳେ, ନାଟକ, ସାହିତ୍ୟ ସମାଲୋଚନା କେତେ କଅଣ । ଟିକିଏ କେମିତି ସଜାଡ଼ିହୋଇ ଯାଆନ୍ତା କି ! !

ଏମିତି ଭାବୁ ଭାବୁ ସେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ରେଡ଼ିଓଟିକୁ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇ ବେମାରୀଆ ପୁଅକୁ ମା ଆଉଁସିଲା ପରି ତାକୁ ବହେ ଆଉଁସିଲା । ମା' ଜାଗୁଲେଇଙ୍କୁ ମାନସିକ କରିବା ମାତ୍ରେ ତା'ର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା, ଆରେ ଏଇ ଆଠ ଦଶଟା ଘରକୁ ଛାଡ଼ି ଓହ୍ଲାଇଲେସ୍ ହସ୍ତେଲ । ସବୁଗୁଡ଼ାକ ରେଡ଼ିଓ ବିଷୟରେ ପାଠପଢ଼ି ଧୁରନ୍ତର । ତାଙ୍କ ମାଷ୍ଟର ବି ଭଲ ଜଣାଶୁଣା । ତାଙ୍କୁ ଧରିଲେ ଯାହା ହୋଇଥିବ କହିଦେବେ । ଯାହା କରିବାକୁଥିବ କରିଦେବେ । ପଇସା ନେବେ ନାହିଁ । ଆହା ! ମା ଜାଗୁଲେଇଙ୍କ ଦୟାରୁ ସିନା ପଟ୍ଟକରି ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଆଉ ତେର କରିବାର ନୁହେଁ । ମା ଜାଗୁଲେଇଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଖଟି ମୁଁ ଥିଆ ମାରି ସେ

ରେଡ଼ିଓ ସହ ଓପ୍ପାରଲେସ୍ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଗଲା । ହୁଟିଦିନ ଆଏ ଗୋଲି ପିଲମାନେ କିଛି ମିଶରି ହେଉଥାନ୍ତି । ବାଙ୍ଗୁ ରେଡ଼ିଓଟା ଧରି ସିଧାସଳଖ ଓପ୍ପାରଲେସ୍ ତଥା ହଷ୍ଟେଲ ସୁପରିନ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟଙ୍କ କୋଠସ୍ଥ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ଶିକ୍ଷକ ଜଣେ ବାଳସହପାଠୀ ଓ ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟ । ପ୍ରୀତିସମ୍ପାଦକ ପରେ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—“କିଛି ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ । ଏଇଠି ବସି କଥାବାତ୍ତା ହେବା । ମୁଁ ପିଲଙ୍କୁ ଡାକି କହିଦେଉଛି ସହ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଲ ଥିବ ସଜାଡ଼ ଦେବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଏକଟା ମାମୁଲି କଥା ।”

ଡାକସ ପଡ଼ିବାରୁ ଏକାବେଳେକେ ଦଶ ପନ୍ଦର ପିଲ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଗଲେ । ‘ହଁ ସାର୍, ନାହିଁ ସାର୍, ଆଛାହେଉ ସାର୍’ର ବହୁଳ ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ସେମାନେ ରେଡ଼ିଓଟାକୁ ସେଠାରୁ ଟେକିନେଇ ଚାଲିଗଲେ । ବସ୍ତାହସ୍ତ ଗାୟପରି ବାଙ୍ଗୁ ବଚରା ବ୍ୟଥୁତ ହୃଦୟରେ ‘ସାର୍’ଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ରହିଲା । ତାର ଇଚ୍ଛାଥିଲା ରେଡ଼ିଓଟା ତାରି ଆଗରେ ଫିଟା ହୋଇଥାନ୍ତା ଓ ତାରି ଆଗରେ ମରାମତି ହେଇଥାନ୍ତା । ଏ ଇଚ୍ଛାଟା ବହୁଆଗରେ କହିବ ବା କିପରି ? ସେ ମନେ ମନେ କଥଣ ଭାବିବେ ! ମନେ ମନେ କହିବେ “ଆରେ ଏ ଲୋକଟା କେଡ଼େ ସନ୍ଦେହୀ ହୋ, ଭାବିଥା ମେ ତା ଦେହରୁ କିଛି ପାହୁଟା ମାଗିନେଇ ଖରାପ ପାହୁଟା ଲଗେଇଦେବୁ ।” ଏଇମିତି ଭାବି ସେ ବାଧାହୋଇ ସେହୁଠାରେ ବସି ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେବାରେ ଲାଗିଲା । ହେଲେ ତା’ ମନଟା ଅନ୍ୟ କୋଠସ୍ଥ ନିଆନ୍ତାଧିବା ରେଡ଼ିଓ ଉପରେ ଥାଏ ।

ରେଡ଼ିଓଟାକୁ ଗୋଟାଏ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥୋଇ ଆଠଦଶ ଜଣ ଚାରିକଡ଼େ ବେଢ଼ିଗଲେ, ଠିକ୍ ସେମିତି ଶବ୍ଦବ୍ୟବହୃତ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ମଜାଟାଏ ଥୋଇ ବ୍ୟବହୃତକାଷ୍ଠମାନେ ବେଢ଼ିଯାଆନ୍ତି । ତରୁଣ ମିସ୍ତ୍ରୀମାନେ କାମରେ ଲାଗିଲେ । ରେଡ଼ିଓ ହୁଅଁ ହୁଅଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଜଣେ କହିଲା, “ଖୋଲିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଗ ବଜେଇ କଥଣ ବିଗିଡ଼ିଛି ସେଇଟା ଜାଣିନେବା ଦରକାର ।” ଆଉ ଜଣେ କହିଲା, “ଆରେ, ଖୋଲିବାକୁ ଯେବେ ପଡ଼ିବ ତେବେ ଖୋଲିଯାଗି ପସନ୍ଦା କରିବା ସୁବିଧାଜନକ ହେବ । ତା’ରି କଥାହେଲା । ଜଣେ ରେଡ଼ିଓଟାକୁ ଅଣେଇଦେଇ ପେଟକଷ୍ଟରେ ପେଟ ଖୋଲିବାକୁ ଗଲୁମାତ୍ରେ ଆଞ୍ଜଳିଣେ ତା’କୁ ବନ୍ଦ କରାଇ ପାଟିକଲା—‘ହେ ହେ କେମିତିକିଆ ଭୂତଟାଏ ମ, ଆରେ ଆଗ ଚାରିଆଡ଼ାକ ନ ଖୋଲି ଚେସିସ୍ ଖୋଲିବାକୁ ଯାଉଛି କିପରି ? କେସିରୁ ଚେସିସ୍ ବାହାରିବ କେମିତି ସେ ?’” ଏତକ କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ନିଜେ ଗ୍ରେଟ୍ ପେଟକଷ୍ଟଟା ଧରି ଚାରିପେଟରେ ଲଗେଇ ଫୁଗାଲିବା ଆରମ୍ଭ କଲା । ପୂର୍ବଜଣକ ନିବୃତ୍ତ ନ ହୋଇ ଚେସିସ୍ ପେଟକୁ ଫୁଗାଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ପେଟଟା ଆଖିରେ ଥିବାରୁ ସେ ପେଟକଷ୍ଟରେ ଟିକିଏ

ସୁଜ୍ଞାଦେଲ । ଏକିରେ ରେଡ଼ିଓଟା ହଲଗଲା । ଏହି ହଲରେ ଆରଜଣେର
 ପେଟକଷ୍ଟ ଶୁଣି ଉପରୁ ଖସିଯାଇ ଫଳକ ବା ଡାହାଲରେ ଗୋବି ହୋଇଗଲା ।
 ମୁନିଆ ପେଟକଷ୍ଟି କାତ ଆବରଣକୁ ଭାଙ୍ଗି ଡାହାଲ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କଣ୍ଠାକୁ ନଷ୍ଟ
 କରିଦେଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବାହାରିପଡ଼ିଲା “ଆହା ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ।” କେତେଜଣ
 ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଶ୍ଚାସନା ଦେଇ କହିଲେ, “ନୂଆ ପାର୍ଟି ଏହାର ଫିକ୍ସିଂ, ଲଗେଇ
 ଦେଇହେବ, ପାକରେଇବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ ।” ଶୁଣି ଖୋଲପରେ ଚେସିସ୍
 ଖୋଲି ହୋଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥିଲାହେଲା । ବିଦ୍ୟୁତ୍ସ୍ରୋତ ସଂଯୋଗ ପରେ ତନଖି
 କାମ ଚାଲିଲା । ଦୁଇ ତିନି ଜଣ ବିଜୁଳି ଚମକରୁ ରଖା ପାଇବାପାଇଁ ଭୁଲ୍‌ରୁ ଗୋଡ଼
 ଟେକିନେଇ କେବଳ ଟୁଲ ଉପରେ ବସିଲେ । ବିଦ୍ୟୁତ ଶୁଣି ମୋଡ଼ା ହୋଇ
 କେନ୍ଦ୍ର-ଶୁଣି ଏପାଖ ସେପାଖ କରାଯିବା ପରେ କେନ୍ଦ୍ର କେଜାଣି ଗୋଟିଏ
 ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀତ ସ୍ଥିତିରବାଟେ ବାହାରିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଅବାଗିଆ ଶବ୍ଦ
 ବାହାରୁଆଏ । ସେଇଟା ରେଡ଼ିଓ ଗଣ୍ଡଗୋଲ କି ବଦେଶୀ ବାଦ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ
 ପରିବେଷଣର ଏକ କୌଶଳ ତାହା ସ୍ଥିତିଶୀଳ ହେବାରେ ଗଣ୍ଡଗୋଲ ଲାଗିଲା । ଜଣେ
 କହିଲା “ମୁଁ ବାଜିମାର କହିପାରେ ଏଇଟା ରେଡ଼ିଓ ଫ୍ରିକ୍ୱେନ୍ସି ଭଲଭୁଲ ଦୋଷ ।”
 ଆଉଜଣେ କହିଲା, “କଦାପି ନୁହେଁ ଏଇଟା ଅଡ଼ିଓ ଫ୍ରିକ୍ୱେନ୍ସି ଭଲଭୁଲ ଦୋଷ ।
 ରେଡ଼ିଓ ଫ୍ରିକ୍ୱେନ୍ସିର ଦୋଷ ଥିଲେ ବିଲକୁଲ୍ ଟୁ କି ଟା ନ ଥାନ୍ତା ।”
 ଆଉଜଣେ କହିଲା — “ଝି, ସବୁ ପଣ୍ଡିତ ଏକଜୁଟ ହୋଇଯାଇଛ । ଦୁହେଁ ଠିକ୍
 ଅଛନ୍ତି । ମଝିରେ ଜଣ୍ଡାମିଡ଼ିଏଟ୍ ଫ୍ରିକ୍ୱେନ୍ସି ଭଲଭୁଟିରେ ଗଣ୍ଡଗୋଲ
 ହୋଇଯାଇଛି । ରେଡ଼ିଓ ଫ୍ରିକ୍ୱେନ୍ସି ଡ୍ରେଡ଼ିଭୁ ସେ ଠିକ୍ ସ୍ଥାନରେ ଫିଲ୍‌ଟର
 କରିପାରୁନ ବୋଲି ଏପରି ଗଣ୍ଡଗୋଲ ହେଉଛି । ମାର୍‌ବାଜି କାଡ଼ି ଆର୍. ଏଫ୍. ଭଲଭୁ ।
 ଦେଖିବୁ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଲ ନ ଥିବ ।”

ମୁଖ୍ୟ ମରାମତିଆ ଆର୍. ଏଫ୍. ଭଲଭୁ ତଳେ ପେଟକଷ୍ଟ ଫଳାଟାକୁ
 ଜୋରକରି ଭାଙ୍ଗି କବାଟକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଫଳାଟି ପଶିଲା, ହେଲେ
 ଚେସିସ୍‌ରୁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ପେଟକଷ୍ଟକୁ ମୋଡ଼ାମୋଡ଼ି କରିବା ଦ୍ୱାରା ଭଲଭୁଟି
 ନ ବାହାରିବାରୁ ମରାମତିଆ ପେଟକଷ୍ଟର ଛଡ଼ିତଳେ ଗୋଟିଏ ଡିଗ୍ ଦେଇ ବେଶ୍
 ଉପରେ ତଡ଼ିକଷ ଏକ ବ୍ୟାଦେଲେ । ସର୍ଜସ ଖୋଲାକାଁ ଟିପ୍‌ଟିପେଇ ଖୋଲ ପଟାର
 ଆଗରୁ ଯେମିତି ଉପରକୁ ଛୁଟିକିଯାଇ ଦୂରରେ ଥିବା ଏକ ଗହ ଉପରେ ପଡ଼େ,
 ଭଲଭୁଟି ଠିକ୍ ସେହିପରି ଉପରକୁ ହଠାତ୍ ଛୁଟିକି ଯାଇ ଚଟାଣ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା
 ଏବଂ ‘ଠୋ’ କରି ଏକ ଆଞ୍ଜିନାଦ କରି ଇହଲୁଲ୍ଲା ସମ୍ବରଣ କଲା । ସେ ବିଚର
 ଶବ୍ଦ ପାଲଟି ଦୁଇ ମରାମତିଆଙ୍କ ଦୃଢ଼ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । କାରଣ ସେଇଟା ଭଲ କି
 ଖରାପ ତାହା ଜାଣିବା ଆଉ ସମ୍ଭବପର ନ ଥିଲା । ନୂଆ ଭଲଭୁଟିଏ ମିଲିପାରିବ ସ୍ୱାବ

ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭଲଭୁ ଖୋଲିଲା ବେଳେ ସ୍ଥିତିର ଉପରେ ମାଡ଼ବାଜିବା ଫଳରେ କାଗଜ ପରଦାଟି ଫାଟିଗଲା ଓ ସ୍ଥିତିରଟି ମୁଖବିକୃତ କରି ରହିଲା । ତରୁଣ ମିସ୍ତ୍ରୀଗଣ ଏଥରେ ଦବିବାର ପାତ୍ର ନୁହନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମରାମତିରେ ଏପରି ମଜୁରୁଲ ହୋଇଯାଇ ଆସନ୍ତି ଯେ ଚେସିସ୍‌ରେ ବିଦ୍ୟୁତ ସଜ୍ଜାବ ଥିବା କଥା ଏକପ୍ରକାର ପାସୋର ଦେଇଥିଲେ । ଜଣେ ଖାଲି ଗୋଡ଼ରେ ତଳେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟାଏ ସ୍ଥାନପ୍ରତି ମୁଖ୍ୟ ମରାମତିଆର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତା'କୁ ହଲାଇଦେବା ମାତ୍ରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିଜୁଳି ତମକ ଲାଗିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରୁ ‘ବୋପାଲେ’ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିର୍ଗତ ହେଲା । ମୁଖ୍ୟ ମରାମତିଆ ଓ ପ୍ରଥମ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଏଡ଼େ ଜୋରରେ ଦୋହଲି ଗଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ସମୁଦାୟ ଚେସିସ୍ ଓ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ କେସ୍‌ଟି ଛୁଡ଼ିକିଯାଇ ପ୍ରାୟ ୫ ହାତ ଦୂରରେ ତଳେ କଟିହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ ଗ୍ରାସ ଗ୍ରାସ ଛୁଣିଗଲା ।

ଚକ୍ରାର ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଆରକୋଠରୁ ଓସାରଲେସ୍ ଶିକ୍ଷକ ଓ ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ଦୁହେଁ ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ପହଞ୍ଚିଲା ନିଜ ଆଖିକୁ ବନ୍ଦାସ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ଚେସିସ୍‌ଟି ଚରମାର । କେସ୍ ଫାଟି ଆଁ କରିଛି । ସ୍ଥିତିରଟି ମୁଖବିକୃତ କରି ରହିଯାଇଛି । ଗୁଳାଘର ପୋଡ଼ିଯିବା ପରେ ଯେପରି ପୋଡ଼ା ଝୁଣ୍ଟା କେତୋଟି ନିଜର ଦୁଇଟି ଜଣାକ ଆସନ୍ତି, ଭଲଭୁଗୁଡ଼ିକର ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇଥାଏ । କାଚ ଆବରଣ ତ ବିଲୁଲ୍ ନ ଥାଏ, କେବଳ ଖୁଣ୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ବେଦନାଦାୟକ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାନ୍ତି । ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ଆଉ ଠିଆହୋଇ ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଲୁହକରି ତଳେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ଶିକ୍ଷକ ତରୁଣ ମିସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଗିଡ଼ିଯାଇ କହିଲେ, “ତୁମେ ସବୁ କଥା ଜାଣିନ ଯେ ବହୁତ ମଣିଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ମରେନି, ବହୁତ ବଇଦରେ ରୋଗ ମରେନି, ବହୁତ ଗୁରୁରେ ଅଜ୍ଞାନ ମରେନି ?”

ବାଙ୍ଗଡ଼ୁ ଥଙ୍ଗେଇ ଥଙ୍ଗେଇ କହିଲା—“ନା—ନା—ପିଲାଙ୍କର ଦୋଷ ନାହିଁ । ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଅତି ନିକଟରେ ହେଲେ ହେବା କାମ ହୁଏନି ।”

ସାହି ଶିକାଜୀ ଥେଟର

ନାରେଇ ସାହି ଟୋକାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପୁରୀ ଥାଟ ସଜେଇ ଅଧିକାଂଶ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦୂରରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ତା'ର ଆଡ଼କୁ ଆସିବା ଦେଖି ଅଧିକାଂଶ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଶଳାଏ ନିଶ୍ଚେ କୋଉଠି କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରି ସାରିଲେଣି କିମ୍ବା କରୁବା ମସୂଧାରେ ଅଛନ୍ତି । ଶଳାଏ ତ ସବୁବେଳେ ଉପାଦିଆ ହେଲେ । ଏ ଦି'ପହରୁଆ ହୁଅନ୍ତୁ ଆଉ ପାରିହେବନି । କେତେବେଳେ ଯେ ସାହି ଡଙ୍ଗାଟାକୁ ଓଲଟେଇ ପକେଇବେ ତା'ର କିଛି ଠିକ୍ ଠିକଣା ନାହିଁ । ଏ ଉପାଦିଆଗୁଡ଼ାକୁ ଯେତକ ଦାବି ରଖିଥିବ ସେତକ ମଙ୍ଗଳ । ଟିକିଏ ଘୁରୁଳା ଦେବ ତ କଥା ଶେଷ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ଗୁରୁଆଡ଼େ ଫୁଲ ଫୁଲ୍ ପକେଇ ଦେବେ ।

ଥାଟସହ ନାରେଇ ଅଧିକାଂଶ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଥାଟ ଭିତରେ ଚମୁଟା ଚମୁଟି, କେନ୍ଦ୍ରା କେନ୍ଦ୍ର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ‘ତୁ କହ, ନାହିଁ ନାହିଁ ତୁ କହ, କାହିଁକି ତୁ କହୁନୁ’ ଇତ୍ୟାଦି ଗୁଞ୍ଜରଣ ଗୁମୁର ଉଠିଲା । ଅଧିକାଂଶ ଭାବିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ କିଛି ସଙ୍ଗୀନ ମାମଲ ହୋଇଛି । ଶେଷରେ ସେ ପାଟିଖୋଲି କହିଲେ— “ହଇବେ, ଏମିତି ଖେଳାଖେଳ ହେଉଛ କାହିଁକି ? ହଇବେ ନାରେଇ, କଥା କ’ଣ ?”

ନାରେଇ ବସିଥିଲା ଆଉ କାହା ମୁହଁରେ କଥାଟା ଉକୁ କରାଇ ଦେଇ ନିଜେ କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ରହିଯାଇଥାନ୍ତା । ସେତକ ସଫଳ ହେବାର ଆଉ ଆଶା ନାହିଁ । କଥାଟାକୁ ଶେଷରେ ତାକୁଇ ଉକୁ କରାଇବାକୁ ହେବ ।

ଅଧିକାଂଶ ତାକୁ ତୁପ୍ ରହୁବା ଦେଖି ପୁଣି ପଚାରିଲା କରେ କଅଣ ହେଇଛି କହୁନୁ । ପାଟିରେ କଅଣ ମଣ୍ଡା ପଶିଛି ।

ଓଁ ଓଁ ହୋଇ ନାରେଇ ଶେଷରେ ପାଟି ଖୋଲିଲା—“କଥା କ’ଣ କି, ଟୋକାଏ କହୁଛନ୍ତି, ସବୁବର୍ଷ ରଜାକୁ ଚିନିଦା ଗୁମନାମୀ ହୋଇଆସୁଛି । ଗୁମନାମୀ କରି କରି ମନ ଚଟା ଧରିଲୁଣି । ଏଥର ରଜାକୁ ଥେଟର କରିବେ । ଉଷା ଅଧିକେ ସବୁ ସାହୁରେ ଥେଟର କଲେଣି, ଆମ ସାହୁଟା ଖାଲି ପଛରେ ପଡ଼ିଛି । ଆମର ସବୁ ଆଇ ଆମେ ପଛରେ ପଡ଼ିଛି ଏଥିପାଇଁ ଟୋକାଙ୍କ ମନ ଏକାବେଳକେ ଖରାପ ହୋଇ ଯାଇଛି ।”

ଅଧିକାଂଶ ଖତେଇ ହୋଇ କହିଲା—“ଆ-ହା-ହା ହୋଇ ମନଟା ଠିକ୍ ଅଛି, ଆଉ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମନଟା ବସେଇ ଉଠିଛି । ଗୁମନାମୀଠାରୁ ‘ଥେଟରଟା କ’ଣ ଏଡ଼େ ବଢ଼ିଆ ଯେ ଗୁମନାମୀଟାକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ଥେଟର କରିବ ।

“ରସଗୋଲଠାରୁ ବରୁଟା କ’ଣ ବେଶି ଭଲ ? ତଥାପି ଲୋକେ ରସଗୋଲ ଖାଇ ଖାଇ ପାଟିରେ ଅରୁଚି ହେଲେ ବରା ଖାଇବାକୁ ମନ କଲେ । ଗୁମନାମୀ ଓଁ ଥେଟର ମଧ୍ୟରେ ଠିକ୍ ଏମିତିଆ ଫରକ । ଚିନି ରାତି ଥେଟର ହୋଇଗଲେ ପୁଣି ସମସ୍ତେ ଗୁମନାମୀ ପଛରେ ଯାଆଁବେ ।

“ହଁ ହଁ କଥାଟା ସେଇଆ ।” ରୋଲ ଟୋକାମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଉଠିଆସିଲା । ଅଧିକାଂଶ ଦେଖିଲା ସବୁଯାକ ଟୋକା ଏକମନ ହୋଇଛନ୍ତି, ଏତେବେଳେ ନାହିଁ କରିଦେଲେ ନାନା ଉତ୍ସାହ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବେ । ସାହୁଟାକୁ ଉଠେଇବେ ପକେଇବେ । ବରଂ ରାଜି ହୋଇଗଲେ ବୋଲକରା ପାଲଟି ଯିବେ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ବୋଲ ମାନିବେ । ଏହା ଶୁଣି ଅଧିକାଂଶ ରାଜି ହୋଇଗଲା ।

ଟୋକାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ଆଉ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ! ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୁମ୍‌ଟା ଲେଖାଏ ଦାନୁ ପଦାରେ ଆସୁପ୍ରକାଶ କଲା ।

ସେହିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବହୁ ବାହୁବା ଲାଗି ଏକତ୍ର ହୋଇଗଲେ । ଅଧିକାଂଶ, ଡାକୁଆ, କଟୁଆଳ ବ ଆସି ଦସିଗଲେ । ଦିପସରକ୍ତ ଟୋକାମାନେ ଚାରିଆଡ଼େ ଖେଦଯାଇ ଡାକୁଆ ବହୁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଆଣିଥିଲେ । ବହୁତକ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଆଖୁ କିଆରିରେ ଶାଲୁ ପିଣିଲ ପରି ହେଲେ । କିଛି ବ ଠିକ୍ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଜଣେ କହିଲା—ହେ, ତମଣା ସାହୁ ପୁଅ ସୁକୁଟା ଅନ୍ଧାଧୁଣ୍ଡି ଥେଟରରେ ସିନ୍ ଟାଣେ । ଆଜି ଅନ୍ଧାଧୁଣ୍ଡି ବନ୍ଦ । ତାକୁ ଜଣେ କିଏ ଯାଇ ତାକି ଆଣୁ । ସେ ଅବଶ୍ୟ ଆମଠାରୁ ଡେଇ ଡେଇ ବେଶି ବହୁ କଥା ଜାଣିଛି । ବହୁଗୁଡ଼ିକର ମଲଟ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ନେଇ ସେ ଠିକଣା ବହୁଟା ବାହୁ ଦେବ ।”

ଟୋକାଏ ଧାଇଁଯାଇ ପୁରୁଷାକୁ ଏକପ୍ରକାର ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଟେକି ନେଇ ଆସିଲେ । ବହୁ ସବୁଜ ତା ଆଗରେ ବଛେଇ ଦିଆଗଲା । ବହୁ ବାହୁବା ପୁଅରୁ ସେ କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା କୁହୁତ ତମ ପାଣ୍ଠିର ଡାକଡ଼ କେତେ । ସେହି ଅନୁସାରେ ବହୁ ବାହୁବାକୁ ହେବ ।”

ଟୋକାଏ ପାଟିକରି ଉଠିଲେ, “ନାହିଁ ନାହିଁ ତେବେ ଭଲ ବହୁଟାଏ ବାଛ । ପାଣ୍ଠିରୁ ବେଶି ଟଙ୍କା ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଟଙ୍କା ଗୁମାରେ ଉଠେଇବା । ଯାହାବି ଟଙ୍କା ପଡ଼ୁ ପରବାଏ ବାହିଁ । ସାହୁରେ ଥେଟର ଗୁମା ଉଠେଇବା ।” ଏତିକି ବେଳେ କଟୁଆଳି କହିଲା—“ସାହୁବାଲାଏ ଦଶରା, ଦୋଳ, ଚନ୍ଦନ ଆଦି ଯାନିଯାତରାକୁ ଗୁମା ଦଉଛନ୍ତି । ତା ଉପରେ ପୁଣି ଥେଟର ଗୁମା ଦେବାକୁ ରାଜି ହେବେନି ।

ନାରେଇ ରଜି ଉଠିଲା—“ଦେବେନି, ଆମ କଥାକୁ ଏଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ ସାହୁରେ ରହୁ ପାରିବେନା ? ଗୁମୁହାଣ୍ଡି, ବୋଲୁଅ ଆଉ କାହାପାଇଁ ରହୁଛୁ । ଏତ ଗଲା ସାହୁ ଭିତର ଗୁମା । ସାହୁ ଗୁମାଦେଇ ଯେଉଁ ଇଟା ଗାଡ଼ି, ବାଲି ଗାଡ଼ି, ଧାନ ଗାଡ଼ି, ଟୁକ ଯାଉଛୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଗୁମା ଆଦାୟ ହେବ । ଯେଉଁ ମୁଣ୍ଡ ବୋହିଆମାନେ ଜିନିଷପତ୍ର ବିକିବା ପାଇଁ ସାହୁ ଭିତର ଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବା । ଏତସବୁ ବାଟରେ ମନଇଚ୍ଛା ଟଙ୍କା ମିଳିବ । ୩ ରାତି କିଆଁ ୩୦ ରାତି ଥେଟର ହୋଇ ପାରିବ ।”

ଅଧିକାଂଶ ଗୁମାସତ କହିଲା—“ଅତି ଜିନିଷଟା ବାବୁ ଖରାପ । ସରକାରଟା ଦୁବଳ ଥିବାରୁ ସିନା ଏଗୁଡ଼ାକ କରିଯିବାକୁ ସାହସ କରୁଛ । ଅତି ଉପାଦିଆ ହେଲେ ଲୋକଙ୍କ ନିଶ୍ଚାସ ପଡ଼ିବ । କେଡ଼େ ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାବଣାପୁର କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଗଲା । ତୁମେ କିବା ଛୁର । ଗୋଟାଏ ଦନ୍ତା ସରକାର ଯଦି ଆସିଯିବ, ପିଠିରୁ ଗୁମା ଛଡ଼େଇ ଦେବ । ବାପା ନାଁ ପଚାରିଲେ ଆସିବ ନାହିଁ । ଭବନ ସରକାରଟା ସବୁଦିନେ ଦୁବଳ ଥିବ । ଖବରଦାର ଏସବୁ ଲୋକ ସନ୍ତେଇ କାମ କରନାହିଁ । ଯାହା ପାଣ୍ଠି ଅଛି ସେତିକିରେ ସେତିକି ରାତି ହେବ ସେତିକି ରାତି କର । ଏସବୁ ଉପାଦିଆ କାମ ଛାଡ଼ ।”

ନାରେଇ ନରମିଗଲା । ଅଧିକାଂଶ କଥାରେ ସମସ୍ତେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ସୁକୁଟା ବହୁ ମଲ୍ଲଟ ସବୁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିରହି ପଚାରିଲା “ଆଜ୍ଞା ତୁମେ କେମିତିକି ବହୁ କରିବ ବୋଲି ଭାବୁଛ ?”

ନାରେଇ ଆଗପଡ଼ି କହିଲା—“ଦେଖ ଯେଉଁ ବଡ଼ରେ ଫାଇଟିଂ (ଲଢ଼େଇ) ବେଶି ଥିବ ଆଉ ଆମ ମୁଲକର ଟେକ ବି ଟିକିଏ ଥିବ ଆଉ ବି ମାଉ ପାର୍ଟି କମ୍ ଥିବ ସେମିତିଆ ବହୁଟାଏ ବାଛ । ଗଳାକୁ ଇଞ୍ଚେକ୍ (ଞ୍ଚେକ୍) ଯେମିତି ଥରେଇ ଦେବା ।”

ସୁକୁଟା ବହୁଗୁଡ଼ାକ ଖେଳାଉ ଖେଳାଉ ଗୋଟିଏ ମଲ୍ଲଟ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିଲା । ଲେଖା ହୋଇଥିଲା— ଛଦପଡ଼ ଶିବାଜୀ । ମଲ୍ଲଟ ଉପରେ ଖଣ୍ଡା ଧରିଥିବା ଜଣେ ଦାଢ଼ିଆ ଲୋକ । ବାସ୍ତୁ ସେତିକି ଦରକାର ଆଉ ବହୁ ଘାଣ୍ଟି କି ଲାଭ । ସୁକୁଟା ସେଇ ବହୁଟିକୁ ବାହୁଦେଲା ।

ବହୁତ ହେଲା, ଶିଖାଇବ କିଏ ! ସୁକୁଟା ଶିଖେଇ ଆଆନ୍ତା ଯେ— ତେଣେ ତା ଅନ୍ନପୁଣ୍ଡ୍ରୀ ଥେଟର ଅଟଳ ହୋଇଯିବ । ସିନ୍ ଦଉଡ଼ି ନ ଧରିଲେ ଥେଟର ନ ହୁଏ ।

ଯାହା ହେଉ ବହୁ ଖୋଜାଖୋଜି ପରେ ଫାଳକିଆ ବଜାରରେ ଥିବା ଗିଧନ୍‌ପାଲଙ୍କ ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା । ବେଗର ମଜୁରରେ ସେ ଶିଖାଇବାକୁ ରାଜି ହେଲେ । ଠାକୁର ଘରେ ତାଙ୍କ ରହଣୀ ହେଲା । ସାହୁ ଟୋକାଏ ତାଙ୍କୁ ଦୁ ଖାସ୍ ଠାକୁର ବନେଇ ଦେଲେ । ଆଣ ଚୁ', ଆଣ ସିନ୍ଧାରେଟ୍, ଆଣ ରସଗୋଲା, ଆଣ କୁମ୍ପୀ-କଟ୍‌ଲେଟ ଟିଏ ଠାକୁରଘରେ ଜାରି ହୋଇଗଲା । ବଡ଼ବଡ଼ିଆମାନେ ପହୁଲେ ପହୁଲେ ନାକ ଟେକିଲେ କାଲେ ଦୁ ଖାସ୍ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଅପମାନ ହୋଇଯିବ ଏହି ଭାବରେ କେହି କହୁ କହିଲେ ନାହିଁ ।

ପାର୍ଟ ବଣ୍ଟା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପହୁଲୁ ଶିବାଜୀ ପାର୍ଟ ପାଇଁ ନାରେଇ ଓ ଗୋବରା ଭିତରେ ଏମିତି ଏକ ଝଟାପଟା ଲଗିଗଲା ଯେ ଥେଟର ହସକି ନ ହେବ ସମ୍ଭବ ହେଲା । ଗୋବରା ଜଗର ଧରି ବସିଲା ଯେ ଦଶହରା ଆଖଡ଼ାରେ ସେ ସବୁଠୁ ଭଲ ପଟା ବୁଲିବ, ଏଣୁ ସେ ଶିବାଜୀ ପାର୍ଟ ନେଲେ ସବୁଠୁ ବଢ଼ିଆ କରିବ । ନାରେଇ କହିଲା ଆଖଡ଼ାରେ ପଟା ବୁଲେଇବା ନିହାତି ପୁରୁଣାକାଳିଆ, ଆଜିକାଲି ଅଟଳ । ସିନେମାରେ ପ୍ରାନ୍ତ ଖଣ୍ଡା ଲଢ଼େଇ ଏକା ତାକୁ ଆସେ । ଦିନ ଦିନ ରାତି ରାତି ଲଗି ସେ ତାକୁ ସାଧୁ । ସେ ଶିବାଜୀ ହେଲେ ପେଣ୍ଡାଲି ଚମକେଇ ଦେବ । ଆଖଡ଼ାର ପଟା ବୁଲେଇ ଓ ପ୍ରାନ୍ତ ଖଣ୍ଡା ଚଳେଇ ଏକା କଥା ନୁହେଁ । ଇଷ୍ଟେଜ (ଷ୍ଟେଜ) ଉପରେ ପ୍ରାନ୍ତ ହାତ ଦରକାର । ଫାଇଟିଂ (ଫାଇଟିଂ) ନ ଜାଣି ଇଷ୍ଟେଜରେ ଶିବାଜୀ ହୋଇ ଉତ୍ତରୀବା ଖେଳଘର କଥା ହୋଇଛି ?

ଗୋବରା ଏକା ଜଗର - ସାହୁ ସାହୁ ଭିତରେ ଅସଲ ଫାଇଟିଂ ବେଳେ ସେଇ ଏକା ହାତ ଦେଖାଏ । ନାରେଇ ସେତେବେଳେ କୋଉ କଣ୍ଠରେ ଲୁଚିଥାଏ । ସେ ପୁଣି ଗୋବରା ଆଗରେ ଫାଇଟିଂ ହାତ ଦେଖେଇବ ?

ସାହୁ ସାହୁ ମାପେଟିଟ ବେଳେ ଗୋବରା ସେମିତି ରାବଣାପୁର କୁମାଟ ଦେଇ ବିପକ୍ଷକୁ ଥରାଇ ଦିଏ ତା'ର କାଣିରୁ ଏ ନାରେଇ ପାଟିରେ ଫଟିବନା । ଇଷ୍ଟେଜ

ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ପାଟି ମେ ମେ ହୋଇଯିବ । ବାଲିକି କହୁଲ ବେଳକୁ ନଅ କାହାଣ ପନ୍ଦର ପଣ ।

କେନ୍ଦୁ କାହାକୁ ଗୁଡ଼ିବାକୁ ପସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି । ଥେଟର ଶୁଙ୍ଘିବା ଉପରେ । ଥେଟର ଗୁରୁ ଗିଧନ ପାଲ ଦେଖିଲେ ଏଡ଼େ ବଢ଼ିଆ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁଖ ଭୋଗଟା ଗୁଡ଼ା କଥାରେ ଫସର ଫାଟିଯିବ । ମଥା ଖୋଲାଣ ଶେଷରେ ସେ ଗୋଟାଏ ବାଟ କାଢ଼ିଲେ— ଦୁଇ ଦିନ ଥେଟର ହେବ । ଦିନେ ଶିବାଜୀ ହେବ ନାରେଇ, ଆରଦିନ ହେବ ଗୋବରା । ଦହେଁ ରାଜି ହୋଇଗଲେ ।

ଫେମିଲ (ଫିମେଲ) ପାର୍ଟ ନେବା ଉପସ୍ତୁକ ଟୋକା ମିଳିଲେ ନାହିଁ, ସୁନ୍ଦରୀ ମୁହଁ କାହାର ନାହିଁ । ଡେଜାଡ଼ ଝୁବ୍ ଡେଜା, ଗେଡ଼ାଡ଼ ଝୁବ୍ ଗେଡ଼ା । ଫେମିଲ ପାର୍ଟ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଟୋକା ମିଳିଲ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଗିଧନ ପାଲ କହିଲେ—“ଫିକର ମତ୍ କରେ ।” ଶିବାଜୀଙ୍କର ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଆମର ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀରେ କାମ ଚଳେଇ ଦେବା । ମୋ ଆଖିରେ ଗୋଟିଏ ରୂପ ଅଛି । ସେ ବହୁତ ବହୁତ ଥାନରେ ପାର୍ଟ କରନ୍ତି । ମୁଁ ତାକୁ ନିଜ ନେଇ ଆସିବି ଓ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଆସିବି । ତା’ର ନିଜ ଯିବା ଆସିବା ଚକ୍ରା ଖଟି ଆଉ ଥେଟର ଶେଷରେ ଶହେଟଙ୍କା ଦେବ ତ ସବୁ ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ । କିଏ ରାଜି ହେଉ ବା ନହେଉ ନାରେଇ ଓ ଗୋବରା ଗିଧନ ପାଲଙ୍କୁ ଜବରଦସ୍ତ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଲେ ।

ଅଧିକାଂଶ ପଢ଼ିଲେ ଅମଙ୍ଗ ହେଲା—ସାଫ୍ ସାଫ୍ ଶୁଣେଇ ଦେଲା—“ନାହିଁ ନାହିଁ, ରାମନାଥ ଗୁମୁସ୍ତି ଆ ତଳେ ପେଣ୍ଡଲ ବଜାହେବ । ସେଠି ଖରାପ ଢିଲ୍ ଠିଆ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଇଟା ଆମର ଖାଲି ସୁଆଙ୍ଗିଆ କଥା ନୁହେଁ, ଧର୍ମ କର୍ମ କଥା, ଠାକୁର ବାଡ଼ି କଥା । ନାମରେ ସେ ସବୁ ବିଷୟ ଯାହା ଭିତରେ ପଶିଲେ ଯାହୁଟା ଉଛନ୍ତି ହୋଇଯିବ ।”

ଗିଧନ ପାଲ ଓ ଟୋକାମାନଙ୍କ ବହୁତ ବୁଝା ସୁଝା ଫଳରେ ଅଧିକାଂଶ ଘୋର ଅନିଚ୍ଛା ସଂପ୍ରେ ରାଜି ହେଲା ।

ଫେମିଲ ଏକ୍ସ୍‌ପ୍ରେସ ଆସିଲା ଦିନଠାରୁ ଟୋକାମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶାନ୍ତ ଓ ଭାବ ଜଣା ପଡ଼ିଲେ । ବେଶି ନରମା ଦେଖାଗଲେ ଗୋବରା ଓ ନାରେଇ । ଶିଶା ଫିଶି କାମ ଯନ୍ତୁ ଯନ୍ତୁ ଆଗେଇ ଥାଏ, ନାରେଇ ଓ ଗୋବରାଙ୍କ ଭିତରଟା ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସେତିକି ସେତିକି ବୈରଭାବ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଉଭୟେ ଶିବାଜୀ ପାର୍ଟ ରକ୍ତଦସ କରବାକୁ ଅଧିକ ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଆଉ ସବୁ ଟୋକାଏ ଦୁଇଭାଗ

ହୋଇ ନାରେଇ ଓ ଗୋବରାକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣେଇଲେ । ପହୁଲ ଦିନ କିଏ ଶିବାଜୀ ହେବ ଏଇ ବିଷୟରେ ଉଚ୍ଚବୀଜ ଲାଗି ଦୁହେଁ ଦିନେ ହାତାହାତ ହୋଇଗଲେ । ଠାକୁର ଘର ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଖଣ୍ଡ ସ୍ତୁଳ ଲାଗିଗଲା ।

ଅଧିକାରୀ, କଟୁଆଳ, ରାମନାମୀ ଆପଣ ଆଉ ଅନ୍ୟ ବଡ଼ ବଡ଼ଆମାନେ ଧାଇଁ ଆସି ଛଡ଼ାଛଡ଼ି କରିଦେଲେ । ଅଧିକାରୀ ଗର୍ଜି ଉଠିଲା—“ହଜରେ ଶଲେ, ତମେ ଦହେଁ ଶିବାଜୀଙ୍କ ଯୋଡ଼ାକୁ ସମାନ ହେବନା । ଲଜ ମାଡ଼ୁ ନ ଦହେଁଯାକ ଶିବାଜୀ ହେବ ବୋଲି ହମ ହମ ହେଉଛ । ଶିବାଜୀଙ୍କ କୋଉ ଗୁଣଟା ହାସଲ କରିଛ ବେ ଶଲେ, ସାହିତ୍ୟକୁ ବିଭ୍ରାଟ କରିଦେଲା । ଶଲେ ଯୋଉଥି ଲାଗି ମାରପିଟ ହେଉଛ ତାହା କଥଣ ମୋତେ ଅଛପା ରହୁଛି । ମନା କରୁଛ ଥେଟର ହେବନି କି ତଲି ଯା ଭିତରେ ପଶିବେ ନାହିଁ । କହୋ ମାଷ୍ଟରବାବୁ କହୁଥିଲ ପରା ସବୁ ସମ୍ଭାଳି ପକେଇବ ? ଏ ଦି’ଟା କୁକୁଙ୍କେ ପରି କାମୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ି ହେଲେ କାହିଁକି ? ଶିବାଜୀ ନା ଧରିବାକୁ ଏ ଦି’ଟା ଯୋଗ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ଶଲେ ପୁଣି ବାଡ଼ିଅପିଟା ଲଗେଇଛନ୍ତି ଶିବାଜୀ ହେବେ ବୋଲି । ହଇବେ ତୁମ ଦୁହଁକୁ ଜହର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଯା ଶଲେ ଥେଟର ଫେଟର ସବୁ ବନ୍ଦ ।”

କଟକୀ କାଫେ

ରୁକ୍ଷ ପ୍ରତି ଗାଲୁଆ ବିନାର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ୁଆ ଆସିଗଲା । ହାକିମ ଛୁଙ୍କିଲେ
ଗିରିଣୀ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସେ ଛୁଙ୍କିଲେ— “ହେ ଅଭଦ୍ର କେଉଁଠିକାର । କାନ ଅଭଡ଼ା
ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ।” ଉଭୟର ବୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ହାକିମ ଚୋପାମାନ ଅଧୋବାୟୁ
ତ୍ୟାଗକଲେ ହାସ୍ତନାହେନା ଶିଶିର ଠିପି ଖୋଲିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ତା’ ବେଳକୁ
ରୁକ୍ଷପାଖରୁ ରୋଲ ଉଠେ—ହେ ପୋତଗଛା, ମଣିଷକୁ ଏଠି ବସେଇ
ଦବନ ।” ହାକିମ ଦିନ ୧୨ଟାରେ ଅଫିସକୁ ଆସି ଗୋଟାକ ବେଳେ ଘରକୁ ଲଞ୍ଚ
ଖାଇବାକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଡେଣିକ ମନ ହେଲା ତ ଅଫିସକୁ ଆସିଲେ, ନ ହେଲେ
ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା ବେଳକୁ ଶେଦବା ଯଦି ଦିନେ କେମିତି ଦଶଟାରୁ ଦଶଟା ପନ୍ଦର
ମିନିଟ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି, ତେବେ ବଡ଼ବାବୁ ଖିଙ୍କାରି ହୋଇ ଉଠିବେ— “କହୋ
ରୁକ୍ଷ କରବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ପରା । ବଲବାଡ଼ିରୁ ଧାନ ତ ଆସୁଛି, ରୁକ୍ଷ ତାଲି
ଚନ୍ଦ୍ରା ତ ନାହିଁ; ରୁକ୍ଷ ହେଲେ କେତେ ନ ହେଲେ କେତେ ।”

ଚୋପାକ ବାବୁ ଝିଅଟି ବିନା ଗାଲୁ ମାଲୁ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୂଚିର କିଛି ନା
କିଛି କାଟପାଣି କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଦିନଠାରୁ ବଡ଼ବାବୁ ତାଙ୍କର ନୂତନ
ନାମକରଣ ଗାଲୁଆ ବିନା ତଳେ ଝିଅ ଅନ୍ୟମାନେ ସେହି ନାମରେ ଡକାଡ଼କ ଆରମ୍ଭ
କଲେ, ସେହି ଦିନଠାରୁ ତାଙ୍କର ତଳିଆ କରାଣୀ ରୁକ୍ଷରୁ ମମତା କମି ଆସିଲା । ସେ
ତାଙ୍କ ରୁକ୍ଷଥାଡ଼େ ଦେଖିଲେ ରୁକ୍ଷାଳି ମାଡ଼ି ନ ଥିବା ଭେଣ୍ଟିଆମାନେ ସାମାନ୍ୟ
ପାନ ଦୋକାନ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏ କରି ବେଶ୍ ଅସୁସ୍ଥରେ କାଳକାଟୁ ଅଛନ୍ତି ।
ଝିନ୍ଦାରି ଏ ରୁକ୍ଷକୁ ଥୁଲି ସେଇ ହାକିମ ସେଇ ବଡ଼ବାବୁଙ୍କ ହେଙ୍ଗୁଣ୍ଡା ମୁହଁ ଓ

ମାଙ୍କଡ଼ିଆ ଫିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଦେଖି ଦେଖି ଜୀବନର ୪ ଅଣା ବଢ଼ିଲା । ଧନ୍ୟ ସେ ପାନ ଦୋକାନ । ନିତି ନିତି ସେ କେତେ ଦାର୍ଶନିକ, ସାହିତ୍ୟିକ, ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ଇଞ୍ଜିନିୟର ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କୁ ନ ଭେଟୁଛି । ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପଦେ ଦୂର୍ପଦ କଥା ନ ହେଉଛି । କେତେ ଜ୍ଞାନ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୋଷାଡ଼ି ନ ନେଉଛି ! ଆଉ ସେ .. ! ନାଃ ସେ ଆଉ ଚାକିରି କରିବନି କି ଗାଲୁଆ ବିନା ହବନି କି ହାକିମ ଓ ଦଡ଼ବାବୁଙ୍କ ହେଙ୍ଗୁ ଶୁଭା ମୁହଁ ଦେଖିବନି ।

କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ସତକୁସତ ଚାକିରିକୁ ଥିଆ କରିଦେଲା । ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲ ଗୋଟାଏ ଶୁଭଦିନ କୋହନୁର ପାଞ୍ଜିରୁ କାଢ଼ି ଗୋଟାଏ ଛକ ଆନରେ ପାନ ଦୋକାନଟାଏ ଖୋଲିଦେବ । ଲେଖକ, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରି ନିଜ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ କରିବ । ଟଙ୍କା ତ ଚାକିରି ଦରମାର ଦୁଇ ତିନି ଗୁଣ ମିଳିବ ହିଁ ମିଳିବ ।

ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ସାଥୁ ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ବିନା ଡଙ୍ଗାର ମଙ୍ଗୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ମୋଡ଼ିଦେଲା । ଡଙ୍ଗା ପାନ ଦୋକାନ ଆଡ଼େ ନ ଯାଇ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ମୁହଁଇଲା । ସେଇଟା ହେଲା ‘କାଫେ’ ।

ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ଅନର୍ଗଳ କହିଲା—“ହଁ ହଁ କାଫେ । ପ୍ୟାରି ସହରର କାଫେ । ଏଠି ଆମର ଚାହା ଦୋକାନ ଯେମିତି । ଏଠି ଚାହାର ଚଳଣି ବେଶି ତ ସେଠି କଫିର ଚଳଣି ବେଶି । ତେବେ ଆମର ଏଠି ବି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କଫିର ଚଳଣି ବଢ଼ିଲାଣି । ଆମ ଚାହା ଦୋକାନ ଆଉ ପ୍ୟାରିର କାଫେ ବାହାରକୁ ଏକାଉଲିଆ ଜାଗା । ହେଲେ ପ୍ୟାରିର କାଫେ ଏକ ଖର୍ଚ୍ଚସ୍ଥାନ କହିଲେ ତଳେ । ଏଇଠାରେ ହିଁ ଦାର୍ଶନିକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଲେଖକ ଓ ନାଟ୍ୟକାରମାନେ ବସି ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଏହିଠାରେ ହିଁ ନୂଆ ନୂଆ ଚିନ୍ତାଧାରା ଜନ୍ମ ନେଇଥାଏ । ବହୁ ଗଣିଆ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେଇଥାଏ । ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ବହୁ ପ୍ରଗତିକାରୀ ଉପନ୍ୟାସ, ନାଟକ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧର ଏକାଠିଶାଳ । ପୁର ଓ ସହର ଆରମ୍ଭ ମଧ୍ୟ ଏହିଠାରୁ । ଆମର ଏଠି ଯେମିତି କହୁଛୁ ଗାଁ ଗଣମଳ ଧୋବା ଗୁଠରୁ ଜଣାଯାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ପ୍ୟାରିର ଭଲ ଓ ଭେଲ ତା’ର କାଫେରୁ ଜଣାଯାଏ । ସେଠା କାଫେର ମାଲିକ ନିଜକୁ ଧନୀ ମନେକରେ । ଆଲୋଚନା ଶୁଣି ଶୁଣି ତାର ଜ୍ଞାନର ପରିସର ବଢ଼ିଯାଏ । ତା’ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଯାଏ । ଫରାସୀ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏଇ କାଫେଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ରଖି । ଏଇ କାଫେ ଲାଗି ତା’ର ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ବଞ୍ଚିବନି ।”

ମଙ୍ଗୁ ମହାନିର ମଙ୍ଗମୋଡ଼ା ବିନା ଉପରେ ଅତି ମାନ୍ୟରେ ପ୍ରସବ ପକେଇଲ । ପାନ'ଦୋକାନର ଦୁର୍ଗୁଣଗୁଡ଼ାକ କମେ ତା ମନ ଭିତରେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଉଜ୍ଜି ମାରିଲା । ପାନ ଦୋକାନରେ ଖରଦଦାର ବସି ଗପ କରବାର ସମ୍ଭାବନା ଖୁବ୍ କମ୍ । ପାନୁଆ ଲେଖକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ଦାର୍ଶନିକମାନେ ପ୍ରାୟ ପାନ ଦୋକାନକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଘରଣୀମାନେ ପାନ ଦୋକାନର କାମ କରନ୍ତିନି । ଖେଚଡ଼ା, ଲଫଙ୍ଗା ଓ ବଜାଗାଙ୍କ ଭିତ୍ତ ଏଠି ବେଶି । ଏ ଛତରମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ପୃଥ୍ବୀର ଯାବତ୍ ସ୍ବ ନନ୍ଦ'ମା ପାଣି ବାହାରେ । ପାନ ଦୋକାନରେ ଭିତ୍ତ ବାନ୍ଧି ଏ ବଜାରି ଦଳ ଭଦ୍ରଲେଖକଙ୍କ ଝିଅ ବୋହୂକୁ ଟିକ୍କାରି ମାରନ୍ତି, ଧକ୍ ସେ ପାନ ଦୋକାନ !

ଜଣକୁ ବଡ଼ କରବାକୁ ହେଲେ ତା' ଗୁଣପାଖରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ କଲେ ବଲେ କୌଣିଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରେଇ ଦେବା ନିହାତି ଦରକାର । ସେତକ ହୋଇଗଲେ ପହଞ୍ଚି ଜଣେ ବିନା ପରିଶ୍ରମରେ ଗୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ ବଡ଼ ହୋଇଯିବ । ବଡ଼ ହେବାଲାଗି କୌଣସି ପ୍ରକାର ସାଧନା ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । କଫି ଖୋର ମଙ୍ଗୁ ମହାନି ବିନାୟକ ଆଖିରେ କାଫେକୁ ସବୁଠୁ ବଡ଼କରି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ପାନ ଦୋକାନ ସହ ଆଉ ୫୭ ପ୍ରକାର ବେପାରକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରିଦେଲା ।

ଜଳଖିଆ ଦୋକାନ । ଏଥିରେ ମାନବିକତା ହୋଇ କିଛି ନାହିଁ । ନିତି ଶହ ଶହ ଭେଜିଲ ଦୋକାନସ୍ଥିତ ଜଳଖିଆ ଆଦି ଉପରେ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ପକେଇ ପାଟିରୁ ଲାଳ ଗଡ଼େଇ ଗଡ଼େଇ ସେହବାଟ ଦେଇ ଯିବେ । ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ନଥିବ ଖାଇବାକୁ । ଆମର ବି ଶକ୍ତି ନ ଥିବ ଖୋଇବାକୁ । ଯୋଗାଣ ହାକିମମାନେ ହରଦମ୍ ଦୋକାନକୁ ଅଶ୍ରୁତ ବିଜେ କରି ଦି'ହାତିଆ ରସଗୋଲା ଗେଟି ଦେଇଯିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ପଇସା ମାଗି ହେବନି । ମାଗିଲେ ନାନା ପେସ୍ ସ୍ବରେଇ ଦୋକାନରେ ନାଲିବନ୍ଦି ଜଳେଇ ଦେବେ । ଅବଶ୍ୟ ଏମାନେ ବେଶି ଭୟଙ୍କର ନୁହନ୍ତି । ମିଠା ଖାଇ ମନ ମାନିଯିବ ତ ଗୋଟାଏ ବସ୍ତା ଚିନି ପର୍ମିଟି କାଟିଦେବେ । ବାସ୍ ସେଥିରେ ସବୁ ଅସୁଲ ହୋଇଯିବ । ପଲ୍ଲୀ ପରକଥାଣ ଭଜୁଡ଼ା ଫେଶ୍ ହେଲେ, ପୁଲିସବାଲା, ଜନକମ୍ ଟିକସବାଲା ଓ ସେଲ୍‌ଟିକସବାଲାଏ । ସେମାନଙ୍କ ଥୋମଣିରୁ ଦୋକାନ ଉଧୁରିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଏହା ବାଦ୍ ଭଲ ବିରଦର ଅଛନ୍ତି, ସାଙ୍ଗ ପୁଙ୍ଗା ଅଛନ୍ତି କାହାକୁ ନାହିଁ କରିବ । ଏମିତିଆ ଟକଲିଆ ଦୋକାନ ନ କଲେ ଗଲା—

କଣ୍ଢେଲ ଦୋକାନ । ଏଥିରେ ଅବସ୍ଥା ଏକାବେଳେ ଟଳମଳ । ଏଣୁ ଯୋଗାଣ ହାକିମ ତ ତେଣୁ ଜନସାଧାରଣ । ହାକିମଙ୍କୁ ଚେପ୍ ଆଉ ନିବାଚନ ପାଣିକୁ ଟଙ୍କା ନ ଦେଲେ ଏମାନଙ୍କ ଆଖୁ ଚାଢ଼ି । ଏମାନଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କଲେ

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପେଟରୁ କାଟିବାକୁ ହେବ । କେଉଁଦିନ ଯେ ଜନସାଧାରଣ ଭୁଷ୍ଟକରି ଉଠି ଦୋକାନ ଲୁଟ୍ କରିନେବେ ତାହା କହୁ ହେବନି । ଦୁଇ ଆଡ଼କୁ ଡରି କେତେଦିନ ଚଳିବ । ମୂଲ୍ୟରୁ ନ କଲେ ଗଲ ।

ଏହିପରି ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ଏ କାଫେକୁ ସଜେଇ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ କଳାବୋଲି ଦେବାରୁ କାଫେଟା ବିନାୟକ ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ଝଲକି ଉଠିଲା । ହାତୀ ସେଇ କାଫେ ଉପରେ ପୁନଃ କଲସ ଡାଳିଲା ।

ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଅଳ୍ପାଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ ଫଳରେ ଏକ ଛକ ଯାଗାରେ ଘରଟିଏ ମିଳିଗଲା । ପାଞ୍ଜିର ଶ୍ରବଣଦିନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଶ୍ରବଣମୂର ଦିନ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । କାଫେ ପାଇଁ ସାଜ ସଜ୍ଜାମ ଓ ଦୁଇଟି ଡଗଡ଼ାପିଲଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା । ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି କଫି ଓ ଚାହା ଦିଆର ପତ୍ନୀ ଓ ଏହା କପରି ପରସା ଯିବ ତାହା ପିଲା ଦୁହଁଙ୍କୁ ଶିଖାଇବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ ।

ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଦିନ ସାହୁଦ୍ୟକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ବାହୁ ବାହୁ କେତେଜଣଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାହୋଇଛି କି ନାହିଁ ବିନାୟକବାବୁ ପଚାରିବାରୁ ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି କହିଲେ, “ଆରେ ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତିକୁ ଏଗୁଡ଼ାକ ପୁଣି ପଚାରିବ ନା ! ସବୁ କାମ କଣ୍ଟାଏ କଣ୍ଟାଏ ଚାଲିଛି । ଏକାଡେମିଆ ସାହୁଦ୍ୟକମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ମାତ୍ର ମିଳିଲେ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରାଯାଇଛି । ଓଡ଼ାଖିଆ ସାହୁଦ୍ୟକ ଅବଶ୍ୟ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ଆସିବେ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜବାବ ଦେଇଛନ୍ତି । ଜଣେ ଅଧେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବି ଆସିପାରନ୍ତି । ସାହୁଦ୍ୟ ଆଲୋଚନା ଉପାରିବାକୁ ଦି’ଜଣ ଉତ୍ସୁକ ସାହୁଦ୍ୟକ ବି ଆସିବେ ।”

ବିନାୟକ, ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ମୁହଁଆଡ଼େ ବାଲୁ ବାଲୁ କରି ଚାହିଁବାରୁ ସେ ହସି ହସି କହିଲେ—“ଓଡ଼ାଖିଆ ସାହୁଦ୍ୟକ ଓ ଉତ୍ସୁକ ସାହୁଦ୍ୟକ କଥା ଚୁଟିପାରୁନୁ ପରା ! ଆରେ ଓଡ଼ାଖିଆ ଲୋରୁ ଜାଣିନୁ ? ସେମାନେ ରାତିସାରା ସ୍ଵାର ତା’ର ଧାନ କଥାରେ ପଶି ଧାନ ଖାଆନ୍ତି । କାହା ଡାକରାକୁ ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ କଥାରେ ପଶିବାର ଅଧିକାର ଅଛି କି ନା । ସେ ବିଧିରେ ସେମାନେ ମୁଣ୍ଡ ଖୋଲନ୍ତି ନାହିଁ । ଓଡ଼ା ସାହୁଦ୍ୟକମାନେ ଠିକ୍ ସେମିତି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସହର ତିଆରି ବୁଲି ଯେଉଁ ସାହୁଦ୍ୟ ସଭାଟିଏ ଦେଖନ୍ତି ସେଠି ମୁଣ୍ଡ ଗଲେଇ ପଶିଯାଆନ୍ତି । ଖାଲି ପଶନ୍ତି ନାହିଁ, ସାହୁଦ୍ୟକୁ ଚକଟି ମକଟି ପକାନ୍ତି । ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବା ଡାକରା ପ୍ରତି ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମିତି ଦଳେ ଉତ୍ସୁକ ସାହୁଦ୍ୟକ ଅଛନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ କି ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ନା କାହିଁକି ସେଠି ଉପାରି ଉପାରି ସାହୁଦ୍ୟକୁ

କାନ୍ତି । ଧର—ଗୋଟାଏ ଆନରେ ଦୁର୍ବ୍ବ ଯୋଗାଣ କେନ୍ଦ୍ର ବିଷୟରେ କଥା ପଡ଼ିଛି । ସେମାନେ ସେଇଠୁଁ ପଛେଇ ପଛେଇ ଯାଇ ପ୍ରେମଭାବରେ ଗୋଦାନ ବହୁ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରି ବସନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଗୁରୁତ୍ବ ଖୁବ୍ ବେଶି । ଶରତ୍ ବଳଦକୁ ଅଡ଼େଇ ଅଡ଼େଇ ଗୁଲିଏ ଗୁଲିଏ ନେଇ ପରି ଏମାନେ ଅମଡ଼ା ମାଡ଼ି ଯାଉଥିବା ସାହାଯ୍ୟକମାନଙ୍କୁ ଠିକଣା ଗସ୍ତରେ ଅଡ଼େଇ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଆଡ଼କୁ ଗୁ ଖାଲି ଦେଖିଯା ମୁଁ କ'ଣ କରୁଛି । ବାଲୁ ବାଲୁ କରି ମୋ ଆଡ଼େ ଭଲୁଆଙ୍କ ପରି ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ।

ଶେଷରେ ଶ୍ରବଣମୁଁ ଦିନଟା ଘରେ ଡାହିଁ ପଶିଲପରି ଆସି ପଶି ଗଲା । ନାଲି ନେଲି ଆଲୁଅ ଓ ପୁସ୍ତକି ତ ‘କଟକ କାଫେ’ ର ନାମଫଳକ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା ଓ ବଡ଼ପାଟିଆ (ମାଇକ୍)ରେ ସିନେମା ଗୀତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଶ୍ରୁତି ଆକର୍ଷଣ କଲା । ଗୋଟିଏ ନାଲିଆ ଫିତା କାଟି ଉଦ୍‌ଘାଟକ ଓଡ଼ା ଓ ଉତ୍ତର ସାହାଯ୍ୟକମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଚୌକ୍ୟାସନରେ ବସିଲେ । ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ଆଗରୁ ଗୁଣି ମଞ୍ଜୁର କରିଥିବା କଫି କପ୍ ମାନଙ୍କରେ ଭଲଗଲା । ତା ସହୃଦ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ କେକ୍, ବସ୍ବୁଟ ଓ କାଜୁନଟ୍ ପରସା ଗଲା ।

ବିନାୟକ ବାବୁ ହାତଯୋଡ଼ି କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲେ—“ମୋର ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କ ପରି ଶିଶୁ ସାହାଯ୍ୟକମାନେ ଏ ଶିଶୁ କାଫେଟିକୁ ଜନ୍ମଦାନ ଦେଲେ । ପ୍ୟାରିର କାଫେପରି କଟକ କାଫେଟି ନିତ୍ୟନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରାଧାରର ଯେ ଏନ୍ତୁଣ୍ଡିଶାଳ ହେବ ଏଥିରେ ମୋର ଭଲେ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ଆପଣମାନଙ୍କର ମୁଲ୍ୟବାନ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରି ମୋତେ ଏଇ ଯେଉଁ ଅନୁଗ୍ରହ କରିଛନ୍ତି ସେଥିରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଛି ।”

ବହୁତା ମାଡ଼ୁଆ ସାହାଯ୍ୟକମାନଙ୍କ କାନରେ ଏଗୁଡ଼ାକ ପଶିଲପରି ମନେ ହେଲାଣାହିଁ । ସେମାନେ କଫି ଉପରେ ନିଜ ନିଜର ଗବେଷଣା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଜଣେ କହିଲା ଏଇଟା ଲିଫ୍ଟନ୍ । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା ଯେ ସେ ବାଜିମାରି କହିବ ତାହା ବ୍ରୁକ୍‌ସ୍‌ଟ୍ରର । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ହଟ୍ ହଟ୍ ଯୋଉଟା ଜାଣିନ ସେ ବିଷୟରେ ଏପରି ରୋଲ୍ ଠୋକ୍ କଥାଗୁଡ଼ାକ କୁହ କାହିଁକି ? ଏହା ବ୍ରୁକ୍‌ସ୍‌ଟ୍ରର ନୁହେଁ କି ଲିଫ୍‌ସ୍‌ଟ୍ରର ନୁହେଁ । ଏହା ବିଷୟତ ଗୁରୁଜି କୋମ୍ପାନୀ ଚାଙ୍ଗେ’ର ସେହାଲ ବ୍ଲେଣ୍ଡ କଫି । ଏ କଫିରେ ଉନ୍ମାଦନା ଅଛି । ଏ କଫିରେ ମନ ମତାଣିଆ ହୋଇଉ ଅଛି ।”

ଆଉଜଣେ ହଠାତ୍ ପ୍ରତିବାଦ କରି କହିଲା—ତମେ ଦଲେ ଟୋକା ବାହାରିଛ ଯେ ଗୁରୁନାର ସବୁକିଛି ରୁମ୍ ଆଖିରେ ସଙ୍ଗୋକ୍ଷ୍ଟ । ଗୁରୁନା ଛୁଙ୍କିଲେ ସୁନ୍ଦର, ଗୁରୁନା ପାଡ଼ିଲେ ସୁନ୍ଦର, ଗୁରୁନା ମୂଳା ସଜକଲେ ବି ସୁନ୍ଦର । ”

ପୁରୋକ୍ତ ବକ୍ତା ନଗ୍ନେତବନ୍ଧା । ସେ ହାଜିଲେ—“ନାହିଁ, ତୁମେ କେଜଣଟି
ଆଜ୍ଞାଲେ ଆମେରିକାନ୍ ଦଲଲକ୍ତ ପୁରୁଷରୁରେ ବାଟ ଗୁଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ ପରା ! ତୁମ୍ଭ କାଲ
ସରି ଆସିଲ ଆଉ ତୁମ ପୁଞ୍ଜି ପତିଆ ଗୁଲ୍ କାମ ଦେଖେଇବ ନାହିଁ । ଖବରଦାର ।”

ଘରେ ପଶୁ ପଶୁ ଗୁଲରେ ମୁଣ୍ଡ ବାଜିବା ଦେଖି ବିନାୟକ ହାଉଲି
ଖାଇଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ହୃଦୟବଡ଼େଇ ଯିବା ଦେଖି ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଗାହୁଣ୍ୟକଙ୍କ
ଶରଣ ପଶିଲେ ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଗାହୁଣ୍ୟକ ଜଣକ ଚଟାପଟ୍ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଝିରେ ପଶିଯାଇ କହିଲେ—
“ଆରେ କଥାଟାକୁ ଅବାଟରେ ନେଉଛ କାହିଁକି ? ବିଷ୍ୟାତ ଗୁଲଜଳ ଔପନାସିକ
ପୁଞ୍ଜିପେ ତାଙ୍କର ଏକ ଅମର ଉପନ୍ୟାସରେ ଏହିପରି ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବିଷୟବସ୍ତୁ
କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସାମାନ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ତାଙ୍କର ବରଷ ଉପନ୍ୟାସ ସୌଧ
ଗଢ଼ା ହୋଇଛି । ସେ ଉପନ୍ୟାସ ଉପରେ ପ୍ରଫେସର ହରବର୍ଟ ମଣିସନ୍ ନ୍ୟୁୟାର୍କ
ଟାଇମସ୍‌ରେ ଏକ ଅତି ଉପାଦେୟ ସମାଲୋଚନା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ପଢ଼ିବା ଭଲ
ବହୁଶ୍ରେ । ପଢ଼ିଲେ ଆଖି ଖୋଲିଯିବ । ଏପରି ଚୁକ୍ତ ବଚସାକୁ ଥୁ କରିଦେବ ।”

କଟି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଯାଉଛି ବୋଲି ଚେତାଇ ଦିଆଯିବାରୁ କଳିଆ ଗାହୁଣ୍ୟକ
ଦୁହେଁ କଲରୁ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇ କଟି ଯୋଡ଼ିକାରେ ଲାଗିଗଲେ । କଟି ସରିଯିବାରୁ ମନ
ଓ ପାଟି ପୁଣି ରବେଇ ଖବେଇ ହେଲା । ପୁଣି ଉଡ଼ୁଙ୍କା ଉଡ଼ୁଙ୍କିର ଉପକ୍ରମ ଦେଖି
ଜଣେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଗାହୁଣ୍ୟକ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର କଥା ପଚାରି ଦେଲେ ।

ଜଣେ ହାମବଡ଼ା ଗାହୁଣ୍ୟକ ସେଇଟାକୁ ମାଡ଼ିବସି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ—
ସେ ପୁରସ୍କାରଟାର ଆଉ ଇଚ୍ଛୁତ ମହତ ନାହିଁ । ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ପ୍ରିୟାଗ୍ରୀତି
ତୋଷଣର ଆଡ଼ୁଟା ହୋଇଛି । ମୋ ବହୁ ‘ଶିଆଣି ନାଜା’ ପୁରସ୍କାର ପାଇଲ ନାହିଁ
ଅଥଚ ମୁତର୍ଦ୍ଦକା କାଲ୍‌କାଲଣ୍ଡି ଯା ନାହିଁ ତା ଲେଖି ପୁରସ୍କାର ପାଇଗଲେ । ମୋ
‘ଶିଆଣି ନାଜା’ ବହୁ ବାହାରିଲା ବେଳେ ଯେଉଁ ଚହଲ ପଡ଼ିଗଲା ତାହା କହୁ
ହେବନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ— ଏ ବହୁ ଏଥର ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ
ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛି । ମୁଁ ବି ଶୁଣେଇ ଦେଇଥିଲି ଯଦି ଏ ବହୁ ଏଥର ପାଏ
ତେବେ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାରର ଇଚ୍ଛୁତ ଯଥେଷ୍ଟ ବଢ଼ିଯିବ । ମୋ ବହୁର ଇଚ୍ଛୁତ
ପୁରସ୍କାରର ଇଚ୍ଛୁତ ଠାରୁ ତେଜ୍ ଉପରେ । ମୁଁ ତ ପୁରସ୍କାରକୁ ପାଦରେ ଫିଙ୍ଗିଦିଅନ୍ତି ।
କେବଳ ଆପଣମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ହେବ ସେଥିଲାଗି ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିବ । ମୂର୍ଖ ବିରୁଦ୍ଧ
ଗୁଡ଼ାକ ବହୁ ଚହ୍ନିବେ କୁଆଡ଼ୁ? ସେମାନେ ତ ପ୍ରିୟାଗ୍ରୀତିରେ ଅଳ୍ପ ପାଲଟିଯାଇଛନ୍ତି ।
ଚଜ, ଗୋଟିକୁ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ଖାମୀରେ ବଳନ୍ତି । କୋଉ ବୁଦ୍ଧବେଦ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ

ବିଶ୍ୱରକ କଲ ତାହା ଏକ ଗବେଷଣାର ବିଷୟ । ଏ ଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଟିକିଏ ହେଲେ ଜ୍ଞାନ ଥାଆନ୍ତା । କପିଟପି କର କୌଣସିମତେ ଭ୍ରାଣୀ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ହାସଲ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ସେଇଥିରେ କଅଣ କମ୍ ତୋଡ଼ !”

ଜଣେ ସାହୁଦ୍ୟକ ସବୁ ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଶୁଣି ଯାଉଥିଲେ । ଆଉ ଯେଉଁ ଧରି ନ ପାରି ପ୍ରତିବାଦ କରି ଉଠିଲେ—“ଆହେ ନିଜ ଢୋଲଟାକୁ ଏପରି ପିଟୁଛ କାହିଁକି ? ବାହାରର *ଜଣ ରୂପ ବହୁକୁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି କହିଲେ ସିନା ଗୋଟାଏ ପାଆନ୍ତା ! ରୂପେ ନିଜେ ନିଜକୁ ଟେକି କି ଲାଭ !”

ପୁଣି ଝଙ୍କାଝଙ୍କ ଲାଗିଯିବା ଦେଖି ବିନାୟକ ବାବୁ ଏକାବେଳେକେ ଶୁଙ୍ଘି ପଡ଼ିଲେ । ସାହୁଦ୍ୟକମାନଙ୍କ ପଦରେଣ୍ଡ ପଡ଼ି ତାଙ୍କ ‘କଟକକାଫେ’ ଯେ ଚରସ୍ୱରଣୀୟ ହୋଇ ଢେବ ଏ ଆଶା ତାଙ୍କର ପାଣି ଫୋଟକା ପରି ଫୁଟି ଘୋଇଗଲା । ଏ କଲିଆ ସାହୁଦ୍ୟକଗୁଡ଼ାକ ଶୀଘ୍ର କିପରି ସେଠାରୁ ବାହାରିବେ କେବଳ ସେହି ବିଷୟ ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ବି କଥାଟା ଠିକ୍‌ରେଇ ନେଇ ଚଟାପଟ୍ ଧନ୍ୟବାଦଟା ଦେଇ ଘର ଦୁଆର ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦେଖେଇ ଦେଲେ । ନିମନ୍ତ୍ରଣୀଆମାନେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଆଡ଼କୁ ଆସିଲେ ପଇସାଦିଆ ଗରୁଡ଼ । *ଜଣ ଅଧ୍ୟାପକ ବଡ଼ ବିବ୍ରତ ଥିଲା ପରି ହୋଇ ଆସି ଲଥ୍ ଲଥ୍ ହୋଇ ବସିଗଲେ । ଜଣେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ବସାଟିଏ ମାରି ଦେଇ କହିଲେ—“ଲେକ୍‌ଚରର୍ ମିଶ୍ରକୁ କିଏ କଦରରେ ପାନେ ଦେବା, ତାହା ଆଜି ଏକାଠି ଠିକ୍ କରିଦେବା । ପ୍ରିନ୍‌ସପାଲକୁ ହରଦମ୍ ତେଲ ଦେଇ ହାତରେ ରଖିଛ ବୋଲି ତାକୁ ଇନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ର, ବରୁଣ ଜଣା ପଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି । ସେ ଶଳାଟା ପୁଣି ଗୋଟାଏ ପୀର ପାଲଟିଲଣି ଯେ ଆମକୁ ପୁଣି ଆକଟ କରିବ । ଚାଲି ସମସ୍ତେ ମିଶି ଗୋଟାଏ ବାଟ କାଢ଼ିବା, ଯେଉଁଥିରେ କି ସୁଅ ପାନେ ପାଇଯିବ ।”

ଯୋଜନା ଚଟାପଟ୍ ଘିଆରି ହୋଇଗଲା । ଡ. ପି. ଆଇ. ପାଖକୁ ବେନାମୀ ଦରଖାସ୍ତ୍ର, କାନ୍ଥ ବାଡ଼ରେ ତା ନାମରେ ଅଶ୍ରୁକ ଅଙ୍ଗାର ଲେଖା, ଧନକପୁର୍ଣ୍ଣ ଚିଠି, କେତେକ ଅନୁଗତ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ମତେଇ ରାତି ଅଧରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତା ଘର ଉପରେ ତେଲ ବୁଝି ଆଉ ବିଷୟ ଯୋଜନାର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ହେଲା । ବିନାୟକ ବାବୁ ଏ ସବୁ ଶୁଣି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଲେ । ହାୟ ! ହାୟ ! ପ୍ୟାରିକାଫେରେ ନୂଆ ନୂଆ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଢେଉ ହେଉଥିବା ବେଳେ ମୋ କଟକ କାଫେରେ ଶେଷରେ ଏଇଆ ! ସେଠା କଥା ଏଠି ଆଶା କରିବା ମନ୍ତ୍ରବଡ଼ ଭୁଲ ହୋଇଛି । ଏସବୁକୁ ଗୋଲିମାର । ଆଡ଼କୁ କେବଳ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାରରେ ଲାଗିବା ।

ମାତ୍ର କେଜଟା ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ସାହୁ ଟୋକାଏ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ—“ବାବୁ ଚନ୍ଦା ଲବାକୁ ଆସିଛି ।”

“କି ଚାହା, କାହିଁକି ?”

“ମାଦେବ ଚନ୍ଦା ।”

“ମାଦେବ ମୋର କଅଣ କଣ ପକାଇଛନ୍ତି ସେ ମୁଁ ଚାହା ଦେବି ।”

“ବାବୁ ଏ ହେଜଡ଼ାମି ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ୩୦ ଟଙ୍କା ଚନ୍ଦା ଶୀଘ୍ର ଦେଇଦିଅ ।”

“ନ ଦେଲେ ?”

“ନ ଦେଲେ ଏଠୁଁ ଦୋକାନ ଉଠେଇ ଲେଇଯିବାକୁ ହେବ ।”

ମଙ୍ଗୁ ମହାନ୍ତି ଟିକିଏ ପଦାକୁ ଚାଲିଯାଇଛି ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଏହି ଘଟଣା । ଫେରି ଆସି ସେ ସାହୁଟୋକାକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କାଲି ଚାହା ଦିଆଯିବ କହି ବିଦା କରିଦେଲେ ।

ଟୋକାଦଳ ଯିବାପରେ ସେ ସାହୁଚାନ୍ଦା ବିଷୟରେ ବିନାୟକଙ୍କୁ ଏକ ଭାଷଣ ଦେଲେ । ତାହା ନ ଦେଲେ ଯେଉଁ ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଘଟେ ତାହାର ବିସ୍ମୃତ ବିବରଣ ଦେଲେ ।

ମର୍ମାହତ ବିନାୟକ ବାବୁ ଦେଖିଲେ ସେ ପ୍ୟାରିଜ କାଫେକୁ ଏଠି କଟକରେ ଆଣି ଆଇବା ଅସମ୍ଭବ । ଏଠିକା କାଫେ ସାବଜ କୁଣ୍ଡିତ ଚନ୍ଦ୍ରାଧାର ଏନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳ ମାତ୍ର । ଓଲଟି କଟକା ଚନ୍ଦାବାଲମାନେ ଇଚ୍ଛୁକ ମନ୍ଦ୍ର ଦି’କଟାର କରିଦେବେ । ଏମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ଆହୁରି ଅଳ୍ପ ସେଲ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସ, ଇନକମ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଓ ପୁଲିସ୍ ବିଭାଗର ଓଡ଼ାଖିଆ କର୍ମଚାରୀ । ଏଠି ଯଶ ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶୂନ୍ୟ । ଚାକିରୀରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଘଇତା ଥିଲା, ଏଠି ଦେଖୁଛୁ ସହସ୍ର ଘଇତା । ନାଃ ଏ ମୋଡ଼େ ଯୋଷେଇବ ନାହିଁ ।

ଅଥାନବିପା ପଞ୍ଜତି

“କଥାରେ ଅଛି—“ତୋ’ର ଦେଖି ମୋର ଡେଇଁଲା ଡାହାଣ ଆଖି ।”
ଘରୁଆ ଡାକ୍ରମାମାନେ ଜୁଳୁ ଜୁଳୁ କରି ଚାଲି ଆସନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ
ମେହେନ୍ଦ୍ର, ପିଅନ, କରାଣୀ, ଗାଡ଼ିବାଲାମାନେ ଧର୍ମଘଟ ଉପରେ ଧର୍ମଘଟ ନାହିଁ
ଦେଇ ନିଜ ନିଜର ଦରମା ବଢ଼େଇ ନେଲେ । ଗୁଡ଼ି ଫୁଲ୍ଲ ନିଶି ସାଉଁଲେଇ,
ବୋଲ୍ ବୋଲୁଆ ରକ୍ତ ଦେଇ ଗଳବାନା ଉଡ଼େଇଲେ । ଆଉ ସେମାନେ ?—

ସେମାନେ ଖାଲି ବାଲୁ ବାଲୁ କରି ଚାଲି ଆସନ୍ତି, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦାର
ହେଉଥାନ୍ତି । ଉପର ହାକିମଙ୍କୁ କିଛି ଦରମା ବଢ଼େଇବା କଥା କହୁବା ମାତ୍ରେ ସେ
ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଅଗରେ ଟିଆହୋଇ କହୁଥାନ୍ତି । —“କିହୋ ଦରମା ବଢ଼ା କଅଣ ?
ଦରମା ଗଛରେ କଅଣ ଆମୋନିଆ ଖତ ଦିଆଯାଇଛି ସେ ଭୂଷ ଭୂଷ ହୋଇ ଦରମା
ବଢ଼ିଯିବ । ତୁମେ ତ ଦରମାକୁ ଦରମା ପାଉଛ, ଦରୋଇ ଚକ୍ରା ବାଟେ ଦରମାରୁ
ଅଧିକ ପାଉଛ ? ଡାକ୍ରଗଣାନାରୁ ତ ଓଷଦ ମଉଷଦ ସବୁ କିଛି ପାଉଛ । ସେ ବାଟେ
ତ ତମର ଦ’ ପଇସା ବଞ୍ଚୁଛି । ତେବେ ବି ତୁମକୁ ଅଧିକ ଖାଇଯାଉଛି । ସବୁବେଳେ
ଦରମା ବଢ଼ାଅ ରକ୍ତ ଦେବା ଗୋଟାଏ ଖୋଇ ହୋଇ ଗଲୁଣି । କିହୋ, ପାଞ୍ଚପ୍ରାଣୀର
ପରିବାର ଧରି ପିଅନଟାଏ ତ ପୁଣି ଶହେ ଟଙ୍କାରେ ଚଳୁଛି । ତୁମେମାନେ ସେମିତି
ଦରମାକୁ ଚାଲି ଚଳୁନ । ସେମିତି ତୁମକୁ ସେମିତି ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ପିଠା କରୁନ;
ପିଠାଟି ଦିଅଁ ଲାଗନ୍ତି । ତୁମେ ତ ଦିନକୁ ଦିନ ନୂଆ ଅଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଲାଗି
ପଡ଼ିଛ, ତୁମକୁ ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିବ କୁଅଡ଼ୁ ? ଡାକ୍ରଗଣ ବେଉସା ହେଲା ଏକ ପବନ
ବେଉସା । ଏହାକୁ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ପବନ ଭାବରେ କରିବା ଉଚିତ୍ । “ଯତ୍ ଲଭସେ

ନିଜ କର୍ମପାତ୍ର, ବରଂ ତେଜ ବିନୋଦୟ ଚରଂ ।” ଶଙ୍କର କଥଣ ଗଞ୍ଜେଇ ଖାଇ ଏହି ମହାନ ଶ୍ଳୋକଟି ଲେଖିଥିଲେ । ମେବା ଶୁଦ୍ଧରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟକର । ଆର୍ତ୍ତି, ପୀଡ଼ିତକୁ ସାହାଯ୍ୟ କର, ଇହକାଳ ଓ ପରକାଳ ମଙ୍ଗଳମୟ ହେବ । ଦରମା ବଢ଼ାଅ, ଦରମା ବଢ଼ାଅ, ଚଳେଇ କର୍ମବିରୁଦ୍ଧ ହୁଅ ନାହିଁ । ଆର୍ତ୍ତିପୀଡ଼ିତର ସହନାଶ କର ନାହିଁ, ଦରମା ବଢ଼େଇବାର ନାଁ । ଧର ନାହିଁ ।

ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା ଡାକ୍ତରମାନେ ସିନା ଧୀର ବୁଦ୍ଧି ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତ ଦୃଢ଼ତା କମଳ ଦୋରସ୍ତିରେ ଥାଇ ଏ ଉପଦେଶ ସବୁ ଗିଳି ହଜମ କରନ୍ତେ; କିନ୍ତୁ କାଳିକାର ଅଣ୍ଡା ଟୋକା ଟାକଳିଆ ଡାକ୍ତରମାନେ ଏସବୁ ଗିଳନ୍ତି କେତେକେ । ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଇ ଉଠିଲା । ସାଫ୍ ସାଫ୍ ହାଜି ଦେଲେ—“ରଖ ରଖ ତମ ଶଙ୍କରୀଆ ଉପଦେଶ । ଆବେଦନ ନିବେଦନରେ କୋଉକାଲେ କିଛି ହେଲାଣି ନା ହବ । ଏ ପରା ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ । ଗୁଜ୍ରାକୁ ବାହାର ଲୋକେ କହନ୍ତି—ଓଡ଼ିଆସେ ଦାତା ନେହିଁ, ବିନା ମାଡ଼ସେ ଦେତା ନେହିଁ । ପିଠିରେ ଗୁମ୍‌ଗାମ୍ ହ’ଟା ବସିଗଲେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କାମ ହାସଲ । ମାଡ଼କୁ ସ୍ୱୟଂ ମହାଦେବ ଡରନ୍ତି । ଆମେ ମାଡ଼ ଚଢ଼େଇ ଦାବି ହାସଲ କରିବୁ ।”

ଉପର ହାକିମ ଦେଖିଲେ ଏପରି ଉଦ୍‌ବାଇଜା ଟୋକା ଟାକଳିଆ ଡାକ୍ତରଗୁଡ଼ାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅଧିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ଅର୍ଥ ନିଜର ଇଜ୍ଜତ ମହତକୁ ଖତଗଦାକୁ ଫିଙ୍ଗିବା । କେତେ ଡେଇଁଛନ୍ତି ଡ଼ିଅନ୍ତୁ, କଥଣ କେସ୍ତ ପଚାଇବେ ପକାନ୍ତୁ, କଥଣ ଆଲୁଅ କରି ପକାଇବେ ପକାନ୍ତୁ, ଭାବି ହାକିମମାନେ ଅତି ଆଶ୍ଚରେ ବସିଗଲେ ।

ଏଣେ କଷି ଡାକ୍ତରମାନେ ଧର୍ମଘଟ ଫୁରୁ କରିଦେଲେ । ‘ଆମର ଦାବି ପୂରଣ ହେଉ, ନ ହେଲେ କାମ କରିବୁ ନାହିଁ, କରିବୁ ନାହିଁ, ନିଦୁଆ ସରକାର ହୋ ହୁସିଆର, କଷି ଡାକ୍ତର ଏକ୍ ହୁଅ ଆଦି ଲେଖି ଭିତରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ‘ଇଲ୍ଲେ ମା ମୋ ପେଟ, ଇଲ୍ଲେ ବୋପା ଲେ ମରଗଲ୍ଲ ଲେ, ଇରେ ଅଲପେଇସା ଡାକତର କୁଆଡ଼େ ଗଲୁରେ, ଆରେ ଡାକତର ତୋ ପୁଅ ମାଇପ ମୋରି ଭଲି ସେଗତୁରେ’ ଇତ୍ୟାଦି କୁଆଡ଼େ ଲୁଚିଗଲା ।

ପାକଳ ଡାକ୍ତରମାନେ ଶେଷଥର ପାଇଁ ବୁଝେଇଲେ—“ଦେଖ ଗୁମ ଲଢ଼େଇ ସରକାର ସାଙ୍ଗରେ । ଦବ ବା ନ ଦବ ସରକାର, ପାଇବ ବା ନ ପାଇବ ଗୁମେ । ଏ ନିଶ୍ଚୟ ରୋଗୀଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ହଲପଟା କରୁଛ କଥା ? ଏଗୁଡ଼ାକ ଅତି ଅଧର୍ମ କାମ ହେଉଛି । ତମକୁ ଏଥିରେ କେହି ସମର୍ଥନ କରିବେ ନାହିଁ । ଏସବୁ ଦୁର୍‌ବୁଦ୍ଧି ଛାଡ଼ ।”

ତାକୁ ଯେତେ ମାଠେଇକୁ ମାଠ, ସିଏ ସେଇ ଦରପୋଡ଼ା କାଠ । ପାକଳ
ତାକୁରମାନଙ୍କ ଉପଦେଶଗୁଡ଼ାକ କଷ୍ଟ ତାକୁରମାନଙ୍କ ଏ କାନରେ ପଶି ସେ କାନରେ
ବାହାରିଗଲା । ସେମାନେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଫାଇଦା ମାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ବିଧବା ଆର୍ତ୍ତ
ଛୁଡ଼ିଲା ପରି ସେମାନେ ଗୋଟିମାନଙ୍କୁ ଛୁଡ଼ିଦେଲେ ।

ପାକଳ ତାକୁରମାନେ ଦେଖିଲେ ସେମାନେ ତାକୁରଖାନାର ଏକ ପ୍ରକାର
ମୁରବୀ । ହାନି ଲଭ ଯାହା କିଛି ହେବ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ଯିବ । ଅମଳମାନଙ୍କ
ଉପରେ ଦାୟିତ୍ୱ ଲଦି ଦେଇ ହାକିମମାନେ ଟହଲ ମାରିଲା ପରି ସେମାନେ ଆଜିଯାଏ
ଭଣା ଅଧିକେ ଆଶ୍ରମ କରି ଆସିଥିଲେ । ଏବେ ଗାଢ଼ମତ ଖଟିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କଷ୍ଟ
ତାକୁରମାନଙ୍କ କାମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଯେ କୌଣସିମତେ ଚାଲେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦଣ ବାର
ଦିନରେ ଗୋଟାଏ ଫାଇଦା ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଯିବ । ସେ କେଇଟା ଦିନ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ
ପଡ଼ିବ ।

କଷ୍ଟ ତାକୁରମାନେ ପ୍ରମାଦ ରଖିଲେ । ଅଟକିଲିଆ କାମ ସବୁ କୋଉବାଟେ
ହେଲେ ହୋଇ ଯାଉଛି । ସବୁ ଉଦ୍ୟମ ସବୁ ତୋଡ଼ି ଜୋଡ଼ି ହସ୍ତୀର ଅଧୋବାୟୁ
ଭାଗ ପରି ହେବାର ସୂଚନା ଦେଖାଗଲାଣି । ଧର୍ମଦଟ ଛୁଡ଼ିଲେ ମଲା । ଧର୍ମଦଟ ଚାଲୁ
ରଖିଲେ ବି ମଲା । କଥଟା ଠିକ୍ ନାଗ ଚୁରୁ ଘା ଗିଲିଲା ପରି ହେଲା ।

ଜରୁରୀ ସତ୍ତା ବସିଲା । କଷ୍ଟ ତାକୁରମାନେ ମୁଣ୍ଡ ଦହି ମଜୁରୀରେ
ଲଗିଲେ । ଜଣେ ନବୁଲିଆ ତାକୁର ବିଧାଟାଏ ଟେବୁଲ ଉପରେ ମାରିଦେଇ
କହିଲେ—“ସେ ସେବେଟେସ୍, ତାଲରେକ୍ବର, କଏଶ୍ ତାଲରେକ୍ବର ଆଦି ଯେଉଁ
ବଡ଼ମୁଣ୍ଡ ଆମାନେ ଉପରେ ଆଇ ଚାହି ମୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ସେଇମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ
ଦିଟା ତୋଃ କରିଦେଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ଏକାଦିନକେ ଦାବି ଗିଲିସ ପୁରି
ଉଠୁଲି ପଡ଼ିବ ।”

ଆଉ ଜଣେ କଥାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ କହିଲେ “ଠିକ୍ କହୁଛ ।
ଯଦି ପିତ୍ରଲ ଯୋଗାଡ଼ ନ ହୋଇ ପାରିବ ତେବେ ଦୁଇଟା ହାତବୋମା ବାଟ
ସାଫ କରିଦେବ । ପିତ୍ରଲ କମ୍ପା ହାତବୋମାର ଭର ମୋ ଉପରେ । କାହ୍ନୁ
ସାନ୍ଧ୍ୟାଲ୍ ଦାଦି ଗୁଅର ଭିଣୋଇ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଜାଣ ପିଣ୍ଡୁଣ ଅଛି । ଗୋଟାଏ
କଥା ଯୋଡ଼ିବ ପିତ୍ରଲସାଙ୍ଗକୁ ଡର୍କନେ ହାତବୋମା ସେ ମୋତେ ଦେଇପାରିବ ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲେ—“ଅଫିସ୍ ଗେଟ୍ ଡେଇଁ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ି ଠିକ୍ ମୋଡ଼ି
ପାଖରେ ହେବାମାତ୍ରେ ଗଛ ପଛଆଡ଼ୁ ଗୋଟାଏ ହାତବୋମା ନାହିଁ ଦେବାକୁ ହେବ ।
ତା’ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦନାଦନ୍ ଗୋଲି ଚଳେଇବାକୁ ହେବ । ପୁଅ ସେଇଠି ଠୋଃ ।

ବାଙ୍କା ଯିଏ ସବୁ ରହୁଥିବେ ସେମାନେ ବରମାତ୍ର ଦେଖି କୋଳଥ ଶ୍ରେୟା ହେଲପରି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରେୟା ହୋଇଯିବେ । ବାପା ନାଁ ପଚାରିଲେ ତୁ ଶୁଣୁ ପକ୍ଷଟିକ ନାହିଁ । ଆମ ଦାସତକ ପୁରଣ କରିଦେବାକୁ ବାହାର ସହୁବ ନାହିଁ ।

ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବାଳପାତ୍ର ଆସିଥିବା ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ପାକଳ ଡାକ୍ତର ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କହିଲେ, “ତୁମେ ଦିଅଁ ଉତ୍ତମ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛ । ଏହାକୁ କିନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ଦରକାର । ତୁମେ ଆଜି ରାତି ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌ରେ କଲିକତା ଯାଇ କାନ୍ଥୁ ସାନ୍ଧ୍ୟାଲଙ୍କ ଦାଦପୁଅର ଉଣୋଇକ୍ତୁ ଭେଟ, ଆଉ ସାଥେଯାଥେ ଦି'ଟା ପିତୁଳ ଆଉ ୪ଟା ହାତ ବୋମା ନେଇଆସ । ଆଉ ତୁମେ ଅତିଶୁ ଗେଟ୍ ପାଖରେ କେଉଁ ଗଛ ପଛରେ ଆଉ ବୋମା ଫୋପାଡ଼ିବ ତାହା ଠିକ୍ କରିନଥ । ଯାଅ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଅ । ଟିକିଏ ବଳମ୍ବ ହୋଇଗଲେ ସବୁ ଭଣ୍ଡୁର ହୋଇଯିବ । ଯାଅ, ଉଠିବଟି ।”

ପ୍ରଥମ ଡାକ୍ତର କହିଲେ, “ଶଶୁର ଘରୁ ଆଜି ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଆସିଛି । ଶଶୁରଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସଙ୍କଟାପନ୍ନ । ମୋତେ ସେଠିକି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ନେଇ ଆସିବାକୁ ଯିବ । ଆଉଟି ତାଙ୍କୁ ଏଠି ଦିନରାତି ଜଗି ରହିବାକୁ ହେବ । କେତେବେଳେ କଥଣ ଅଛି ! ଆଉ କେହି ଜଣେ ଯାଉ । ମୁଁ ପଛେ ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଲେଖିଦେବି ।”

ଜଣ ଜଣ କରି ପଚାରିଗଲା । କିଏ କହିଲେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟଃପଦ୍ମା, କାହାର ପୁଅ ଏକୋଇଶା, କାହା ଝିଅର ବାହାଘର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ସେହିପରି ଆଉ କାମ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଯୋଜନାକାରୀ ନିଜେ କହିଲେ ସେ ସେଠା ଗଛ ମୂଳଗୁଡ଼ିକ ଏକାବେଳେକେ ସଫା । ଜଣେ ପଟ୍ଟକର ଚନ୍ଦ୍ରି ପକେଇବ । ସେଠି ପହଞ୍ଚିଲା ରାବଣା ଡାକି ରୋକ ମୂଳଟାକୁ ଜଙ୍ଗଲିଆ କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ବୁଦ୍ଧା ଭିତରେ ଛପି ରହିଲେ ଆଉ କେହି ଦେଖି ପାରିବନି । ଖୁବ୍ କମ୍‌ରେ ପାଞ୍ଚ ଛଅମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ ।”

ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରିଲେ । ଗୁହକନା ଫିଙ୍ଗି ଦେଲପରି ଏ ପ୍ରସ୍ତାବଟାକୁ ଅନାଦରରେ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଗଲା । ଅନେକ କହିଲେ “ଏଇଟା ଅବାସ୍ତବ କଥା । ଗୋଟାଏ ସେବେଟେଣ୍ଟ ଡୋଃ ହେବାମାତ୍ରେ ତା ତଳ ସେବେଟେଣ୍ଟ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଧାଇଁଯାଇ ତା ଗାଦରେ ବସିଯିବ । ତା' ତଳ ବୁଝିବ ସେ କେମିତି ବଞ୍ଚିବ ଡୋଃ ହେଉ । ତା'ହେଲେ ତା ପାଲି କଟାପଟ

ଆସିଯିବ । ତେଣୁ ଏ ଡୋଃ ତାଃରେ କିଛି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ଅର୍ଥଶ୍ରାବକ ହିଁ ସାର ହେବ । ଆଉ ବି ସରକାର ଅହନ୍ତାରଣୀ ଗୁଡ଼ାଏ ହଲପଟା କରିବେ । ଯେତେହେଲେ ସରକାର ବୃହତ୍ସମଶ୍ରମ । ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କୌଣସି ଶକ୍ତି ବଳପୂର୍ବକ ତା'କୁ ଜବତ କରିପାରିବ ନାହିଁ—”

କଥାରେ କଥା ଯୋଗିଦେଇ ଆଉ ଜଣେ କହିଲେ, “ସରକାର ଅବଶ୍ୟ ଏ ଶକ୍ତି ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ପାଇଛନ୍ତି, ଉତ୍ସାହର ଶିବଙ୍କଠାରୁ ବର ପାଇ ଶିବଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଧାର୍ମିକପଣ ଏ ସରକାର ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଶକ୍ତିପାଇ ଲୋକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲାଗେଇଛନ୍ତି । ଲୋକେ ବିଗିଡ଼ିଗଲେ ପିରୁରେ ନାତମାର ଅଲ୍ ବିଦା କରିଦେବେ । ଡୋଃ ଡୋଃ ସବୁ ମିଛ କଥା । ଲୋକଙ୍କ ବାଟ ଦେଇ କେମିତି ସରକାର ଉପରେ ଗୁପ୍ତା ପଡ଼ିବ ତା'ର ବରଂ ଉପାୟ କର ।

‘ଡୋଃ ତାଃ’ କଥାଟା ପଚାରି କଟିଗଲ । ଗୁପ୍ତା କି ଉପାୟରେ ପକାଯିବ ସେହି ବିଷୟରେ ଘଣ୍ଟା ଚକଟା ଗୁଲିଲା । ଜଣେ ଫାରାଣୀ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଡାକ୍ତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ଉଠି କହିଲେ — ଏଥିପାଇଁ ଦରକାର ‘ଅଥାନ ଚପା’ ପଛତ । ସରକାର ତ ସରକାର ତାଙ୍କ ବଡ଼ ବୋପା ବି ସାବାଡ଼ ହୋଇଯିବେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏକାବେଳେକେ ବାହାରିଲା—“ଏଇଟା ପୁଣି କେମିତିଆ ପଛତ ? ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା କିଏ ? ଏହା ଅଗତରେ କେମିତିଆ ଫଳ ଦେଖାଇଛୁ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଡାକ୍ତର ଜଣକ ‘ଅଥାନ ଚପା’ ପଛତର ଇତିହାସ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ଅରେ ଗୋଟିଏ ତଗଡ଼ା ଭେଣ୍ଟିଆ ମୋ କଲ୍ଲୁ ନିକକୁ ପେଜେଇ ପେଜେଇ ଆସିଲା । ପସରା କରି ଦେଖିଲି ଟ୍ରମାଟିକ୍ ଅର୍ଜାଇଟିସ୍ । କେମିତି ହେଲା ପଚାରିଲି । ସେ କହିଲା —କାଲି ଗୋଟାଏ ମେସ୍ତଡ଼ ଟୋକା, ଜଣକ ଦରୁ ଗୋଟାଏ ହାତବନ୍ଧା ଘଡ଼ି ଶ୍ଵେତକରି ନେଇ ପଲାଇଲା । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ ମୋର ପାଖରେ ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ିଗଲା । ହାତବନ୍ଧା ଘଡ଼ିଟା ତା ହାତରୁ ଖସିଯାଇ ମୋ ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ପଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ସେଇଟାକୁ ଗୋଟେଇ ଧରିଲି । ଦାମିକା ଘଡ଼ିଟାଏ । ଶବ୍ଦଲି ନିଶ୍ଚୟ କୋଉଠୁ ଶ୍ଵେତକରି ଆସିଛି । ତାକୁ ଧମକେଇ ପଚାରିଲି—“ହଇବେ ଶଲା, କୋଉଠୁ ଶ୍ଵେତ କରିଛୁ ସତ କହ । ସେ ଫିମ୍ପୁଡ଼ି ଦେଖେଇ ସେଇଟା ତା ଘଡ଼ି ଆଉ ଅଭିଶାପ୍ତ ତାକୁ ଘଡ଼ିଟା ଫେରାଇ ଦେବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର । ମୁଁ ଅଧିକ ଫିମ୍ପୁଡ଼ି ଦେଖାଇ କହିଲି, ଗୁଲ୍ ବେ ଶଲା ଗୁଲ୍ ଆନାକୁ । ସେଇଠି ପୁଲିସ୍ ଆଗରେ କହିବୁ । ବଳରେ ମୋଠାରୁ ଘଡ଼ି ଛଡ଼େଇ ନେବାର ସ୍ତ୍ର ତା'ର ନ ଥିଲା । ଆନାଟା ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଥିଲା ।

ଟୋକାଟା ଆଡ଼କୁ ଯାଡ଼କୁ ଚାଲି ଖାସୁକରି ଏଇଟାକୁ ଧରିପକେଇ ଚପିଦେଲା—
ଆଉ କହୁଲା ଦେ ଦେ ମୋ ଦଡ଼ ଦେ, ନ ହେଲେ ବଲ୍ଲଦିଆକୁ ଚକଟିଲା ପରି
ଏଇଟାକୁ ଚକଟି ଦେବ । ମୋ ପ୍ରାଣ ଯାଏ କି ଆସେ । ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରତିଶ୍ରେୟର
ଉପକ୍ରମ ଦେଖିବାମାନେ ସେ ଟିକିଏ ଜୋରରେ ଚପିଦେବ । ମୋ ଜୀବନଟା ଛଟପଟ
ହୋଇ ମୋତେ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ କରିଦେଉଥାଏ । ଟୋକାଟା ଦେ ଦେ ବୋଲି ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଆଏ,
ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ଦଡ଼ଟା ପକେଇଦେଲା । ଚଳପରି ତାକୁ ଝାମିନେଇ ଟୋକାଟା
ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଦଉଡ଼ି ପକେଇଲା । ତାକୁ ଗୋଡ଼େଇ ଧରିବାର କଳ୍ପନା ସୁଦ୍ଧା
ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିଲା ନାହିଁ । ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ହଠାତ୍ ଉପଗମ ଏଇ ଦୁଇଟି କଥା ମୋ
ମୁଣ୍ଡରେ ଭରସୁର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଆଉ କିଛି ପଶିବାକୁ ଆନ ନ ଥିଲା ।
ଗୁଡ଼ିରେ ଶୁଣି ବିକାଣ୍ଡଟିକା ହେଲା । ସକାଳୁ ପେଟେଇ ପେଟେଇ ଆସିଲା ।”

ଗୋରୀକୁ ବିଧାନପଥ (ପ୍ରେସ୍‌ଫିସ୍‌ସନ୍) ଦେଇ ବିଦାୟ କରିବା ପରେ
ଗୋରୀ ଟୋକାଟାକୁ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କଲା । ଜବରଦସ୍ତି କାମ ଆଦାୟ
କରିବାର କି ଅପୁର୍ବ ପନ୍ଥା ! କେଡ଼େ ସରଳ ଅଥଚ କେଡ଼େ ଖବ୍ର ତାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ
ଶକ୍ତି ! ପ୍ରାଣହୀନର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ ଅଥଚ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପ୍ରାଣାନ୍ତକ । “ସାବାସ୍‌ରେ ଟୋକା
ଦିନେ ନା ଦିନେ ତୁ ମନ୍ତ୍ରୀଟାଏ ହେବୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଇ ଅଧାନ ପଥ ପଦ୍ଧତି ଆମ
ଆଗରେ ଥୁଆ । ଏହାର ମାଧ୍ୟମରେ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଜବରଦସ୍ତି ଆମର ଦାବି ହାସଲ
କରିବାକୁ ହେବ ।”

ଜଣେ ଡାକ୍ତର ତାଙ୍କୁ ପରିହାସ କରି କହିଲେ—“ହଉ ତମେ
ସରକାରଙ୍କର ଅଧାନଟାକୁ ଅଣ୍ଟାଲି କାଡ଼; ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକସ୍ତୁଟ୍ ହୋଇ ତାକୁ
ଚପି ଧରିବୁ । ଆଉ ତୁମେ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଦାବି ହାସଲ କରି ଆଣିବ । ଜଟି
ସରକାର ତ ଆଉ ନାହିଁ । ତୁମେ କଅଣ କରୁଛ କର ।”

ପୁର୍ବ ଡାକ୍ତର କହିଲେ, ଆରେ ଦେଖୁଛି ତମର କାହାର ଅକଲ ନାହିଁ ।
ସରକାର କଅଣ ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ହୋଇଛି ତା’ ଅଧାନଟାକୁ ଚପି ଧରିବ ।
ସରକାର ହେଲା ଗୋଟାଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ । ତାର ଅଧାନ ହେଲା ଏଇ ଡାକ୍ତରଖାନାର
ଗୋରୀମାନେ । ଆମେ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦେ ଏହାକୁ ଚପିପାରିବୁ । ଆମେ ସିନା କାମ ବଢ଼
କରିଛୁ ହେଲେ ପ୍ରଫେସର୍, ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ପ୍ରଫେସର୍, ନର୍ସ ଆଉ ବେହେରାମାନେ କାମ
ତୁଲାଇ ନେଉଛନ୍ତି । କାମ ତ ଚଳିଯାଉଛି, ସରକାର ଫୁଙ୍କିବେ କିଆଁ ? କାଲିଠାରୁ
ବଳପ୍ରୟୋଗ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଓଡ଼ି ଉଠିବୁ ପଶିବାକୁ ଦେବାନି । ଦରକାର
ପଡ଼ିଲେ ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ଚଳେଇ ଦେବା । ଚକଟା ନ ପାଇ ଗୋରୀମାନେ ବୋପାଲେ

ମାଆଲେ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିବେ । ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନେ ସରକାରଙ୍କ ପାଖେ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିବେ । ସରକାର ବି ଭବିଷ୍ୟତର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖି ଭୁରନ୍ତ ଆମର ଦାବି ପୁରଣ କରିଦେବେ ।”

ସମସ୍ତେ ସ୍ୱସ୍ତି ରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଗୁଡ଼ିଲେ । ଜଣେ ହସି ହସି କହିଲା, “ଆରେ ଅଥାନଟି । ଯାଇ ଏତେ ଗହନରେ ! ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ଏକଟା ଗଞ୍ଜେଇ ଫଞ୍ଜେଇ ଖାଇଛୁ ନା କଅଣ । ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଭଲ ଜଣେ ଅଣ୍ଟିରା ହୋଇଥାନ୍ତେ ! ଭାବ ଏତେ ସେଣାରେ ଯାଇ ପାଣି ଝରେଇଛି ।”

ପ୍ରସ୍ତାବଟି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଗଲା । ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ୱରରେ ବଧେଇ ଜଣେଇଲେ ।

ତହିଁ ଆରଦ୍ଦନ ସକାଳୁ ତାହାକୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା । କେତେଜଣ ପ୍ରଫେସର ଓ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ପ୍ରଫେସରଙ୍କର କୋର୍ଟ ପେଣ୍ଟ ଚାରିଗଲା । ଯମ ଓ ତା ଦୂତମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ବି ଗଲେ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରଖାନା ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଲୋକମାନଙ୍କ ଶରୀର ଉତ୍ତପ୍ତ ହୁ-ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିଗଲା । ଲୋକେ ମରିଗଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଏ ଆଉ କାହାଠୁ ଭୋଟ୍ ପାଇବେ । ଏହି ଭୟରେ ସରକାର ଦାବିରୁଡ଼ାକ ଗ୍ରହଣ କରିଗଲେ । ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପୁଣି ବିକସ୍ ହେଲା । ସେମାନେ ଗୋଭାୟା କର ସହର ପରିକ୍ରମା କଲେ । ବିଭିନ୍ନ ଧୂନି ଆକାଶ କମ୍ପାଉଥାଏ । ଅମୁକ କି କୟ, ସମୁକ କିନ୍ଦାବାଦ । ଯୋଜନା କରିଥିବା ଡାକ୍ତର ଜଣକ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଧୂନି ଯୋଗିଦେଲେ—“ଅଥାନ ଚପା ପଛତ...କିନ୍ଦାବାଦ ।”

ସେଣ୍ଟ ଦୂରେଇ ଦଳ

ଚଟକଳ ମଜୁରିବାରୁ ଠାରୁ ଦେହଶହ ଟଙ୍କା ଧରି ଦନେଇ କାରଖାନା ଫାଟକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଇଉନିଅନର ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟକାରୀମାନେ ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଗଲେ । ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚାନ୍ଦାଦିବାକୁ ବସିଥିଲା, ହେଲେ ବାଟ ଓଗଳାଟା ଜବ୍‌ବର ଥିବାରୁ ଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମୁଖ୍ୟ ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟକାରୀ କହିଲେ “ଭୁଇଁ କି ଜାନ୍‌ସ୍ ନା ରେ । ଆମାଦେର ସେ ଏକଟା ବିରାଟ ସଭା ହୁବେ । ବାହାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାଣ୍ଡା ସବ୍ ଆସୁବେ ତାକି ଶୋନନା । ୩ ଦିନ ଧରେ ସଭା ହୁବେ । ଖାଉଁ ଟାଉଁ ତେ ଅନେକ ଟାକା ଖରବ୍ ହୁବେ—ସେଜନ୍‌ସ ଦଶ ଟାକା କରେ ବେଶି ଚାନ୍ଦା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏଛେ । ଦାଓ୍ ଦାଓ୍ ଶିଗିର ଦାଓ୍ ।”

ଦନେଇ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ବାଲୁ ବାଲୁ କରି ଚାହିଁଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ଶଲେ ଶାଗୁଣାଠାରୁ ମାରାତ୍ମକ । ଶାଗୁଣା ସିନା ମଡ଼କୁ ଖାଏ, ଏମାନେ ଜାଅନ୍ତା ଖାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଗାଁଆ ଟାଉଟରୁଙ୍କ ଜୁଲିମରେ କ୍ଷେତ ଉଜାଡ଼ି ଏଠାକୁ ଆସିଲା ହେଲେ ତହିଁ ବଡ଼ ଟାଉଟରୁଙ୍କ ହାବୁଡ଼େ ପଡ଼ିଲା । ଏ ସର୍ବଗିଲାଙ୍କୁ ଏଗାରଟା ଟଙ୍କା ଦେବ । ତାବଲ ପରି ଗୋଟିଏ କୋଠରରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ତିରିଶି ଟଙ୍କା ଦେବ । ମାସେଯାଏ ଏଠି ଖାଇବି । ଆଉ ଗାଁରେ ଭୋକ ଓପାସରେ ଛଟପଟ ହେଉଥିବା ୩ଟି ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମୁହଁରେ ପକେଇବି କଅଣ ?”

ତା’ ଭାବନାକୁ ରୋକିଦେଇ ମୁଖ୍ୟ ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟକାରୀ ଗର୍ଜି ଉଠିଲେ— “ଆବେ ତାକାରିୟ୍ କିବେ, ଜଲ୍‌ଦି ଟାକାଦାଓ୍ ।” ଏତକ କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ତା ହାତରୁ ଦଶଟଙ୍କି ଆ ନୋଟ ଖଣ୍ଡେ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଗଲେ ।

ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ଦନେଇ ନିଜ ଗୁହାଳକୁ ଫେରିଲା । କୋଉ ନିଜ ଗାଁ ହୋଇଛି ସେ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ଆଗରେ ଯାଇ ଫେରାଦ ହେବ । ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତେର ମେର ହେଲେ ଓଲଟି ଚାଲି ଶୁଣିବ ଶୁଣିବ ଯିବ । କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ମାସଟା କଟେଇବାକୁ ହେବ ।

ଦୁଇ ବୃଣଦିନ ଯାଇଛି କି ନା ତନିଜଣ ଧୋବ ଧାଉଳିଆ ଓଡ଼ିଆ ବଡ଼ ସକାଳଟାରୁ ତା ଗୁହାଳ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି କହିଲେ—“ନମସ୍କାର ଦନେଇ ବାବୁ, ସବୁ ଭଲ ? ଆଉ ଶୁଣିଥିବ ତ ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ବଖ୍ୟାତ ନେତୃସ୍ଥାପୟ ବରେଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଭୂୟାଁ ବାବୁ ଏଠାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଏଠି ଆମ ଓଡ଼ିଆ ସରଠନକୁ ଟାଣୁଆ କରିବା ପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆମ ନିଜ ଲୋକ, ଆମେ ତଜା କରିବା ନାହିଁତ ଆଉ କରିବ କିଏ ? ତାଙ୍କର ରହଣି ଖଟ, ତାଙ୍କ ଚକା ବାବଦ ଖଟ ଆଉ ତାଙ୍କ ହାତମୁଠାକୁ ଟାଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଥଳିଟିଏ ନିହାତି ଦେବାର । ବେଶିନାହିଁ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଦୁଇ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି । ଚଞ୍ଚଳ ଦିଅ, ଆମକୁ ପୁଣି ବଡ଼ ଦୁଆର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

ପହଲେ ଦନେଇ ମନରେ ଭାବିଲା—ଭୂୟାଁକୁ ଓଡ଼ିଶାଟା ଅଣ୍ଟିଲ ନାହିଁ ସେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଆସିଲା ଏଯାଏ, ଆମକୁ ଭୂଆଁ ବୁଲେଇବାକୁ । ପୁଣି ଭାବନାଟା ବଦଳି ଗଲା—ହଉ ଆମର ନିଜ ଲୋକ ତ ଦୁଇଟଙ୍କା ମିଳେ ଖିଆ ଭାବରେ ଦେଇଦେଲେ ଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା ଘରୁ ଆଣି ବଢ଼ାଇଦେଲା । ସେମାନେ ଗଲବେଳେ କହିଦେଇ ଗଲେ ସେ ଯେପରି ସଭାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଯାଆନ୍ତି ।

ସଭାକୁ ଯାଇ ଦନେଇ ଦେଖିଲା—ଡ଼ଉଲ ଡ଼ଉଲ ଭୂୟାଁ ବାବୁଟି ଲଜ ରା ଜେଉଁପୁଅଟି ପରି ସେଠାର ବଡ଼ ନେତାଙ୍କ ଗହଣରେ ବସିଛନ୍ତି । ସଭା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସେଠାର ଜଣେ ନେତା ଭୂୟାଁଙ୍କୁ ଚିତ୍କେର ଦେଲେ । ଭୂୟାଁ ବି କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇ ଯେଉଁ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ ସେଥିରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ସେ ସେଠାର ମହାନ ଦୁଦୟ, ଉଦାରଚେତା, ପଡ଼ୋଶୀପ୍ରେମୀ, ପରଦୁଃଖକାତର ଉତ୍କଳବନ୍ଧୁ ନେତୃବୃନ୍ଦ ନ ଥିଲେ ଓ ଉତ୍କଳର ହାତଧରି ଘୋଷାଡ଼ି ନେଇ ନଥିଲେ ଓଡ଼ିଶା ମୁଲକଟା କୁମୁଦକର୍ଣ୍ଣ ପରି ଶୋଇ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଥାନ୍ତା । ଶେଷକୁ ଭୂୟାଁବାବୁ ତେଲର ମାସା ଏଡ଼େ ବୁଜି କଲେ ସେ ସେଠା ନେତାମାନଙ୍କୁ ଲଜ ଲାଗିଲା ।

ଥଳ ଦିଆଯିବାପରେ ସଭାଭଙ୍ଗିଲା । ଦନେଇ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲା ତା ବଦଳରେ କି ଉପକାର ତାର ହେଲା ତାହା ସେ ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଲେ ନାହିଁ । ଭୂୟାଁବାବୁ ଟଙ୍କାତକ ଧରି ଓଡ଼ିଶା ଫେରିଲେ । ପରେ ସେ ଶୁଣିଲା ଯେ ଭୂୟାଁ ସେ

ଟଙ୍କା ନିର୍ବାଚନରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ, ଜିତି ସରକାର ଗଢ଼ିବେ ଓ ସରକାରୀ ପ୍ରସ୍ତରେ ଏଠା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଶୁଦ୍ଧ ପକାଇ ଏଠା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ପୁରାଣବେ । ଦିନେଇ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଭାବିଲା—ଯା' ଶଳା ଦ'ଟଙ୍କା ମିଳେଇଖିଆ ଦେଲି ।

ମାସ ସରିବା ଉପରେ । ପୁଣି ଦିନେ ଶାଗୁଣୀ ପଲ ପୁଟିଲେ । ବଡ଼େ ବଡ଼େ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟିକ ସେଠାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ଉଠେଇବାକୁ ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସଭା କରିବେ । ସେଠି ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟଟାକୁ ପୁରୋଇ ଦେବେ । ସେମାନଙ୍କର ଖର୍ଚ୍ଚ ବାର୍ ପାଇଁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ କମ୍ ବଡ଼ ସାହିତ୍ୟିକ ଯେମାନେ ନୁହନ୍ତି ! ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ବାଳା ବୈରଖ ପ୍ରବାସରେ ଫର୍ ଫର୍ କରି ଉଡ଼ାଇବେ । ସେଠା ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଦେଖି କହୁବେ—ସାହିତ୍ୟ ବଟେ । ପରିପୁଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟର ଝଲକ ଦେଖିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ଝଲସି ଯିବ । ସେଠା ଗ୍ରନ୍ଥମାନିଆ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଖାତିର ମିଳିବ । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଆଉ କେହି ଦୂର-ଦୂର ମାର୍ ମାର୍ କରିବେନି । ଏଣୁ ଦିଅ ଗୁଦା ଦୁଇଟଙ୍କା ।

ଦିନେଇ ବିରୁଗିଲା ରାଜନୀତିଜ୍ଞଗୁଡ଼ାକ ସିନା ଟାଉଟର, ଗୁଦାବାଜ ପରାଜାଣେନା, କିନ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଗୁଡ଼ାକ ସେମିତିଆ ନୁହନ୍ତି । କାହିଁକି ବା ସେମାନେ ଟାଉଟର ହେବେ । ସେମାନଙ୍କର କଲମ ଭଲ କି କାଗଜ ଭଲ । ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରୀପଦ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯେ ନିର୍ବାଚନରେ ଠିଆ ହୋଇ ଯାବତ ଟାଉଟରି, ଯାବତ କିଲାପୋଡେଇ କରିବେ । ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ଖୋଲ ମନ, ଖୋଲ ଦୁହସ୍ତ, ଖୋଲ ପାକଟିବାଲା । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ସାହିତ୍ୟର ମାନସମ୍ମାନ ବଢ଼େଇବେ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏଠାରେ ଆମ ସମ୍ମାନ ବି ବଢ଼ିବ । ତାଳୁଥ ଲାଗି ଆମେ କନଶିଶୁ ସବୁ କିଛି ପାଣି ପାଇଯିବା । ଦି ଦିନ ଓପାସ ରହୁବା ପଛରେ ଦ'ଟଙ୍କା ଯେ କୌଣସି ମତେ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏତକ ଭାବି ସେ ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀଠାରୁ ଯୋଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଧାର ଆଣି ଦେଲେ ?

×

×

×

×

ସାହିତ୍ୟ ସଭା ହେଲା । ନୂଆରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବା ମାନ ସମ୍ମାନକୁ କିଏ କଦରରେ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ଦରଜିରେ ବାନ୍ଧି, ହେଇଲେଯା' ଧୁଳି ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠେଇବେ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ଦିନେଇ ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ହାଜର ହୋଇଗଲା । ନିଜ ରାଜ୍ୟର ରାଜନୈତିକ ନେତାଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲା । ସେଥିରେ ତା ମନ ଚଉଠେ ବିସ୍ତେଇ ଯାଇଥିଲା । ଏବେ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ମନଟା

ଏକାବେଳେକେ ଅଧେଯାଏ ବିଷେଇ ଉଠିଲା । କି ବକଳ ଅବସ୍ଥା ସେମାନଙ୍କର । ସେଠା
ସାହୁକ୍ୟକମାନେ ପୁରୁଣାକାଳିଆ କମିଦାରମାନଙ୍କ ପରି ଗୁଡ଼ ଫୁଲୁଇ ଚାଲିଗଲା
କରୁଥାଆନ୍ତି ଆଉ ଏଠା ସାହୁକ୍ୟକେ କମିଦାରଙ୍କ ପଛେ ଭଣ୍ଡାରି ପରି ନୟର ପସର
ହେଉ ଥାଆନ୍ତି ।

ସେଠା ବଡ଼ପଣାଏ ଏଠା ସାହୁକ୍ୟକମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଦେଲବେଳେ ସେମାନେ
ବରଞ୍ଚ ପିଗିଲି ଗଲ ପରି ତରଳି ଯାଉଥାନ୍ତି । ସେଠା ଶୁଷାରେ ବକ୍ରତା ଚାଲିଲା ।
ଦନେଇ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଏମାନେ ଆସିଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ଶୁଷାର ଟେକ ଦେଖେଇବାକୁ
ଅଥଚ କହୁଛନ୍ତି ସେଠା ଶୁଷାରେ । କାହିଁ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ପଡ଼ୁଟିଏ ଓଡ଼ିଆ
ବାହାରୁନି ତ ! ଅଣ ଓଡ଼ିଆରେ ଯାହା କହୁଲେ — ଶେଷକୁ ଅତି ବେଶି କୃତକୃତ୍ୟ
ହୋଇ କହି ପକାଇଲେ ଯେ ସେଠା ଲୋକେ ଓଡ଼ିଆ ଶୁଷାର ମୂଳଦୁଆ ପକେଇଛନ୍ତି,
ଟାଣ କରିଛନ୍ତି, ହାତ ଧରି ଆଗେଇ ନେଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ସାହୁକ୍ୟଟା ଏକପ୍ରକାର
ସେମାନଙ୍କ ସାହୁକ୍ୟ ପିଠିରେ ନାହିଁ ହୋଇ ଆଗଉଛି । ଓଡ଼ିଆ ସାହୁକ୍ୟରେ ଯାହାକି
ଭଲ ତାହା ତାଙ୍କ ସାହୁକ୍ୟରୁ ଆସିଛି । ଖରାପତକ କେବଳ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ।

ଦନେଇର ମୁଣ୍ଡ ଘୁରିଗଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଏମାନେ ଆସିଥିଲେ
ଆମ ସାହୁକ୍ୟର ଟେକ ଦେଖେଇଥାନ୍ତେ, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ ଟେକ ବଢ଼ାଇଥାନ୍ତେ
— ଆମର ସ୍ୱାକ୍ଷର ଟିକିଏ କମି ଥାଆନ୍ତା ଅଳପେଇସେ ଆମରି ଟଙ୍କାରୁ ଦିବ୍ୟଭୋଜନ
ପକେଇଲେ । ଘରକୁ ବି କିଛି ବାନ୍ଧି ନେଇ ଗଲେ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ
ମୁଣ୍ଡକୁ ଆହୁରି ତଳକୁ କରିଦେଲେ । ବାଟରେ ହରିବାକୁ ଥିଲା ତ ନିଜ ରାଜକରେ
ହରି ଥାଆନ୍ତେ, ଏଠି ପ୍ରବାସରେ ଆସି ଯାହା ହରିଲେ । କେତେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟରେ
ଅଜିତ ଧନରୁ ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ପାଣିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ଯେ ଦୁଇଟା ପଥର ବେକରେ ବଜା
ହୋଇ ଅପମାନ ପୋଷଣର ତଳକୁ ଟାଣି ନେଇଗଲା ।

ମାସେ ଯାଇଛି 'କି ନାହିଁ ଶାଗୁଣାଦଳ ପୁଣି ଚାନ୍ଦା ପାଇଁ ଦୁଆରେ ହାଜର ।
ଓଡ଼ିଶାରୁ ପୁଣି ଗୋଟାଏ କିଏ ଚନ୍ଦ୍ରକର ସେଠାକୁ ଗଲେ ଚନ୍ଦ୍ରୋଟ ହେବାକୁ । ପୁଣି
ଚାନ୍ଦା । ଦନେଇ ସାଫ୍ ସାଫ୍ କହିଦେଲା — ସେ ସେଠି ଚାନ୍ଦା କରୁଛି ଘରେ ଗୁଡ଼ି
ଯାଇଥିବା ଦଳିପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପେଟକୁ ଦାନା ଦେବାକୁ, ଏପରି ମଉଜୁଆଙ୍କ ପେଟ ପାଇଁ
ନୁହେଁ । ଏମାନଙ୍କୁ କଅଣ ଓଡ଼ିଶା ମୁଲକରେ କେହି ଚନ୍ଦ୍ର ପାରୁନାହାନ୍ତି ଯେ ଏଠିକି
ଧାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆସିଲେ ତ ଆସିଲେ, ନିଜକୁ ବଢ଼େଇଲେ ସେଥିରେ ତାର କି
ଆଲୁଅଟା ହଉଛି ଯେ ସେ ଚାନ୍ଦା ଦେବ । ସେମାନେ ନିଜ ଅଣ୍ଟାରୁ ଟଙ୍କା 'ଖଇ' କରି
ବଡ଼ ହଉ ନାହାନ୍ତି । ତହିଁକି କିଏ ବାରଣ କରୁଛି ?

ସବୁ ପ୍ରକାର ପାପକା ପାପକା ଦ୍ଵାରା ଦନେଇଠାରୁ ଦି'ଟଙ୍କା ନ ବାହାରିବାରୁ ଗୋଟାଏ ଉଚ୍ଚ ଶାଗୁଣୀ ତେଜୀ ଝାଡ଼ି, ଅଳ୍ପ ଉଡ଼ୁକେଇ କହିଲା — “ହଇରେ ତୁ ଓଡ଼ିଆଟି ? ଜଣେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଓଡ଼ିଆ ଏଠାକୁ ଆସୁଛୁ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୁଡ଼ ଗବରେ କୁଣ୍ଢେମୋଟ ହେଉଛି । ତାଙ୍କପାଇଁ ଆମେ ଏତେ ଖଟୁଛୁ । ତତେ ତ ଖଟିବା ପାଇଁ ଆମେ ଡାକୁନୁ, ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ଦେଇ ପାରୁନୁ, ଓଲଟ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହି ଲାଗିଛୁ । ଆମକୁ କଅଣ ବୋଲି ପାଇଛୁ କିରେ ?”

ଦନେଇ ବି ସେତେବେଳକୁ ରାଗିଗଲାଣି । ତେଡ଼ି ଦେଇ ସେ ବି ଝାଡ଼ିଦେଲା — “ରଖ ହୋ ତମ ନାଲି ଆଖି, ତୁମ ପ୍ରାଣ ଫୁଲୁଥିବ, ଗୁମାରୁ ମୋଟା ଭାଗ ପେଟରେ ପୁରାଇ । ମୋର ଗୁଡ଼ ଫୁଲିବ କାହିଁକି ? ଯେତକ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ମୁଣ୍ଡ ଏଠାକୁ ଆସି ଚନ୍ଦ୍ରେର ହୋଇଛନ୍ତି ସେମାନେ ମୋର କି ଆଲୁଅଟା କରିଛନ୍ତି ଯେ ! ଏମିତିଆ ଦିଗୋଡ଼ିଆ ତାଆଁ ଶଙ୍କ ଦାଉରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ଏତେ ଦୂରକୁ ଦିପଇସା ଭେଇବାକୁ ଆସିଲି । ତାଆଁ ଶଗୁଡ଼ାକ ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼େଇ ଏଠାକୁ ବି ଧାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଗୁମା ଗୁମାରେ ତ ସବୁ ସରିବ ମୁଁ ଆଉ ଚାକିରୀ କରିବି କାହିଁକି ? ଯାଅ, କଅଣ ଅଣେଇ ପକେଇବ ପକାଅ, ମୁଁ ଦେବିକି ।”

“ଆଛାହେଉ, କେମିତି ତୁ ଏଠି ଚାକିରୀ କରି ରହିବୁ ଆମେ ଦେଖିବା ।” ଏତକ କହି ଶାଗୁଣୀମାନେ ଉଡ଼ିଗଲେ । ତା’ କିଛିଦିନ ବାଦ ଦନେଇର ଚାକିରୀଟି ଉଡ଼ିଗଲା । ଓଡ଼ିଆ ଓ ଅଣଓଡ଼ିଆ ଶାଗୁଣୀ ମିଶି ତା ଚାକିରୀଟିକୁ ଖାଇଦେଲେ । ଦନେଇ କୋଏ ଓ ଦୁଃଖରେ ଓଡ଼ିଶା ଫେରି ମାଲଚକି ଆଙ୍କ ଶରଣ ପଶିଲା ।

ଯାହାହେଉ ମାଲଚକି ଆଙ୍କ ଭୋଡ଼ି ଫଳରେ ଦନେଇକୁ ଗୋଟିଏ ଚାକିରୀ ମିଳିଗଲା । କଥାରେ ଅଛି ତାହାର ଦେଖି, ମୋର ଡେଇଁଲା ତାହାଣ ଆଖି । ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଵାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ମାଲଚକି ଆଙ୍କ ମେହନତ ତା ମନକୁ ପାଇଲା । ହିମେ ସେ ବି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ହୋଇଗଲା ।

ମାଲଚକି ଆଏ ତାଠୁଁ ଓଡ଼ିଆ ‘ଘରେ ସିଂହ’ — ବାହାରେ ଛେଳି’ ମାନଙ୍କର ପ୍ରବାସ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଶୁଣି ଗୋଟାଏ ‘କ୍ଷେତ୍ର ପୁରେଇ’ ଦଳ ଗଢ଼ିଲେ । ଦନେଇକୁ ତାଲିମ୍ ଦେଇ ଏକ ଧନିଆ କ୍ଷେତ୍ର ବନେଇ ଦେଲେ । ଦନେଇ ବି ଯେଉଁଠି ସବୁ ଦେଖେ ସେଠି ଆଡ଼ି ପଡ଼େଇ ଖୁବୁ ଗୁଡ଼ି, ଫିଁ ଫିଁ ହୋଇ ପଶିଯାଏ ।

ସାହୁଦ୍ୟ ସବୁ ହୋଇଥିଲେ ସେ ହେଣ୍ଟାଲେ — “କି ମୁଣ୍ଡି ସାହୁଦ୍ୟକ ହୋ’ ତୁମେମାନେ । ତମେ ତ କୁଆଡ଼େ ପଡ଼ୋଶୀ ସାହୁଦ୍ୟକୁ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଛ ।

ସେଇମାନେ କୁଆଡ଼େ ତୁମ ସାହୃଦ୍ୟକୁ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି, ତମେ ସମସ୍ତେ ସେଠି ବର୍ତ୍ତମାନରେ ଘୋଷଣା କର, ତେବେ ଏଠି ସାହୃଦ୍ୟ ଉପରେ ଏତେ ଫିମ୍ପୁଡ଼ ଦେଖାଉଛ କଥା । ତେମେ ସବୁ ଏଠୁଁ ହଟ, ସେଇମାନେ ଆସନ୍ତୁ ।”

ସ୍ନେହ ସମ୍ଭାରେ ସେ ହେଉଲେ—“ତୁମର ତ ନିଜର କିଛି ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ । ଅକଳ ପଡ଼େଶୀଙ୍କଠାରୁ ଆଶ ବୋଲି ପ୍ରବାସରେ ଡାକ ଫୁଲାର କୁହ । ତୁମେ ସ୍ନେହ ନେଇ କଥା କର । ସେଇମାନେ ତୁମକୁ ଅକଳ ଦିଅନ୍ତି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ନେହ ଦେବୁ । ତମେ ସବୁ ହଟ ଏଠୁଁ ।”

ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ସମ୍ଭାରେ ସେ ହେଉଲେ—“ହଟାଅ ଏ ଛବି ଯିଏ ତମକୁ ଛବି କରିବା ବଢ଼ାଉଛି ତାରି ଛବି ଆମେ ଦେଖିବୁ ।”

କ୍ଷେତ୍ର ଉଦ୍‌ଭାବରେ ପ୍ରବାସକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟବା ଓ ପଡ଼େଶୀଙ୍କ ଲଙ୍ଘନ ଧରି କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ମୁଣ୍ଡି ଆମାନଙ୍କ ମୁଖା ଖୋଲିଗଲା । କ୍ଷେତ୍ର ପୂର୍ବରେ ଦଳ ଏମିତି ଅପଦସ୍ଥ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ସ୍ବପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ନ ଥିଲେ । ବାହାରକୁ ଯାଇ ଘର ଇଜତ ତଳେ ପକେଇବା କାମ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କମି ଆସିଲା । ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଜ ଘର ତାଆଁ ଶମାନଙ୍କ ଦାଉରୁ ଟିକିଏ ଶହାଡ଼ ପାଇଲେ ।

କମିଶନବାଜ

“ଧୁକ୍ ଶଳା ମୋ ଓକିଲତକୁ । ସାତ ବର୍ଷ ଯାଏ ମାଇନର୍, ଶୁଣି ବର୍ଷ ମାଟ୍ରିକ୍, ଛଅ ବର୍ଷ ଏମ୍. ଏ., ଶେଷରେ ଦୁଇବର୍ଷ ଲ’, ଏମିତି ୧୯ ବର୍ଷକାଳ ସରସ୍ୱତୀକୁ ମୁଣିଆ ମାରି ମାରି କଚେରୀକୁ ଯିବା ଆସିବା ଚକ୍ରାନ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ବି ଉଠେଇ ପାରୁନି । ଚିନାବାଦାମରେ ଜଳଖିଆ କାମ ବଢ଼େଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଆଉ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ଫାଇଦା ମାଡ଼ି ନ ଥିବା କଚେରୀ ଭିତରର ପାନ ଦୋକାନ ଦିନକୁ ଦେହଶୁଦ୍ଧିରୁ ବେଶି କମିଯାଉଛି । ବେଳେ ବେଳେ ପୁଣି ଆମକୁ ଟଙ୍କା କରଇ ଦେଉଛି । କି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରେ ! କାହିଁକି ବୋକାମି କରି ୧୯ ବର୍ଷ ଯାଏ ପାଠ ପଢ଼ିଲି । ଏ ଧଳା ପେଣ୍ଟ କଳା କୋଟ୍‌କୁ କାହିଁକି ଆଦରିଲି ! !”

ତେମଣୀ ଦାସ ଗଜା ଓକିଲର ଏପରି ମୁଣ୍ଡପିଟା ଦେଖି ଓକିଲ ବନ୍ଧୁ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—“ଆରେ ତୁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛୁ କିଆଁ । ଏଠି ଯେତେ ହାତମାର୍ଜୀ ଓକିଲ ଦେଖୁଛୁ, ସମସ୍ତେ ଚିନାବାଦାମରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । କ୍ରମେ ଚିନାବାଦାମରୁ ଗୁଲୁଗୁଲୁ, ବରା, ପକୁଡ଼ି, ସିଙ୍ଗଡ଼ା, ଆଳୁକପ୍ କଣ୍ଢେର ଦେଇ ଏବେ ସମେଶରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ତୁ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ସେଇଆ ପାଇବୁ । ଅସୁଧର । ତୋର ତ ଯାହା ହେଲେ ଜମିରୁ ଧାନ ଆସୁଛି, ମୁଗ ଆସୁଛି, ବାଡ଼ିରେ ତ ଦି’ ଦି’ଟା ସଜନା ଗଛରେ ଆଠକାଳ ବାରମାସୀ ଛୁଇଁ ଲାଗିଛି । ଯେତେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତ ନାହିଁ । ଘରଭଡ଼ା ବି ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁନି, ନିଜଘର । ସବୁ ବିଷୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ହବ । ଏମିତିଆ ଭୁଲିଆ ହବାରେ କି ଦରକାର ? ସେ ସବୁ ହାଉଲି ଶିଆ ଭୁଡ଼ ।”

ଗୋଧ ମିଶ୍ରର ସାନ୍ତ୍ବନା ପାଇ ତେମଣା ଦାସ ଟିକିଏ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ କହଲ—“କାଣିଲୁ ଗୋଧ ! ମୁଁ ପେଟ ପାଇଁ ଗୁନିଆ ହେଉନି । ହାତକୁ ଦି’ହାତ ହୋଇ ଘରକୁ ଯେଉଁ ଚଣ୍ଡୀଟି ଆଣି ଗଣିଛି, ସେହି ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବଗାଡ଼ ଦେଉଛି । କଚେରୀରୁ ଫେରି ଘରେ ପାଦ ଦେବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କେଉଁଠିଥିବ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛି ଆଉ ପକେଟରେ ହାତଟା ପୁରେଇ ଦେଉଛି । ପୁରୁଷକୁ ତ ପୁରୁଷ; ସୁରେଇବା ପରେ ପରେ ହେବୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତର ଯେଉଁ ମୁଖବିକୃତ କରୁଛି ସେଇଟା ମୋତେ ଭାରି ବାଧୁଛି । ମନ ହେଉଛି ପକେଟରେ ଦି’ଗୁରୁଟା କଳ୍ପଡ଼ା ବିଛା ଅଡ଼କୁ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଘରକୁ ଯିବି । ହାତପୁରେଇବା ସେଇ ଦିନଠୁଁ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ଆଉ ହେବୁ ଶୃଙ୍ଖଳା ମୁହଁ ମୋତେ ଦେଖେଇବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି କୁଆଡ଼େ କଚେରୀ ପଡ଼ିଆରେ ଥିବା ବରଗଛଟା କଲ୍‌ବଟ । ତା ମୂଳରେ ଯିଏ ଠିଆ ହେବ ସେ ଖାଲି ହାତରେ କେବେହେଲେ ଘରକୁ ଫେରିବ ନାହିଁ । କାହାର କଅଣ ହୃଦୟ କେଜାଣି, ମୋ ବେଳକୁ କିନ୍ତୁ ସବୁ ମିଛ । ଛଅମାସ ହେଲ କଲ୍‌ବଟ ମୂଳକୁ ଆସିଲଣି । ତୋର ଦୟାରୁ ମାସ ଦୁଇଥର ଓକାଲତନାମାରେ ଦସ୍ତଖତ କରି ଦୁଇ ଦୁଇ ଟଙ୍କା ଗୁରୁଟି ଟଙ୍କା ପାଇଛି । ଫିଦନ ଶକ୍ତା ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଘରୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯାଉଛି ।”

“ଆରେ ସେଇଟା ଓକାଲ, ମୋହରର, ଟାଉଟରମାନଙ୍କ ପାଇଁ କଲ୍‌ବଟ । ତୁ ତ ଓକାଲନବସ୍ତୁ । ତୋ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ତୁ ଓକାଲ ବନଗଲେ ପାଇବୁ । କଲ୍‌ବଟ ପୂଜା ପାଇଁ ମହକିଲ ଫୁଲ ଦରକାର । କଲ୍‌ବଟ ମୂଳରେ ମହକିଲ ଫୁଲ ଥୋଇ ପୂଜିଲେ ଫଳ ଅଳଗ୍ ମିଳିବ । ଧୀରେ ଧୀରେ ତୋର ହେବ । ହାଉଲି ଖାଇ ଯାଆନା ।”

“ଆରେ ମୁଁ କଅଣ ହାଉଲି ଖାଉଛି । ଘରେ ଚଣ୍ଡୀ ମୋ ପାଟିକୁ ଜବରଦସ୍ତି ମେଲ କରିଦେଇ ହାଉଲି ଖାଇ ଦେଉଛି । ଆଉ ମାସେ ଦି’ମାସ ଅପେକ୍ଷା କରିବି, ଯଦି କିଛି ନ ହୁଏ ତେବେ ଏ କଲ୍‌ବଟକୁ ଜୁହାର ହୋଇ କୁକୁଡ଼ା ପାଲିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବି ।”

“ଆଗ୍ର ଆଗ୍ର ଏଇ ଦି’ ଦିନ ମାସ ଭିତରେ ତୋତେ ମୁଁ କିଛି ପ୍ରସ୍ତୋତିକ ପ୍ରଣିବିଷ (ସାକ୍ତିକାଲ୍ ଟ୍ରେନିଂ) ଦେଇ ଦେଲେ ତୁ ଠିକ୍ ବାଟକୁ ଆସିଯିବୁ । ମହକିଲ ଫୁଲରେ କଲ୍‌ବଟ ପୂଜିବାର ପଦ୍ଧତି ଶିଖିଯିବୁ । ତେଣିକି କଲ୍‌ବଟ ତୋତେ ଶାନ୍ତିମତ୍ ଆହାର ଦେବ । କଚେରୀକୁ ଟିକିଏ ଚଞ୍ଚଳ ଯାଇ ଏପାଖ ସେପାଖ ଟହଲ ମାରିବାକୁ ହେବ । ତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଥିବୁ ।”

ପ୍ରଥମ ଦିନର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଯଥା ସମୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା — ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର କଡ଼େ କଡ଼େ ଡେମଣୀ ଦାସେ ଚାଲୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗୁଲୁଗୁଲୁ ପରେ ଗୋଟାଏ ପକ୍କା ଟାଙ୍ଗଟର ଗୋଧୁ ମିଶ୍ରଙ୍କ ନିକଟରେ ପଡ଼ିଗଲା । ମଳ ମୁକୁଟିଆ ଧେଡ଼ଙ୍ଗା ଲୋକଟାଏ । ଛତାଟିଏ କାଖରେ ଯାକିଛି । କରୁଟା ଏଡ଼େ ହୁଗୁଳା ମରା ହୋଇଛି ଯେ ତା ଭିତର ଦେଇ ଗୋଟାଏ ବାହୁଣ୍ଡ ଅକ୍ଳେଶରେ ପଶି ବାହାରିଯାଇ ପାରିବ । ଲୋକଟା ନିଶ୍ଚୟ ପସର ହୋଇ କାହାକୁ ଯେପରି ଉଦ୍‌ବେଗର ସହ ଖୋଲୁଥିଲା । ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ତା ପାଖକୁ ଖେପିଯାଇ ଏକ ପ୍ରକାର ଚଲେଇ ଉଠିଲେ — “କି ତମ ବାବୁ ନମସ୍କାର, ନମସ୍କାର । ବହୁଦିନ ହେଲା ଆପଣଙ୍କ ଦରଜ ମଲ ନ ଥିଲା । ଟିକିଏ କାହିଁକି ବୁଡ଼ିଗଲା ପରି ଦିଶୁଛି । ଆପଣ ଟିକିଏ ଦହର ଯନ୍ତୁ ନେଇ କାହାନ୍ତି । ଶରୀର ଆଗ । ଦେଶ କାମରେ ଦହକୁ ଏତେ ଖଟେଇଲେ ଚଳିବନା ! ଟିକିଏ ବସ୍ତ୍ରାମ ଦରକାର । ଭଲ ଭଲ ଟନକ ଖାଆନ୍ତୁ । ଆପଣ ଅବଶ୍ୟ ଦେଶକାମକୁ ଆଗ ଆନ ଦିଅନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଶରୀର ଠିକ୍ ଥିଲେ ତ ଦେଶ କାମ କରିବେ । ଗୁଡ଼ିରୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କି ଉପଦେଶ ଦେବି । ଆପଣଙ୍କୁ କଅଣ ଅଛପା ଅଛି । ଆଜ୍ଞା ସେ ଦିନେଇ ମଲକର ଫୌଜଦାସ୍ ମାମଲଟା କଅଣ ହେଲା ?”

ଏତେବେଳେ ଯାଇ ଲୋକଟାର ପାଟି ଫିଟିଲା । ସେ କହିଲା — “ନାଃ ମୁଁ ସେ ଶଳା ଦନେଇକୁ ପଟ୍ଟା ପଟ୍ଟି କରି ଆଣିଥିଲି । ଦୁଇଟା କି ତିନିଟା ଭାରିଶ ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ସବୁ ଉଣ୍ଡୁର ହୋଇଗଲା । ଶଲେ ଚାରି ପାଞ୍ଚଟା ଲଫଙ୍ଗା ଟୋକା ଗାଆଁରେ ଗୋଟାଏ ଯୁବକ ସଫା ଗଢ଼ି ସେଇ ଗାଆଁରେ କଟେଣ୍ଡଟାଏ ଗଢ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ଶଲେ ସେଇମାନେ ଓକିଲ, ସେଇମାନେ ଜଜ୍, ସେଇମାନେ ପୁଲିସ୍ ଯାକିଛନ୍ତି । ସେଇଠି ସବୁ ମାମଲା ଛଣ୍ଡେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଓକିଲଙ୍କ ଦାନପାଣି ବୁଡ଼େଇ ନିଲେ ଖାଉଛନ୍ତି । ଦନେଇକୁ ବୁଝେଇ ସୁଝେଇ କେଣ୍ଡଟାକୁ ରଫା କରିଦେଲେ ।”

“ଆହେ ମେଞ୍ଚଡ଼ ଟୋକାଗୁଡ଼ାକ ଆପଣଙ୍କୁ ବଲେଇ ଯିବେନା ? ଆପଣ ସେଇ ଟୋକାଙ୍କ ଭିତରେ ପୁରେଇ ଦିଅନ୍ତୁ ନନ୍ଦଳ । ସେଗୁଡ଼ାକ ପିଟାପିଟି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତୁ । ଗୋଟାଏ ଦଳକୁ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ତ ମୋ ପାଖକୁ । କେମିତି କିଏ ରଫା କରିଦେବ ମୁଁ, ଦେଖିବି । କୋଉ ଅନାଦି ଓକିଲକୁ କେଣ୍ଡା ଦେଇଥିଲେ — ସେ ସବୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା । ସେ କେତେ ପ୍ରତିଶତ କମିଶନ୍ ଦେଇଛି ?

“ମୋଟେ ଦଶ ପ୍ରତିଶତ ।”

“ଏଁ ମୋଟେ ଦଶ ପ୍ରତିଶତ ! ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ଜାଣିବା ଶୁଣିବା ଲୋକକୁ ଏ ଗୋଟାଏ ଅପମାନ । ଆପଣ ଆଜକୁ ଆମ ପାଖକୁ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ, ଆମେ ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରତିଶତ ଦେବୁ । ଏ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନ ଥିବେ । ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଡେମଣ ବାବୁ । ପାଟନା ହାଇକୋର୍ଟରେ ଓକିଲାତ କରୁଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ବଡ଼ ଗରବ ଦେଶ । ଏଠା ଲୋକଙ୍କର ସେବା କରିବା ଲାଗି ସେ ପାଟନା ଗୁଡ଼ି ଛାଡ଼ି ମାସ ଦେଲ ଏଠାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଆମେ ଦି'ଜଣ ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ମହକଲ ପାଇଁ ଠିଆହେବୁ, ଦେଖିବ ଜଳ ହାତରୁ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣା ଜବରଦସ୍ତି ଲେଖେଇ ଆଣିବୁ । ଆସନ୍ତୁ ଆସନ୍ତୁ ଟିକିଏ ଶୁଦ୍ଧା ଜଳଖିଆ ଖାଇନେବା । ଆପଣ ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତ ଜଣା ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ।”

ତମ ବାବୁର ପେଟ ଶ୍ଵେତରେ କଅଁ କଅଁ ଡାକୁଥିଲା । ଶୁଦ୍ଧା, ଜଳଖିଆର ନାଁ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଅଧିକ କଅଁ କଅଁ ହୋଇ ଆଉଁନାଦ କଲା । ସେ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ଓ ଡେମଣ ଦାସଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଜଳଖିଆ ଦୋକାନରେ ବସିଲା । ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ଦୋକାନକୁ ହୁକୁମ କଲେ—“ହେ ଚିତ୍ତ କପ୍ ଶୁଦ୍ଧା ଆଉ ଚିତ୍ତ ପ୍ରେମ୍ ପକ୍ଷୀ । ଏ ବାବୁଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଡବଲ ପ୍ରେମ୍ ପକ୍ଷୀ ।”

ଗୋଟାଏ ନିହାତି କଦର୍ଯ୍ୟ ଟାଉଟର ମୁଣ୍ଡରେ ଏତେ ପିମ୍ପା ଭେଲ ଇଡ଼ୁ ଥିବାର ଦେଖି ଡେମଣ ଦାସ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ଉପରେ ମନେ ମନେ ଅତି ଭରକ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ତାଙ୍କ ମନ କଥା ସବୁ ପରିଷ୍କାର ପଡ଼ିଗଲେ । ତମ ବିଦାୟ ନେଇଗଲା ବେଳେ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ‘ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ’ ଆଦି ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ସବୁ ତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ କୁଡ଼େଇ ପକେଇଲେ । ଗାଁରେ ଗଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଯୁବକ ସବୁକୁ ଅତି ଶୀଘ୍ର ନ ଭାଙ୍ଗିଲେ ତାହା କପରି ତାଙ୍କର ବିପଦର କାରଣ ହେବ ଆଉ ପ୍ରତି ମହକଲ ପାଇଁ ପୁଣି ଓକିଲଠାରୁ ସେମାନେ କପରି ଦେଖି ପ୍ରତିଶତ କମିଶନ ଦେବେ ସେ ବସସ୍ଥ ସ୍ଥରଣ କରାଇ ଦେଲେ । ବିଦାୟଟା ଏତେ ପ୍ରୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ହୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ସୂଚକ ହେଲା ଯେ ନେହେରୁ, କୁଷ୍ଠେଭ୍ ବିଦାୟ ତା ଉଲନାରେ ନଗଣ୍ୟ ମନେ ହେଲା ।

ତମ ମାତ୍ର ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ହାତ ଦୂରକୁ ଯାଇଛୁ କି ନାହିଁ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ଡେମଣ ଦାସକୁ କହିଲେ—“ଜାଣିଲୁ ଡେମୁ ସେ ଶଲା ବେଧୁଆ ଟାଉଟରକୁ ହାତରେ ଘେରିବାକୁ ହେବ । ତୋ ମୁଖ ବକ୍ତରୁ ମୁଁ ଜାଣିଛୁ ତୋତେ ଏଗୁଡ଼ାକ ଭଲ ଲାଗୁନି । ଆଉ କିଛି ଦିନ ଗଲେ ଏଗୁଡ଼ାକ ତୋତେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିବ । ଆରେ ପାଠ କହୁଛୁ “ପେଟ ପୋଷ ନାହିଁ ଦୋଷ ।”

ତେମଣା ଦାସେ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବିଦ୍ରୋହୀ ପାଟିଟାକୁ ଖୋଲିଲେ । “ହେ ! ସବୁଥିରେ ଗୋଟାଏ ସୀମା ଅଛି । ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବ ବୋଲି ମାନ ସମ୍ମାନ ସବୁ ହରେଇବ । ଗୋଟାଏ ସ୍ୱେଚ୍ଛା ଅସାମାଜିକ ଟାଉଣରକୁ ସୁଦ୍ଧା କରିବ । ଧୁଳି ସେ ପଇସା ରୋଜଗାରକୁ ।”

“ଆରେ ଓଲୁଙ୍କ ବୋକରୁ ବୁଢ଼ା ! ଯା ବୁଲି ଦେଖି ଆସିବୁ ଯେତେ ଯେତେ ବଡ଼ ଓଲୁଙ୍କ, ବାରିଷ୍ଟର ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଏମିତିଆ ଅସାମାଜିକ ଟାଉଣର ଭିତ୍ତ ଜମେଇଛନ୍ତି । ତଥାତ୍ ଏତିକି ଆମ ତମ୍ଭଟା ମଇଳା ଲୁଗା ପିନ୍ଧନ୍ତୁ, ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ଧୋବଧାବଲିଆ । ତମ୍ଭ ପାଟିରୁ ଗାରିଲି କଥା ଭିତରେ ଶ୍ରେଦବା କେତେବେଳେ କେମିତି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅଶ୍ରୁକ ଇଂରେଜ ଶବ୍ଦ ବାହାରୁ ଥିଲାବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ପାଟିରୁ ଆଙ୍ଗୁଲି-ଓଡ଼ିଆ କଥା ସବୁ ଅନର୍ଗଲ ବାହାରୁଛି । ଯଦି ମନ ଓ ଦୁଃଖସମ୍ପର୍କ ଯନ୍ତ୍ର ଆଆନ୍ତା ତେବେ ପରିଷ୍କାର ଧରାପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତା— ତମ୍ଭ ଆଉ ସେମାନେ ଏକ ପ୍ରସର ଲୋକ । ଆରେ ଏମାନଙ୍କୁ ନ ଧରିଲେ ଓଲୁଙ୍କ ହବନ । ଧଳା ଓ କଳା ଢିଂଟାକୁ ନ ଧରିଲେ ଆମକୁ ଦାନା ମିଳିବ ନାହିଁ । ସେଇଥିଲାଗି ଆମ ପୋଷାକ ହୋଇଛି ଧଳା ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଓ କଳା କୋଟ୍ । ଆମେ ଧଳାକୁ କଳା, କଳାକୁ ଧଳା କରିବୁ ଓ ସେବାଟେ ଆମ ଦାନାପାଣିର ଯୋଗାଡ଼ କରିବୁ । ଆରେ ଶୁଣ ସବୁ ଦୁଃଖୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ମାମେକଂ ଶରଣ ବୁଲ । ଅହଂ ହୁଂ ଧନୋପାର୍ଜକ କରାଇଷ୍ୟାମି ମା ଶୁଭ ।”

ତେମଣା ଦାସେ ତା ମୁହଁକୁ ବାଲୁ ବାଲୁ କରି ଚାହିଁ କହିଲେ—“ହୁଆ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ଦୁହିସ୍ଥିତେନ ଯଥା ନିପୁଣୋସ୍ଥି ତଥା କରୋମି ।” ତେବେ ସେ ରୋଜଗାରରେ କି ସ୍ଥିରତା ଅଛି । ଆଉ ଗୋଟାଏ କିଛି ଉପାୟ କାଢ଼ି ଯେଉଁଥିରେ କି ରୋଜଗାରରେ ଗୋଟାଏ ସ୍ଥିରତା ଆସିବ ।”

“ଆଜ୍ଞା ଅସୁଧର, ମୁଁ ତିନିଟି ଚାରିଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲାଇ ନବ, ସନ୍ତାନ ପାଇଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣାଇ ଦେବ ।

ଦଶ ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ତେମଣା ଦାସକୁ ଏକାନ୍ତକୁ ଡାକି ନେଇ କହିଲେ—“ହଜାରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପରା ତୋ ନିକ ପିନ୍ଧିବା ?”

“ହଁ କଅଣ ହେଲା ?”

“ତୁ ଓଲୁଙ୍କ ବୋକରୁବୁଢ଼ାଟି ମୋତେ ଆଜିଯାଏ କହିଲୁନି କାହିଁକି ? ମୋତେ ଏଇଟା ଲୁଚେଇବା କି ଦରକାର ଥିଲା ? ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲେ ଆମର କେତେ ଉପକାର ହୋଇଥାନ୍ତା ।”

“ମୁଁ କଥା ଶୁଣିଥାନ୍ତେ ତେଜୁରା ପିଟି ଆଆନ୍ତି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମୋର ପିତୃତା । ସେତେପରି ତ ଚାକିର ଖଣି ଏ କୋଉଁ ମିଳିଲ ନାହିଁ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ପୁତ୍ରକୁ ରଖି ପ୍ରତାପୀତ କଲେ ବୋଲି ଶୁଣିଥାନ୍ତୁ ରଜା ଉଠିବ ଏହି ଭୟରେ ପିତୃତା ବି କହୁ କଲେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନେ ବି ଡରିଲେ ମୋତେ ରଖିବାକୁ ! ଫଳରେ ଯାହାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟଗତ, ସେହି ଅଦରେ ଓକିଲତ ।

“ହଉ ସେ କଥାକୁ ଗୋଲିମାର । ଏବେ ଗୁଲ ଆମର ବାଟ ତଥାଗରେ ଲାଗି ପଡ଼ିବା । ତୋ ପିତୃତା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏକ ପକ୍ତା କମିଶନରାଜ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ । ଆଠ ଦଶ ଜଣ ଟାଣିଟରକୁ ହାବୁଡ଼େଇ ଦେଇ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀକୁ କୁହାଇ ଦେବା ସେ ତାଙ୍କ ପୁଅର ଅମୁକ ମନ୍ତ୍ରୀ କେନ୍ଦ୍ରପ୍ରାନ୍ତ ଠିକାଦାରଙ୍କଠାରୁ ବିସ୍ତର ଟଙ୍କା ଖାଇଛନ୍ତି । ବାସ୍ ଏତିକି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଭାରି କରାଇ ପାରିଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ କମିଶନ୍ ବସିଯିବ । ତହିଁରେ ଗଦାଏ ଓକିଲ ଦରକାର ହେବେ । ସେ ଗଦା ଭିତରେ ଯେପରି ତୁ ମୁଁ ରହିବା ସେତିକି ବ୍ୟବସ୍ଥା ତୋତେ କରିଦାନୁ ହେବ । ସେଇଟା ବି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଯାଏ ଯିବନ । ତାଙ୍କ ସେବେଟାଣ କିମ୍ବା ଆଡ଼ଭେକେଟ୍ କେନେରାଲ୍ଙ୍କ ହାତରେ ହୋଇଯିବ । ବାସ୍ ଏତିକି ତୁ କଲୁ । କମିଶନ୍ ଖାଦ୍ୟ ମୁଁ ଯୋଗାଡ଼ କରୁଛି ।”

ଦିନ କେଇଟା ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରପ୍ରାନ୍ତ କମିଶନ୍ ବସିଲା । ପୁଅର କେତେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କମିଶନ୍ ଆଗକୁ ଘୋଷଣା ଗଲା । ଓକିଲ ପଲ ଭିତରେ ଗୋଧି ମିଶ୍ରେ—ତେମଣା ଦାସେ ରହିଲେ । ନିତି କଟକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଯିବା ଆସିବା ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା ଓକିଲ ଫି ହ’ପହରଥା ଖାନାର ଧୁମ୍ ଉଡ଼ିଲା । କଲବଟ ମୂଳେ ଚନାବାଦାମ ପୁଡ଼ିଆଏ ମିଳିବା କଷ୍ଟକର ହେଉଥିଲା । ଗୋଧି ମିଶ୍ରଙ୍କ ବୋଲି ମାନିବା ଫଳରେ ନିତି ହ’ପହର ବେଳକୁ ରସଗୋଲା, ସିଙ୍ଗଡ଼ା ସମେଶ ଖାଇ ଖାଇ ଅରୁଚି ଧରିଲା । କୋକାକୋଲା ପିଇ ପିଇ ଶେଷରେ ତହିଁରେ କୁଳୁକୁଆ କଲେ । କେଇଟା ମାସରେ ଉତ୍ତମୁଙ୍କର ଦେହ କୋଡ଼ିଏ କେ. ଜି ଲେଖାଏଁ ବେଶି ଓକିଲ ହୋଇଗଲା ।

କେନ୍ଦ୍ରପ୍ରାନ୍ତ କମିଶନ୍‌କୁ ଓକିଲମାନେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଅନେକ ଦିନ ଯାଏ ପଛ ଆଡ଼ୁ ଟାଣି ଧରିଲେ । ବଳମୂର ସୀମା ଟପିଯିବା ପରେ କମିଶନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସରି ଆସିଲା । ଏହା ଦେଖି ତେମଣା ଦାସ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଗୋଧି ମିଶ୍ରେ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—“ଆରେ ମା ଭୈ । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ହଜାରେ କମିଶନ ପାଇଁ ଥାନ ଅଛି । ତୁ ତ କଲେଜରେ ଗୋଟାଏ ଗ୍ରହନେତା ଥିଲୁ । ଏବେ ବି ତୋର କିଛି କିଛି ସେଠାରେ ପ୍ରଭାବ ଅଛି । ମତେଇ ଦେ ଟୋକାଟାକେଲିଆକୁ ।

ଦିନରାତି ଚାରିପାଶେ ଦୁଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଲାଗି ରହିଛି । ଗୋଟାଏ କାହାକୁ ଆଳ କରି ମୁଖ୍ୟ-ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ଜମାଏତ କରି ଗୋଟାଏ ଅନୁପ୍ରାଣ ଦାବି କରିଦେଲେ କମିଶନବାଜ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସାଥେ ସାଥ ଗୋଟାଏ କମିଶନ୍ ବସାଇ ଦେବେ । ବାସ୍ତବିକ ପାଇଁ ମୋଟା ଟଙ୍କାର ବସ୍ତୁ ହୋଇଯିବ ।”

ପ୍ରଥମ କେନ୍ଦ୍ରପଞ୍ଚ କମିଶନ ଡାକ୍ତର ବସ୍ତାଳରେ ଡୋର ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦୁଆରେ ପୁଣି ଏକ ଗୁପ୍ତ ହଲ୍‌ଲ ଉଠିଲା । ସରକାରୀ ବସରେ ଯାହା କଲବେଳେ ଜଣେ ପୁଲିସ୍ ଅଫିସର କୁଆଡ଼େ ଜଣେ କାହାର ଅଧୀନକୁ ଚାଲି ଦେଲେ । ଘୋର ରଡ଼ି, ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଉତ୍ତେଜନା, ଡାକ୍ତର ଆକ୍ଷେପୋକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଶାନ୍ତ କରାଇ ଦୋଷଣା କଲେ—‘ଅସ୍ତ୍ର ଧରିବୁ ମୁଁ ଏକ ଅଧୀନ ଚପା କମିଶନ ବସାଇବି’ ।

କେନ୍ଦ୍ରପଞ୍ଚ କମିଶନର ଶାସ୍ତ୍ର ନ ବାହାରୁଣ୍ଡ ‘ଅଧୀନଚପା କମିଶନ’ ବସି କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଡେମଣା ଦାସ ଓ ଗୋଧୁ ମିଶ୍ରଙ୍କର ଶରୀର ଓଜନ ଆହୁରି ବଢ଼ିଲା । ‘ଅଧୀନଚପା’ କମିଶନ୍ ପୁରଦମ୍ଭରେ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲ ବେଳକୁ ‘କେନ୍ଦ୍ର ପଞ୍ଚ କମିଶନ’ର ଶାସ୍ତ୍ର ବାହାର ଗଲା । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବହୁତ ପ୍ରକାର ଅସଙ୍ଗତ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟ, ଦୁର୍ଗତି, ଖରାପ ମତଗତ ଆଦି ବହୁତ ‘ତି’ ଥିଲା । ତାର ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବେଳେ ପୁଲିସ୍ ବାଲ୍ୟ ସାଥ୍ ସାଥ୍ କହିଦେଲେ—ଏଥରେ ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅପରାଧ କିଛି ନାହିଁ ।

‘ଅଧୀନଚପା’ କମିଶନ୍‌ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଡେମଣା ଦାସ କହିଗଲେ—
ଗୋଟାଏ ହାଇକୋର୍ଟ ଜଜ୍ ମାସ ମାସ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏତେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଯାହା ସବୁ ସ୍ଥିରକଲେ ଜଣେ ପୁଲିସ୍ ବାଲ୍ୟ ତାକୁ ଉତ୍ତମିତ୍ କରିଦେଲା ! କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !”

ଗୋଧୁ ମିଶ୍ର ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲେ—“ଚୁପ୍ କର, ଏ ନେତା ସେ ନେତା ପଛରେ, ସେ ନେତା ଏ ନେତା ପଛରେ ଯେତେ କମିଶନ କଲା ସଇ କରିବେ ଆମର ସେତେ ମଜଲ । ନେତାମାନେ ଯଦି ଦଣ୍ଡ ପାଇଯିବେ ତେବେ ଦୁର୍ଗତି ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଫଳରେ କମିଶନ ବସାଇବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଓ ଆମ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇଯିବ । ଆମର ଲୋଡ଼ା କମିଶନ ବସୁ । ଫଳାଫଳ ପାଇଁ ଆମର ଟିକିଏ ହେଲେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଆମେ ହେଲୁ କର୍ମଯୋଗୀ । ‘କର୍ମଯୋଗୀ ବାଧ୍ୟନାରସ୍ତେ ମା ଫଳେଷୁ କଦାଚନ । ଗୁଡ଼ି ସେ କଥା ଏବେ ‘ଅଧୀନଚପା’ ପଛକୁ ଆଉ କଅଣ ବସେଇବା ?”

ଡେମଣା ଦାସେ କୋକାକୋଲା ପାନାଲର ହେଉଡ଼ିଟାଏ ମାରିନଥିଲେ—“ଅଃ ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ଭାବନା ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନା—ଛୁଙ୍କ କମିଶନ, ହାଇ କମିଶନ, ନିମ୍ନ କମିଶନ, କୁଣ୍ଡେଇ କମିଶନ ଆଦି କେତେ କେତେ କମିଶନ ରହିଛି ।

ସସ୍ପେନ୍ସନ୍ ଠାକୁର

ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବିଭାଗର ଭଲ ପାହ୍ୟା କରଣୀ ମୀନ ଦାସ ଆପଣା ହୃଦୟକୁ ଖୋଲିଦେଇ ବନ୍ଧୁ, ବାରିକ ମିଶ୍ରୀ ବିଭାଗର ଉପର ପାହ୍ୟା କରଣୀ ଭକ୍ତ ମଲିକକୁ କହିଲେ—“ଭାଇ ୧୨ ବର୍ଷ ପୁଣିଗଲ ହେଲେ ୧୨ଟା ଟଙ୍କା ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସରେ ଜମେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । କୋଉ ଶଳା ଶୁକୁଟା ଏ ବିଭାଗଟାକୁ ବସେଇଲ ଯେ ଶଳା ପାନ ଖଣ୍ଡେ ବି ଉପୁରି ମିଳୁନି । ଶଳା ସେ ପାନ ଦୋକାନଟା କେମିତି ଜାଣିଗଲଣି ଯେ ଏ ବିଭାଗରେ ଉପୁରି ପଇସା ସାତ ସପନ । କାଲି ବଳାଲେ ଯେ ବି ଖଣ୍ଡିଏ ପାନ ଧାର ଦେବାକୁ ନାଗୁଜ । ସ୍ବାଧୀନତା ହେବାର ତତ୍ତ୍ୱ ଶତାବ୍ଦୀ ହୋଇଗଲଣି । ଏ ଯୁଗରେ ପୁଣି ସରକାରଙ୍କ ଗୋଟାଏ ଦପ୍ତରରେ ପଇସାଟାଏ ଉପୁରି ନାହିଁ ! ଯିଏ ଶୁଣିବ ସିଏ କାନରେ ହାତ ଦେବ । କଥାଟାକୁ ଅପସନ୍ନ କରି ଉଡ଼େଇ ଦେଇ କହିବେ—ହେଃ ! ଗଉଡ଼ ଦୁଧରେ ପାଣି ନଥାଇ ପାରେ କିନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଦପ୍ତରରେ ଉପୁରି ନଥିବା କଥା କଷ୍ଟା ଗାଲୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ହୋଇ ନପାରେ । ହାତକୁ ଦିହାତ ହୋଇ ମୁଁ ଶଳାଟି ଯେ କି ଭୁଲ କରିଛି ତାହା ଏବେ ବୁଝୁଛି । ସେତକ ହୋଇ ନଥିଲେ ଉପୁରି ତ ଉପୁରି, ଶଳା ଏ ଗୁଳିଶକି ଫୁଲ କରି ଦିଅନ୍ତି । ଭଗବାନ ହେଲେ ଗୋଟାଏ ନିୟମ କରି ଦେଇଥାନ୍ତେ— ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବିଭାଗ କରଣୀଗୁଡ଼ାଙ୍କର ମୋଟେ ଝିଅ ହୁଅନ୍ତେ ନାହିଁ । ଫଟା କପାଳକୁ ମୋର ମୁଣ୍ଡରେ ଝିଅ ସିକାଟା ଛୁଣ୍ଟି ପଡ଼ୁଛି । ଟିକି ଝିଅ ଆଉ ସେମାନଙ୍କ କାତୁ-ମର୍ଦ୍ଦମ ଜନମଙ୍କ ପାଇଁ ଲୁଗା କିଣାରେ ଦରମା ଖତମ୍ ପାଇଯାଉଛି । ଦିନ ରାତି ଭାବୁଛି କେମିତି ବାରିକ ମିଶ୍ରୀ ବିଭାଗକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା କି ! ଭାବି ଭାବି ଦିନେ ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନଟାଏ ବି ଦେଖି ପକେଇଲି ବାରିକ ମିଶ୍ରୀ ବିଭାଗରେ ମୁଁ

ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡ କରାମା ହୋଇଛି । କଣ୍ଟାକୂରମାନେ ମୋ ଦୁଇ ପକେଟ୍ରେ ଖାଲି ଶହେଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ଖୁଦୁଛନ୍ତି । ମୋ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଫାଇଲ ବଲକୁଲ ନାହିଁ । ଖାଲି ଥୁଆ ହୋଇଛି ଛେନା ପୋଡ଼ିପିଠା, ମଲେଇ ଚପ୍, ଛେନା ପଲଉ, ବାଗ୍‌ଦା ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ିର କୁମ୍ପୀ, କଟଲେଟ୍, ଚକେନ୍ ରୋଷ୍ଟି, ଆମ୍ବୁକ୍ଷିଆ ଅଦାଦିଆ ଅଳ୍ପ ବାଖରା ଚଟଣି, କୋକାକୋଲା, ମାର୍ଚ୍ଚୋପୋଲୋ ଚୁ ରୁଟ୍ । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ଅନ୍ୟମାନେ କଡ଼ରେ ଖାଲି ଟେରିଲିନ୍ ଶାଢ଼ୀ ଓ ଆନମନ ଆଣି ଗଦେଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ପିଅନକୁ ହୁକୁମ୍ କରୁଛି—ହେ ଏଗୁଡ଼ାକ ନେଇଯା ମୋ ଘରେ ମା'ଙ୍କ ଜମା ଦେଇ ଆସିବୁ । ଆଉ କେତେକ କଣ୍ଟାକୂର ମୋ ପାଖେ ଠିଆ ହୋଇ ସୁଡ଼ିଗାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେ ସୁଡ଼ି ଚୁଲନାରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ କରାଯାଉଥିବା ସୁଡ଼ି ଅତି ଉଚ୍ଚ । ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସକାଳ ହୋଇଗଲା । ହାୟ ହାୟ ଚେମେଣି ବୋଉଟା ସବୁ ସାରିଦେଲା । ମଲେଇ ଚପ୍‌ଟାଏ ପାଟିରେ ପୁରେଇବାକୁ ଯାଉଛି ଚେମେଣି ବୋଉଟା ହଲେଇ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲା । ମନ ହେଲା ଦି ଖୁନ୍ନା ଦେଇଥାନ୍ତି । ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପରୁଗଲି—କାହିଁକି ଉଠେଇଲି ? ସେ ଆହୁରି ଦୁଇ ଡ଼ାଣି ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ କହିଲେ—ଓଃ ! ଏ ଅଲଣା ପିମ୍ପୁଡ଼ି କାହା ଉପରେ ମ ? ଆଜି ଭୋରୁ ଯାଇ କୋଉ କାବୁଲିଠାରୁ ପରା ଟଙ୍କା କରଇ ଆଣିଥାନ୍ତି । ଘରବାଲା ପରା ତାଗିଦ୍ କରି କହିଛୁ ଆଜି ଡ଼ାଣି ଟଙ୍କା ନ ପାଇଲେ ତା ଦେଖିଲି କାମ କରିନେବ । ମୁଣ୍ଡରେ ଚେତା ପଶିଗଲା । ବାରିକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବିଭାଗ ଦୁଇଟାକୁ ମନେ ମନେ ଚୁଲନା କରି ଘର ଶ୍ୱାସ ଗୁଡ଼ୁଲି । ମନଟା ବିଷେଇ ଉଠିଲା ମନ ହୁଅଛି ଗୁଳିକା ପିରୁରେ ଦି' ନାତି ଦେଇ ଗୋଟାଏ ମଠରେ ରହୁଥାଆନ୍ତି । ହେଲେ ଘରେ ଯେଉଁ ଗୁରୁଟି ମହାଜନ ବସେଇଛୁ ସେଇମାନେ ତ ଗୋଡ଼ରେ ବେଢ଼ି ପକେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଭାକୁଡ଼ି ମଲିକ ଖୁବ୍ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସହୃଦ ସବୁ ଶୁଣିସାରି କହିଲା—ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ ସେତେବେଳେ ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ରହୁଥିବା ଭଲ । ଗୁଡ଼ୁକୁ ଗୁଡ଼ି ଚୁନା ପକେଇବା ଉଚିତ୍ । ଜାଣୁଛୁ ତ ତୋ ବିଭାଗରେ ଉପୁରି ନାହିଁ । ଆଉ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇ ଲଭ କଥଣ । ପିଅନଟାଏ ତ ପୁଣି ଦୁଇଗଣ ଟଙ୍କାରେ ୪, ୫ ପ୍ରାଣୀ ଧରି ଚଳୁଛି । ତୁ ସେମିତି ଚଳୁନୁ, ଜାଣୁଛୁ ତ ଉପୁରି ନାହିଁ କି ସେ ଖୁଆଡ଼ୁରୁ ବାହାରି ବାହାରକୁ ଯିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଆଉ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇ ଲଭ କଥଣ ?

କଥଣ କରିବ । ସେଇ ୪ଟା ମହାଜନ ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଧରି ତଳେ ଛେରୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ନିଜେ ବାଡ଼େଇବି କାହିଁକି ? ଭାଇ ତୁ ଗୋଟାଏ କିଛି ବାଟ ବତା, ନ ହେଲେ ମୁଁ ମଲି । ଗୋଟିଏ ମହାଜନ ଫାଇସଲ କରିବାକୁ ଦଶ ହଜାରରୁ କମ୍ ପଡ଼ିବକି । ୪ଟି ମହାଜନ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ମୋଟ ୪୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ! ବାପ୍‌ରେ ବାପ୍ ମୋ ଦମ୍ ନିକଲି

ଯାଉଛି । ଅଜିନାଲି ଜୋର୍ ନାମକ ଯେଉଁ ଦି'ଗୋଡ଼ିଆ ରକତ ଶୋଷା ଜନ୍ମ ଦେଖା ଦେଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ମୋ ଗୋଡ଼ିଆକୁ ଶୁଣ ଶିର ଶିର ହୋଇ ମୁଣ୍ଡକୁ ଚଢ଼ି ଯାଉଛି । ମନ ହଉଛି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣି, ବେକଟାକୁ ମାଡ଼ିବସି କଂସେଇ ଛେଳି ହଲର କଲପରି ହଲର କରି ଦିଅନ୍ତି । ମଣିଷର ସବୁଠାରୁ ଯଦି ବଡ଼ ଶକ୍ତି କେହି ଆଏ, ତେବେ ସେ ହେଉଛି ଜୋର୍ । ଶଲେ ସବୁବେଳେ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତି ଶକ୍ତିର ବାପୁଡ଼ାକୁ କାଙ୍ଗାଳ କରି, ତା ଘରେ କଳାକଳା ବୁଲେଇ ସବୁ କିଛି ନିଜ ଘରକୁ ବୋହୁନେବେ । ଶଳା ପର ଧନଶିଆ, ଡାକୁଦଳ ଅତି ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠିଲେଣି । ଝିଅ ସୋହାଗୀ ବୋପାଗୁଡ଼ାକ ଏ ଶଳା ଛତରଶିଆଙ୍କ ମୁହଁ ବଢ଼େଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଯଦି ରେଣ୍ଡି ବସନ୍ତେ-ନା-ଝିଅକୁ ପଛେ ଏଣ୍ଡି ନ ଖୁଅଇଦେବୁ ଜୋର୍କୁ କୁଟା ଖିଏ ବି ଯୋଡ଼ିବ ଦେବୁନି । ଯା ଶଲେ କାନ୍ଥବାଡ଼କୁ ବାହା ହଉଥା । ଆମେ ବୋପାଗୁଡ଼ାକ ତ ଠିକ୍ ନାହିଁ, କରବା କ'ଣ ।

ଆରେ ତୁ ଜୋର୍ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏତେ ରାଗ କଲେ ଚଳିବ ନା ! ତୁ ତ ଦିନେ ଜୋର୍ ହୋଇଥିଲୁ । ତୋ ଉପରେ ସେତେବେଳେ ତୋ ଶକ୍ତିର କଅଣ ଏମିତି ରାଗିଥିଲେ ?

ଆମେ ସେତେବେଳେ ଏମିତି ଅତି ବସିନଥିଲୁ—ଦେ ସୁଟର, ଦେ ରେଲେବ୍ସ ଘଡ଼ି, ଦେ ରେଡ଼ିଓ, ଦେ ବାଟଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ * ହଜାର, ଦେ ଜୋର୍ ସଲମି ୧୦ ହଜାର ଟଙ୍କା, ଶଳା ତଣ୍ଡିକଟାଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ କାହିଁକି ଦେବୁ ? ଆମ ଝିଅ କଅଣ ମାଦଳମୁଣ୍ଡି ହୋଇଛି, ଆମ ଝିଅ ତା ଘର ସମ୍ଭାଳିବ, ଯାବତାୟ କାମ କରିବ, ପିଲୁପିଲୁଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବ । ସେ ଶଲେ ଛତରଶିଆ ଜୋର୍ ମୁଣ୍ଡରେ ଏତିକି ପଡ଼ିନି ଯେ ଗୋଟିଏ ଗୁଳର ଏ ସବୁ କାମ ପାଇଁ ଖୋଲେ ତା ପିତ୍ତ କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତା ! ଆମ ଝିଅ ଲାଗି ସେତକ ବଞ୍ଚିଯାଉଛି ଓଲଟି ପୁଣି ଯୋଡ଼ିବ ଦାବି କରୁଛନ୍ତି । ଶଳାଙ୍କୁ ଖାଲି ଉପର କଣ୍ଟା ତଳେ କଣ୍ଟା ଦେଇ ଜଅନ୍ତା ପୋତି ପକାନ୍ତି । ନହେଲେ ସିଧା-ସଳଖ ଶୁଳି ଖୁଣ୍ଟି ।

ବାହା ହୋଇ ଯାଗିଲ ପରେ ସିନା ଜଣେ ଜୋର୍ ହେବ । ଅଛା ତୋ ଜୋର୍ ଯଦି ଏମିତି ଅତି ବସେ ତେବେ ତୁ ତାକୁ କଅଣ ଏମିତିଆ ଦଣ୍ଡ ଦେଇ ପାରିବୁ ?

ଆରେ ଅତି ରାଗ ଲାଗିଲୁ ସିନା ଗୁଡ଼ାଏ ଏମିତି କହି ଦେଉଛି । ଗୁଡ଼ି ସେ କଥା । ମୋ ଝିଅଗୁଡ଼ିକ କେମିତି ଉଠିବେ ତାର କିଛି କିନାରା ଗୋଟାଏ କରିଦେ । ସେମାନେ ତୋତେ ଲାଗିଲେ ।

ଆରେ ମୋ ଘରେ ପରା ଶତା କାବୁଲିବାଲା, ସେତିକିନେ ତ ମୋର ନାକ
ବୁଡ଼ି ପାଣି ଦେଲୁଣି । ନିଜେ ବଞ୍ଚିଲେ ସିନା ଅନ୍ୟକୁ ଦେଖିବ । ତୁ ଏମିତି ହାତଲି
ଖାଇଲେ ଚଳିବ ନା ! ଆରେ ଯିଏ ହିଅ ଦେଇଛୁ ସେ ତାକୁ କୋଉଠାଟେ ଦେଲେ
ଗୋଟାଏ ନୂଳରେ ନେଇ ଲଗେଇବ । ତୁ ଗୁଳିଆ ହୋ' ନା ।

“ଆଜ୍ଞା ହାକିମଙ୍କୁ ଧରାଧର କରି ବାରିକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ବିଭାଗକୁ ବଦଳି
ହୋଇଗଲେ ଭାରି ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ନି ?”

ଆଉ ସେ କାଳ ପଖାଳ ନାହିଁରେ ଭଲ । ବିଭାଗକୁ ଲଢ଼ୁ ହାଣ୍ଡିଟାଏ
ଆସିଲେ ତହିଁରୁ ଅଧାଅଧ ଖାଇଯାଆନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଡାକ୍ତର ଗଣ୍ଡା ଗୁମସ୍ତା । ବାକିତଳ
ଖାଆନ୍ତି ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନେ । ଆମ ବେଳକୁ ଆଏ ଭଙ୍ଗା ଲଢ଼ୁ ଓ ହାଣ୍ଡିଟା ଲଢ଼ୁ
ଦାନାତଳ । ସେତିକିନେ ବି ଚଳିଯାଆନ୍ତା; କିନ୍ତୁ ବେଳେ ବେଳେ ଅତି ଲେଉଟା
ମନ୍ତ୍ରୀ ଏ ହାଣ୍ଡିଟା ଲଢ଼ୁଦାନା ଉପରେ ବି ଅତି ପକାଇ ପାଟିରୁ ନାଳ ଗଡ଼ାନ୍ତି ।
ଆମ ବିଭାଗରେ ଅଛି, ହେଲେ ଆମ ପାଇଁ କିଛି ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ତାଠୁଁ ବରଂ
ଭଲ ଗୁଳିଶିଟା ଗୁଡ଼ି ଦେ । ତାପରେ କାନୁନ୍‌ଗୁଟି କର, ପଇସା ଓ ଇଚ୍ଛା ସବୁ
ପାଇବୁ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବି ତୋ ପଛରେ ଗୋଡ଼େଇବେ । ଅନ୍ୟମାନେ ତୋର ପୋଷା
କୁକୁର ବଢ଼ିଯିବେ ।

ସରକାରୀ ଗୁଳିଶିଟା ଗୁଡ଼ିବାକୁ କେମିତି କେମିତି ଗୋଟାଏ ଡର ଲଗୁଛି ।
ଏଇଟା ଗୁଡ଼ିଦେବ, ସେଇଟା ଯଦି ନଦେଲୁ ? ମହର୍ଗରୁ ଯାଇ କାନ୍ଥାରରେ ପଡ଼ିଯିବି
ସିନା ! ମଝି ଦରଆରେ ବୁଡ଼ି ମରିବା ହିଁ ସାର ହେବ ।

ଆରେ ତୁ କାନୁନ୍‌ଗୁଟି କରିପାରିବୁ । ତୋତେ ପଛରୁ ଅଞ୍ଜେଇବାକୁ ମୁଁ
ଅଫିସ୍‌ରେ ରହୁଛି । ଭଲ ଭଲ କାମ ପୁଟେଇ ଦେବି, ବିଲ୍ ପାଶ୍ ବି ଚଟାପଟ୍
କରେଇ ଦେବି, କିଛି ଗଡ଼୍ ବଡ଼୍ ହେଲେ ଫାଇଲକୁ ଷେଣ୍ଟ ମୁହଁରେ କିମ୍ବା ବୁଲ୍
ମୁହଁରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେବି । ମୁଁ ବାଳମାଣ କହିଦେବି ବର୍ଷ ଦୁଇଟାରେ ତୁ ବିଶ୍
ହଜାଣ୍ଟାଏ ଅଲବଡ଼ ବଢ଼ିଯିବୁ ।

ଏ ! ଦୁଇ ବର୍ଷରେ ବିଶ୍ ହଜାଣ୍ଟା, ତେବେ ୪ ବର୍ଷରେ ଅଲବଡ଼
ଗୁଲିଶି ହଜାଣ୍ଟା ! ଏ ଗୁଲିଶି ହଜାଣ୍ଟା ! ସତେ ଗୁଲିଶି ହଜାଣ୍ଟା ! ଆଉ ପରବାଏ
କଅଣ ? ଘରେ ଥିବା ଗୁଳିଶିଟା କାବୁଲିବାଲା ଚଟାପଟ୍ ଝଲସ । ଭଲ ତୁ ଯଦି
ନିର୍ଭର ଜବାବ ଦେବୁ ତେବେ କାଲି ସକାଳୁ ଗୁଳିଶି ମୁହଁରେ ଥୁ କରି କାନୁନ୍‌ଗୁଟି
ଆରମ୍ଭ କରିଦେବ ।

ମୀନ ଦାସର ଉତ୍ସାହ-ବିସ୍ଫୋରଣ ଦେଖି ଭକ୍ତ ବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୋଳଗଲେ । ଅଧିକ ବିସ୍ଫୋରଣ ବନ୍ଦ କରାଇ କହିଲେ - “ଆରେ ବନ୍ଦୁରେ ମାଛ ନ ଲଗୁଣ୍ଡ ତୁଲ୍ଲ ଉପରେ ତାହା ବସାଉଛୁ କାହିଁକି ? ଟିକିଏ ଥୟ ଧରି, ଯାହା କରିବା ଭଲ କରି ଭବିଷ୍ୟ କରିବା । ଦି’ଗୁରୁ ଦିନ ଯାଉ ମୋର ବାକିଆ କାମଗୁଡ଼ାକ ସରିଯାଉ, ଦି’ଜଣ ଏକାନ୍ତରେ ବସି ଗୋଟାଏ ଯୋଜନା କରିବା; ଆଉ ଗୋଟାଏ କିଛି ସୁବିଧା ବାଟ କାଟି ଦେବା । ଗୁରୁଗୁରୁଆ ହେଲେ ସବୁ କାମ ଭଣ୍ଡାର ହୋଇଯାଇ ପାରେ ।”

ସାପ୍ତାହକ ପରେ ଦି’ ଜଣ ଯାକ ବସି ଯୋଜନାର ଦୋମାଟିଆ କରିଦେଲେ । ଖଡ଼ି କୋଳା ଆଉ ରଜକାମ ମୀନ ଦାସ ଜିମାରେ ଗୁଡ଼ି ଦିଆଗଲା ।

ଏଣିକି ମୀନ ଦାସେ ଅଫିସ୍‌ର ମୁଣ୍ଡି କରାମ ଉପରେ ପିମ୍ପା ପିମ୍ପା ଭେଲ ଇଡ଼ି ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କ ଘର ସହଦା କରିବା, ପିଲା କାଶେଇବା ଅରୁଆ ଗୁଡ଼ଲ, ଘିଅ ମଝିରେ ମଝିରେ ଭେଟି ଦେବା ଆଦି କାମ ମଧ୍ୟ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଲା । ମହାଦେବଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ମହଣ ମହଣ ଲହୁଣୀ ଘଷିଲେ ବରଟାଏ ମିଳିବା କାଠିକର ପାଠ । କିନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡି କରାଣୀଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଭେଲ ମର୍ଦ୍ଦନ ବେଶ୍ କାମ ଦେଖାଇଲା । ଶେଷରେ ମୁଣ୍ଡି କରାମ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ କହିଲେ—“ନିସ୍ତରିଲି, ନିସ୍ତରିଲି, ଏବେ ବର ମାଗ ।”

“ମୀନ ଦାସ ମହାଦେବଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଷଷ୍ଠ ପରି ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ି କହିଲେ “ଆଜ୍ଞା ମୋତେ ଅନ୍ତତଃ ବସେ କି ଦି’ବର୍ଷ ପାଇଁ ପଦବ୍ୟୁତ (ସହସ୍ପେଣ୍ଡ) ଯଦି କରି ଦିଅନ୍ତେ, ତେବେ ମୋର ବଡ଼ ଉପକାର ହୁଅନ୍ତା ।”

ମୁଣ୍ଡି କରାଣୀଙ୍କ ହାତରୁ କଲମଟା ଖସିପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କ ପାଟି ମେଲ ହୋଇଯାଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଚନ୍ଦ୍ରର ରୂପରେଖ ନେଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଅଜେଇ ଅଜେଇ କହିଲେ “ଅବସର ନେବାକୁ ଆଉ ବର୍ଷେ ରହିଲା, ମୋ ଚାକିରି କାଳ ସାଫ କୌଣସି ଦିନ ଏପରି ଅଭ୍ୟୁତ ବର ପ୍ରାର୍ଥନା ମୁଁ ଶୁଣି ନ ଥିଲି । କଲମ ସଂଗ୍ରହେ ହସ୍ତାତ୍, ମୁଣ୍ଡିକ ଖସିପାୟତେ, ନଗଲୋମି ଚନ୍ଦ୍ରା କର୍ତ୍ତୁଂ, ମନଟ ରଡ଼ିବଡ଼ାୟତେ । କିହୋ କୋଉ ବାବାଜି ଖଟିରୁ ସଦ୍ୟ ଫେରି ଆସିଛ କି ? ମୁଣ୍ଡି ଥଣ୍ଡା କରି ଆଉଥରେ କୁହ କଅଣ ଗୁହଁ ।”

“ଆଜ୍ଞା ମୋର ସେତିକି ମାସ ଦରକାର । ସେତିକି କେମିତି ହେଲେ କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣ ଯଦି ମୋର ମଙ୍ଗଳ ଗୁହଁ ଆଆନ୍ତୁ ତେବେ ତାହା କରିଦିଅନ୍ତୁ । ମୋର ଅଶେଷ ଜ୍ଞାନ ହେବ ।”

“ପଦତ୍ୟୁତ ହେବାର ଇଚ୍ଛା ତ ନିଜେ ତାହା କରିପାରିବ । ମୋତେ କହୁବାର ଦରକାର କ’ଣ ? ଆଉଁସ ପଦତ୍ୟୁତ ପରେ ପରେ ଯଦି ବହୁଷ୍ଟ ତ ହୋଇଯାଏ ତେବେ ତ ବଡ଼ ମୁସ୍‌ଲି କଥା ହେବ ।”

“ଆଜ୍ଞା ସେଇଥି ଲାଗିତ ଆପଣଙ୍କୁ କହୁଛି । ଆପଣ ମୋ ପଦତ୍ୟୁତ ଫାଇଲଟାକୁ କିଛି ମାସ ଫିରୁତଲେ ମାଡ଼ି ବସିବେ । ହାକିମ ସେକଥା ଭୁଲିଗଲେ ଫାଇଲଟାକୁ ଗୋରୁ କମ୍ପା ନିଆଁ ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦେବେ । ଆପଣ ତ ବର୍ଷକ ପରେ ଅବସର ନେବେ । ଯେଉଁ ନୂଆ ଲୋକ ଆସିବ ତାଙ୍କୁତ ଫାଇଲ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଲାଗିଯିବ । ତେଣିକି ମୁଁ ଚାଲିଲ ନେବି ।”

ପଦତ୍ୟୁତ ହେବାକୁ ଯଦି ଏତେ ଆଶ୍ରୟ ତେବେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ଘରେ ବସୁନା । ଡକରା ପହଞ୍ଚି ଗଲେ ତାକୁ ଚାଲିଲେ ପୁରାଇ ଦେବ । ହାକିମଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ଦି’ ଗୁରୁପଦ ଅପମାନିଆ କଥା କହିଦେବ । ବାସ୍ କାମ ଫତେ ହୋଇଯିବ । ହାକିମଙ୍କ ରାଗର ନିଆଁରେ ମୁଁ ବି ଟିକିଏ କିରାୟିନି ଡାଲିଦେବ । ଚୁପ ଇଚ୍ଛା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁରଣ ।

ଏ କିଛି ସରକାରୀ ଯୋଜନା ହୋଇନି ଯେ ସବୁ ଅଟକଳ ଟଳମଟଳ ହୋଇଯିବ । ଲୋଟିଏ ଟଙ୍କା ଆନରେ ଦରକାର ହେବ ଗୁରୁକୋଟି । ଏକ ବର୍ଷ ମିଆଦଟା ଗୁରୁବର୍ଷ ହେବ । ଏ ଯୋଜନା ବଳକୁଳ ନିର୍ଭୁଲ । ନିର୍ଭରତ ଟଙ୍କା ଓ ସମସ୍ତରୁ ଡେର କମ୍‌ରେ କାମ ହାସଲ ହୋଇଯାଏ । ଦିନ କେଇଟାରେ ମୀନ ଦାସେ ପଦତ୍ୟୁତ ହୋଇଗଲେ । ବହୁ ସଙ୍ଗୀ ଓ ସହକର୍ମୀ ସମବେଦନା ଜଣାଇବାକୁ ଆସିଲେ । କେହି କେହି ହାକିମଙ୍କୁ ମାର ଓ ଘିଅରେ ତୁପ୍ତ କରାଇ ପଦତ୍ୟୁତ ଆଦେଶଟାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହତ କରା ନେବା ଲାଗି ଆଗେଇ ଆସିଲା । ମୀନ ଦାସେ ସାଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗ ଶୁଣାଇ ଦେଲେ—“ଗୋଲିମାର ସେ ଗୁରୁକିନ୍, ହାକିମ ସେମିତି ଜଣେ ସରକାରୀ ଗୁରୁ, ମୁଁ ବି ସେମିତି ଏକ ସରକାରୀ ଗୁରୁ । ତାକୁ ଖୋସାମତ କରିବ କାହିଁକି ? ଖୋସାମତ ପଦ ମୀନ ଦାସ ଜାତକରେ ନାହିଁ । ମୀନ ଦାସ କାହିଁରଥା କାଠି; ଭାଙ୍ଗିବ ପଛେ ନଇଁବ ନାହିଁ ।”

ପେଟ କନ୍ତୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କହିଲା “ସା-ସା-କେତେ ଖୋସାମତକରି ପଦତ୍ୟୁତ ହୋଇଛି । ଏଡ଼େବଡ଼ ସୌଭାଗ୍ୟଟାକୁ ତୋର କଥାରେ ଛୁଡ଼ିଦେବି ନା । ମୋ ଗୁଲ୍ ବୁଦ୍ଧିବାକୁ ତୋର ମୁଣ୍ଡ କାହିଁ ? ସା- ତୋ ବାଟରେ ତୁ ଗୁଲି ସା, ମୋ ପାଇଁ ଦରଦ ଦେଖାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ ।”

ମୀନ ଦାସ ପଦତ୍ୟୁତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ କାନିଭରଟି ସାଙ୍ଗରେ ଶିକ୍ଷାନବିନ୍ଦ୍ର ଭାବରେ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ତା’ ଯୋଗୁଁ ଭଲ ଭଲ କାମ ପାଇବା ଓ ସୁରୁଖରୁରେ ବାଲ୍ ପହଞ୍ଚି ମିଳୁଥିବା ଦେଖି ଭଗୁଆ କାନିଭରଟି ତାକୁ ଜକଟି ମକଟି ଧରିଲା ।

ବର୍ଷକ ଭିତରେ ମୀନ ଦାସେ କାନଡ଼ଗଡ଼ିର ସବୁ ଗୁମର ପାଠଗୁଡ଼ାକ ଶିଖିଗଲେ । ଶଶିବଦ୍ୟାଳୟରେ ଯଦି ଏ ପାଠ ପାଈଁ କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଆନ୍ତା । ତେବେ ସେ ସବୋଇ ପଦାନ୍ତରେ ପାଶ୍ କରି ଏକ ସ୍ଥାୟ ମେଡ଼ାଲ ପାଇଆନ୍ତେ । ଏକ ବସ୍ତା ସିମେଣ୍ଟରେ * ବସ୍ତା ବାଲି ଥାନରେ ପତର ବସ୍ତା ବାଲି ମିଶାଇ କପରି ଦୁଇବସ୍ତା ସିମେଣ୍ଟ ଆସୁହାନ୍ତୁ କରାଯାଏ । କାମ ତନଖିଆ ଓଭରସିଅରକୁ ପାନ, ସିଗାରେଟ୍, ଜଳଖିଆ ଓ ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେଇ କପରି ଅଳ୍ପ ବନେଇ ଦିଆଯାଏ, ଗୋଟାଏ ଟ୍ରକ୍ କଳାଗେଟିକୁ ଗୋଟିଏ ଥାନରେ ମପେଇ ସାରି ତାକୁ ପୁଣି ସେଠାରୁ ଉଠେଇ ନେଇ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ପକେଇ ପୁଣି ମପେଇବା, ସେଠୁ ଉଠେଇ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଥାନରେ ପକେଇ ଆହୁରି ଥରେ ମପେଇ ନେବା, ଏହିପରି ଏକ ଟ୍ରକ୍ ଗେଟିକୁ ପାଞ୍ଚ ଥାନରେ ପକାଇ ପାଞ୍ଚ ଟ୍ରକ୍ ଗେଟିର ପଇସା ମାଗିନେବା, ପୁରୁଣା ପଲ୍ଲୀ । ଉପରେ ପାଖିଆ ସିମେଣ୍ଟର ଯୋଗର ମାରି ନୂଆ ପଲ୍ଲୀର ବିଲ୍ କରିବା, ମୁଠାଏ ବି ମାଟି ନ ପକାଇ ହଜାର ହଜାର ଫୁଟ ମାଟି ପକାଇ ବିଲ୍ କରି ପଇସା ନେବା, ଇଞ୍ଜିନିଅରଙ୍କୁ ଭେଟି ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଚାନ୍ଦା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ଘଣ୍ଟିକେ ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଆଦି ଗହନ ଗହନ ପାଠ ସବୁ ଶିଖି ଯିବାକୁ ତାଙ୍କୁ କଷ୍ଟରତର ମନେ ହେଲା ।

ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ମୀନ ଦାସେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ୁ ଦେବୀଙ୍କ ନାମରେ ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଓ ସ୍ବାଧୀନ କାନଡ଼ଗଡ଼ି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ମୂଳ ଗଣ୍ଡି ରୁ ଅଲଗା ହେବଟା ଅବଶ୍ୟ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ ଭିତରେ ହେଲା ।

ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ୁ ଦେବୀ କନ୍ତ୍ରନ୍ତସନ୍ କୋ ଙ୍କ ଭେଟି ତାଲିକାରେ ଓଭରସିଅର, ବାରିକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ବିଭାଗରେ କରାଣୀଗଣ, ଇଞ୍ଜିନିଅର, ଏଫ୍. ଡି. ଓ. ଓ ସବୋପରି ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ନାମ ସହ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଲେକର ନାମ ଯୋଡ଼ାଗଲା । ସେ ହେଲେ ମୀନ ଦାସଙ୍କ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବିଭାଗର ମୁଣ୍ଡି କରାଣୀ । ବିଭାଗୀୟ ଶାସନକଳର ଚକରେ ତେଲ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବାଲି ପକାଇ ଚକର ଗତିସ୍ଥେୟ କରିବା ହେଲା ତାଙ୍କ କାମ । ମୀନ ଦାସଙ୍କ ଫାଇଲ ସେପରି ଅବାଧ ଭାବରେ ଅଫିସ୍ ଭିତରେ ବେଳେ ବେଳେ ବାହାରେ ଲୁଚୁ କାଲି ଖେଳ ଖେଳିବ ତାହାର ଉପସ୍ଥୁତି ଓ ଅଭିନବ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ସେ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବେଳେ ବେଳେ ମୁଣ୍ଡି କରାଣୀ ଭାବନ୍ତୁ କାମଟା ଶୀଘ୍ର କରାଇ ଦେବାକୁ ସମସ୍ତେ ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦିଅନ୍ତି । କାମଟା କପରି ନ ହେବ ବା ଡେରିରେ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେବା ବୋଧହୁଏ ଶଶି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଏଇ ପ୍ରଥମ । ପ୍ରଗଟି ବୋଧହୁଏ ବଦଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ମୀନ ଦାସ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଯଥା ସମୟରେ ମୁଣ୍ଡି କରାଣୀଙ୍କ ପାଞ୍ଜିର ଦାଖଲ କରିଦେଇ ଆସନ୍ତି । କୁନି ପଦଚ୍ୟୁତ ଫାଇଲ୍‌ଟି ସୁଦୃଷ୍ଟ ଖେଳାଳୀ ପରି ଲୁଚୁକାଳି ଖେଳ ଖେଳି ଲାଗିଥାଏ—ଟେବୁଲ ଉପରୁ ଆଲମାରି ତଳକୁ, ଆଲମାରି

ତଳୁ ପଛ କାନ୍ଥ ସଜନ୍ତୁ, ସେଠୁ ଫାଇଲ୍ ପାହାଡ଼ ଭିତରକୁ—କ୍ଷେତ୍ରବା ଧବ ପଡ଼ିଗଲେ ଆଉ କିଛି କାଗଜ ଗଲେ ଓ ପୁଣି ଖେଳ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଏ ।

ଏହିପରି ପ୍ରାୟ ଚଉଦ ବର୍ଷର ଖେଳ ସରିବା ପରେ ଫାଇଲ୍ ଅକ ଗଲା । ଭାବୁଡ଼ ମଲିକେ ମୀନ ଦାସକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ—ଦେଖ୍ ତୋର ଗୁରୁଟିଆକ କାବୁଲିଓଁଲିତ ବିଦା ହୋଇ କାବୁଲ ଗଲେ, ଏବେ ଗୁରୁଗୁରୁ ଫେରିଯା, ସେନ୍ସନ୍‌ଟା ପ୍ରତିକୂଳ କାହିଁକି ? ଯାତଟା କି ଆଠଟା ମାସ ଯାଇ ନ ଥିବ ସେନ୍ସନ୍‌ଟା ପାଇଯିବୁ । ପଛଲ ଦରମା ବାବଦ ପ୍ରାୟ ଚରିଶି ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇବୁ । ବାସ୍ ତାକୁ କାନ-ଭରୁଟିରେ ଖଟେଇବୁ । ତେଣିକି ମୋର ଗୋଟାଏ କାବୁଲିବାଲି ଅଟକି ରହିଯାଇଛି ତାକୁ କେମିତି କାବୁଲ୍ ପଠାଯିବ ତା'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବୁ ।

ଗୋଟାଏ ଫାଇଲ୍ ଚଉଦ ବର୍ଷ କାଳ ଲୁଚୁନାଲି ଖେଳ ଖେଳୁଥିବାବେଳେ ଦେଖି ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବିଭାଗର ହାକିମଙ୍କର ଆଖି ଖୋଷି ହୋଇଗଲା । ଖୁବ୍ ଖୋଲ-ତାଡ଼ ଲାଗିଲା । ଦୋଷ କାହାର ମୁଣ୍ଡରେ ଲଦି ହେଲାନି । ହାକିମ ଦେଖିଲେ କଥାଟା ଉପର ମହଲକୁ ଗଲେ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ଅଠା ବୋଲା ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ । ତେଣୁ ସେ ମୀନ ଦାସଙ୍କ ମାମୁଲି କମ୍ପର ଗୁଡ଼ାକ ମାଫ୍ କରିଦେଇ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଦେଇଦେଲେ ।

ଅବସର ନେବା ପରେ ମୀନ ଦାସେ ଖୁବ୍ ଠାକୁର ଭକ୍ତ ପାଲଟି ଗଲେ । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଖଟୁଲି ଘିଆରି ହେଲା । ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଟିକି କୋଠାରେ ଖଟୁଲିଟି ବେଶ୍ ସଜାସଜି ହୋଇ ଥୁଆ ହେଲା । ଘରଟି ବି ଭଲ ଭାବରେ ସଜା ହେଲା । ମୀନ ଦାସେ ସେ ଘରେ ପ୍ରତିଦିନ ପୂଜା କରିଯାଉ ବନ୍ଦ କରି ଦିଅନ୍ତି । ବାହାର ଲୋକ କାହାକୁ ବି ସେ ଘର ଭିତରକୁ ପୂରେଇ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପୂଜାଟା ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ ହୁଏ । ଖୁବ୍ ମନ୍ଦ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ହୁଏ । ଏ ପୂଜା ପୂଜି କଥା ଭାବୁଡ଼ ମଲିକଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେ କୌତୁହଳବଶତଃ ଘନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମୀନ ଦାସ ଘରକୁ ଆସିଲେ । କିଛି ଇସରା ନ ଦେଇ ପୂଜାରତ ଓ କଥଣ ଗାଡ଼୍‌ରୁ ମାଡ଼୍‌ରୁ ମନ୍ଦ୍ର ବୋଲୁଥିବା ମୀନ ଦାସଙ୍କ ପଛପାଦ ପଡ଼ିଗଲେ । ଘର ଓ ଖଟୁଲିର ସାଜସଜାକୁ ଖୁବ୍ ତାରିଫ୍ କଲେ । ଶେଷରେ କେଉଁ ଠାକୁର ଖଟୁଲିରେ ବସିଛନ୍ତି ତାହା ଦେଖିବାକୁ ନଇଁ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଖି ଖୋସି ଖୋସି ହୋଇଗଲା । ହୋ ହୋ ହେଇ ସେ ହସି ଉଠିଲେ । ମୀନ ଦାସକ ବି ଲଜୁଆ ହସ ତହିଁରେ ମିଶେଇ ଦେଲେ । ସେ ଠାକୁର ମହାଦେବ, ପାବଣୀ କୃଷ୍ଣ ବା ଗଣେଶ ନୁହନ୍ତି । ତାହା ଥିଲା ଏକ ଫଟୋ ପ୍ରେମରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଚଉଦ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ତଳର ତାଙ୍କର ପଦଚ୍ୟୁତ ଆଦେଶ ବା ସମ୍ବେଦନ ଅର୍ଡ଼ର ଠାକୁର ।

ଛଙ୍କ ନାହାନ୍ତ୍ୟ

ଆ-ଆ-ଆହୁଁଛନ୍ତି, ଆ ଆ-ଆ ଛୁଁ, ହାଁଛୁଁଛୁଁ... ତନ ଗୁରୁଟା ଟୋକା ଘର ଭିତରେ ଖରା ଦନିଆ ଦ'ପହରୀଆ ନିଦରେ ଶୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଏ କଳିକଳିଆ ଆବାଜ ରଡ଼ିରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିଦ-ଗୁରୁକରି ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ହାଉକରି ଉଠି ପଡ଼ି ହାଉଲି ଖାଇ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡେଇ ପକେଇଲେ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହୋ, ହୋ, ଗଲ ଗଲ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ି କିଛି ସମୟ କଟେଇ ଦେଲେ । ତା ପରେ ଚେତା ଆସି ଯିବାରୁ ଛଡ଼ା ଛଡ଼ି ହୋଇ, ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହୋଇ ଦେଖିଲେ ମଧୁଆ ପିଉସା ବସି କୁରୁ କୁରୁ କୁରୁ ହୋଇ ହସୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାକ ତଳେ କଳା କଳା ଗୁଣ୍ଡ ଲାଗିଛି । ହାତରେ ଶୋଲ ଠିପି ଦିଆ କରୁଥା ନାସଦାନ । ଏଇ ନାସଦାନରୁ ସେ ଏପରି ବକ୍ରଧ୍ବନି ନାକ ଓ ପାଟି ମାଧ୍ୟମରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, ତାହା ବୁଝିବାକୁ ଆଉ କାହାର ବାକ ରହୁଲା ନାହିଁ ।

ମଧୁଆ ପିଉସା ଛଙ୍କ ପଛ ଆନନ୍ଦରେ ମଜଗୁଲ ହୋଇ କହିଲେ “ଫିଲେ, ଛଙ୍କ ଶବଦରେ ହାଉଲି ଖାଇଗଲା କିରେ ?”

ଜଣେ କହିଲା “ହେଃ ପିଉସା, ଏମିତି ଛଙ୍କନ୍ତି ନା ! ମୁଁ ତ ଭାବିଲି ହାତଟାଏ କି ବାଦଟାଏ ଆସି ହେଉଛି ଦେଲା ।” ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ମୁଁ ତ ଭାବିଲି ଘଡ଼ି ଘଡ଼ିଟାଏ ପଡ଼ିଲା ।”

ସେତିକି ବେଳକୁ ମଧୁଆ ପିଉସା ପୁଣି ପାଟି ଆଁ କଲେ । ସମସ୍ତେ ଜାଣିଗଲେ ଏଇଟା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ କିଜୁଲି । ପଛେ ପଛେ ଘଡ଼ିଘଡ଼ି ଆସିଯିବ । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ପାପୁଲିରେ କାନ ଗୋଡ଼େଇ ପକେଇଲେ । ଘଡ଼ିଘଡ଼ି ପଡ଼ିଯିବା ପରେ ସମସ୍ତେ କାନରୁ ହାତ କାଢ଼ିଲେ ।

ଜଣେ ପରୁରୀନ—ଆଜ୍ଞା ମଧୁଆ ପିଉସା, ତୁମେ ଏ ଘଡ଼ଘଡ଼ିଆ ଛୁଙ୍କରୁ କି ରସଟା ପାଅ ଯେ ଉଚ୍ଛାଟାରେ ନାକରେ ନାସ ପୁରେଇ ହାଛଟି, ହାଛଟି ରଡ଼ି ପକାଅ । ଏଥୁରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଯେ କାନ ଫାଟି ପଡ଼ୁଛି ସେ କଥା ବିଳକୁଲ ଭୁଲିଯାଅ ।

ମଧୁଆ ପିଉସା ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନରେ କହୁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—“ବୁଝିଲି ପିଲେ, ଛୁଙ୍କର ମହୁମା ତୁମେ ବୁଝିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ଯାହାର ମହୁମା ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଆଗୋଚର, ଯାହାର କୃପା ଲାଭ କରିବା-ଆ-ଆ ।”

ପିଉସାଙ୍କ ପାଟି ଜଳହସ୍ତୀର ପାଟି ପରି ଧୀରେ ଧୀରେ ମେଲ ହେବାର ଦେଖି ସମସ୍ତେ ପୁଣି କାନ ପାପୁଲରେ ଘୋଡ଼େଇଲେ ଓ ବକ୍ତ୍ର ଛୁଙ୍କ ପରେ ପୁଣି କାନ ଖୋଲିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ କହିଲେ—ସତେ ତ, ଛୁଙ୍କର କିଛି କମ ମହୁମା ନାହିଁ । ଦେଖୁ ନ ଗୋଟାଏ କିଛି ଗହନ କଥା କହୁଥିବା ବେଳେ ଅଧା କଥାରୁ କେମିତି ପାଟି ବନ୍ଦ କରିଦିଏ । କେମିତି ଟୁଣିଲ ବାଲ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଭଲ ମଜା କଥା ମଝିରେ ଥୁକୁଲ ଥାଇ ପଡ଼ିଯିବାରୁ ଆମ୍ଭଡ଼ା ଖାଆନ୍ତି । ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ତ ଏଇ ଛୁଙ୍କର ମହୁମା ଜାଣିବା ଲାଗି ପୃଥିବୀରେ ଅବତାର ହୋଇ ମଣିଷ ରୂପ ଧରିଲୁ । ପିଉସା, ତୁମେ କିନ୍ତୁ ଛୁଙ୍କ ମହୁମାଟା ଚଟାପଟ ଜାଣି ପକେଇଲ । ଆମକୁ କିନ୍ତୁ ଛୁଙ୍କଟା ଭାରି ବିରକ୍ତ ଲାଗେ । ଗୋଟାଏ ହଟା ଛୁଙ୍କ ପଡ଼ିଗଲେ ନାକଟାକୁ କାଟି ପକାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।

‘ଆରେ ପି ..’ କହି ମଧୁଆ ପିଉସା ଆଁ କଲେ । ସମସ୍ତେ କାନ ଘୋଡ଼େଇଲେ । ହେଲେ ଘଡ଼ଘଡ଼ିଟା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ‘ଆ-ଛାଟି’, ପରିବର୍ତ୍ତେ ‘ଆ-ଆ-ହୋଇ’ ଚ୍ରେଟିଆ ଶବ୍ଦଟିଏ ଶୁଭିଲ । ଏ କଥାଣ ହେଲ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କାନ ଖୋଲି ପିଉସାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ॥ ପିଉସା କହିଲେ ଏଇଟା ହେଲ ଛେରୁଆ ଛୁଙ୍କ । ପୁରା ପ୍ରତାପ ଦେଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଛେରି ପକେଇଲ । ଏ ଛୁଙ୍କଟା ଅବଶ୍ୟ ଖରାପ ଜାତିର । ଛୁଙ୍କିଲି ଲେକକୁ ଖରାପ, ହେଲେ ଟୁଣିବା ଲେକକୁ ଭାରି ମଉଜିଆ ଆ-ହୋ-ଇ ।

“ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଛେରୁଆ ଛୁଙ୍କ” କହି ସମସ୍ତେ ହୋ-ହୋ-ହୋ ହସି ଉଠିଲେ ।

ପିଉସା ପୁଣି ଆମ୍ଭେ କଲେ “ସତରେ ଏ ଛେରୁଆ ଛୁଙ୍କଟା ବଡ଼ ବଜାଉ ଛୁଙ୍କ । ଦଶଟା ପୁରା ଛୁଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଅପୁଷ୍ପ ଆନନ୍ଦ ମିଳିଥାଏ, ଗୋଟାଏ ବଜାଉ ଛେରୁଆ ଛୁଙ୍କରେ ସେତେକ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ସେହି ପରିମାରେ ବିଷାଦ—ଆ...।

ଏକଟାକୁ ଛେନୁଆ ଛୁଙ୍କ ଭାବ ସମ୍ପନ୍ନେ କାନ ବୁଜି ନ ଥିଲେ । ପିଉସାଙ୍କର ଖାଲି ଆଁ ହୋଇ ପାଟି ବୁଜି ହୋଇଗଲା, ଅଧିକ ଆଗେଇଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଆବାକାବା ହୋଇ ପଶୁଗଲେ—ପିଉସା ଏ କି ଛୁଙ୍କ ?

ପିଉସା ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—“ଏକଟା ଝୁଙ୍କା ଛୁଙ୍କ । ଏକଟା ଝୁଙ୍କାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁ କରୁ ଝୁଙ୍କା ତଳେ ପଡ଼ିଯାଏ । ‘ପ୍ରତାପ’ ଟା ବଳକୁଳ ତା ମୁଣ୍ଡରୁ ବହାରେ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବା ମୁହଁରୁ ସେ ମରିଥାଏ ମୁର ଛୁଙ୍କର ଏହା ହେଲା ଶେଷ ଥାଆଁ । ଛୁଙ୍କର ରକ୍ତକ୍ରାନ୍ତ ଜାଣ ଏଇଠି ସରିଲା ।

ଜଣେ କହିଲା, “ପିଉସା, ଇଏତ ହେଲା ଛୁଙ୍କର ଶେଷ ଥାଆଁ । ଛୁଙ୍କର ଆଉ କିଏ ଅଛି ? ତାର ପରିଚୟ ଆମକୁ ଟିକିଏ ଦେଇନ ।”

ପିଉସା ହସି ହସି କହିଲେ, “ଅଛନ୍ତି ଅଛନ୍ତି । ଛୁଙ୍କର ମା ହେଲା ନାସ । ଛୁଙ୍କର ଫେର ପୁଅ ଝିଅ ଅଛନ୍ତି । ବୁଢ଼ା ସିଦ୍ଧାଣ୍ଡି ହେଲା ତା ପୁଅ, ଲୁହ ତାର ଝିଅ ।” ଜଣେ ଦରଦ ଦେଖାଇ କହିଲା । “ଆହା କି ଅଲ୍‌ଅଲ୍ ପୁଅ ଝିଅ ଦୁଇଟି । ରାଜାପୁଅ ଝିଅ ପରି ଡ଼ହଲ ଡ଼ାହଲ ।” ସମସ୍ତେ କରି କରି ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ଆଉ ଜଣେ ପଚାରିଲା, “ଅଛା ପିଉସା, ଗୁମର ତ ଛୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅତି ଗହନ ମିଶ୍ରତା ରହିଛି । ଏତେ ମିଶ୍ରତା କାହିଁକି ?”

ପିଉସା ମୁରୁକି ହସ ଦେଇ କହିଲେ—“ଆରେ କି କଥା କହୁଛୁ; ଛୁଙ୍କ ଖାଲି ମିଶ୍ର ନୁହେଁ, ଅଲବତ ଗୁରୁ । ଯୋଗର ପଡ଼ିଲି କାମ ହେଲା ଏକାଗ୍ରତା । ମାନେ ଗୋଟିଏ ଜନିଷ ଛଡ଼ା ମୁଣ୍ଡରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ନ ପୁରେଇବା । ଏହାକୁ ସାଧିବା କିଛି ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । କେବଳ ଛୁଙ୍କ ଏହା ସହଜ କରିଦେବ । ସେତେବେଳେ ଛୁଙ୍କ ଆସେ, ପାଟି ମେଲା ହୋଇ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ମୁଣ୍ଡରେ ଆଉ କିଛି ପଶେ ନାହିଁ । ଘଡ଼ଦାର, ଧନ ହମ୍‌ଡ଼ି, ପୁଅ ମାଇପ ସବୁ କିଛି, ମଣିଷ ସେତେବେଳେ ଭୁଲିଯାଏ । ଛୁଙ୍କ ଆସିବି ଅନେକ ଭଲ କାମ କରେ । ତମେ ସଭାବି ଜାଣିଥିବ ଛଅଟା ଗୁରୁ ଅଛନ୍ତି । କାମ, କୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ, ମଦ, ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ । ମଣିଷକୁ ଏମାନେ ବଡ଼ ହଇସା କରେ । ସବୁବେଳେ ଗାତରେ ପକେଇବାକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ମଣିଷ ସେମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିପାରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଛୁଙ୍କ ଦେଖା ବିରାଜମାନ ହେଲେ ଗୁମାମାନେ ମଣିଷକୁ ଗୁଡ଼ି ପଳାନ୍ତି । ଛୁଙ୍କ ଥିବା ଯାଏ ମଣିଷ କାହାରି ଉପରେ ରାଗି ପାରେ ନାହିଁ, କୌଣସି ଜନିଷ ପ୍ରତି ତାର ଲୋଭ ହୁଏ ନାହିଁ, ହୁଂସା, ଦ୍ରୋଷ, ଈର୍ଷା ଆଦି ଦୁର୍ଗୁଣ ଗୁଡ଼ାକ କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇଯାଏ । ଛୁଙ୍କ ଆସିଲା ବେଳେ ମଣିଷ ଏକା ବେଳେକେ ମହର୍ଷି ପାଲଟିଯାଏ । ଛୁଙ୍କ ଗଲାପରେ ମଣିଷ ମହା ଗ୍ରେର ବନ୍ଧୁ

ପରୁକେ ବୁଦ୍ଧ ଥିବା ସମୟରେ ସେ ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ଟିକିଏ ହେଲେ ଖାଦ୍ୟ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଜଣେ ପରୁରଲ୍ଲ—“ପିଉସା, ବୁଦ୍ଧର ମାହାତ୍ମ୍ୟ କଥା ଯଦିକିରେ ପରିଲ୍ଲ ନା ଆଉ କିଛି ଅଛି ?”

ପିଉସା ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ କହିଲେ “ଅଛି ଅଛି ଅନେକ ଅଛି । ଯେଉଁ ଧରଣ ଶୁଣି ପାରିଲେ ହେଲା । ଗ୍ରହମାନେ ପଦ୍ମୋଦୟ ବେଳେ ହଗାମୁତା ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ଦାଉ ସାଧବାକୁ ନିଦ କୁଆଡ଼ୁ ଆସି ଲୁଚି ଯାଏ । ଗ୍ରହଟି ବରଷା ଛଟପଟ ହୋଇଯାଏ । ଏଣେ ବହୁ ତ ତେଣେ ନିଦ । ଜଣେ ଯାହାକୁ ଦୁଇଜଣ ପଣା ଦୁଇଆଡ଼େ ଟାଣିଲା ପରି, ଗ୍ରହଟିକୁ ବହୁ ଆଉ ନିଦ ଘୋଷଡ଼ା ଓଟାଏ କରନ୍ତି । ଏତିକିବେଳେ ନାସ ସାହସ୍ୟରେ ବୁଦ୍ଧକୁ ଡାକି ଆଣିଲେ ନିଦ ଛେରିମୁଣ୍ଡ ପଳାଏ । ଏଇ ଛିଙ୍କ ନିଦକୁ ତଡ଼ି, ନୂଆ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ଓ ମନୋବଳ ଗ୍ରହଠାରେ ଭରି ଯାଏ । ଛିଙ୍କ ହେଉଛି ସବୁଠୁ ବଡ଼ ନିଦ-ଭଙ୍ଗାଳୀ । ଗୋଟାଏ ଲୋକର ନିଦ ଭଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଡାକି ଯଦ୍ୟଦ୍ଦ ବହୁ ଅଥଚ ତେବେ ତା ନାକରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସରୁ କାଠି ଭର୍ତ୍ତି କରିଦିଅ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଛିଙ୍କ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନିଦକୁ ତଡ଼ିଦେବ । ସ୍ବାମୀଶ୍ଵରରେ ଗୁମ୍ଫାମାନେ ପଡ଼ିଥିବ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣକୁ ନିଦରୁ ଉଠେଇବା ଲାଗି ତା ନାକରେ ତେଣୁ, ମୂଳ ବାଉଁଶ ଭର୍ତ୍ତି ବସା ଯାଉଥିଲା । ଗୁମ୍ଫା ଆମ ନାକ ପାଇଁ ସିନା ସରୁକାଠି ଦୂବ ଅଗି କି ସଲିତା ଅଗ ଦରକାର, କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର ନାକ ତ କିଛି କାମ ନାକ ନୁହେଁ । ତା’ଭିତର ଦେଇ ମଇଁଷି, ଗୋରୁ ସହଜରେ ପଶିଯାଇ ପାରୁଥିଲେ । ସେଥିଲାଗି ତେଣୁ ମୂଳବାଉଁଶ ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଜଣେ ପରୁରଲ୍ଲ, “କୁହନ ପିଉସା ଛିଙ୍କ ପରେ ଗୁମ୍ଫାକୁ କେମିତି ଲାଗେ ।”

ମଧୁଆ ପିଉସା ଆଖି ଦରକା କରି କହିଲେ, “ଆରେ ସେ ସୁଖ କେହି କଥାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପାରିବ ନି । ଯିଏ ପାହାରିଶିପତ୍ର ନ ଶୁଦ୍ଧିଛି ତାକୁ ପହାରିଶିବ ଗନ୍ଧ ବୁଝେଇବ କିପରି ? ତାକୁ ଶୁଦ୍ଧିଲେ ସେ ଯାଇ ଜାଣି ପାରିବ ପହାରିଶି ଗନ୍ଧ କେମିତି । ଗୁମ୍ଫାମାନେ ଏ ନାସରୁ ଟିପେ ଟିପେ ନେଇ ଶୁଦ୍ଧିଦିଅ । ଛିଙ୍କପରେ କେମିତିଆ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ମିଳୁଛି, ତାହା ଜାଣି ପାରିବ ।

ସମସ୍ତେ ଟିପେ ଟିପେ ନାସ ନେଇ ଶୁଦ୍ଧିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘର ଭିତରେ ଶବ୍ଦ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ଆ-ଆ-ଛିଃ, ଓ ଓ ଛିଃଃ, ଇ ଇ-ଛିଃ, ଉ-ଉଛିଃଃ, ଆଃ, କି ଆଘମ ।

ଟ୍ୟାନିକ୍ ଏସିଡ୍ ମିକ୍ସଚର

ବଡ଼ଭୋରୁ ଝଡ଼ି ବରଷା ଲାଗିରହିଛି । କଳାମେଘ ଗୁରୁଆଡ଼କୁ ଡାକି
ଢେଙ୍କୁ, ସତେ ଯେମିତି ଗୁରୁ ମେଘଯାକ ମୁହଁକୁ ହାଣ୍ଡି ପରି କରି ଗୁମ୍ ହୋଇ
ବସିଛନ୍ତି । ଠାପୁଆ ଗୁଣୀ ଯେପରି ବସିଥାଏ, ବସିଥାଏ, ମାଲିକ ଯେତେବେଳେ
ପାଟିକରି ଉଠେ—“ହଜାରେ ଠାପୁଆ ବସିଛୁ କାହିଁକି ? ହଜାରେ କାମ ନ କରି ଠକ
ମୂଲ ନେଇଯିବୁ ଭାବିଛୁ ? ଆରେ ଭୋଗ କରିପାରିବୁନାହିଁ ସେ ପଇସାକୁ ବଇଦ
ଖାଇବ” ସେତେବେଳେ ସେ ହ’ଗୁରୁପୂଜା ଢଳି ପୋତି ଦେଇ ପୁଣି ବସେ, ଠିକ୍
ହେଉଛି ଗୁରୁ ମେଘଯାକ ଠାପୁଆ ହୋଇ ବସିଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ
ଘଡ଼ଘଡ଼ଟାଏ ମାରିଦେଇ କହୁଥାଏ, ଆରେ ଠାପୁଆଗୁଡ଼ାକ ବସିଛୁ କାହିଁକି ବେ,
ଦେବ ଉପମିୟ କରି ଯେ, ସେତେବେଳେ ଠାପୁଆ ମେଘମାନ ଚର୍କାଏ ବର୍ଷା
କରିଦେଇ ପୁଣି ବସିଯାଆନ୍ତି । ଏଣେ ଲୋକେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କୁହାକୋହୁ ହେଉଥାନ୍ତି—
କି ନାହିଁନା ପାଗଟାଏ ହୋଇଛି ମ ! ହବ ତ କଟି କରି ଅସରାଏ ହୋଇଯାଆନ୍ତା,
ତା’ପରେ ସଞ୍ଜ ହୋଇଯାଆନ୍ତା । ସବୁ ଧୋଇଧାଇ ପଞ୍ଜା ହୋଇଯାନ୍ତା ତା’ପରେ
ଲୋକେ ଯେ ଯାହାର କାମରେ ବାହାର ଯାଆନ୍ତେ । ତା ନ କରି ଆମଗରମୀ
ଝାଡ଼ାପରି ଚରିକ, ଚରିକ । ଗୁରୁଆଡ଼େ କାଦୁଅ ପତର ପତର । କୁଆଡ଼େ ବାହାର
ହେଉନି କି କିଛି କାମ କରି ହେଉନି । ଅଳସୁଆ ମେଘଗୁଡ଼ାକ ସାଙ୍ଗ ପାଇବା ଲାଗି
ମଣିପିଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ବି ଅଳସୁଆ କରି ପକାଉଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଗୁଣୀମାନଙ୍କ କଥା ନଥାଏ ।
ମୁଣ୍ଡରେ ଝିମିଟା ଥେଇ ଦୁଇ ପିଗୁରୁ କରିଆ ଟେକିଦେଇ କଥାଟା ଭିତରେ ଗୁରୁରୁ
ଗୁରୁରୁ ହେଉଥାଆନ୍ତି । ପିଗୁ ଉପରେ ଦରଷା ଟୋପା ପଡ଼ୁ ନଥାଏ ଯେ ସେମାନଙ୍କ
ଦେହରେ ଆନନ୍ଦ ଫୁଟିବ କିନ୍ତୁ ସେହି ପିଗୁବାଟେ କିଏ ଯେପରି ଦେଇ
ଦେଉଥାଏ ।

ଏମିତିଆ ପାଗ ଭିତରେ ଗୁହସ୍ୟାଣୀ, ପୁଷ୍ପଦଳ ଶୁଭରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିବା ଶାଳକପ୍ରବରଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲେ—“କରେ, ବର୍ଷାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଆସିଲୁ ନା କଥା ? କାଲିଯାଏ ବର୍ଷାର ନାମଗର ନ ଥିଲା । ତୋ ଆସିବା ପରଠାରୁ ଶୁଭରୁ ଶୁଭରୁ ବର୍ଷାର ଚର୍କା । ବର୍ଷା ଆଣିଲୁ ଭଲ କଲୁ, ପୁରୁ ଗୁଡ଼ିଦେଇଲୁ କାହିଁକି ?

ରସରସିଆ ଶାଳକପ୍ରବର ରସ ଡବା ଖୋଲି ଦେଇ କହିଲେ—“ନାହିଁ ହେ ଭାଇନା, ମୁଁ ବର୍ଷା ଆଣିନି । ତୁମେ କୁଆଡ଼େ କାଲି ଶୁଭରେ ଟିକିଏ ହସିଦେଲ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମେଘ ଘୋଡ଼ିଯାଇ ଚରିକ ଚରିକ ବରଷୁଛି । ତୁମେ ଯଦି ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ପେଟଖୋଲ ହସ ହସିଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ବରଷା ବି ଗାଳି ଦେଇଥାନ୍ତା, ତୁମେ ତ ଦାନ୍ତ ଚପି ଚପି ହସିଲ, ବରଷା ସେଇଥିଲାଗି ଚପି ଚପି ହୋଇ ହେଉଛି । ହସିବ ଟି ଠୋ ଠୋ ହୋଇ, ଦେଖିବ କେମିତି ମେଘ ଅଜାଡ଼ି ପକେଇବ ।”

“ହଜରେ ହସ ସାଙ୍ଗରେ ବର୍ଷାର ସମୁଦ୍ର ଦେଲା କେମିତି ? ତୋଳି ଆଣିଲା ଗୋଟାଏ କଥା କୁଆଡ଼ୁ ?”

“ଏ, ତୋଳିବି କାହିଁକି ପୁରୁଣରେ ତ ଏ କଥା ରହିଛି । ଏ କିଛି ତୁମ ଆମ କଥା ନୁହେଁ ।”

“କୋଉ ପୁରୁଣରେ ପଡ଼ି ପକେଇଛି କହିଲୁ ?”

“ରାମାୟଣରେ ପରା ଅଛି । ଦଶରଥ ମହାରାଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ବର୍ଷା ବଳକୁଳ ହେଲାନି । ଜଣେ ସଦାକାନ୍ତରୁ ଘୁମୁହଁ ଲୋକ ଥିଲା । ଦଶରଥ ରାଜ୍ୟକୁ ବଣରୁ ଅଣେଇବାକୁ ଜରତା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକରୁ ପଠେଇଲେ, ଆଉ ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ଏ ଘୁମୁହଁଟାକୁ ପଠେଇ ଦେଇଥିଲେ । ରାଜ୍ୟକୁ ଆଜନ୍ମ ବ୍ରହ୍ମରାଜ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଦେଖି ନ ଥିଲେ, ଜରତାର ଅଙ୍ଗ ବିଶେଷକୁ ସେ ଶମ୍ଭୁବୋଲି କହିଲେ । ଘୁମୁହଁଟା ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ହସିଦେଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦଶରଥଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ବର୍ଷା ହେଲା ।”

ହଁ—ରାମାୟଣଟା ଗୋଲିବାଟି ପିଇ ଦେଇଛୁ ଦେଖୁଛି ।”

“ଭାଇନା, ପାଗଟା ବଡ଼ ଜମକିଆ ପାଗ ହୋଇଛି । ଏ ପାଗକୁ କଥା ଖାଲି ଦରକାର ଜାଣିଛ ?”

“ତୋରି ପରି ଗୋଟାଏ ଶାଳକ ପାଖରେ ଦରକାର ।”

“ତା ସାଙ୍ଗକୁ ଆଡ଼ୁରି ଦରକାର ଚାହା, ସିଂଗାରେଟ୍ ଆଉ ତାଆସ ମୁଠା । ପାଗ ସାଙ୍ଗରେ ଟକକର ଦେବ ଏଇ ଦିନଟା ଜିନିଷ ।”

“ହେ ହେ, ଯାହା ନାଆଁ ଧରୁଛ ଧର । ସେ ଅଲକ୍ଷଣା ଅବାଜକ ଗୁହା ନାଆଁଟି ଏଠି ଧରିବୁକ । ତା’ ଦାଡ଼ରେ ଯିଏ ପଡ଼ୁଛି ମେ ଶେଷ ପାଇଛି । ତା ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ମୋ ରୁମ ଟାକୁରି ଉଠେ ।

“ପାଟିରେ ବାଜକ ବୋଧହୁଏ । ବାଜିଥିଲେ ଗୁହାକୁ ପୁଣି ଏମିତି ନିନ୍ଦା ଥାଆନ୍ତୁ ନା ? ଏ ପ୍ରଗରେ ତୁମେ ଗୁହାକୁ ନିନ୍ଦୁଛ ବୋଲି ଶୁଣିଲେ ଲୋକେ ତୁମକୁ ମରହଟ୍ଟିଆ ଓଲୁ ବୋଲି କହିବେ । ମଣିଷ ଲେଖାରେ ରଖିବେ ନାହିଁ ।”

“ମଦୁଆମାନେ ଅ-ମଦୁଆକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି ଗାଳିଗୁଳଜ କରନ୍ତି । ପିତୁକୁ ତୁ ମଦ । ଏକାବେଳେକେ ଉଣେଇଶ ଶହ ଛଅଶ୍ରୀ ମଣିଷ ବନି ଯାଆନ୍ତୁ । ଯା ଯା, ମୋ ଆଗରେ ଗୁହାର ଗୁଣ ଗାଉଛ ବସି ।”

“ଆଜ୍ଞା ଭାଇନା, ତୁମେ ଗୁହା ଉପରେ ଏମିତି ଚଢ଼ୁଛ କାହିଁକି କହଲ ? ମଦ ନୁହେଁ କି ଅଫିମ ନୁହେଁ, ଗୋଟାଏ ପତର ପିଟାପାଣି । ସେଥିରେ ପୁଣି ଦୁଧ ଦିଆହୋଇଥାଏ, ଚନ୍ଦ୍ର ଦିଆହୋଇଥାଏ । କି ଖରାପ ଜିନିଷ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଯେ !

“ଦେଖୁଛ ତୁ ଗୋଟାଏ ମସ୍ତକତ ଗୁହାଖୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ ପାଲଟିଗଲୁଣି ବୋଧହୁଏ । ମଦୁଆ ସେମିତି ପାକଲେଇ ପୁକୁଲେଇ ଭଳି ମଣିଷଗୁଡ଼ାକୁ ମଦୁଆ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, ତୁ ସେମିତି ମୋତେ କେମିତି ଗୁହାଖୋର କରିଦେବୁ ସେଇ ଚେଷ୍ଟାରେ ଅଛୁ ଦେଖୁଛ । ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା, ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା । ମୁଁ ସେ ଗୁହା ପାଖ ମାଡ଼ିବନି କି ମୋ ଘରେ କାହାକୁ ମଡ଼େଇ ଦେବନି । ପିଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ତ ଦୁଧ ପିଅ, ହରଲି ଲୁଗା ପିଅ, କମ୍ପଲନ୍ ପିଅ, ବର୍ଣ୍ଣଭଟା ପିଅ । ଦହର ଉପକାର କରିବ । ଏ ନିଛକଣା ଗୁହାଣି କାହିଁକି ? ଆଖିବୁଟି ଆଖିବୁଟି ଘରୁ ଛଡ଼ାଟା ଆଣିଲୁ । ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ଯିବି ଜରୁରୀ କାମ ଅଛି । ଆମ୍ଭ ଆମ୍ଭ ସନ୍ଧ୍ୟା ଛଅଟା କି ସାତଟା ହୋଇଯିବ ।”

ଶାଳକ ଛଡା ଆଣି ଦେବାରୁ ଭିଣୋଇ ବାହାରି ଗଲେ ।

ଶାଳକ ପ୍ରବର ଭିତର ସାହାଲକୁ ଯାଇ ଭଉଣୀକୁ ପଚାରିଲା—“ଘରେ ଗୁହା ଫାହା ହୁଏନି କି ? ଏ ପାଗ ଲାଗି ଟିକିଏ ଗୁହା ଖାଇବାକୁ ଭାରି ଜୋର୍ରେ ଆସୁ ଡାକୁଛି । ଭାଇନାଙ୍କ କହିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତ କଅଣ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଅଗରେ ଯିଆ ହୋଇଗଲେ ।”

“କୁହନ କୁହନ ତାଙ୍କ କଥା, ଘରେ ଯଦି ସେ ଚାହାଁ କରବାର ଦେଖିବେନା ତେବେ ଆମକୁ କଥା ଖାଇଯିବେ । ମୋର କେତେବେଳେ କେମିତି ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ମୁଁ ପଡ଼ିଶା ଘରକୁ ଚାଲିଯାଏ, କପେ ଖାଇଦେଇ ଚାଲିଆସେ । ଘରେ କପଟାଏ ଦେଖିଲେ ସେ ଡେଇଁ ଉଠନ୍ତି ।”

“ଆଜି ଟିକିଏ ଚାଲି ଚାଲି କରବା । ଭାରି ବାହାରକୁ ଗଲେଣି, ସେ ଆସୁ ଆସୁ ପହଞ୍ଚା । ହାତରେ ଚାଷି କର ଖାଇବାର ମଜା ଆଉ କୋଉଟି ଆସ !

“ସାଜ ସରଜାମ ତ ନିଜ ନାହିଁ, କରବା କେମିତି, ପିଇବା କେମିତି ?”

“ଆଃ ! ଏଇଥିପାଇଁ କାମ ଅଟକି ଯିବନା, କେଟିଲି, କପ୍ତର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଗ୍ରେଟ ଡେକ୍ଟରେ କରଦେବା । ପଥର ଓ କାଚ ଗିଲ୍‌ସରେ ପିଇଦେବା । ଦୁଧ ଅଛି, ଚନ ଅଛି, ଅଦା ବି ଅଛି, ବାବୁ ଯାଉ ଦୋକାନରୁ ଚାହାଁ ଚାହାଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦ’ଟା ଗୁଜୁରାତି ନେଇ ଆସିବ । ଟାକରା ଫୁଟାଇ ଅଧଘଣ୍ଟା ଭିତରେ କାମ ଫତେ କରଦେବା । ଭାରିନା ତ ଆସୁ ଆସୁ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଡେରି, ସେ ଆସିଲାବେଳକୁ ସବୁ ଧୁଆଁଧୋଇ କରି ଥୋଇ ଦେଇଥିବା ।

ସିଠା ଚାହାଁ ଗୁଡ଼ି ସହକରେ ଚାହାଁକଣା କନାକୁ ମୁଁ ବାଡ଼ିଆଡ଼ି ଝାଟୁଆ ଗଦାରେ ପକେଇ ଦେବ । ଆଖିବୁଟି ଖୋଦ୍‌ଟା, ମୁଁ ଲଗଇଛି, ରୁ ଡେକ୍ଟ ଥୋଇ ଗ୍ରେଟ ଗିଲ୍‌ସରେ ତିନି ଗ୍ଲାସ ପାଣି ପୁରେଇ ଆଣ । ବାବୁ, ରୁ ଯିବୁଟି ଦ’ପୁଡ଼ିଆ ଚାହାଁ ଆଉ ଦ’ଟା ଗୁଜୁରାତି ନେଇ ଆସିବୁ—ଏଇ ନେ ପଇସା ନେ-ଗଞ୍ଜଳ ଯା ।”

ପନ୍ଦର ମିନଟ ଭିତରେ ସବୁ ସରଜାମ ଆସିଗଲା । ବାବୁ କହିଲା, “ମାମୁଁ, ତୁମେ ଏଥର କର” । ତିନିହେଁ ମିଶିଗଲେ । ଦଶ ମିନଟ ଭିତରେ ଚାହାଁ ଚାହାଁ ସରିଗଲା । ପଥର ଦ’ଟା କାଚ ଗିଲ୍‌ସଟାଏ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ଭାରି ପଥର ମୁହଁରେ କନା ଦେଇଛି ଆଉ ଭଉଣୀ କନା ବଣ୍ଟାରେ ତାତିଲ ଡେକ୍ଟକୁ ଧରି ଅଳାଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି, ଏହି ସମୟରେ ଗଲ ଭିତରେ ପାଟି ଶୁଭଲ—“ଆହେ ଶୁଭୁଛି, କୁଆଡ଼େ ଗଲ ?”

‘ଶୁଭୁଛି’ଙ୍କ ହାତରୁ ତାତିଲ ଡେକ୍ଟ ଭାଙ୍ଗି ହାତ ଉପରେ ଖସିପଡ଼ିଲା । ଭାଲ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ହାତକୁ ଗ୍ରସ୍ତିଦେଲେ । ତାହା ଭଉଣୀଙ୍କ କୋଡ଼ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଜୀବନ ବିଳଳରେ ଠିଆହୋଇ ଝାଡ଼ିଦେବାରୁ ଚାହାଁତନ ଭାଲ ଓ ପୁଅ ଉପରେ ଗ୍ରସ୍ତି ହୋଇଗଲା । ଠଣ୍ଡାଣ୍ ଝଣ୍ଡାଣ୍ ଶବ୍ଦରେ ଆନଟି ପୁରିଗଲା । ଶୁଭସାମୀ ଏସବୁ

କାଣ୍ଡ ଦେଖି ତଟସ୍ଥ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ଘୋର ଶତ୍ରୁ ଗୁହା ତାଙ୍କର ଘରେ ଅନ୍ୟକାର ପ୍ରବେଶ କରି ସ୍ତ୍ରୀ, ଶାଳକ ଓ ପୁତ୍ରକୁ ହଲପଟା କରିଛୁ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଶାଢ଼ୀଟି ଦବ୍ୟ ଖଇର ରଙ୍ଗରେ ରଞ୍ଜିତ । ଅପରାଧୀମାନ ପରି ସେ ମୂଳ ପାଲଟି ଦଣ୍ଡାସୁମନା । ଶାଳକର ବସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱପୁ । ଲୁଗା କାନରେ ସେ ହାତ ଦୁଇଟି ପୋଛାବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ପୁଅ ପକାଇଯାଇ ପାଖ ଘର ଭିତରେ ଆସୁଗୋପନରତ । ସେ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ - “ସାହା ହେବାର ହୋଇଗଲାଣି, ସାଥ ଲୁଗାଗୁଡ଼ାକ ପାଲଟି ପକାଅ । ସାହାକୁ ଏତେ ଆଦରରେ ଘରେ ପୁରେଇଥିଲା, ସେ ରୁମୁମାନଙ୍କୁ ଏ ଦଶା ଦେଲା ।

ଶାଳକ ପ୍ରତିବାଦ କରି କହିଲେ—‘ନାହିଁ ହୋ ରୁମ ପାଟି ଶୁଣି ଅତିଥିଟି ଅତିଥିରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଡେଇଁବା ଫଳରେ ଏ ଅବସ୍ଥା । ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆଉ ସ୍ବଗତ । ବିରକ୍ତ ଓ ମୁରୁକ ହସ ମୁହଁରେ ଉକ୍ତେଇ ଗୃହସ୍ଥୀମାନ ସେ ସ୍ଥାନ ପରିତ୍ୟାଗ କଲେ ।

×

×

×

ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ଭିତରେ ମନ୍ଦଣା ଚାଲିଲା । ଭଉଣୀ କହିଲେ— “ଆଉ ଦିନେହେଲେ ଘରେ ଗୁହା କରିବାନି ।” ଭାଇ କହିଲା, “ଅସ୍ତ୍ର ଧର, ମୁଁ ଆଗ ତାଙ୍କୁ ଗୁହାଖୋର କରିଦିଏ, ତାପରେ ତାଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରଦେଇ ଗୁହା ଦିଆରି ହେବ ।

ତହିଁ ଆରଦ୍ଧନ ଗୃହସ୍ଥୀମାନ ଦିହରେ କସମସ ହେବା ଅନୁଭବ କଲେ । ଛୁଙ୍କ ଉପରେ ଛୁଙ୍କ, ହାଇ ଉପରେ ହାଇ ଘୋଟି ଆସିଲା । ଦିହ ହାତ ବିନ୍ଦା ଛୁଟିକା ହୋଇ ତାହାଗଲା । ସେ ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ଖଟ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଭଉଣୀକୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କଅଣ କହିଦେଇ ଭାଇ ତାର ଜଣେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଲା । ବାଟରେ ଆସିଲା ବେଳେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ବହୁତ କିଛି ପାକଳା ପାକଳି କରି ଦେଇଥିଲା । ଡାକ୍ତର ସ୍ବେଚ୍ଛାକୁ ଖୁଣ୍ଟି ନାଶ୍ତି ପରୀକ୍ଷା କରି ନାନା ପ୍ରକାର ଔଷଧ ଲେଖିଦେଲେ ଆଉ କହିଲେ, “ଦେଖ, ଏଥିରେ ଟ୍ୟାକ୍ଟିକ୍ସ୍-ପିକ୍ସ୍ ଖୁବ୍ ଭଲ କାମ କରିବ । ତେବେ ଏ ପିକ୍ସ୍‌ରକୁ ତଟକା ଦିଆରି କରି ଦେବାକୁ ହେବ । ଦୁଧ ଗରମ କରି ତିନି ଘଣ୍ଟାଦେବ ଆଉ ଟ୍ୟାକ୍ଟିକ୍ସ୍ ଏସିଡ୍‌କୁ ଗରମ ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ସେଥିରେ ମିଶେଇବ । ବାସ୍, ସେଇଥିରୁ ଗରମ ଗରମ ପିଇବାକୁ ଦେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ସାନି ଦିଆରି କରିଦେବ । ଅଣ୍ଡା ହୋଇଗଲେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଦବନି, ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ । ଦିନକୁ ଏମିତି ଦିଆରି କରି ତିନିଥର ଦିଅ । ଏ ଜରଟା ବଡ଼ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ଜର । ଦିହ ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଯାଏ । ଦିହ ଭଲ ହେବା ପରେ ଅନ୍ତତଃ ମାସେଯାଏ

ଆଉ କିଛି ନ ଦେଇ ଏହି ମିକ୍ସଚରଟା ଦବ । ବାସ୍, କର ନିର୍ମଳ ହୋଇଯିବ । ଆଉ ଦିହର ଫାଇଦା ମାଉବ ନାହିଁ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ସେବା ଶୁଣୁଷା କଲେ । ଏଣେ ମାମୁଁ ଉଣଜା ବସି ଟ୍ୟାକ୍ଟିକ୍ ଏସିଡ୍ ମିକ୍ସଚର ଚିଆଣ କଲେ । ଅବା, ଗୁଳୁଗୁଳୁ ପକେଇ ପାଣି କଟାଗଲା । ତାମ୍ବୁରୁ ଉତାଣ ଭଲ ପହୁରି ଗୁଳା ପକେଇ ଘୋଡ଼େଇ ଚିଆଗଲା । ଟାଣହୋଇ ସିରିଅବା ଗାଡ଼ା ଦୁଧରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଘଣ୍ଟା ହେବା ପରେ କଳା ଗୁଳା ପାଣିକୁ ଦୁଧ ଡେକର ଉପରେ ଛଣା ଗଲା । ଘାଣ୍ଟି ଦେଇ ଗୋଟିଏ କାଚ ଗିଲସରେ ପୂରେଇ ଶାଳକ ଭିଣୋଇଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଗଲେ ଆଉ ତାକୁ ବସେଇ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଯୋଡ଼କେଇଲେ । ପିଇସାରି ସେ କହଲେ—“ଭାବୁଲି ଭାରି କଟୁ ହୋଇଥିବ, କିନ୍ତୁ ଟିକିଏ ହେଲେ କଟୁ ନୁହେଁ ।”

ଶାଳକ କହଲେ—“ସେଇଟା ଟ୍ୟାକ୍ଟିକ୍ ବା ଟାଣକି ଏସିଡ୍ ମିକ୍ସଚର । ଦିହକୁ ଟାଣ କରିଦେବ । ଆମ୍ଭେ ତୁ ବି ଟିକିଏ ପିଇଦେ । ତାଜୁର କହୁଛନ୍ତି ଏ ଇନ୍‌ଫୁଏନ୍‌ଜା ରୋଗଟା ଭାରି ସଫାମକ । ଯେଉଁମାନେ ରୋଗୀର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଥିବେ ସମସ୍ତେ ପାନେ ପାନେ ଖାଇବା ନିହାତି ଦରକାର । ହଜିରେ ବାବୁ, ବୋଉ ପାଇଁ ଗିଲସେ ନେଇଆ ।”

ସ୍ବାମୀ ମଧ୍ୟ ଜଗର କରି କହଲେ “ହଁ-ହଁ : ତମେ ପିଇ ଦେବଟି । ତାହା ଜରଟାକୁ ଅଟକାଇ ଦେବ । ମୁଁ ତ ପଡ଼ିଛି, ତୁମେ ପଡ଼ିଗଲେ ମୋ କଥା ଚୁରିବ କିଏ ? ମୁଁ ହତାଶ ହୋଇଯିବି, ଆଉ ତୁ ବି ଗିଲସେ ପିଇଦେବୁ । ଆମେ ଦୁହେଁ ତ ନିକମା ହେଲୁ । ତୁ ଯଦି ପଡ଼ିଯାଉ କଥା ସରିଯିବ । ବାବୁକୁ ବି ଟିକିଏ ପିଆଇ ଦେବୁ ।”

ଶାଳକ ହସିଦେଇ କହଲା—“ମୁଁ ଭଲ ମଣିଷଟାଏ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ପିଇବି ନାହିଁ । ଗୁଡ଼ାଟାରେ ଓଷଦଗୁଡ଼ାଏ ପିଇବି କଥା ?”

ଭିତ୍ତେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହଲେ—“ବେଣି ବାହାଦୁରୀ ଦେଖେଇ ହୋଡ଼ିନାମ । ରୋଗ ବଇରାଗ ପାଖରେ ସବୁବେଳେ ହସିଆର ହୋଇ ଚଳିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତୁପକରି ଯାଇ ପିଇ ଦେ । ତୁମେ ପୁଣି ବସିଲ କାହିଁକି ? ତଅଳ ଶିଲହୁଅ ।”

ଭାଲ ଭଉଣୀ ଦୁହେଁ ଘର ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି ପିଣ୍ଡାରେ ମୁରକି ହସା ସହ ଟ୍ୟାକ୍ଟିକ୍ ଏସିଡ୍ ମିକ୍ସଚର ଯୋଡ଼କେଇନାକୁ ଲାଗିଲେ । ବାବୁ ବି ତାଙ୍କ ସହ ଯୋଗ ଦେଲା । ଭଉଣୀ କହଲା—“ସତରେ ଭାରି ବଢ଼ିଆ ମିକ୍ସଚର ହୋଇଛି ।”

ଗୃହସ୍ଥୀମୀ ଦିନ ଦୁଇଟାରେ ଭଲ ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପରମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ମାସେଯାଏ ଖାଇଲେ । ମାସେ ଖଣ୍ଡେ ଖାଇବା ପରେ ସେ ମିଳ୍ବର ଖୋର୍ ବଢ଼ିଗଲେ । ଆଡ଼କୁ ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଡେଇଁଲେ ମିଳ୍ବର ପାଇଁ ତନାଦନା କଲେ । ଦିନେ ଦିନେ ଚାରିଜଣ ଯାକ ଏକାଠି ବସି ପିଇଲେ । ଶାଳକ ଖାଲି ଦିନ ଉଣୁଆଏ କେଉଁଦିନ ଟ୍ୟାନ୍ନକ୍ ଏସିଡ୍ ଟା ଦେଖାଇ ଦେଇ ଘଟାଟୋପ୍ଟି ଉଠେଇ ଦବ ।

ସେ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବ ଆସିଗଲା । ଦିନେ ତେଣି ହୋଇଯିବାରୁ ଗୃହସ୍ଥୀମୀ ମିଳ୍ବର ଉଆରି ଥାନକୁ ଟୁଙ୍ଗ୍ ଟୁଙ୍ଗ୍ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ଶାଳକଙ୍କ ପାଖରେ ଚାନ୍ଦା ପଡ଼ିଆ ଥିବାର ଦେଖି କହିଲେ—“କରେ ଚାନ୍ଦା ପଡ଼ିଆ ଥୋଇବୁ କାହିଁକି ?”

ଶାଳକ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—“ଟ୍ୟାନ୍ନକ୍ ଏସିଡ୍ ଚାନ୍ଦା ପତରରେ ଥାଏ ପରା । ତାହାର ବାସ୍ତବ କହିଲେ—ଏଇ ଚାନ୍ଦା ପତରକୁ ଗରମ ପାଣିରେ ପକାଇଦେଲେ ତହିଁରୁ ଟ୍ୟାନ୍ନକ୍ ଏସିଡ୍ ବାହାରି ପାଣିରେ ମିଶିଯାଏ । ଆଉ ଏଇଟା ବ ସବୁଠୁଁ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ତଟକା ।”

ଗୃହସ୍ଥୀମୀ ତା ମୁହଁକୁ ଉକୁଅଙ୍କ ପରି ଚାହିଁ ରହି କହିଲେ—“ହଁ ଟ୍ୟାନ୍ନକ୍ ଏସିଡ୍ ମିଳ୍ବର ।”

ଜ୍ଞାନମଞ୍ଜି ଅଙ୍କୁର

ଖୁସିଆସରେ ଥିଲାବେଳେ ସମୟ ସମୟରେ ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଣକଣକୁ ଏମିତିଆ
ଆଦର ଗୋଇଠା ମାରନ୍ତି । କଥା ନାହିଁ, ବାଣୀ ନାହିଁ, ଦହ ଦୁଇନି କି ମୁଣ୍ଡ
ଚହଲି ନାହିଁ ଅଥଚ ଅନନ୍ତର ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ଆସି ଗେଣ୍ଡୁଆ ମୁଣ୍ଡରେ ଭୁସ୍କରି
କୁଡ଼େଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାର ଚପଟ ମୁମ୍ବାଳି ନପାରି ଗେଣ୍ଡୁଆ ପହଲେ ପହଲେ
ଦି'ଗୁଣ୍ଠି ଗଡ଼ା ଗଡ଼ିଗଲା । ତା ସାଙ୍ଗ ବୁଝେଇ ଦେଲା, ‘ହଜରେ, କି ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା
ଦେଖୁ କରେ ? ଖାଲି କାଗଜ, ଗୁଛା କାଗଜ, ଆଗର ହଜାରେ ଟଙ୍କାକୁ ବି ସରି
ନୁହେଁ । ଖାଲି ନାଆଁକୁ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା, ହେଲେ କାମକୁ ଫୁସ୍ । ହଜାରେ ହୁଏ
କି ନ ହୁଏ । ଦେଖ ସେ ଯାହା ହେଉନା, କାହିଁକି ତୁ ହୁଅ । ହୋଇଯା । ଲଟେରି
ଧନ ଲଟେରୀଙ୍କ ପେଟେରେ ପଶେ । ତାକୁ ସାଇତି ରଖନା, ବରଂ ଘର ଗୁଣ୍ଠିକାନ୍ତକୁ
ଇଟା ସିମିଟିରେ ଟେକି ଦେ । ଘର ଗୁଣ୍ଠି ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଛରଦବାଲି (ପାଟେରି)
ଉଠେଇ ଦେ । ବାସ୍ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବେଧଡକ୍ ହୋଇଯିବୁ । ଓଲଟା ଗାଈ ଓ
ଛେଲିଙ୍କ ଦାଉରେ ତୋ ବାଡ଼ିରେ କେରାଏ କନଶିରି ଶାଗ ବି ରହୁନ । ଏବେ ଦି'ଟା
ସଜନାଗଛ, ଅମୃତ ଗୁଣ୍ଡା ଗଛ, ଲଙ୍କାମରିଚ ଗଛ ଲଗେଇ ଦେଇ ପାରିବୁ । ଖଡ଼ା,
ଲେଉଟିଆ କଥାରି ବି କରଦେଲେ ବେଶ୍ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରହୁବୁ । ପାରିବାଗନ୍ତା ଆଉ
ରହୁବ ନାହିଁ । କଣ୍ଟାବାଡ଼ ଅଛୁ ବୋଲି ସିନା ଗାଈ, ଛେଲି ମୁହଁ ଗଲେଇ ଦେଇ
ବାଡ଼ିକୁ ପେଲି, ମେଲା କରଦେଇ ପଶିଯାଉଛନ୍ତି; ଯାହା ତ କହୁ ଲଗେଇ ତାକୁ
ଉଜାଡ଼ ଦେଉଛନ୍ତି । ଇଟା ସିମିଟିରେ ଛରଦବାଲିଟାଏ ବୁଲିଗଲେ ଗାଈ, ଛେଲିଙ୍କ
ବଡ଼ ବୋପା ବି ପଶି ପାରିବେ ନି । ମୋ କଥା ମାନ, ଶୀଘ୍ର କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେ ।
ପାଖରେ ଟଙ୍କା ସାଇତି ରଖନା । ଜାଣୁଛୁତ ସାହରେ ଶ୍ଵେତଗୁଡ଼ାକ ସାଲୁସାଲୁ ।

କଥାଟା ସମସ୍ତଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ସେମାନେ କିନ୍ତୁ କଦରରେ ଘରେ ପଶି
କଳାକଳା ବୁଲେଇ ଦେବେ । ଟଙ୍କାକୁ ଆଗ ନେଇ ଜେଲ୍ ଆଗରେ ଯେଉଁ ବେଙ୍ଗ
ଅଛି ସେଇଠି ଡିପୋଜିଟ୍ କରିଦେ । ସେ ବେଙ୍ଗଟା ଶୁଣି ବଢ଼ିଆ । ଜେଲ୍ ଆଗରେ
ହୋଇଥିବାରୁ ଶ୍ଵେତ, ତାକୁ ସିନ୍ଧୁଟା । କେହି ତା ପାଖ ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଜେଲ୍
ବାଲ୍ୟବତ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲକରି ଚାନ୍ଦନ୍ତି । ବେଙ୍ଗ ଆଗରେ ଦେଖିଲେ କାଳେ ଘୋଷାଡ଼ି
ନେଇ ପୁଣି ଖୁଆଡ଼ିରେ ପୁରାଇ ଦେବେ ସେହି ଭରରେ ସେମାନେ ବେଙ୍ଗ ଖାଇଦା
ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ସିଧା ସରପଟ୍ ବେଙ୍ଗ ଭିତରେ ପଶିଯିବୁ । ପଶୁର ଦେବୁ ଏଠି ପରିଡ଼ା
ବାବୁ କିଏ ? ବାସ୍ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଦଣ୍ଡହଜାରଯାକ ଧରେଇ ଦେଇ ଡିପୋଜିଟ୍
କରିଦିଅ ବୋଲି କହୁବୁ, ଏଁ ; ମନେ ରହୁଲା ? ହଁ, କହିବୁ ସେଭଙ୍ଗି କରିଦେବେ
ଓ—ବୁଝିଲୁ ?”

ଗେଣ୍ଡୁଆ ବହୁତ ପଚାର ପଚାରି କରି ସବୁ ମନେ ରଖିନେଲା । ଆଉ ଟଙ୍କା
ହାତ ପଇତା ହେବାମାତ୍ରେ ଜେଲ୍ ସାମନା ବେଙ୍ଗରେ ପରିଡ଼ା ବାବୁଙ୍କ ମାରମ୍ବରରେ
ଡିପୋଜିଟ୍ କରିଦେଲା । ଡେଣିକି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ତାର ଘରକାନ୍ଥ ବଦଳେଇ । ଇଟା
ଓ ବାଲି ଘର ଆଗରେ ଜମା ହେବାମାତ୍ରେ, ପାତଲ କଦଳୀ ଶ୍ଵେତାକୁ ଗଣଗଣିଆ
ମାଛ ବେଢ଼ିଗଲା ପରି ମୁନ୍ସିପାଳଟିଆ ଆଉ ଟାଉନପ୍ଲାନ୍ ଥିଆ ବେଢ଼ିଗଲେ ।
କିଏ କହୁଲା ବେଗର ଅନୁମତିରେ କାନ୍ଥ ବଦଳେଇ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, କିଏ
କହୁଲା ଏଥିରେ ଟାଉନର ସବୁ ଗଡ଼୍ ବଡ଼୍ ହୋଇଯିବ, ଟାଉନର ହୋଇଯିବ ନଷ୍ଟ
ହୋଇଯିବ । କିଏ କହୁଲା ନକ୍ସାରେ ଏଇ ଘର ଉପର ଦେଇ ରାସ୍ତା ଯାଇଛି । ଏଣୁ
ଇଟା କାନ୍ଥ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ମକଦ୍ଦମା ରୁକୁ କରିବା ପାଇଁ ନାଁ, ବାପା
ନାଁ, ତା ବାପା ନାଁ ଲେଖି ପକାଇବାକୁ ୧୯୭୨ ମସିହା ତାରିଖ ବହୁଟାଏ କାଳ
ପକେଇଲା । ଏ ସବୁ ହାଲହୁକିତ ଦେଖି ଗେଣ୍ଡୁଆ କାଠଭୂତ ପାଲଟିଗଲା । ସମସ୍ତେ
ଧମକ ଚମକ ଦେଇ ବୁଲିଗଲେ ।

ଗେଣ୍ଡୁଆ ତା ସାଙ୍ଗକୁ ସବୁକଥା ଜଣେଇଲା । ସାଙ୍ଗ ସବୁକଥା ଶୁଣି
ହସିଲା । କହୁଲା - ଚଣ୍ଡୀଗୁମୁଣ୍ଡାଙ୍କ ଉପରେ ଟିକିଏ ବେଲପତ୍ତି ପାଣି ଛୁଞ୍ଚିଦେଲେ
ସେମାନେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯିବେ । ଏ କିବା କଥାକୁ ହଡ଼୍ ବଡ଼େଇବା ଉଚିତ୍
ନୁହେଁ ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଗେଣ୍ଡୁଆକୁ ନେଇ ତା ସାଙ୍ଗ ବେଲପତ୍ତି ପାଣି ସହ
ଧମକଆମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଁଲା । ଓଁ ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତି କହୁ ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ
ଆଲପ ଆଲପ ବେଲପତ୍ତି ପାଣି ଛୁଞ୍ଚିଦେଲା । ସମସ୍ତେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଇ କହୁଲେ—

ହୁଅଁମ କରିଯାଅ । ଚାଲ ତ ବଦଳା ହୁଇନି ସେଥିରେ ଦୋଷ ନାହିଁ । ଆଗ ପଛପଟଟା ଡେରିଦିଅ । ତାପରେ କଡ଼, ସବା ଶେଷରେ ଆଗଟା ବଦଳେଇବ । ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯାଇ କୋଉଠି । ଘର ଯାଇ କୋଉଠି । କିଛି ଗଡ଼୍ ବଡ଼୍ ହୁବନି । ସା କରିଯା । ଆମେ ତୋ ପଛରେ ଅଛୁ ।

ଅଭୟଙ୍କର ପାଇ ଗେଣ୍ଡୁଆ ଫେରିଲା । ସାଙ୍ଗ ପରାମର୍ଶ ଦେଲା—ଏବେ ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ କରିଯା । ଏଇ ଅମଳମାନେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ କାମଟା ଶେଷ କରିଦେବା ଭଲ । ନୂଆ କିଏ ଆସିଲେ ତା ଉପରେ ପୁଣି ସାଜ ବେଲପସ ପାଣି ଛୁଆଁବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଗେଣ୍ଡୁଆ ଚଟାପଟ୍ ଦିନ କେଜଟାରେ ଘରକାନ୍ଥ ଉଠେଇ ଦେଲା । ସେତକ କରିଯାଉ ଟିକିଏ ଦମ୍ ମାରିଲା । ତାପରେ ଛରଦବାଲି ଉଠେଇବା କଥା ମନକୁ ବୁଲିଲା । ଫଗୁଆ ତେଲ ଘରପାଖ ବାଡ଼ଟାକୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଛରଦବାଲି କରିବାକୁ ଠିକ୍ କଲା । ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଥିଲା ସେଇ ପାଖରେ । ଫଗୁଆ ବର୍ଷକୁ ଡିନିଅର ସେଇ ବାଡ଼ ଲାଗି କଲି ଲାଗାଏ । ବାଡ଼କୁ ଗେଣ୍ଡୁଆ ଜମି ଆଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚେଇ ବସେଇବାକୁ କଟାଳ କରେ । ଗେଣ୍ଡୁଆ ଠେଙ୍ଗାଧରି ବାହାରେ, କହେ—“ଏ ବାଡ଼ ଓଲଟି ତୋ ଆଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚିବ । ଖବରଦାର୍, ବାଡ଼ରେ ହାତ ଦେଇ ପାରିବୁନି । ଆଣ ଅମିନ, ହୁଇ ମାପ । ଏତକ ନକରି ବାଡ଼ରେ ହାତ ଦେବୁତ ଏ ଠେଙ୍ଗାକୁ ଚାହିଁଥା । ମୁଣ୍ଡକୁ ଛତୁ କରିଦେବ ।”

ବାଡ଼ ଘୁଞ୍ଚା ସେତିକିରେ ବନ୍ଦ ହୁଏ । ଅମିନ ଆସନ୍ତି । ଗେଣ୍ଡୁଆ ଅମିନ କହେ ତାର ଫଗୁଆ ଆଡ଼କୁ ଆଡ଼ୁରି ପାଞ୍ଚକଡ଼ି ଜମିଅଛି । ଫଗୁଆ ତେଲର ଅମିନ କହେ—ତାର ଗେଣ୍ଡୁଆ ଆଡ଼କୁ ପାଞ୍ଚକଡ଼ି ଜମିଅଛି । ହୋ ହା ଲାଗେ । ବରଗଛ ମୂଳକୁ ଉଭୟେ ଉଭୟକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ନେବେ ବୋଲି ଧମକ ଦିଆଦେଇ ହୁଅନ୍ତି । ତାପରେ ସବୁ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଯାଏ । ଅମିନ ଦୁହେଁ ଦୂରରେ ଏକାଠି ହୋଇ ଫୁସ୍‌ରୁ ଫାସ୍‌ରୁ ହୁଅନ୍ତି—“ଏ ହଟା ହେଲେ ଆମର ଲେଉଟିଆ କିଆରୀ । କାଟୁଥିବା ଖାଉଥିବା । ଭୁଲ ଉଡ଼ିବ ମାପ ନକଲେ ଏ କଲି ତେର ମାଡ଼ିବ କୁଆଡୁ ? କଲି ଲାଗିରହିଥିଲେ ଆମେ ଆସୁଥିବା, ପାଉଣା ନେଇ ଫେରୁଥିବା । ଠିକ୍ ଠିକ୍ ମାପ କରି ନିଶ୍ଚି କରିଦେଲେ ଆମ ଦାନାପାଣିଟି ରୁଡ଼ିଯିବ । ଏମିତି ଚାଲିଥାଉ ।”

ଛରଦମ୍ ଏମିତିଆ କଲିରେ ଗେଣ୍ଡୁଆ ବିବ୍ରତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏଇଅର ଜଟା ଛରଦବାଲି ଉଠେଇ ସେ ଗଣ୍ଡଗୋଳକୁ ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ ପୋତି ପକେଇବାକୁ ସଜବାଜ ହେଲା । ବାଡ଼କୁ ଉଠେଇ ନିଅଁ ଖୋଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାମାନେ ଫଗୁଆ ଲଙ୍ଗାଳା ମୁକୁଳା ହୋଇ ଧାଇଁ ଆସିଲା ଆଉ ଗର୍ଜି ଉଠିଲା—“କରେ, ରୁ ବାଡ଼ରେ ହାତଦେଲୁ କାହିଁକି ?”

“ଲଟା ଛରଦବାଲି ଉଠେଇ ଦେବ । ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ କଲିର ଫଇସଲ ହୋଇଯିବ ।”

“ଇଏ, ଭାରି ଫଇସଲ କରନେବାଲୁ ଆସିଲୁ । ଲଟର ଟଙ୍କା ମୁହଁ ଉପରକୁ କରିଦେଇଛି । ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଆଉ ଦିଗୁନାହାନ୍ତି । ଖବରଦାର୍, ପସାଏ ବି ମାଟି ଖୋଳି ପାରିବୁ ନାହିଁ । ଆସିଲୁ ଛରଦବାଲି ଉଠେଇବାକୁ । ଯଦି ଉଠେଇବାକୁ ମନ ଗଲୁ କରୁଛି ତେବେ ପାଞ୍ଚକଡ଼ି ଭିତରକୁ ଉଠ ।”

“ଆଦେ ତୁ କିଏ ବେ, ମୋ ଜାଗାରେ ମୁଁ ନିଅଁ ଦେଲି ତୁ ଶଳା କିଏ ବେ ? ସୋରଷତେଲରେ ଅଗରା ତେଲ ମିଶେଇ ଯୋଉ ପଇସା କମେଇଛି ସେଇ ପଇସା ତୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଗରମ କରିଦେଇଛି । ଏକା ଠେଙ୍ଗାକେ ତୋ ଗରମ ଛଡ଼େଇ ଦେବ ।”

‘ରଖ୍ ରଖ୍ ବେ ତୋ ଠେଙ୍ଗା । ଆମର ବି ଠେଙ୍ଗା ଅଛି । ତୋ ଲଟର ଟଙ୍କା ନିଶାକୁ ଉଡ଼େଇ ଦେବ । କଅଣ ବୋଲି ପାଇବୁ କରେ । ପୁଲିସ୍‌ବାଲୁଏ ସମସ୍ତେ ହଲ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ପରା ! ଆପ୍ପା ରାତି ସେନ୍‌ସନ ନେଇ ଗଲଣି ବୋଲି ଭାବୁଛୁ । ତୋ ନାକରୁ ଯଦି ବୁଡ଼ା ଶିଙ୍ଘାଣି ନ କାଢ଼ିଛି •ତେବେ ମୋ ନାଆଁ ଫଗୁମଣି ନୁହଁ ।”

ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଉଡ଼ୁଙ୍କା ଉଡ଼ୁଙ୍କି ହେବାର ଦେଖି ଭଲ ଲୋକମାନେ ଆସି ପ୍ରତିଗଲେ । ସମସ୍ତେ ଗୋଲ ବନ୍ଦ କରି ବୁଝେଇ ଦେଲେ ଯେ କାମଟା ପଚାରି ହେଉଛି ଯେତେବେଳେ, ମୂଳରୁ ସବୁକାମ ନିବାଡ଼ିଆ ହୋଇଯିବା ଦରକାର । ସରକାରୀ ଅମିନ ଆସୁ, ଆନଟା ମାପି ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଇ ଦେଉ, ତାପରେ ଛରଦବାଲି ଉଠିବ ।

ଅମିନ ନାଁ ଶୁଣି ଦୁହେଁ ଫିଡ଼ିକଲେ । ସେଇ ଅମିନ ତ ନାଟର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ତାକୁ ଡାକି କି ଲାଭ ! ଅମିନମାନେ ଯେତେ ପଇସା ଖାଇଲେଣି ସେଥିରେ ଆଉ ଅଳ୍ପ କିଛି ମିଶେଇଦେଲେ ସେତକ କମି କଣା ଯାଇପାରିଆନ୍ତା । ଭଲ ଲୋକେ ଭଣି ଆ ଦେଲେ, କହିଲେ—“ଏବେ ଯିଏ ଯାହା କରୁଛି କରୁ । ଆମେ ଆଉ ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇବୁ ନାହିଁ ।”

ଫଗୁଆର ନଜର ପଡ଼ିଲା ବଳିଆ ଉପରେ । ସାହୁର ଗୁଣ୍ଡା ନମ୍ବର ଏକ । ତାକୁ ଗୁପ୍ତରେ ଦରକୁ ଡାକିନେଇ ଗେଣ୍ଡୁଆର ପ୍ରତିରୋଧ ପାଇଁ ତା’ର ଗୁଣ୍ଡାମିକୁ ଦଣ୍ଡ ଟଙ୍କା ଦେଇ କିଣିଲା । କଥାଟା ଖେଣ୍ଡୁଆ କାନରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଦେଖିଲା— ସେ ସିନା ଫଗୁଆକୁ ଠେଙ୍ଗା ଦେଖାଇ ଜବତ କରିଦେବ, କିନ୍ତୁ ବଳିଆ ପାଖରେ ତା’ ଠେଙ୍ଗା କାଟି କରିବକି । ତେଣୁ ସେ ସାହୁର ୨ ନମ୍ବର ଗୁଣ୍ଡା ନବରକର ଗୁଣ୍ଡାମିକୁ ନଅଟଙ୍କା ଦେଇ କିଣିଲା ।

ଗେଣୁଆ ଓ ଫଗୁଆ ଯଥାକ୍ରମେ ନରେଇ ଓ ବଳିଆ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ସଜବାଜ ହୋଇ ମୁହଁମୁହଁ ହୋଇଗଲେ । ପହଲେ ଘୋଡ଼ା ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ମୁରୁନି ହସା ଦେଲେ । ଏକଟା ତାଣ୍ଡଲଭର ହସ କି ଆଉ କିଛି ତାହା ତାଙ୍କୁ ଜଣା । ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ନିଶମୋଡ଼ା ଆଉ ତେବେ-ମେରି । ଅଭ୍ୟାସରେ ନ ଥିବା ବହୁ ଅବ୍ୟାସ ଶବ୍ଦ ଦି' ଆଡ଼ୁ ହୁଟିଲା । ହସ୍ତ ମୁଦ୍ରା ଓ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟକଳାକୁ ବଳିଗଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ଠେଙ୍ଗାର ଠକ୍‌ଠାକ୍ ଶବ୍ଦ । ଯଦି ବାଜାଟା ବାଜୁଥାନ୍ତା ତେବେ ସମସ୍ତେ ଜାଣି ଯାଇଥାଆନ୍ତେ ଯେ ସେକଟା ଆଖଡ଼ା ବାଡ଼ି ଖେଳ । ଠିକ୍ ତାଳେ ତାଳେ ବାଡ଼ିର ଠକ୍‌ଠାକ୍ ଆବାଜ୍ । ବାଡ଼ି ଖେଳ ଶିଖାଦେଲେ ପାଟିରୁ ବାହାର ଆସ—ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି, ଚାରି, ପାଞ୍ଚ, ଛଅ, ସାତ, ଆଠ, ଦେ ଉଡ଼ନ୍ । ଦୁହେଁ ସୁରା ଏକ ସୁରା ଘୁରୁ ଥାଇ ବାଡ଼ିରେ ବାଡ଼ି ପିଟି ପୁଣି ସୁରୁ କରନ୍ତି ଏକ-ଦୁଇ... । ଏ ବାଡ଼ି ପ୍ରକ ଠିକ୍ ସେମିତି । ତଫାତ୍ କେବଳ ପାଟିରୁ ଏକ...ଦୁଇ...ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବାହାରୁଥାଏ ମାର୍ ଶଳା ଭେସଡ଼ିନ୍, ହଟ୍ ଶଳା ଭେସଡ଼ିକା... । ଦଶ ପହର ମିନିଟ୍ ପ୍ରଗତି ବାଡ଼ି ଲଢ଼େଇ ବା ଖେଳ ପରେ ଗେଣୁଆ ଘୋଡ଼ା ପଛେଇଲା । ଫଗୁଆ ଘୋଡ଼ା ତାକୁ ହଟେଇ ହଟେଇ ସୀମା ପାର କରାଇ ଦେଲା ଓ ନିଶ ସାରିଲେଇ ସାରିଲେଇ ଫଗୁଆ ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ଏମିତିଆ ପ୍ରକ ପ୍ରତି ସାତ ଆଠ ଦିନରେ ଲାଗିଲା । ଏ ପାଳି ଯଦି ଗେଣୁଆ ଘୋଡ଼ା ହାରିଲା, ତେବେ ଆଉ ପାଳି ଫଗୁଆ ଘୋଡ଼ା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ହାରିଲା । ଉଭୟେ ଠିକ୍ ପାଳି ଅନୁସାରେ ହାରିଲେ । ଦରଦାମ ହୁ ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିଲା ପରି ଉଭୟଙ୍କର ଲଢ଼େଇ ମଜୁରି ହୁ ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିଗଲା । ସବାର ଦୁହେଁ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ମହର୍ଗରୁ ଯାଇ କାନ୍ଥାରରେ ପଡ଼ିଲା ପରି ଦୁହେଁ ଅମିନ ମୁହଁରୁ ଖସି ବଳିଆ ଓ ନରେଇ ମୁହଁରେ ପଡ଼ି ଅଧିକ ହଟର ପଟର ହେଲେ ।

ଦିନ ସବୁବେଳେ ସମାନ ଯାଏ ନାହିଁ । ମଦ ନିଶାରେ ଭୋଲ ହୋଇ ବଳିଆ ଓ ନରେଇ ଦିନେ ସାହରେ ଭାରି ଜୋରରେ ଝଗଡ଼ା ଲାଗେଇଲେ । ବଳିଆ ଗୁରିଯାଇ କହିଲା—“ସବୁ ଥର ତୋ ଟଙ୍କା ମୋ ଟଙ୍କା ମିଶେଇ ଅଧା ଅଧା ବାଣ୍ଟି ନେବାପାଇଁ କଥା ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ହଟିଲି ଦିନ କମ୍ ପାଏ ରୁ ବେଣି ପାଉ । ସେମିତି ରୁ ହଟିଲି ଦିନ କମ୍ ପାଉ, ମୁଁ ବେଣି ପାଏ । ଆମର ଆଗରୁ କଥା ତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ରୁ ଥରେ ହଟିବୁ ତ ମୁଁ ଆଉଥର ହଟିବି । ସବୁଥର କିନ୍ତୁ ଟଙ୍କାଟା ମିଶେଇ ଅଧା ଅଧା ବାଣ୍ଟିଦେବା; ସବୁ ଥରତ ସେଇଆ ହେଉଛି ମୁଁ ଅଧିକା ନେଲି କେମିତି । ସେମିତିଆ ହାସଲୀ କାମର ପାଖ ମୁଁ ମାଡ଼ିବନି । ସାଙ୍ଗ ସାଥୀରେ ବେଇମାମ୍ନ ମୋତେ କରୁ ଆସେନା ।”

ଏ କଥାଗୁଡ଼ାକ କାନକୁ ଚ'କାନ ହୋଇ ଗେଣ୍ଡୁଆ ଓ ଫଗୁଆ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ଦୁହେଁ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିପଡ଼ିଲେ । ଦୁହେଁ ମୁଣ୍ଡ ବୁଣ୍ଡେଇ କୁଣ୍ଡେଇ ଭବିକାକୁ ଲାଗିଲେ—ଗୁଣ୍ଡା, ଲଫଙ୍ଗା ଦୁଇଟା ଆମ ଆଖିରେ ଧୁଳି ଦେଇ ଏକାଠି ରହିପାରିଲେ, ଆମେ କଅଣ ତାଙ୍କଠାରୁ ସ୍ଥାନ ! ଏତେଦିନେ ଯାଇ ଦୁହେଁଙ୍କ ଜ୍ଞାନମଞ୍ଜି ଅକ୍ଳୁଶିଲା । ଗେଣ୍ଡୁଆ ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ନେଇ ଫଗୁଆ ଘରକୁ ଗଲା । ଦୁହେଁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ନିଜକୁ ବୁଝିଆ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଦୂରେଇ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ନିଜ ନିଜକୁ ନିପଟ ବୋବା ବୋଲି ଚିହ୍ନିଗଲେ ସେତେବେଳେ ନିକଟେଇ ଆସିଲେ । ଲଫଙ୍ଗା ଦଟା ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାନମଞ୍ଜି ଅକ୍ଳୁରେଇ ଦେଲେ ।

ଗେଣ୍ଡୁଆ ସାଙ୍ଗ ବୁଝେଇଦେଲା—ଦେଖ ଦୁହେଁ କିଛି କିଛି ଦାସରୁ ଛୁଡ଼ିଦିଅ । ତା ଅମିନ୍ ଚୁମ ପାଖକୁ, ଆଉ ତମ ଅମିନ ତା ପାଖକୁ ପାଞ୍ଚକଡ଼ି ଜମିଅଛୁ ବୋଲି କହୁଛୁ । ତୁମେ ପାଞ୍ଚକଡ଼ିର ଦାସ ଛୁଡ଼ିଦିଅ, ସେ ବି ଛୁଡ଼ିଦେଉ । ଛରଦବାଲିଟା ଠିକ୍ ମଝିରେ ଉଠୁ । ଦୁହେଁ ସେଥିରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ଛରଦବାଲି ଉଠିବା ଦିନ ଫଗୁଆ, ଗେଣ୍ଡୁଆ ଆଉ ତା ସାଙ୍ଗ ଏକାଠି ବସି ସତ୍ୟନାଗରାଣ ଶିରିନି ହାପୁଡ଼ାରେ ଆନଟା କମ୍ପେଇ ଦେଲେ ।

ଝେତର ବାବା

ଝେତର ବାବାଙ୍କ କସମଦ ଦେଖି ଗଣ୍ଡରପୁର ଗାଆଁ ଉଠିଲା ପଡ଼ିଲା । ସାଗ ଦେଶରେ କସମ କସମ ବାବାଜି ତେଲୁଣି ପୋକ ପରି ସାଲୁସାଲୁ ହେଉଛନ୍ତି ସତ, ହେଲେ ଝେତର ବାବାଙ୍କ ପରି ବାବାଜି କେହି କେବେ କେଉଁଠି ଦେଖି ନାହାନ୍ତି କି ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି । ଡେର ଡେର ପ୍ରକାରର ଇଲମ କଥା ବାବାଜୀମାନଙ୍କଠାରେ ଥିବାର ଲୋକେ ଜାଣିଥିଲେ । କିଏ ଫୁଲ୍ଲି ଦେଇ ରୋଗକୁ ଉଡ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି । କିଏ ଅଳ୍ପ ଅଧିରେ ହାତମାରି ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି ଫେରାଇ ଦିଅନ୍ତି । କିଏ ପୁଞ୍ଜିଏ ଚାନ୍ଦିକର ଗୁଡ଼ ଗୁଡ଼ ହଜାରେ ଲୋକଙ୍କୁ ପେଟପୁରୁ ଶ୍ରେକନ ଦିଅନ୍ତି । କିଏ ଅଧିଗୁଳ୍ମ ଚିନି କାଳର ଓ ଚିନି ଲୋକର କଥା ସଦ୍ୟ ଅଧିରେ ଦେଖିଲା ଭଳି କହୁ ଦିଅନ୍ତି । କିଏ ପାଣି ଉପରେ ଚାଲି ଚାଲି ନଇ ପାରି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ଆକାଶରେ ଗୁସି ଗୁସି ଯାଆନ୍ତି । କେହି କେହି ଏକ ସମୟରେ ପାଞ୍ଚଟା ଆନରେ ଦେଖାଦିଅନ୍ତି । ହେଲେ ଝେତର ବାବାଙ୍କ ବିଭୂତି ବିଷୟରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ଜାଣି ନ ଥିଲେ କି ଶୁଣି ନ ଥିଲେ । ଏ ବିଭୂତି ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ ଧରଣର—ଅଭୂତପୁର ଓ ଅଶ୍ରୁତପୁର ।

ଗଣ୍ଡରପୁରଥାଏ ବାବାଜୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ, ତାଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଲଭି ଓ ତାଙ୍କର କରୁଣାରୁ କାଣିରୁଏ ପାଇବା ଲାଗି ଅଥୟ ହୋଇ ଉଠିଲେ । କିଏ କେମିତି ଅଥୟ ହୋଇ ଉଠି ଆସାନ୍ତେ କି ନାହିଁ, ଗୋଟାଏ କଥା କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ଟାଣିନେଲା । ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ଦେଖିଲେ ଯେ ଗାଆଁର ଛଅ ହାତଟା ମାର୍ଚ୍ଚାମର ଲଞ୍ଜଣା, ବଜାସପ୍ରକୃତିର ଟୋକା ବାବାଜୀଙ୍କର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ପାଇ ଏକାବେଳେକେ ବଦଳି ଗଲେ । ସେ ବଦମାସି, ଜାଲ ଫିସାଦି, ଗାଲୁ, ଭୁରୁଡ଼ି ଆଦି ନିହାତି ଅସନା

କାମଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କୁଆଡ଼େ ଗୁଡ଼ି ପଳେଇଲା । ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶୁଦ୍ଧ ପୁରସ୍କୃତି ପାଲଟିଗଲେ । ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ପରଶମଣି ଲାଗିଗଲେ ଲୁହାଟା ପୁନା ହୋଇଯାଏ । ଲୁହାଟାରୁ ଚଉଠେ ଖଇର ରହିଯାଇ ପାରୁଥିବା କିନ୍ତୁ ଖେଚର ବାବାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ଏ ବଦମାସ, ଲଫଙ୍ଗା ଦଳ ପୁରୁଷର ଖାଣ୍ଟି ପୁନା ପାଲଟିଗଲେ । ଯାହା ମୁହଁରୁ ଅନବରତ ‘ମାରେଙ୍ଗା, କାଟେଙ୍ଗା’ ବାହାରୁଥିଲା ସେ ମୁହଁରୁ ବାହାରିଲା—“ହେ ଭଗବାନ, ଏ ଭବସାଗରରୁ ପାରିବର ।” ଯାହା ମୁହଁରେ ଶାଣ୍ଡିଆ ନିୟୁତକରି ଖଜା ହୋଇଥିଲା ତା’ ମୁହଁରୁ ସେଇଟା ଛୁଟି ପଡ଼ିଲା । ତା ଆନରେ ବଧେଇ, ବଳିହାରି କିଭ ସବୁ କଥା ଛାଡ଼ିଲା । ଖେଚର ବାବାଙ୍କର ମହମା ଜାଣିନ କରୁ କରୁ ସେମାନଙ୍କର ରାଜ ପାହୁଗଲା । ଏ କୁଳାଙ୍ଗାର ଗୁଡ଼ାକ ଠୋ-ପଟାସ୍ କୁଳଚନ୍ଦନ ପାଲଟିବା କିନ୍ତୁ କମ୍ ବସୁପୁର କଥା ନ ଥିଲା । ଏ ଅଭିଭୂତମଣି ଖେଚର ବାବାଙ୍କ କୃପା ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହାସଲ କରିବାକୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଉକ୍ତ ଦିଅର ହୋଇଗଲେ ।

ବାବାଜୀ କାହାନ୍ତି, ବାବାଜୀ କାହାନ୍ତି, ରଡ଼ିଦେଇ ଭକ୍ତମାନେ ଗାଆଁଟିରେ ପାନ୍ଥଆ ଚଳାଇଲେ । ଶେଷରେ ପାନ୍ଥଆରେ ଉକୁଣି ଧରା ପଡ଼ିଲା ପରି ବାବାଜୀ ସଦ୍ୟ ସାଧୁ ଓ ଭକ୍ତ ବନିଥିବା ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଲଫଙ୍ଗା ଘରେ ଆବିଷ୍କୃତ ହେଲେ । ଏଥିରେ କାହାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ ହେବାର କିଛି କାରଣ ନ ଥିଲା । ଭଗବାନଙ୍କର ଶ୍ରୀମୁଖ ନିମ୍ନତଳାଣୀ ସେମାନଙ୍କର ମନେଥିଲା—“ମୁଁ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ବାସକରେ ନାହିଁ, ଯୋଗୀମାନଙ୍କ ଦୃଢ଼ତାରେ ବି ବାସକରେ ନାହିଁ । ମୋ ଭକ୍ତମାନେ ଯେଉଁଠାରେ ଗାନ କରନ୍ତି ହେ ନାରଦ, ମୁଁ ସେହିଠାରେ ବାସକରେ ।” ଲଫଙ୍ଗାଶିରୋମଣି ୨୪ କ୍ୟାରେଟ୍ ଭକ୍ତ ବନି ଯାଇଥିଲା ଓ ସବୁବେଳେ ସିନେମା ଗୀତ ବୋଲୁଥିଲା । ଏଣୁ ଖେଚର ବାବା ତା’ ଘରେ ବାସ କରିବାରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ରହିଲା କେଉଁଠି ।

ଲୋକେ ଧରାପରା ହୋଇ ଧାଇଁଲେ ତା’ ଘରକୁ, ବାବାଜୀ ଚନ୍ଦ୍ରୀର ଭିତରେ ଧାନରତ ଥାଆନ୍ତି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଗଣାଟିରେ ଲୋକେ ଚିପିବୁଣି ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ବାବାଜୀ କି ଧରଣର ମହମା ଦେଖାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚକିତ କରାଇ ଦେବେ, ସେହି ବିଷୟରେ ସମସ୍ତେ ଫୁସୁ ରୁ ଫାସୁ ରୁ ହେଉ ଥାଆନ୍ତି । ଆଉ ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଆଉ ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ହୋଇ ଲୋକେ ସେତେବେଳକୁ ବଜରା ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରି ସାରିଲେଣି । ମନକୁ ପାପର ଧାସ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଲାଗିଲାଣି । ବାବାଜୀ ଦେଖା ଦେବେ ନାହିଁକି ? ଏ ଧାରଣା ବି ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିଲାଣି । ଧୈର୍ଯ୍ୟ କ୍ରମେ ସୀମାକୁ ହଇଁଲା । ଭକ୍ତ ଶିରୋମଣି ଲୋକଙ୍କର ମୁଖରୂପମାନ ଯନ୍ତ୍ର ବା ବାସ୍ତବିକତା ଦେଖି ଅନ୍ତରରେ ବିଭ୍ରା କେତେ ଘନଭୂତ ହେଲାଣି ତାହା ବେଂ ଠହରେଇ ନେଲେଣି ।

ଅଧିକ ଡେରି ମାରାତ୍ମକ ହୋଇପାରେ ଶବ୍ଦ ଭକ୍ତ ଶିଶୁମଣି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଶୁଣିଗଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାବାଜୀ ଗେରୁଆ ଲୁଗା ଓ ଫୁଲମାନରେ ମଣ୍ଡି ହୋଇ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବାହାରି ଆସି ଏକ ସଜ୍ଜା ହୋଇଥିବା ଚୌକିରେ ବସିଲେ । ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଭକ୍ତ ଉନ୍ମୁରି ଉଠିଲା । କି ନୂଆ ଧରଣର ଚିତ୍ର ବାବାଜୀ ଦେଖାଇବେ ତାହା ଦେଖିବା ଲାଗି ଲୋକେ ଉଠି ଶୁଣିବା ହୋଇ ରହିଲେ । ବାବାଜୀଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିବାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଉ ନ ଥାଏ । ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଲା ବେଳେ ଯେପରି ଓଷ୍ଠସ୍ଥଳ ନା ଥିବି ଥିବି ହୋଇ ଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ପଦାରେ କାହାକୁ କିଛି ଶୁଭେ ନାହିଁ, ସେମିତି ତାଙ୍କ ଓଠ ଫୁଲୁ ଫୁଲୁ ହେଉଥାଏ । ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଶବ୍ଦ ଚିନ୍ତା ଠିକ୍ କଲେ ଯେ ବାବାଜୀ ନିଶ୍ଚୟ ଅଗଣେ ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ଅଦେଶୀ ବସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଗୁଣପାଖରେ ବସିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଦେଲେ—ବାବାଜୀ ମହାଶୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଦେଖି ପାରିବା ନାହିଁ; ସେସବୁ କଥା ଶୁଣି ପାରିବା ନାହିଁ । ମଣିଷ କାନ ସେସବୁ ଶୁଣି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେସବୁ କାରବାର ପାଇଁ ଦବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ, ଦବ୍ୟ ଆଖି ଦରକାର । ଭଗବତ୍ ଗୀତାରେ ଏ ସବୁର ନଜର ଅଛି । ଭଗବାନ ଅର୍ଜୁନକୁ କାହିଁକି କହିଲେ—ତୋତେ ମୁଁ ଦବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ଦେଉଛି, ମୋର ବିଶ୍ୱରୂପ ଦେଖ । ଏଣୁ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଆଖି କାନ ଭିତରେ ଆଉ ଦବ୍ୟ ଆଖିକାନ ଭିତରେ ବହୁତ ତ୍ୟାଗ ଅଛି । ବାବାଜୀ ମହାପ୍ରଭୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଦେବଲୋକଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ।

ଲୋକମାନେ ଭକ୍ତର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ଦେଖାଇ ଯୋଡ଼ହସ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ହଠାତ୍ ଅଗଣା ପାଉଁଶ ଉପରେ ଗୋଟାଏ କୁଆ ବସି ନା, କା, ଧୁ, କା ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା । ବାବାଜୀ କୁଆକୁ ଜବାବ ଦେଲେ—“ହଉ ହଉ ଗେଣ୍ଡୁଆ ଯଦି କହୁଛୁ ମଉସାବ କରିବ କରୁ । ତାହାର ତ ଆଉ ଦିନୋଟି ମାସରେ ଧିଲିଟିଏ ହେବ । ତାହାର ଆଣ ପୁରଣ ହେବ ।”

ଗେଣ୍ଡୁଆ ଦେଖଣାହାରିଙ୍କ ଭିତରେ ବସିଥିଲା । ଭୁବ ପରି ବସିଲା ଥାନରୁ ଭୁବ୍ କରି ଉଠିଯାଇ ବାବାଜୀଙ୍କ ଆଗରେ ଲାମ୍ବ ହୋଇ ପଡ଼ିଯାଇ କୋହୁଛୁଠା କଣ୍ଠରେ କହିଲା—“ବାବା ତୁ ତ ସବୁ ଜାଣୁ । ତୋତେ କଥା ଛାପେଇବ କିଏ ? ମୋତେ ଟିକିଏ ଆଡ଼ ନୟନରେ ଦେଖୁଥିବୁ । ମୋ ପାଇଁ କୃପା ରଖିଥିବୁ ।”

ବାବାଜୀ ହାତ ଉଠେଇ ଆଣିବାଦ କରି ତାକୁ ମେଲଣି ଦେଲେ । ଗେଣ୍ଡୁଆ ଫେରି ଆସି ଖାଉଡ଼େ ଜିଜ୍ଞାସୁଙ୍କ ଭିତରେ ବସିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଉ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କହିଲା—“କି ଅଭୂତ କଥା । ଏକଥା ଗୁଣ କାନରୁ ଛଅ କାନ ହୋଇଲା । କେବଳ

ନିଶ୍ଚୟକୁ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି ଆମ ଘର ଭିତରେ କହିଥିଲି । ଏବେ ମନେ ପଡ଼ୁଛି ସେତି କୁଆଟାଏ ବସି କା କା ହେଉଥିଲା । ହେ ଭଗବାନ୍ କୁଆଟା ପୁଣି ମଣିଷ କଥା ଶୁଣି ମନେ ରଖିଲା; ତାକୁ ପୁଣି ବାବାଜୀଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲା । ବାବାଜୀଙ୍କର ପୁଣି କି ଅପାର ମହମା । କୁଆ କଥାକୁ ବୁଝିଲେ, ଆଉ କୁଆ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବି କଲେ । କୁଆ ଗୁଡ଼ାକ ବି ଏମିତି ଗୁଲୁଗୁ ପଡ଼ିଲେଣି ନା ।”

ଏତିକିବେଳେ ବାବାଜୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୋଟାଏ ବିରାଡ଼ି ଆସି ବୋବେଇଲା ମିଆଁଉ, ମିଆଁଉ, ମିଆଁଉ । ବାବାଜୀ ତା’ ଆଖିକୁ ଗୁଞ୍ଜି ଟିକିଏ ଦୃଷ୍ଟିଦେଲେ ଆଉ କହିଲେ, “କିଛି ପରଦାଏ ନାହିଁ । ତୁଆ ଆଉ ତୋ କୁଆକୁ ନେଇ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ନାଣିଆ ତୋ କୁଆମାନଙ୍କୁ ନିରାପଦରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଡାକଲ ବସା ଦିଆରି କରି ଦେଇଛି । ସେ ବି ତୋ କୁଆର ଯତ୍ନ ନେଉଛି । ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇନା ।”

ବିରାଡ଼ିଟି ପୁଣି ମିଆଁଉ ମିଆଁଉ ହେଲା । ବାବାଜୀ କହିଲେ—“ହଉ ହଉ ତୋ କୁଆ ଦେଖିବାକୁ ଯିବ । ତୁ ଏକ୍ଷଣି ଯା । ମୋତେ ସମିଆ ନାହିଁ । ପଛକୁ ନିଶ୍ଚେ ଯିବ । ତୋ କୁଆଙ୍କୁ ଅଶୀର୍ବାଦ ଦେଇ ଆସିବ । ଏବେ ତୁ ଯାଆ ।”

ବିରାଡ଼ି ତ ଗୁଲିଗଲା । ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ନାଣିଆ ଆଗ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଡମା ଡମା ଆଖିରେ ଗୁଞ୍ଜିଗଲା । ତା’ପରେ ଅଙ୍ଗେଇ ଅଙ୍ଗେଇ କହିଲା —“କି ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ବିରାଡ଼ି କୁଆ ପାଇଁ ଡାକଲ ଦିଆରି କରିବା କଥା ମୋ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ବିରାଡ଼ିର କୁଆ ହେବା କଥା ଆଉ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଡାକଲ ଦିଆରି ହେବା କଥା ବାବାଜୀ ଜାଣିଲେ କେମିତି ?”

ଜଣେ ଅତିଭକ୍ତ ବୁଝେଇ ଦେଲା— “ଆରେ ବିରାଡ଼ି ପାଟିରୁ ଆମେ ସିନା ମିଆଁଉ ମିଆଁଉ ଶୁଣିଲୁ କିନ୍ତୁ ବାବାଜୀ ସେଇ ମିଆଁଉ, ମିଆଁଉ, ଭାଷାରୁ ସବୁ କିଛି ବୁଝିଗଲେ । ଡ଼େଉଆକୁ ଖୋଲିଟି କହିଲେ ସେମାନେ ତହିଁରୁ କିଛି ବୁଝି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେମିତି ବିରାଡ଼ି ମିଆଁଉ ଭାଷାରେ କଥଣ କହିଲା ତାହା ଆମେ କଥଣ ବୁଝିବୁ । ତାକୁ ବୁଝିବେ ମହାପୁରୁଷମାନେ, ତାକୁ ବୁଝିବେ ବାବାଜୀ ମହାପ୍ରଭୁ ।”

ନାଣିଆ ଭାଙ୍ଗିଲେ ନାଟରୁପାଟରୁ ହୋଇ ବାବାଜୀଙ୍କ ପାଦଧୂଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିଲା । ବାବାଜୀ ତାକୁ ଅଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ ।

ପରେ ପରେ ଚଢ଼େଇ, ଚଳା, ଶାରୁଗୁଣାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସୁଦିନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଗୁଲିଲା । ହବୁଠୁ ବେଶି ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ହେଲା ଶାରୁଗୁଣାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

କୁଆ ସିନା ନିକଟରେ ଥାଇ କା-କା-ହେଲୁ ବାବା ସବୁ ଶୁଣି ଗୁଡ଼ି ପାରିଲେ, କିନ୍ତୁ ଶାଶୁଣୀର ତାଳ ଶୁଭିବାର ତ ଦୂରର କଥା, ସେ କେଉଁଠି ଉଡ଼ୁଛୁ ତାହା ଦେଖାଯାଇ ନ ଥିଲା । କାହିଁ କେତେ ଦୂରେ ଥାଇ କଥଣ କହୁଲୁ ତାହା ପଟ୍ କଣ ବାବାଙ୍କ କାନରେ ଆସି ପଡ଼ିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଜଣେ ଅତିଭକ୍ତ ଆଦ୍ୟବ୍ୟ ସନ୍ଦେହର ଗୋଟାଏ ସାରଙ୍ଗ କଣ୍ଠଦେଇ କହିଲା — “ଆନ୍ଦେ କାହିଁ କହୁ କାହିଁ ପୃଥ୍ବୀ । ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଓହ୍ଲାଇ ଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ସହିତ ପୃଥ୍ବୀରେ ଥିବା ଲୋକେ ତ ଘୁଣି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି; କିଏ କାହାକୁ କଥଣ ଦେଖୁଛୁ ନା ତାଙ୍କ କଥା ଆଉ କାହାକୁ ଶୁଭୁଛୁ ।”

X

X

X

X

ଲୋକେ ଏତେବେଳେ ଯାଇ ଖେତର ବାବାଙ୍କ ବିଭୂତି ଦର୍ଶନ କଲେ । ବେଶି ଭାଗ ଚଢ଼େଇ, କୁଆ, ଶାଶୁଣୀ, ଚଳ ଓ ଛଅଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଖେତରମାନଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ବୋଲି କୋଉ ଜଣେ ରାଜା କି ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ଏ ପଦ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସେ ଗାଆଁରେ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଜଣ ଖେତଡ଼ା କଲେଜ ଟୋକା ଥିଲେ । ବାହାରେ ବାହାରେ ସେମାନଙ୍କର ଦିନ କଟେ । ବଡ଼ ଧରଣର ଛୁଟିଟାଏ ପଡ଼ିଲେ ସମସ୍ତେ ଗାଆଁରେ ଏକଜୁଟ ହୁଅନ୍ତି । ଖେତର ବାବାଙ୍କ ବିଭୂତି ଦେଖି ଦେଖି ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ମନ ଓଲଟି ବାଟରେ ଧାଉଁଲା । ଅତି ଭକ୍ତଆମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ଲାଗି ରହିଗଲା । ଘଟଣାଟିକୁ ଖେଳେଇ ପକେଇ ତହିଁରୁ ସତ କେତେ ମିଛ କେତେ ଓଜନ କରି ନେବାକୁ ଦିନେ ଖେତର ଟୋକାଙ୍କ ଦଳ ଏକଜୁଟ ହେଲେ । କି ଉପାୟରେ ପରୀକ୍ଷାଟା ହେବ ଓ ପରୀକ୍ଷା ପରେ କି ପଦ୍ମା ଧରିବାକୁ ହେବ ତା’ର ଖୁଣ୍ଟି ନାଶ୍ଟି ଯୋଜନା ତିଆରି ହୋଇଗଲା ।

X

X

X

ଜଣେ ଅତିଭକ୍ତ ଆଦ୍ୟବ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଏକାନ୍ତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉ ହେଉ ଜଣେ କଲେଜ ଟୋକା କହିଲା ଯେ ସିଏ ବି.ଏ. ଫେଲ୍ ହୋଇଗଲା । ଏଣୁ ସେ ଘର ଛାଡ଼ି ପଳେଇବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ।

ଆଉ ଜଣେ କଲେଜ ଟୋକା ଆଉ ଜଣେ ଅତି ଭକ୍ତ ଆଦ୍ୟବ୍ୟ କହିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ହସ୍ତେଲରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଡ଼ି ଗୋଟାଏ ମୁଷାକୁଆ ଜନ୍ମ କରିଛି, ସେ ମୁଷାକୁଆ ବଞ୍ଚୁଛି । ବିରାଡ଼ିଠାରୁ ଦୁଧ ପିଉଛି, ବିରାଡ଼ି ବି ତାକୁ ଆଦରୁଛି । ମୁଷା ଦୁଧ ପିଇଲା ବେଳେ ଚୁଟୁଛି । ବହୁତ ଲୋକ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଭିଡ଼ ଜମେଇବେ ଜାଣି ଏ କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗ କରାଉଛନ୍ତି । X X X

ତହିଁ ଅରଦନ ଟେର ବାବାଙ୍କ ଯଥାବଧି ଦରବାର ଆରମ୍ଭ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ କୁଆଟାଏ ଆସି ‘କା-କା-କୁ-କୁ’ ବୋଲେଲା । ବାବାଙ୍କ ମୁହଁଟି ଶୁଖାଇ କୁଆ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ—ଆହା ଧଣ୍ଡୁ ଫେଲ୍ ହୋଇଗଲା । ପୁଣି ଘରୁ ପଳେଇବ ବୋଲି କହୁଛି । ହଁ ହଁ, ମୁଁ ତାକୁ ବୁଝେଇ ଦେବି । ଏ—ଏଥରକ ପକ୍ଷୋ ଦେଲେ ପାଣ୍ଡୁ କରିବ ? ହଉ ହଉ ତ କୁ ସେଇଆ କହି ଦେବା ସେ କଥା ଆଉ ଘରୁ ପଳେଇଯିବ ।

ଧଣ୍ଡୁ ର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା—ହାତରେ ଧରିଥିବା ତା’ର ବି. ଏ. ଡିଗ୍ରୀ କାଗଜଟା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ବାବାଙ୍କର କୁଆ ଶୁଣା ବିଶାରଦଗିରିର ନମନାଟା ଦେଖାଇ ଦେବ । କିନ୍ତୁ ସେ ଇଚ୍ଛାଟା ଦମନ କରି ଆଉ ଟିକିଏ ମଜା ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ ଶୁଣୁ ହୋଇ ରହିଲା ।

ଗୋଟାଏ ବଣି ଚଢ଼େଇ ପାଖରେ ଥିବା ଗଛ ଡାଳରେ ବସି ରାବଲା । ବାବାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଠିବ ଦେଲେ—“ଆରେ ଆଜିକାଲି ସବୁକିଛି ଅଜବ କଥା ମନୁବ ହେଉଛି । ଭବିଷ୍ୟଟାଏ ମଣ୍ଡା ଜନ୍ମ କରିବା ବେଶି କଞ୍ଜି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ନୁହେଁ ।”

କଲେଜ ଟୋକାଏ ଖେତର ବାବାଙ୍କ କରମପତ୍ର ଅଟକି କରନେଲେ । ବାବାଙ୍କ ଲେକପ୍ରିସ୍‌ତା ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବଢ଼ି ସୀମା ହୁଇଲା । ଯେଉଁ ଗାଆଁରେ କୁଆ ପଲ୍ଲଙ୍କ ପାଇଁ ଟୋପାଏ ଶୀର ସାତ ସପନ, ସେଠି ବାବାଙ୍କ ଶୀରରେ ଭାସିଲେ, ଦିଅରେ କୁକୁକୁଷା କଲେ ଓ ସରଳବଣୀରେ ଗଡ଼ିଲେ । ଏତିକରେ ହେଲେ ବାବାଙ୍କ କାରବାର ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାଙ୍କ କୃପା ଫଳେ ବନ୍ଧୁକାଢ଼ି ଭାଙ୍ଗି ଦିଅ ବୋହୂଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁଇଲା । ଏଇଟା କଲେଜ ଟୋକାଙ୍କ ଆଖିରେ ଯାଏ କେତେକେ । ସେମାନଙ୍କର ଘମାଘୋଷ ମନ୍ଦ୍ରଣା ବଢ଼ିଲା । ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣକ୍ରମେ ସହରରୁ ଜଣେ ନୂଆ ବାବାଙ୍କ ଯାଇ ଗାଆଁରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କ ନାଆଁ ଥିଲା ପିପିଲିକ ବାବା । ଖେତର ବାବା ସିନା ଚଢ଼େଇ କୁଆଙ୍କ ରାବରୁ ସବୁକିଛି ବୁଝି ପାରୁଥିଲେ, ପିପିଲିକ ବାବା କିନ୍ତୁ ଜମା ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାରେ ଧୂରନ୍ଧର । କାହାରି ରାବ ଶୁଣିବା ତାଙ୍କର ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ମନରେ ଭାବ ଦେବାଟା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ । ଫଳରେ ଜମା ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କ ମନର କଥାକୁ ସେ ଚାହିଁ କରି କହି ଦିଅନ୍ତି । ଇସବ ଖେତର ବାବାଙ୍କ ପାଠର ବଡ଼ ବୋପା ।

ଫଳରେ ଗାଆଁର ଅଧାଅଧି ଲୋକ ପିପିଲିକ ବାବାଙ୍କ ଆଡ଼େ ମୁହଁଇଲେ । ଖେତର ଓ ପିପିଲିକ ବାବାଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ଭିତ୍ତିବିତ୍ତି ଛାଡ଼ି ଫଳେ ବାହାରକୁ ଫୁଟି ଦିଶିଲା । ଶିଷ୍ୟ ଉପଶିଷ୍ୟ ସହ ଥରେ ଦୁଇ ବାବା ଦେବଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ ଲାଠିଏ

ହୋଇଗଲେ । ଖେତର ବାବା ଗୋଟାଏ କୁଆର ଗାବିବା ଶୁଣି ବଳ୍ବଲେଇଲେ — “ଆରେ ହିଁରେ କାକ ଆଜିକାଲି ପାଠୁଆ ଟୋକାଏ ତ ଧର୍ମକର୍ମ ବୁଝେଇଲେ, ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ନିନ୍ଦାଲେ, ଅଖାଦ୍ୟ ଖାଇଲେ, ଅଗମ୍ୟ ଗମିଲେ । ଗୁଡ଼ ସବୁ ଦେଖୁଛୁ ମୋତେ କହୁ ଆଉ ଲଭ କଥଣ ? ହିଁ ହିଁ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚେ ଫଳ ଖେଳିବେ । ଏକମାନଙ୍କୁ ସହାର କରିବା ପାଇଁ ତ କଲକ୍ତି ଅବତାର ଜନ୍ମଗ୍ରନ୍ଥ କରିଛନ୍ତି । ଆଉ ବେଶି ଡେରି ନାହିଁ । ଏଇ ବର୍ଷର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ସଫା ହୋଇଯିବେ ।”

ଖେତର ବାବାଙ୍କ ପାଟିରୁ କଥା ନ ସରୁଣୁ ସହରରୁ ଆସିଥିବା ନୂଆ ପିପିଲିକ ବାବା ଗୋଟାଏ ବୁଢ଼ା ଜନ୍ମାକୁ ଟିପ ଓ ବଣି ଆଜୁ ମସିରେ ଧରି ଖେତର ବାବାଙ୍କ ପାଟି ବୁଝେଇ ଦେବା ଭଳି ଜୋରରେ କହିଲେ — “ହଜରେ ଜନ୍ମା, ଗୁ କଥଣ କହିଲୁ — ଲୋକଙ୍କ ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ରର ପୁରୋଗ ନେଇ ବହୁ ଭଣ୍ଡ ଠକ ବବାଣ ଭେଟ ଧରିଲେଣି ? ହିଁ ହିଁ ସେଇଆ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଥଣ ? ହିଁ ହିଁ ଖଟି ଖାଇବାର କୁଏମାନଙ୍କର ନାହିଁ ? ଏଁ ଏଁ ହିଁ ସେଇଥିଲାଗି ଏମିତିଆ ପେଟନା କରୁଛନ୍ତି । କଥଣ କହିଲୁ — ଏମାନଙ୍କୁ ଦରକାର ଠେଙ୍ଗା, ତେଲ, ବୋଲୁଥ ? ହିଁ କିଛି କୁଆଡ଼ୁ ନ ହେଲେ ଲୋକେ ଶେଷରେ ସେଇଆ କରିବେଇ କରିବେ । ଆଉ ଉପାୟ କଥଣ ?”

ଏତିକିବେଳେ କୁଆଡ଼ୁ ତେଲ ବୋଲୁଥ ସବୁ ଆସି ଦୁମ୍‌ଦାମ୍ ହୋଇ ଅଗଣାରେ ପଡ଼ିଲା । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା । ପିପିଲିକ ବାବା ଆଉ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଯେଉଁ କଡ଼ରେ ବସିଥିଲେ ସେ କଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଭକ୍ତମାନେ ହାଉଲି ଖାଇ ଖେତର ବାବାଙ୍କ ନିରାପତ୍ତ ପ୍ରତି ନଜର ଦେବା ପୁଣି ବାବାଙ୍କ ଥୋମଣିରେ ଗୋଟାଏ ଶାଳଗ୍ରାମ ବାଜି ଦୁଇଟା ଦାନ୍ତ ହୁଗାଲି ଦେଲ । ପାନ ପିକ ପରି ମୁହଁରୁ ରକ୍ତ ନିଗିଡ଼ି ଆସିଲା । ତାଙ୍କ ଭକ୍ତମାନେ ପିପିଲିକ ବାବାଙ୍କ ଉପରେ ଚଢ଼ାଇ କରିବାକୁ ମିଶି ଆସିଲେ । ତା’ପରେ ଠେଙ୍ଗାବାଡ଼ି ଦେଖାଦେଲେ । ହେଲେ ପିପିଲିକ ବାବା ଓ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତମାନେ ଫୁଟୁକରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଘଉଡ଼ି ଦେଲେ । ଖେତର ବାବାଙ୍କ ଦଳ ଗୁଚିପିଟି ହୋଇ ପକେଇଲାବେଳେ ପିପିଲିକ ବାବା ବୁଢ଼ା ଜନ୍ମା ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାଣୀ ହେଉଥାନ୍ତୁ — “ଏଁ ଠକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଠେଙ୍ଗା ନାଗବ । କଥଣ କହିଲୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସାବାଡ଼ି କରିବାକୁ ଏଇଆ ଏକମାତ୍ର ପଦ୍ଧା ।” ହେ ଭଗବାନ !!

ଓଡ଼ିଶା ଅଏଲ କୋମ୍ପାନୀ

ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ନୂଆ ହୋଇ ଗଢ଼ା ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ପଟେଲ ରାସ୍ତାଟି ହର୍ଦ୍ଦାର ପଟେଲଙ୍କ ପରି ଟାଣୁଆ ଓ ଅଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ହେବା ଉଚିତ୍ । କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରମାନଙ୍କ ହାତରେ କାମଟା ଦେଇଦେଲେ ରାସ୍ତାର ପରମାୟୁ ବର୍ଷେ ଯିବ କି ନାହିଁ । ସବୁଠୁ ଭଲ, ବିଭବ ଦ୍ଵାରା ତିଆରି କରେଇବା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦୁଇମୁଖ—ଖୋଦ୍ ଚଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନରେ ବିଭବ ଦ୍ଵାରା ଖୁବ୍ ମଜବୁତ୍ କରି ରାସ୍ତାଟି ଗଢ଼ାଯିବ, ରେଳଗାଡ଼ିଟାଏ ସମ୍ଭାଳି ନେବାକୁ ତାର ଯେମିତି ଭାବନା ଥାଏ । ଆନ୍ଧ୍ରର ମଧ୍ୟ ଚଟାପଟ୍ ଯେପରି କାମଟା ହୋଇଯାଏ ।

ବାରକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ବିଭବରେ ସାଜ ସାଜ ରହି ଖେଳିଗଲା । ପ୍ରସାବିତ ରାସ୍ତା କଡ଼ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ଗୋଟିଏ ଡିଗୁ ଖୋଲି ହୋଇଗଲା । ଟ୍ରମ୍ପାନେ ଭି-ଭି ହୋଇ ଜନସମୟ ଦିନ ରାତି ଗଦେଇଲେ । ସାବୁଲ, ଗୟନ୍, କୋଡ଼ି, ଗୋଡ଼ି, ଇଟା, ବାଲି ଆଦି କେତେ କଅଣ ଜନସଭାରେ ଡିପୋଟା ଉଠୁଛି ପଡ଼ିଲା । ଜନସଭା ଜଗିବା ପାଇଁ କଡ଼ା ପହରା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା ।

ମାଛ ଭଜାର ଗଦା ଦେଖିଲେ ବିରାଡ଼ି କି ସେଠାରୁ ଉଠେ ? ମାଛକୁ ଯେତେ କଡ଼ାକଡ଼ି ଜାଗ ପଛକେ ବିରାଡ଼ି ସେଇଠି ନାକେଇ ବସିଥିବ ଗୋଟିଏ ସାଧୁ ଭଦ୍ର ପ୍ରକୃତର ମାର୍ଜାର ପରି । ଜଗୁଆଳ ତ ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା କାଳ ବିରାଡ଼ିକୁ ଚାହିଁ ବସି ନଥିବ । ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଅଗତ୍ୟୁସିଆର ହୋଇଗଲେ ବା ବେନଜର ହୋଇଗଲେ ବିରାଡ଼ି ମାରିବ ଗୋଟାଏ ଝାମ୍ପ । ବାସ୍ ଖୁବ୍ କମ୍ରେ ଦୁଇମୁଣ୍ଡା ମାଛଭଜା ନେଇ ପାରନ୍ତି । ପଛନ୍ତେ ଜଗୁଆଳ କିଏରେ କିଏରେ ହେଉଥାଉ, ବିରାଡ଼ିର ତହିଁକି ଆଉ ଖାତରୁ ଅଛି

ବାଗିକ ମିଶ୍ରା ବସନ୍ତପୋଡ଼ାର ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ଏମିତିଆ । ସେଇଟାକ
ଡିପୋ ନୁହେଁ, ସେଇଟା ବୋଟାଏ ମାଛ ଭଳିର ଗଦା । ତାକୁ ଛକ ରହିଲେ ଆଖି
ପାଖର ବହୁ ଦିଗୋଡ଼ିଆ ବିରାଡ଼ିଙ୍କର ଦଳ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ନୈସ୍ବିକ ଶ୍ବେରଦଳ ।
ଜଗୁଆଳ ଦଳଙ୍କର ହମେ ମାଂସ, ମିଷ୍ଟାନ୍ନ, ମଦ୍ୟ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ପାଇବା ହେଉ
ଜଗରଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଟିକିଏ ଶିଥିଳତା ଦେଖାଇଲେ । ଅଖିବୁକି ଏସବୁର ଦାତା-
ମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କାମନାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଦିଗୋଡ଼ିଆ ବିରାଡ଼ି ଦଳ ଏତିକି ମାତ୍ର
ଛୁଦ୍ରକୁ ଯେପରି ଟାକି ରହିଥିଲେ । ବାସ୍ ଡିପୋର ଓଜନ ଅଧାଅଧ କମେଇ ଦେଲେ ।
ଜଗୁଆଳ ଦଳ କିନ୍ତୁ ଏସବୁ କିଛି ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଜାଣନ୍ତେ ବା କେମିତି ?
ଓଜନ କମିଲା ବେଳେ ସେମାନେ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ଖରାପ
ଦେଖି ହୁଏକ । ଡିପୋଟା ଜଗୁଆଳମାନଙ୍କ ଅତି ପ୍ରିୟ । ତାର କମିବା କାର୍ଯ୍ୟ ବା
ଖରାପଟାକୁ ସେମାନେ ଦେଖନ୍ତେ କିପରି ? ଯେଉଁ ଧରି ପାରି ନଥାନ୍ତେ । ତେଣୁ ମୁହଁ
ବୁଲେଇ ଦେଇ ମୁରୁକ ହୁଅ ଦେଲେ । ଦିଗୋଡ଼ିଆ ବିରାଡ଼ି ଦଳ ବି ମୁରୁକ ହୁଅ
ଦେଇ ତାଙ୍କ ଦେଖିଲା କାମ କରିନେଲେ ।

ଡିପୋର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଉପର ହାକିମମାନେ କି ହେଲା କି ହେଲା
ରଖି ଦେଇ ପୁଲିସକୁ ଖବର ଦେଇଦେଲେ । ପୁଲିସ ବି ଅତି ତତ୍ପରତାର ସହଜ
ସାଧନ ପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଆସିଲେ । ଅନୁସନ୍ଧାନର ମନ୍ତ୍ର ପଡ଼ିଲେ ବାନ୍ଧ
ବାନ୍ଧ ରସି ଦେଉଡ଼ି, ମାର ମାର ଠେଙ୍ଗା । ଠେଙ୍ଗା ଅତି ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଜଗୁଆଳ-
ମାନଙ୍କୁ ପଚାରୁ ଉଚରୁ କଲ । ହେଲେ ଜଗୁଆଳମାନେ, ପିଠିପାତ୍ରା ହୋଇଥିଲେ
ସୁଦ୍ଧା ଡିପୋର ଶରୀରଦ୍ରାଘ ସମ୍ବନ୍ଧେ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ।
ପୁଲିସ୍‌ବାଲାଏ ମନେମନେ ଖୁବ୍ ହସିଲେ । ଯାହାହେଉ ମାଛ ଜଗିବା ପାଇଁ ଖାଣ୍ଟି
ବିରାଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ସରକାର ଜଗେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଜଗୁଆଳମାନେ ସେ ସୁଦ୍ଧା ଏଥିରେ
ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ନହେଲେ କି ଏତେ ଛେରୁ ପରେ ବି କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ
କହୁଛନ୍ତି ! ନଜାଣି ଜନିଷ ଯିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଶଲେ ଆଗରୁ ବହୁବାର ମାଡ଼
ଖାଇ ପିଠିକୁ ବଢ଼ି କରି ସାରିଛନ୍ତି । ସବୁ ମାଡ଼ ହଜମ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ପରଦିନ ବଡ଼ା ଷ୍ଟୋରୁ ପୁଲିସ୍ ବାହନ ଦ୍ବାରା ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଇ
କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘର ଖାନଡ଼ଲସ କଲେ ଜୁରୁ ମାଲ ମିଳିବ ବୋଲି ବିରୁଦ୍ଧ
କରଗଲା । ପୁଲିସ୍ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କଥାଟାକୁ ଖୁବ୍ ଗୁପ୍ତ ରଖିଥିଲେ । କନ୍ଦୁବଳମାନେ
ମଧ୍ୟ ଏ ଖବରକୁ ଅତି ଗୁପ୍ତ ରଖିବାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେବାଫଳରେ
କଥାଟା ଡିପୋର ଆଖି ପାଖ ଅଞ୍ଚଳଯାଏ ମହକ ଗଲା ।

ରାତିରେ ଡିପୋ ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକ ଶବ୍ଦରେ କର୍ମପୁରତା ଦେଖା ଦେଲା । ବହୁ ଶ୍ରେଣୀ ଜନସଂଖ୍ୟା ଶଗଡ଼ ଟ୍ରକ୍ରେ ଗର୍ଭସାଥୀ କରି ବାହାରିଲେ । କେତେକ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ିଲେ । କେତେକ ମାଟି ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ, ଠିକ୍ ସେପରି ଜନକ ନନ୍ଦନା ସୀତା ଭୂଇଁ ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇଥିଲେ ।

ଏପରି ହାଉଲି ଗୁରୁଲି ଭିତରେ ଭୟଭୀତ ଦୃଶ୍ୟ ଛୁନିଆରେ ବାସ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲା ପରି ରାତିରେ କେତେକ ଦି'ଗୋଡ଼ିଆ ବସଡ଼ି ପଇନ୍ତୁରୀ ମାରୁଥିବା ପୁଲିସ୍ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ । ଭଲରେ ହେଉ ମନ୍ଦରେ ହେଉ ସବୁ ମାଲର ଅଇଆନ ହୋଇଗଲା । ହୋଇ ପାରିଲାନି କେବଳ ସୁକୁଟା ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିବା ମାଲ-ଗୁଡ଼ିକର । ସୁକୁଟା ଛୁଇଁ ସବୁବେଳେ ଦକ ଦକ ହେଲା । ତା ଘରଟା ଏମିତିଆ ଏକ ଅଖାଡ଼ୁଆ ଜାଗାରେ ଯେ ସେଠି ଲୁଗା ଛପା କାମ ଏକାବେଳେକେ ଅସମ୍ଭବ । ପୁଅ କହିଲା—“ବାପା ସାହୁ ପୋଖରୀରେ ଗୁଲି ମାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିବା ।”

—ଆରେ ଏତେ ବାଟ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦ ସହ ପୁଲିସ୍ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିବା ତେବେ ?

—ତେବେ ଗୁଲି ଆମ ବାଡ଼ିରେ ପୋତି ପକେଇବା—

—ଦୁର୍ ବୋକା, ଆରେ ପୁଲିସ୍ ବାଲୁଏ କାଲି ଘର ଖାନଡଲସ କଲ ବେଳେ ବାଡ଼ିଟାକୁ କଅଣ ଛୁଡ଼ି ଦେବେ ? ଖୋଲା ହୋଇଥିବା ନୂଆ ମାଟି ଅଖିରେ ପଡ଼ିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆନଟାକୁ ଖୋଲି ବସିବେ ।

—ତେବେ କୂଅରେ ଗଲେଇ ପକେଇବା—

— ଐଁ ବହୁନାହିଁଆ ଗୁଲିଟା ଗଣିବୁ । କୂଅ ଉପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସନ୍ଦେହ । କୂଅରେ ଗୁଡ଼ାଲି ଜରୁର ଭାଙ୍ଗି କରିବେ ।

—ଆମ କୂଅକୁ ସିନା ସନ୍ଦେହ କରିବେ । ଡାକ୍ରର ବାବୁଙ୍କ କୂଅରେ ଗଲେଇ ପକେଇବା । ତାଙ୍କୁ କେହି ତ ସନ୍ଦେହ କରିବାକୁ ସାହସ କରିବେନି । ଆଉ ବି ତାଙ୍କ କୂଅଟା ଠିକ୍ ପାରିଶ କଡ଼କୁ ଅଛି ।

ସୁକୁଟା ଠିକ୍ -କରି ରହିଗଲା । କହିଲା—ହଁ ଭଲ କଥାଟାଏ କହିବୁ । ଆମ ବାଡ଼ିକୁ ତାଙ୍କ ପାରିଶ ଲାଗିବୁ । ରାତି ଦୁଇଟା ବେଳକୁ ତ ପାରିଶ ଏପାଖରୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ ମୁଁ ସେପାଖରେ କୂଅ ଭିତରକୁ ଗଲେଇ ପକେଇବି । ଡାକ୍ରରବାବୁ ଜଣେ ନିମାମଜାଦା ଲୋକ, ତାଙ୍କୁ ବା ତାଙ୍କ କୂଅକୁ କେହି ସନ୍ଦେହ କରିବେନି । ଗଲେ ସାଉ ପଛେ ମାଲତନ, ପୁଲିସ୍ ହନସ୍ତାରୁ ବଞ୍ଚିଯିବ । ଶନେ ଜଗୁଆଳମାନଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଟଙ୍କାତକ ଜାଣ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଲା ।

ରାତି ଦୁଇଟାରେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଦାଣ୍ଡ ଅଗଣାରେ ପାଚେଣ୍ଡ ପାଖରେ ଥିବା କୃଷ୍ଣ ନିକଟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ଶୁଭୁଲ୍ଲ । ଗାବୁ, ଗୁରୁ, ଧୁମ୍, ଧଡ଼ାଣ । ଦାଣ୍ଡ ଘରେ ଶୋଇଥିବା ଚାକର ଟୋକା ଶେଯରେ ପଡ଼ିରହି ‘କିଏବେ’ ପାଟି କଲବେଳକୁ କାମ ଫତେ । ସବୁ ଚପ୍‌ଚପ୍ ହୋଇଗଲା । ଆଉ ଗୁରୁ ଗାବୁ ନ ଶୁଭୁବାବୁ ଚାକର ଟୋକା ବି ପୁଣି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଡାକ୍ତରବାବୁ ବଡ଼ ନୈଷ୍ଠିକ ଲୋକ । ରାତି ଗୁରୁଟାରୁ ଉଠି ନିଦ୍ୟକର୍ମରେ ଲାଗି ଯାଆନ୍ତି । ପାଇପରେ ପାଣି ଏତେବେଳେ ଅସ୍ତିତ୍ବ କୁଅଡ଼ୁ ? ଡାକ୍ତରବାବୁ ବି ପାଇପ୍ ପାଣି ଅପେକ୍ଷା କୃଷ୍ଣ ପାଣିକୁ ବେଶି ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କ କୃଷ୍ଟି ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ନିୟମର ଅକ୍ଷର ଅକ୍ଷର ଅନୁସାଧୀ ତଥାବ । ତେଣୁ ପାଇପ୍ ଅପେକ୍ଷା କୃଷ୍ଣ ଉପରେ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କର ବେଶି ଆସ୍ଥା । ନିତିଦିନ ପରି ଚାକର ଟୋକା କୃଷ୍ଣରୁ ତାଳେ ପାଣି କାଢ଼ି ଦେଇ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ଦାନ୍ତ ଘଷା ପାଇଁ ଥୋଇ ଦେଲା ।

‘ପ୍ରକ୍ଷତେ ଯା ସୁରେନ୍ଦ୍ରିତ୍ୟଂ ଦୁର୍ଗା ଦୁର୍ଗାକ୍ଷର ଦ୍ରବ୍ୟଂ, ଆପଦ ତସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ତମ ସର୍ବୋଦୟେ ଯଥା’ ମନ୍ତ୍ରଟା ବୋଲିଦେଇ ଡାକ୍ତରବାବୁ ଡାକରୁ ପୋଷେ ପାଣି ନେଇ ମୁହଁରେ ପୁରେଇ ଦେବା ମାତ୍ରେ—ଅ-ଅ ଇହ-ଏ-ହେ ଶବ୍ଦ ସବୁ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ କିଛି ମନ୍ତ୍ର ପରି ଅନର୍ଗଳ ବାହାରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଚାକର ଟୋକା ତ ପହୁଲେ ଏଗୁଡ଼ାକ ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା । ଭାବିବାର ବି କାରଣ ଥିଲା । କାରଣ ବହୁ କର୍ମ କର୍ମାଣ୍ଡରେ ମେ ପୁରୋହିତମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏମିତିଆ ବହୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଛି—ଯଥା ହ୍ରୀଂ, ସ୍ବୀଂ, ସୃଂ, ହ୍ରମ୍, ହ୍ରାମ୍, ଓଂ ଆଦି କେତେ ଅଭୁତ ଶବ୍ଦ । ବାବୁ ଏମିତିଆ କିଛି ନୂଆ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ୁଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ କିନ୍ତୁ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା—ହଇରେ ପାଜି ଘନ୍ଦିଆ ଏ ପାଣି କୋଉଠୁ ଆଣିଲୁ ଆଉ ଥୁ ଥୁ ଥୁ— ହେ ଭଗବାନ ।

ଏତେବେଳେ ଯାଇ ଚାକର ଟୋକା ଘନ୍ଦିଆ ଗୁରୁଲ ଯେ ଏଗୁଡ଼ାକ ମନ୍ତ୍ର ନୁହେଁ, ଗୋଟାଏ କିଛି ଗଡ଼ବଡ଼ିଆ ଜନଷ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି କହିଲା—କାହିଁକି ବାବୁ ମୁଁ ତ ଏଇ କୃଷ୍ଣରୁ କାଢ଼ି ଆଣିଲି ।

—ଏ ହେ ହେ ହେ ଆଉ ଥୁ । ଗୁଞ୍ଜା କରାସିନି ଗୁଡ଼ାକ ଅଣି ଟୋପିଏ ହେଲେ ନାହିଁ । ଆଉ ଥୁ ଥୁ ଥୁ ।

ଡାଳରେ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ଆଲୁଅ ଲଗାଇ ପଘେନା କରାଗଲା । ଡାଳକ ଯାକ ସବୁ କରାସିନି । ଚାକର ଟୋକା ତରବରେ କହି ପକାଇଲା—ବାବୁ ଏହାକୁ ଇଡ଼ ନାହିଁ, ଇଏତ ଖାଣ୍ଟି କରାସିନି । ବଜାରରେ ଟୋପିଏ କରାସିନି ମିଳିବା କଷ୍ଟକର ।

ଏହାର ଦାମ୍ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ହୁଏନି । ବାବୁ ମୁଁ ତ ନିଜେ ଯାଇ ଏଇ କୁଅରୁ କାଢ଼ି ଆଣିଲି । କିନ୍ତୁ ନିଜ ବାଉଳା ନଥିଲା ସେ ଭୁଲରେ ଆଉ କେଉଁଠି ନେଇ ଆସିବ । ମୋର ନିଜ ପୁରୁଷ ଭାଜି ଯାଇଥିଲା । ଆଜ୍ଞା ବାବୁ ଏତକ ଟିଣ୍ଡରେ ରଖି ଯାଉଛୁ ଆଉ ତାଳେ ଆଣେ ?

— ହଁ ହଁ ସତେ ତ ସେଇଆ କଲୁ , ଦେଖିବା କଥାଟା କଅଣ ।

ଡାକ୍ରର ବାବୁ, ଟୋକାଟା ଭାରି ଗୁଲୁଗୁ ଓ ଅଳଙ୍କାର ଟୋକା ବୋଲି ମନେ ସ୍ଥିର କରି ନେଲେ । ଗୁଲୁର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଖାଲ ତାଳ ଆଣି ନିଜେ ଶୁଆଁ ଆଉ ଡାକ୍ରର ବାବୁକୁ ଶୁଆଳ ତହିଁରେ କିରସିନର ସତ୍ତା ନଥିବା କଥା ଆଗ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ନେଲେ । ତାପରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି କୁଅରୁ ସେ ତାଳରେ ପାଣି କାଢ଼ିଲା । ଡାକ୍ରର ବାବୁ ଏକ ଧାନରେ ତା ଆଡ଼େ ଗୁହଁ ରହିଥିଲା । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ ତାଳକ ବି ପୁରୁ କିରସିନ । ଟୋପେ ହେଲେ ପାଣି ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁ ମୁହଁକୁ ଗୁହଁ ରହିଲେ । କାହାର ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ବିସ୍ମୟ ଦୁହେଁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ କରୁଥାଏ । କାଲି ରାତିରେ ପାଣି ପିଆ ଯାଇଛି । ପଇତ୍ତ ପାଣି ପରି ପାଣି । ଆଜି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ କିରସିନ । ଡାକ୍ରର ବାବୁ ଆଗ କହିଲେ — ଜାଣିଲୁ ଘନିଆ ଏଠି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ କିରସିନ ଖଣି ଅଛି । ଗୁପ୍ତି ଚୁପ୍ତି ହୋଇ ରହିଥିଲା । କୌଣସି କାରଣରୁ କେଜାଣି କୁଅ ଭିତରକୁ ଫାଟି ବାହାରି ପଡ଼ିଛି । ଘନିଆ ତାଳିଟାଏ ମାରି ଦେଇ କହିଲା ହେଲୁ ହେଲୁ ବାବୁ ହେଲୁ । ସବୁ ଜଣା ପଡ଼ିଗଲା । ଆପଣ ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ଅନ୍ଧରେ ଅନ୍ଧରେ ସତ । ଏଇଟା କିରସିନ ଖଣି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । କୃଷ୍ଣ ଭିତରକୁ ଫାଟିଛି । ବାବୁ ମୁଁ ଫାଟିବା ଶବ୍ଦ କାନରେ ଶୁଣିଛି

— ଏ, ଶୁଣିଛି ?

— ହଁ ବାବୁ ପରିସ୍କାର ଶୁଣିଛି । କାଲି ଅଧରାତି ଅନ୍ଧକୁ ମୁଁ ପରିସ୍କାର ଶୁଣିଛି ସେହି କୃଷ୍ଣ ଭିତରେ ଶୁଭଳ — ଗାବୁ, ଗୁବୁ, ଧୁପ୍, ଧାପ୍ ଧପାସ୍ ଏମିତି ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଛଅଥର ଶୁଣିଛି । ଆଗରୁ କେତେଥର ଫାଟିଛି କିଏ କହୁବ, ସେତିକିବେଳେ ଖଣି କୃଷ୍ଣ ଭିତରକୁ ଫାଟିଲ ବାହାରିଛି । କଥାଟାର ସାରାଞ୍ଜ ହୋଇଗଲା ।

— ହେ ଘନିଆ ଦେଖ କାହା ଆଗରେ କହୁଛନ୍ତି, ଭଲ କରି ଖୋଲି ଦେଲେ ବେଶି ଢେଲ ବାହାରି ପଡ଼ିବ । ଏ ଯେପରି କିରସିନର ତରୋଟ ସମୟ ହୋଇଛି ସରକାର କୁକୁଡ଼ା ଛୁଆକୁ ବଣଭୁଆ ମାଡ଼ି ବସିଲା ପରି ସ୍ବାକୁ ମାଡ଼ି ବସିବ । ଆଜି କୃଷ୍ଣ ଝିଅଟି ଗୋଟାଏ ଛୋଟ କବାଟ ଲଗା ଘୋଡ଼ଣି ଥୋଇ ତାଲା ପକେଇ ଦେବା । ବଜାରରେ ଲିଟର ଟଙ୍କାଏ ହୋଇଛି, ଆମେ ଆଠଶାରେ ଦେବା । ଏ କଅଣ କହୁଛୁ ?

—ଆଜ୍ଞା ଆଉ ପରୁରବାକୁ ଅଛି ନା, ଲୋକେ ଟିଣ ଟିଣ ଆମଠୁଁ ନେଇ ଯିବେ । ଶଳା କରାଯିବା ବେପାରୀ ଗୁଡ଼ାଙ୍କ ରଗ ଭିଲ ହୋଇଯିବ । ଆଜି ବଢ଼େଇ ମିସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକ କୁଅ ବନ୍ଦ କରି ଦେଉଛୁ ।

ସକାଳ ହୋଇଗଲା । ପାଇପ ପାଣିରେ ସବୁ କାମ ଶେଷ ହେଲା । ବହୁ ଭ୍ରମ, ବାଲଟି ଗରାରେ ପାଇପ ପାଣି ମହକୁଦ କରି ରଖାଗଲା । ଆଜ୍ଞା ଛପର ଫାଡ଼ି ସମ୍ପଦ ଦେଇଥିବା କଥା ଘର ଭିତରେ ‘ଠ’ ହୋଇ ବୁଲିଗଲା । ଦୁଇ ଭଜିଟା କରାଯିନି ଶ୍ଵେତ ବଜାରରୁ ଶୀଘ୍ର ଆଣିବା ଲାଗି ଘରେ ବସାଦ ହୋଇଗଲା ।

ଡାକ୍ତର ବାବୁ ସେଦିନ ଆଉ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଗଲେ ନାହିଁ । ଗରୀର ଧାନ ମର ହୋଇ ଏକ ଚାନ୍ଦି କରାଯିନି ଦୋକାନ ଖୋଲିବେ କି ବରଷା ଓଡ଼ିଶା ଅବଳ କୋ. ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ଼୍ ଖୋଲିବ ସେହି ବିଷୟ ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମଧ୍ୟପ୍ରାଚ୍ୟର ଲଭଖୋର ମନୋବୁଦ୍ଧି କପରି ଚେଙ୍କେ ପାଇବ ସେ ବିଷୟରେ ଡାକ୍ତର ବାବୁ ମଧୁର ଆନନ୍ଦର ଉତ୍ସାହ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭାରତବର୍ଷକୁ ଓଡ଼ିଶା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଅବଦାନ ଦେବ । କରାଯିନି ଲାଗି ତାର ଯେଉଁ ଯୋଜନା ସବୁ ଅଟକି ଯାଇଛି ଓଡ଼ିଶା ପୁଣି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଲୁ କରେଇ ଦେବ ।

ସକାଳ ସଉଦା କରିବାକୁ ଘନିଆ ଯାଇ ଦାସିଆ ଦୋକାନୀ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ଆଉ ମୁତୁଫକା ଲୋକର ଗୁଳର ହୋଇ ରହିନି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଏକ ବରଷା କରାଯିନି କମ୍ପାନୀ ମାଲିକର ଗୁଳର । ଦାସିଆ ଅନ୍ତତଃ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଖାଦ୍ୟ ଦେଖାଇବା ଉଚିତ୍ । ତାର କରାଯିନି ନେବାର ଦରକାର ନଥିଲେ ବି ସେ ଖୁବ୍ ଗନ୍ଧାର ହୋଇ ପରୁରଲା —କରାଯିନି ଲିଟର୍ କେତେ ?

—ଟଙ୍କାଏ ଚାରିଶି —

—ନେଇ ଯାଇଥା ଆଉ କେଇଟା ଦିନ । ତାପରେ ହେବୁ ଶୁଖି ଚୁ ଯେ—

—ଏଁ କାହିଁକି କଅଣ ହେଲା କହୋ ? ଗୁଡ଼ାଏ ବାଗିନି ତେଲ ଆସିଗଲା କି ?

—ଆରେ ବାହାରୁ ଆସିବ କାହିଁକି ? ଏଇଠୁ ଯିବ ବାହାରକୁ । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ତେଲରେ ଭସେଇବେ ଆମ ବାବୁ—

—ଏଁ ଏଁ ତୋ ବାବୁ କଅଣ ଡାକ୍ତର କାମ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ କିରେ ? କଅଣ କରାଯିନି କମ୍ପାନୀର ଏକେଣ୍ଡ ହେଲେ କିରେ ?

—ଆରେ ଧେଉଁ ଆମ ବାବୁ ଯାଇ କୋଉଠି ହେଲେଣି । ତୁ ବୁଝୁଛୁ କଅଣ ମ ।

—ଆଉ କଅଣ ?

ଦଳିଆ ଦାମିଆ କାନ ପାଖକୁ ମୁହଁ ନେଇ ଫୁମ୍ମୁ ଫୁମ୍ମୁ କରି କହିଲା—ଆରେ ଆମ ବାବୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ତେଲ ଖଣି ଖୋଲୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଦିନ କେଜାଟାରେ ବଜାରକୁ ତେଲ ଗୁଡ଼ିବେ । ଦେଖ କଥାଟା ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଘଟ କରନାହିଁ । ମୁଁ ବାବୁଙ୍କୁ କହି ଚୁମକୁ ଶଯ୍ୟାରେ ତେଲ କରେଇ ଦେବି—

—ଏଇ ଗୋଟାଏ ଦୋକାନକୁ କହି ଲଭ ନାହିଁ । ସବୁ ଦୋକାନକୁ ଆଗରୁ ଖବରଟା ଦେଇଥିଲେ ପଛନ୍ତେ କିରୋସିନ ବେଣି ବେଣି କଟେଇବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବଳିକାଳି କହିବି ନାହିଁ । —

ଦଳିଆ ବୁଲି ବୁଲି ଯେତେ ପାଲେ ସବୁ ଦୋକାନଙ୍କ କାନରେ ଫୁମ୍ମୁ ଫୁମ୍ମୁ କରି କହି ଦେଇଗଲା । ଘଟଣାରେ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ନାଆଁ ଜଡ଼ିତ ନ ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଦଳିଆକୁ ଆଡ଼କାୟା ତଳେ ନେଇ ଥୋଇ ଥାଆନ୍ତେ । କଥାଟା କ୍ରମେ ଫୁଲିଲା । କୂଅଟାକୁ ବନ୍ଦ କରାଯିବାରୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ସନ୍ଦେହଟା ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଲା । କ୍ରମେ ଲୋକ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ପାଖ ଯାଏ ଧାଇଁଲେ ଓ ତେଲ କୂଅ ବିଷୟରେ ପଚାର ଉତ୍ତର କଲେ । ଡାକ୍ତର ବାବୁ ଦେଖିଲେ କଥାଟା ଖସି ଗଲାଣି । ଜଣ ଜଣ କରି ସେ ବୁଝେଇ ବାଝେଇ କହିଲେ ଚୁଲୁପ୍ ରୁହ । ଆମ ଘର କଥା, ଚୁମକୁ ଟିଣେ କିରୋସିନ ଦେବି ।

ସହର ଭିତରେ ତେଲ ଖଣିର ସନ୍ଧାନ । କିଛି ଗ୍ରେଟ କଥା ନୁହେଁ । ସହରଟା ଦୋହଲି ଗଲା । ଜିଲ୍ଲାପାଳ କଥାଟାକୁ ହସରେ ଉଡ଼େଇ ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବହୁ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଚାଷୁସ୍ତ୍ର ପ୍ରମାଣ ଦେଲେ । କୂଅ ଭିତରୁ ବାହାରିଥିବା ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଠିକ୍ କିରୋସିନ ପରି ଜଳୁଛି ଓ ଗନ୍ଧାଉଛି । କିରୋସିନ ନୁହେଁ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଜିଲ୍ଲାପାଳ ମୁଣ୍ଡ ନ ଖେଲେଇ ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ଯଦି ତେଲ ଖଣି ହୋଇଥାଏ ତେବେ ସେଇଟାକୁ ସରକାରଙ୍କ ହାତକୁ ଆଣିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କର । ଶେଷରେ ସେ ପୁଲିସ୍ ସାହେବଙ୍କୁ ଏହାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ପୁଲିସ୍ ସାହେବ ଫତ୍ତେଲ ଧରି ନୂଆ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ କୂଅ ପୋଡ଼ଖାର ଚାରି ଖୋଲିଦେଲେ ।

ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବି ସେ ଦଳରେ ଥିଲେ । ଗୋଟାଏ ବାଲ୍‌ଟିରେ ପାଣି କଢ଼ାଗଲା । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜଣକ କହିଲେ—ଏହି ଫୁଁ ଏକଟା ତ ଶୁଦ୍ଧ କିରୋସିନ । ଖଣି ତେଲ କିନ୍ତୁ ଏପରି ନୁହେଁ । ଏହା ବିଶୋଧିତ ହେଲେ ପେଟ୍ରୋଲ, କିରୋସିନ,

ପାରାଫିନ୍, ଭେସିଲିନ୍ ଆଦି ବାହାରେ । ଇଏଡ ପରିଷ୍କାର କରାଯିବ । ପରିଷ୍କୃତ
କରାଯିବ ଖଣିରୁ ଯିଥାସମ୍ଭବ ବାହାରେ ନାହିଁ । କୃଷର ସବୁ ପାଣିତକ କଢାଯାଉ ।

ଦଶ ପଦର ବାଲଟି ପାଣି କଢା ହେବା ପରେ ପାଣିରେ କରାଯିବ ସଞ୍ଚ
ମିଳାଇ ନାହିଁ । ପ୍ରସାଦ ହେଲା କୃଷର ଚଟାଣଟା ଦେଖିଲେ ବହୁତ କଷ୍ଟ ଜଣା ପଡ଼ିବ ।
ପାଣି ବୁଝା ସରବା ପରେ ଦେଖାଗଲା ଗୁଡ଼ାଏ ଫୁଟା କରାଯିବ ଟିଣ, ଆଉ କେତେଟା
ସାବୁଲ ଓ ଗୟନ ।

ବହୁ ଲୋକ ଜମା ହୋଇଥିଲେ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ପୁରୁଷ ଓ ତା ପୁଅ ମୁହଁ
ଶୁଖାଇ ପକେଇଲେ । ଶ୍ଵେର ବଢିଆ ଅନୁରୂପ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ତା ସାଙ୍ଗକୁ କହିଲେ—
ଦଙ୍ଗା ବେଳଠୁଁ ଟିଣ କେଡ଼େ ଯତ୍ନରେ କେତେଦିନ ହେଲା କୃଷ ଭିତରେ
ଲୁଚେଇ ରଖିଥିଲୁ । କୋଉ ଶଳା ହାସଲ ହାବୁଲ, ଗୟନା ଫୋପାଡ଼ି ଟିଣତକ
ଫୁଟେଇ ଦେଲୁ ।

ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଅବଲ୍ କୋମ୍ପାନୀ କେଉଁଆଡ଼େ ଉତ୍ତର ହୋଇଗଲା,
ତା ବଦଳରେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଆସି ଠିଆହେଲା ପୁଲ୍‌ସ୍ ଜେବ୍ କମ୍ପାନୀ ।

ଗାଳି ମାଳିକା

ପାଞ୍ଚଜଣିଆ ମେହରେ ଜଣେ ରୋଷେଇଆ ପୁକୁ ବୋଲୁକରା, ଜଣେ ପୁସ୍ତକକାଟ, ଜଣେ ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀ । ଆଉ ଦ' ଜଣ ହେଲେ ଦଣ୍ଡକ, ଶ୍ରୋତା, ବଜ୍ରା, ପେଞ୍ଚପାଞ୍ଚ ଉଦ୍ଭାବକ । ରୋଷେଇଆକୁ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ ସମସ୍ତେ କଲେଜ ଛୁଟି । ସାଙ୍ଗସୁଙ୍ଗା ଯେତେବେଳେ ଆସି କମି ଯାଆନ୍ତି ସେତେବେଳେ ବସାଟା ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠେ । ଗୁଜମତି, ଅର୍ଥମତି, କୁସ୍ତାନତି, ଗୋଲମାଲ ମତି, ଗୁଡ଼ା ଜଳଖିଆ ମତି ଆଦି ମତି ସବୁ ଘଣ୍ଟା ଚକଟା ହୋଇ ଫେଶେଇ ହୋଇଯାଏ । ସବୁବେଳେ ଯେ ଏମିତି ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠେ ତାହା ନୁହେଁ । ଦିନେ ଦିନେ ବିରାଡ଼ି ଛୁଙ୍କେ । ସେହି ସବୁ ଦିନରେ ହୁଏତ ପୁସ୍ତକକାଟ ବହିଟାଏ ଆବୋରି ବଗ ମୀନକୁ ଗୁଡ଼ି ବସିଲା ପରି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକୁ ଗୁଡ଼ି ବସିଥାଏ । ଆଉ ଦିନେ ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀ ନାକକୁ ଚପି, ଆଖିକୁ ଚୁକି ଗୋଟାଏ ଆସନ ଉପରେ ପଦ୍ମାସନ କି ପୋକସୁଝାସନରେ ବସି ଧ୍ୟାନ କରୁଥାଏ । ସେ ନିଜେ କହେ ଯେ ତାର ଷୋହଲ ଅଣାରୁ ଅଣାଏ ଯୋଗ ହାସଲ ହୋଇ ଗଲଣି । ଫଳରେ ତକୁ ସାଙ୍ଗମାନେ ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ସେ ଯାହା ହେଉ ବହି ପଢ଼ା ଆଉ ଧ୍ୟାନ ବେଳେ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ମନ ଖୋଲ, ହୃଦୟ ଖୋଲ ଓ ପାଟି ଖୋଲ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେତେ ହେଲେ ତ ସାଙ୍ଗ । ଯେଉଁଦିନ ବିରାଡ଼ି ଛୁଙ୍କିଥିବ ସେଦିନ ଏ ଦୁଇଥିରୁ ଗୋଟାଏ ନା ଗୋଟାଏ ଫୁରୁ ହୋଇ ଯାଇଥିବ ।

ବହି ପଢ଼ା ଓ ଧ୍ୟାନ ବେଳୁବେଳେ ବେଣି ହେବାରୁ ସଙ୍ଗମାନେ ତାର ଓଷଦ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ । ଲମ୍ବାକଲିଆ ଜଣକ କହିଲା—ଆହେ ଆମେ ସିନା ଚକ୍ରଗୋଳ କରି ଧ୍ୟାନ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଅଧୁନା ହେବ । ବାହାର ଲୋକ ଯଦି ବାହାରେ

ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରି ଧାଳ ଓ ବହୁ ପତା ଉଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତେ, ତେବେ ଭାରି ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।
ପୁସ୍ତକ କାଟ ଓ ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀ ନ ଥିଲା ବେଳେ ମନ୍ତ୍ରଣା ଜୋରସୋରରେ ଚାଲିଲା ।

ଜଣେ କହୁଲା—ଗୋଟାଏ ଖେତେଡ଼ା ହୁଆକୁ ଦି'ଟା ପଇସା ଧରେଇ ଦେଲେ
ସେ ବାହାରେ ମାଙ୍ଗଡ଼ ହୁରୁଡ଼େଇବା ନାଆଁରେ ଗୋଟାଏ ଟିଣ ବାଡ଼େଇ ହୋ-ହୋ
ପାଟି କରିବ ।

ଆଉ ଜଣେ କଥାଟାକୁ ପେଲିଦେଇ କହୁଲା—ହେଁ, ସେଇଟା ନିଶ୍ଚୟ
ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଯଦି କୋଉ ଦିନ ହୁଆକୁ ପଗଡ଼ି ପଗରା ଉତରା କରିବେ ସେ
ହୁଏତ ଆମ ମତାଣରେ ଏହା କରୁଛି ବୋଲି କହିଦେବ । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ
ମନରେ ଘୋର କଷ୍ଟ ହେବ । ସେମାନେ ଆମକୁ ଶହ ଅଣିରେ ଦେଖିବେ । ସାମାନ୍ୟ
ମଉଳ ଟିକିଏ କରିବାକୁ ଯାଇ ସାଙ୍ଗ ଦି'ଟାକୁ ଶହ କରିବାଟା କଅଣ ଠିକ୍ ହେବ ?
ଲୋକେ ଶହକୁ କପରି ମିଶ କରିବେ ସେଥିରେ ଲାଗି ପଡ଼ିବନ୍ତୁ, ଆଉ ଆମେ
ମିଶମାନଙ୍କୁ ଶହ କରିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିବା । ଆମେ ତ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିଆ କାମ କରିବା !
ନା-ନା ସେ ବାଟ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ପ୍ରସ୍ତାବଟା ପଦ୍ କରି ଦି'ଗଡ଼ ହୋଇଗଲା ।

ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ପାଖରେ ଥିବା ପଡ଼ିଶା ଘରୁ କାନଫଟା ଘୋର ଗର୍ଜନ
ଆରମ୍ଭ ହେଲା - ଆଲୋ ଗଣ୍ଡି, ଗୁଡ଼ ଖାଇ, ତତେ ଯୋଗଣୀ ଖାଇ ଲେ । ଆଲୋ
ତୋତେ ବାଡ଼ି ଖାଇ ଲେ । ଆଲୋ ମିଆଁ ଘଇତେଇ ତୋ ମୁହଁରେ ନିଆ
ଲାଗୁ ଲେ..... ।

ବସାକୁ ଆସିଥିବା ବନ୍ଧମାନେ ଭାବିବା ହୋଇଗଲେ । ଜଣେ ବସାବାଲା
ବୁଝେଇ ଦେଲା, ଏ ହେଉଛି ଫେରେନ୍ତା ମା ଯତର୍କ ଘଣ୍ଟି ବା ସାଇରେନ୍ । ଆଉ
ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି, ଏହାର ଜବାବ ସ୍ୱରୂପ ସୁକୁଟା ମା'ର ବଡ଼ ପାଟିଆ ବା
ଲାଉଡ଼ ସ୍ପିକର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାଜି ଉଠିବ । ବଡ଼ ଉପଶୋଷା କିନ୍ତୁଟାଏ ହେବ ।
କାନ ଭେରିଥାଅ । ସୁକୁଟା ମା ବୋଧହୁଏ ଘରେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏକ ବା ଦୁଇ କରୁଛି ।
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଡ଼ ପାଟିଆର ବୋତାମ ଟିପି ଦେବ ।

କଥା ଶୁଣି କି ନାହିଁ ପତଳୁ ମତ ସୁକୁଟା ମା ବଡ଼ ପାଟିଆରୁ ପ୍ରତିଗର୍ଜନ
ଶୁଭିଲା । ହଇଲେ ଗଣ୍ଡି, ଆଣ୍ଟୁକୁଡ଼ି, ଗାଡ଼ ମୁଣ୍ଡଖାଇ, ଘଇତା ମୁଣ୍ଡଖାଇ, ଶୁଖିରମୁଣ୍ଡ
ଖାଇ, ନିଆଁଶେଇ ମଲୁନାହିଁ ଲେ, ଆଲୋ ତତେ ଅଡ଼ୁଆ ବେମାର ଧରୁ ଲେ.....

ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ କହି ଉଠିଲା—ଆ-ହା-ହା-ହା କେତେ
ପରିମାଣରେ ଏ ଶବ୍ଦ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଏହି ଶବ୍ଦକୁ ଆମେ ଯଦି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି

କାମରେ ଲଗାନ୍ତେ, ତା ହେଲେ ଆମେ ବହୁତ ଉପକୃତ ହୁଅନ୍ତେ । ଆରେ ଆମେ ସ୍ବାଚ୍ଛନ୍ଦର ଜଳ ପ୍ରବାହ ଶକ୍ତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି କପରି ଉପକାର ପାରିବୁ । ମନ ହେବ ତ ବୋତାମଟାଏ ଟିପି ଦେଲେ, ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାବ୍ବାରେ ଆଲୁଅ । ଏହି ସେରେନ୍ତା ମା' ପୁକୁଟା ମା' ଏଣୁ କୋ'ର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଶକ୍ତିକୁ ଯଦି ଆମେ ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀ ଓ ପୁସ୍ତକକ୍ରାନ୍ତ ବରୁକରେ ଲଗାଇ ପାରନ୍ତେ, ତେବେ ଆମେ ବହୁତ ଉପକାର ପାଆନ୍ତେ ।

ଅନ୍ୟମାନେ ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ସମସ୍ତେ ଏକମତ ହେଲେ ଯେ ଅସମୟରେ ଧ୍ୟାନ ଓ ପୁସ୍ତକ ପାଠ ବେଳେ ସେରେନ୍ତା ମା' ପୁକୁଟା ମା' ଏଣୁ କୋ'ର ବୋତାମ ଟିପି ଦେଲେ ସବୁ କିଛି ସାଫ୍ ହୋଇ ଯିବ । କିଛି ଦିନ ନିୟମିତ ଭାବରେ ବୋତାମ ଟିପିଲେ, ଧ୍ୟାନ ଆଉ ପାଠ ଏଠି ଗୁଡ଼ି ପଳାଇବ । ବଡ଼ ସକାଳର ଅନୁଷ୍ଠାନଟା ଅବଶ୍ୟ ଗୁଡ଼ି ଦେବା । ଏଥିରେ ଆମର କିଛି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଓ ରୁଟିଦିନ ମାନଙ୍କରେ ଆମେ ତ କେବେହେଲେ ଏ ସବୁ ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରିବା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, କପରି ଏ ଶକ୍ତିକୁ ଆମେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଲଗାଇ ପାରିବା । ଆଉ କିଏ ତାହାର ବୋତାମ ଟିପିବ । ଲମ୍ବାକଲିଆ ଜଣକ ଏ ସବୁର ଭାର ନିଜ ମୁଣ୍ଡକୁ ନେଇ ଯିବାରୁ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲେ ।

×

×

×

×

ରବିବାର ସକାଳେ ବାହାର ବନ୍ଧୁମାନେ ଆସି ବସାରେ ଏକତ୍ର ହେଲେ । ସପ୍ତାହେ କାଳ ପାଠ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ମୁହଁ ଗନ୍ଧେଇ ଯାଇଥାଏ । ସମସ୍ତେ ମୁହଁ ଥୋଇ ପକେଇବାକୁ ଯେପରି ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହୋଇ ଆସି ଥାଆନ୍ତି । କାର୍ଯ୍ୟରମ୍ଭ ହେଲେ ବେଳକୁ ଅଣିକିଆ ଯେଉଁ ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସମସ୍ତେ ଲମ୍ବାକଲିଆ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ।

ଲମ୍ବାକଲିଆ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ପାଶୁ'ସ୍ଥ ସେରେନ୍ତା ମା' ଦର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କହୁଲା - ମାଉସୀ କଅଣ କରୁଛି କିଲେ, ପୁକୁଟା ମା'ଟା କାହିଁକି ଘର ଭିତରେ ବସି ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି ତତେ ସମ୍ପାଦନା କରୁଛି । ମୁଁ ସେଇବାଟେ ଆସିଲୁ ବେଳେ ଶୁଣିଲି ।

ବାସ୍, ବୋତାମ ଟିପା ହୋଇଗଲା । ଘଡ଼ଘଡ଼ ବର୍ଷା କରିକରି ସରେନ୍ତା ମା' ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାକୁ ବାହାର ଆସିଲା । ସ୍ବାଚ୍ଛନ୍ଦ ଜଳ ଇଣ୍ଡାରରୁ ଯୋଟ (ସ୍କୁଇସ୍) ଦେଇ ପାଣି ଛୁଟିଲା ପରି ସମ୍ପାଦନାର ସୁଅ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଛୁଟିଲା—ଲେ ଯୋଗିଣିଖାଇ, ବାଡ଼ିଖାଇ, ପୁଡ଼ିଖାଇ ହେଡ଼ାଖାଇ ତୋ ମୁହଁରେ ପୋକ ପଡ଼ୁ ନେ,

ଆଲେ ତୋ ମୁହଁରେ କଙ୍କଡ଼ା ବେମାର ହୁଏ ନେ, ଆଲେ ଖପର ଖାଇ ତୋ ଉନ୍ନରେ
ବିଲୁଆ ଡେଇଁ ଲେ

ସୁକୁଟାମା' ତୁଲ୍ଲ ଉପରେ ହାଣ୍ଡି ବସେଇବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଅନ୍ଧାନର
ମୁକାବିଲ କରିବାକୁ ସେ ହାଣ୍ଡିଟାକୁ କପଦେଇ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାକୁ ବାହାର ଆସି
ପ୍ରତିଗାଳିମାନ ଗରୁ ବେଗରେ ଫିଙ୍ଗିବାକୁ ଲାଗିଲା—ହଁ-ହଁ ଲେ କୁଳ ବୁଡ଼େଇ,
ଆଣ୍ଟୁକୁଡ଼ି, ନର ବାଳକୁ ଯାଆ ଲେ, ବଡ଼ଦାଣ୍ଡକୁ ଯାଆ ଲେ, ଆଲେ ମରୁଡ଼ିପଡ଼ି,
ଅଣଲେଉଟି, ସକଳଖାଇ, ସଦିଆନାଣୀ, ଗାତପଣୀ, ହାଡ଼ି ଘର ପଣୀ, ଦାହଣ୍ଡି ଘର
ପଣୀ ତୋ ପାଟି ରହୁଯାଉ ଲେ, ତୋ ଆଖି ଫୁଟି ଯାଉ ଲେ.....

ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ପୁନଃବାର ଧ୍ୟାନ ଆରମ୍ଭ
କରିବାର ଆଶା ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କ ସହ ଆଳାପ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ।

ଦୀର୍ଘ ଦେହ ଘଣ୍ଟାର ଗର୍ଜନ ପରେ ଅଳ୍ପ ପଡ଼ିବାରୁ ଦୁହେଁ ବିଶ୍ରାମ କଲେ ।
ଅଧ ଘଣ୍ଟା ପରେ ପୁଣ୍ୟକଳାଟ ଖଣ୍ଡେ ବହୁ ଖୋଲିଲା । ଏପରି ଅସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି
ସଙ୍ଗୀମାନେ ଲମ୍ବାକଲିଆ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ । ସେ ଡକ୍ଟରଶାସ୍ତ୍ର ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦାର ଫୁଲ
ଓ କିଛି ଅରୁଆ ଚାହିଁଲେ ଯୋଗାଡ଼ କରି ସୁକୁଟା ମା' ଘରଆଡ଼େ ଗଲା ତା ପିଣ୍ଡାରେ
ସେତକ ଖସାଇ ପକାଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ଆଉ ସୁକୁଟା ମା'କୁ କହିଲା—
ମାଉସୀ ! ଦେଖିଲୁଣିନା, ସେରେନ୍ତାମା' ତତେ ଗୁଣିଗାରୁଡ଼ି କଲଣି । ଦେଖିଲୁଣି
ତୋ ପିଣ୍ଡାରେ କେମିତି ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ଅରୁଆ ଚାହିଁଲେ ପକେଇଛ । ସୁକୁଟା ମା'
ତରବର ହୋଇ ବାହାର ଆସି ଦେଖିଲା ସତକୁ ସତ ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ଓ ଅରୁଆ ଚାହିଁଲେ ।
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗଲି ଭଣ୍ଡାରର ଘୋଟ (ସୁକୁଟା) ଖୋଲିଦେଲା—ହଇଲେ ରକତ
ଖାଇ, ବାଡ଼ିପଣୀ, ପିତାଶୁଣୀ, ଡାହାଣୀ, ଚରୁଗୁଣୀ ହଇଲେ ତୁ ମତେ ଗାରଡ଼ି
କରିବୁ ? ଚନ୍ଦ୍ର ଯୋଗଣୀଖାଇ ତୋ ଗୁଡ଼ରେ ଗାଧୋଇବି, ହଇଲେ ଗୁଡ଼
ସୋଡ଼ିକା ମୋତେ ଗାରଡ଼ି କରିବୁ ?

ସେରେନ୍ତାମା' କି ଆଉ ଘରେ ରହିପାରେ ? ପ୍ରତିଗାଳି ସବୁ ରକେଟ୍ ପରି
ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ ଗୁଡ଼ିଲା—ହଇଲେ ବେଧେଇ, ହଇଲେ ଛୁଣ୍ଡାଳୀ, ହଇଲେ
ଖାନ୍ନିକା, ହ. ଲେ ମୁଁ ଗାରଡ଼ି କରୁଛି- ନା ତୁ ନେଡ଼ିଣିଆ ହିଅ ଗାରଡ଼ି କରୁଛ ।
ହଇଲେ ଗାତପଣୀ କୋଇଥିଲାଗି ଏତେ ମୁହଁ ଟାଣ ଦେଖାଇଛ ଲେ, ହା ତୋ ମୁହଁ
ପୋଡ଼ିଯାଉ ଲେ, ହା ତୋ କୁଳ ବୁଡ଼ି ଯାଉଲେ, ହା ତୋ ମଡ଼ାକୁ ହାଡ଼ି ଉଠଇଲେ,
ହା ତୋ ହାତ ଗୋଡ଼ ଅଟଳ ହୋଇ ଯାଉଲେ.....

ଏଣେ ଘର ଭିତରେ ବନ୍ଧୁମାନେ ହସରେ ଡାକି ପଡ଼ୁଥାନ୍ତି । ପୁତ୍ରକଳାଟି
ବି ବହୁଟି ବନ୍ଦ କରି ହସରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଯାଏ; କିନ୍ତୁ ବହୁ ପଡ଼ାଟା ବନ୍ଦ ହୋଇ-
ଯିବାରୁ କିଛି ବଳକୁ ପ୍ରକାଶ କରି ସେରେନ୍ତା ଓ ପୁରୁଷାମାତା ଭିତରୁ ସେ ଅତି
କଳିହୁଡ଼ି, ଗ୍ରାମ୍ୟ ମନ୍ଦୁକା ଓ ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗକାଶୀ, ଦୁଷ୍ଟାତରୁଣୀ ଏଥିରେ ଯନ୍ତେହ ନାହିଁ
ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

X

X

X

X

ଧାନ ଓ ବହୁପତା ଭଗ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟଟି ବେଶ୍ ପୁରୁଷୁ ରୁରେ ଚାଲିଲା । ଉଭୟ
ସେରେନ୍ତାମା' ଓ ପୁରୁଷାମା'କୁ ଟିକାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ଏକା ଲମ୍ବାକଲିଆକୁ ବୁକେଇଲା,
ନିରପଦ ମଧ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେଲାନାହିଁ । ଟିକାଣ କର୍ମ ଭାର ବଞ୍ଚନ କରାଗଲା ।
ଲମ୍ବାକଲିଆ ମେଲେନା ମାଆକୁ ଓ ଆଉ ଜଣେ ମାଗୁରନିଶ୍ଚିଆ ପୁରୁଷା ମାଆକୁ
ଆଦର ଗଲେ । ଟିକାଣ କାମଟା ବେଶ୍ ପୁରୁଷୁ ରୁ ଓ ନିରପଦରେ ଚାଲିଲା । ବିଜୁଳି
ପ୍ରୋତ ଏତେ ଡାକ୍ ଆଏ ଯେ ବୋତାମ ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ଯୋଡ଼ାଏ ଯୋଡ଼ାଏ ସତର୍କ
ଦୃଷ୍ଟି ବା ସାବଧାନ ଗର୍ଜିତ ସ୍ଥାନଟିରେ ଭୁ-କମ୍ପ ସୃଷ୍ଟି କରିଦିଅନ୍ତି । ଅଣିକିଆ
ଯୋଗୀ କମ୍ପି ଆସି ଆସି ପଇସିକିଆରେ ରହୁଲା । ଆଉ ପୁତ୍ରକଳାଟ, ଗାମାକ୍ସିନ୍ ଗଜ
ତାଡ଼ିତ ଗୁରପୋକ ପରି ବହୁ ସମୟ ପୁତ୍ରକ ବାହାରେ ରହୁଲା । ତଥାପି ପୁରୁଷୁ
ଧର୍ମ ଛଡ଼ା କରେଇ ଡୁବନ୍ ନ ଦେବାଯାଏ ଗୁଡ଼ୁ ଛୁ କିଏ ! ହେଲେ ସେଇ ପୁରୁଷା
କାଳିଆ ଗାଳି ଶୁଣି ଶୁଣି ମନଟା ଚଟା ଧରିଗଲାଣି । ଶୁଣିଲା ବେଳକୁ ଅଇ ଦେଖାଉଛି ।
ଗାଳିର ଆଶୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ । ଦିନେ ପୋକ ଓ ଯୋଗୀ ନ ଥିଲା
ବେଳେ ମନ୍ଦୁକା ଚାଲି ନୃତ୍ୟ ଗାଳିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଲମ୍ବାକଲିଆ ଓ ମାଗୁରନିଶ୍ଚିଆ
ଉପରେ ଭାର ଦିଆଗଲା ।

ଅତ୍ୟଧିକ ଗାଳି କେଉଁଠାରେ ମିଳିବ ? ବୁଢ଼ୀମାନଙ୍କ ଗୁଣ୍ଡରେ ସେଇ
ପୁରୁଷା କାଳିଆ ଗାଳି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୂଆ ଗଜ ନଥାଏ । ଗାଳି ସଂଗ୍ରହ କରି
ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ଗୁଣ୍ଡରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବାକୁ ହେବ । ବହୁ ଗୋରୁବନ୍ଧୁର କରି ଦୁହଁଙ୍କ ସ୍ଥିର
କଲେ ଯେ, ଖବର କାଗଜ ଆଉ କାନ୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଗୁରପମାନଙ୍କରୁ
ସବୁ ଗାଳିଜନ ଅନାୟାସରେ ସଂଗ୍ରହ କରିହେବ ।

ମାତ୍ରେ ଦେହମାସ କାଳ ଲାଗି ଲାଗି ଦୁହଁଙ୍କ ଗୋଟାଏ ତାଲିକା କଲେ ।
ତାଲିକାର ଦୁଇଟା ନକଲ କରାଗଲା । ଦୁହଁଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ପାଖରେ
ରଖିଲେ ।

ଦିନେ ବେଳା ଉଣି ଲମ୍ବାକଲିଆ, ସେରେନ୍ତା ମାଆକୁ କହିଲା ମାଉସି !
 ଶୁଣିଲଣି ନା, ସୁକୁଟା ମା' ତତେ ଫାରସୀ ଗାଳି କରିବ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଭାଳିକା
 ଧରି ଘୋଷୁଛୁ । ଏଇକ୍ଷଣିକା ମୁରୁ କରିଦବ ନା କଥଣ । ତୁ ତ ତାକୁ ବୁଝି ପାରିବୁନି
 କି ତା ଉତ୍ତରରେ କିଛି କହିପାରିବୁନି । ତେଣୁକି ସେ ଜଗଜ୍ଜିତା ବନଯିବ । ହେଲେ
 ମାଉସି ! ମୁଁ ତୋ ପଛରେ ଅଛି । ତୋତେ ଶିଖେଇ ଦେବି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ
 ଡାକ ଦେବି, ତୁ ତାରି ଉପରକୁ ଛୁଡ଼ିବୁ । ଅଣ୍ଟା ହୋଇଯିବ ସେ । ତା ପାଟି
 ଆଫୁ-ଆଫୁ ହୋଇଯିବ । ବାପ ନାଁ ଧରିବାକୁ ବେଳା ନ ପାଇ ଗାତରେ ପଶିବ ।

ଏହିପରି ତାଲିମ ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ସୁକୁଟାମା' ଘରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ନୂଆ ବାଣ
 ହୁଟି ଆସିଲା—ହଇଲେ ଫେସିଟି (ଫ୍ୟାସିଷ୍ଟ) କୋଉଠିକାର ମତେ ଅଙ୍ଗରେକି ଗାଳି
 ଦେଇ ଦବେଇ ଦେବାକୁ ବସିଛି । ହଇଲେ ନିଅନ୍ତ ସୁଆରଥ (ନ୍ୟୁସ୍ପାଥ) ଏଡ଼େ
 ଚୁଡ଼ର କୋଉଥିଲୁଣି ନେ... ..

ଏଣେ ସ୍ଵାରକା ଲମ୍ବାକଲିଆତ ସ୍ଵାରଣ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା—ସେରେନ୍ତାମାଆର
 ତୋପରୁ ଧମାଧମ ତୋପ ବୁଝି ହେଲା—ଲମ୍ବାକଲିଆ ଓ ମାଗୁରନଶୁଆ ଦୁହେଁ
 ସୁଦୃଷ ସ୍ଵାରକା ରୂପେ ଦୁଇ କଲିହୁଡ଼ିଙ୍କ ପଛରେ ରହି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।
 ଦୁଇ ଆଡ଼ର ଗାଳି ଓ ପ୍ରତିଗାଳିର ପରିତାଳରେ ଆନଟି ଦୁଲୁକି ଉଠିଲା । ବସା
 ଭିତରେ ଆଇ ଶ୍ରୋତାମାନେ ଶୁଣୁଥାନ୍ତୁ—

—ଆଲେ ତୁ ଦକ୍ଷିଣୀ ପତ୍ନୀ ହୋ ନେ, ଆଲେ ତୁ ବାମ ପତ୍ନୀ
 ହୋ ନେ—

—ଆଲେ ତୁ ଉତ୍ତର (ଉତ୍ତ) ପତ୍ନୀ ହୋଉନୁ, ଚରମ ପତ୍ନୀ ହଉନୁ,
 ହା-ତୁ ନରମ ପତ୍ନୀ ହୋଇ ଯାଆ ନେ ।

—ହା-ତୋଠି ଶେରେଣୀ ସଫରଷ (ଶେଣୀ ସଫରଷ) ଲଗୁଲେ । ଭୁ-ସଫାର
 ତୋତେ ଖାଇ ନେ ।

—ଆଲେ ତୋର ଏଡ଼େ ବହୁପ ତୁ ତଫସିଲ ଭୁକତ (ଭୁକ୍ତ) ନାହିଁ
 ହୋଇଯାଆଲେ, ହା-ତୁ ସନ୍ତରାସ (ସନ୍ତାସ) ବାଦା ହୋଇଯାଆ ନେ—

—ଆଲେ ହୁଟି ଚମଟି ତୁ ଅମଲତନ୍ତର ହଉନୁ, ତୁ ଶେରେଣୀସ୍ନାନ ସମାଜ
 ହଉନୁ, ହା-ତୁ ପରତ ବିପଳସା (ପ୍ରତିବିପ୍ଳସା) ହୋଇଯାଆଲେ, ଗୁଣି ଖପର
 ଖାଇ ।

—ହଜଲେ କାଗଜକାଗ (କାଗଜକାଗ), ନୁ ଗଜନଇତିକ ଫାଇଦା ଉଠଇ ଥାଆ ଲେ ।

—ଆଲେ ନଉକର ପାସ, ଅସାମବ୍ୟାଜକ, ମାର ପେଷକାଗ ଛତର ଖାଇ, ତୁ ଜନପୁଆରଥ (ସ୍ୱର୍ଥ) ବରୋଧୀ ହୋଇ ଯାଆଲେ ।

ହା-ତୁ ଗଣହୁତିଆ (ହତ୍ୟା) କାଗ ହୋଇଯାଆ ଲେ —

—ହା-ସତେ ଆଲେ ଶାନ୍ତିଭାଜକାଗ, ଆଲେ ପୁଲିସ୍‌ବଜ, ଆଲେ ଗୁଣ୍ଡାବଜ, ହା-ତୁ ଏକଛତରବାଦୀ ହୋଲେ ଛତରଖାଇ, ହା-ତୁ ମନମୁଖୀ ଶାସନ ହୋଇଯାଇନୁ ଗତପଣୀ ।

—ଆଲେ ହେ ଖଲଗ ତୁ ପ୍ରିୟାପୀଶିତ ତୋଷଣ ହୁଅନୁ । ହା-ତୁ ମେରିସ୍‌ସ, ହା-ତୁ ଜନଶତ୍ରୁ, ହା-ତୁ ଦେଶ ଦୋଷେଷ (ଦ୍ରୋଷ), ହା-ତୁ ସେଇଆଜେଷ୍ଟି (ସି. ଆଇ. ଏ. ଏଜେଷ୍ଟ) ହୋଇ ଯାଆ ଲେ—

—ଆଲେ ବଶଳ ପାତେଇ ତୁ ଅନ୍ତରଦାଶ ହୋଇଯା, ଭଙ୍ଗାରୁଜାକାଗ ହୋଇଯା, ବରନ ବଇଷମ ହୋଇଯା, ଗଜନାତିକ ଗୁଲବାଜି ହୋଇଯା, ହା-ତୁ ନକସଲପନ୍ଥୀ ହୋଇଯା, ହା-ତୁ ଆନନ୍ଦମାରିଣୀ ହୋଇଯା—

—ଆଲେ ପତର ପଇତେଇ ତୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁଲଶକାଗ ହୁଅନୁ । ଆଲେ ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଜରୁଷ ପରିସିଧୁତି ପଡ଼ୁଲେ, ଆଲେ ତୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଟିକସଞ୍ଚାଳି ଖାଇଲେ । ତେତେ ଡ. ଆଇ. ଆର୍ ଖାଉ ଲେ । ତୋତେ ମିଶା ଖାଇଲେ । ଆଲୋ ତୁ ଅବରୋଧକାଗ ହୋଇଯାଆ ଲେ—

—ଆଲେ ତୁ କୁଇପିଲିଜି ସମାଜବରୋଧୀ ପରତିକରଆଶୀଳ (ପ୍ରତିକିସ୍ତାଶୀଳ) ହୋଇ ଯାଆଲେ, ଆଲେ ତୋତେ ପୁଞ୍ଜିପତି ଖାଇଲେ, ଆଲେ ତୁ ପୁଞ୍ଜିପତିର ହାତ ବାରେସୀ ହୋ'ଲେ । ଆଲେ ତୁ ପରଗତ (ପ୍ରଗତ) ବରୋଧୀ ପରଗତ ପରିପନ୍ଥେଇ (ପ୍ରଗତି ପରିପନ୍ଥୀ) ହୋଇ ଯା ଲେ —

—ହଜଲେ ପେତନ ତୁ ମହଜୁଦ୍‌କାଗ ହୋଇ ଯାଉନୁ । ହା-ତୁ ସଂସକାର ବାଦୀ ହୋଇଯା ଲେ, ହା-ତୁ ସମ୍ପରସାରଣବାଦୀ ହୋଇଯା, ହା-ତୁ ପଞ୍ଚମ ବାହୁଳ ହୋଇଯା, ହା-ତୁ ସାମଗ୍ରଜବାଦୀ (ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ) ହୋ' ଲେ ।

—ଆଲେ ତୁ ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ହୋଇ ଯାଉନୁ, ହା-ତୋ ଘରେ ବରକୁଆ (ବୁଝୁଆ) ପଡ଼ୁଲେ, ହା ତେତେ ପଞ୍ଚମ ବାହୁଳ ଖାଉ ଲେ ।

—ଆଲୋ ଗରବଖାଇ ତତେ ଅଧିକାଧିକ ବଇଷମ (ଅର୍ଥନୈତିକ ବେଷମ) ଘୋଟିଯାଉ । ହା-ତୁ ଅପମିଶରଣକାରୀ ହୋ'ଲେ । ହା-ତୁ କଳାବଜାରୀ ହୋ'ଲେ, ହା ତୁ କଳାପୋତେଇ ମୁହଁରେ ଯା, ହା-ତୁ ସୁବିଧାବାଦୀ ହୋ'ଲେ, ହା-ତୁ ମୁନାଫାଖୋର, ଲାଭଖୋର ହୋଇ ଯା'ଲେ । ହା-ତୋର ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତି ହେଇ ଯାଉ ଲେ ।

ତାଲିକା ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଗାଳି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଦୁଇ କଲିଫୁଜ୍ ମୁହଁରୁ ଫେଶ କାହାର ପଡ଼ିଥିଲା ।

ପୁସ୍ତକ ଲାଟ ଲେଡେବନ ପରେ ମାଛ ବନ୍ଦଗଲା—ଆଉ ଅଣିକିଆ ଯୋଗୀ କଉପୁନ ଫିଙ୍ଗି ପୁର ଗୂଞ୍ଜ ବନ୍ଦଗଲା । ଡେଣିନ ବନ୍ଧୁମିଳନ ଜାକଜମକରେ ଶୁଲିଲା । ତଥାପି ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ଅଭ୍ୟାସୁନ ଗାଳି ମଝିରେ ମଝିରେ ଶୁଲୁ କରା ଯାଉଥିଲା ।

ସ୍ନେହ

ହୁଟିଆ ବାଡ଼ି ଫାଙ୍କ ଦେଇ ଦେଖିଲା ହରୁଣ ପିଜୁଡ଼ି ଗଛର ଗୋଟାଏ
ତାଳରେ ଅଗ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ବସି ରହିଛି । ପିଜୁଡ଼ି ଝୁଲୁଛି । ପିଜୁଡ଼ି ଯେ ନିଶ୍ଚିତ
ଭାବରେ ପାତ ଯାଇଛି କିମ୍ବା ପାତବାର ଉପକ୍ରମ କରିସାରିଛି ତାହା ସେ
ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣିପାରିଲା । ଶୀତ ପ୍ରସାନ୍ନିତ ଭେଣ୍ଟିଆ ହୃଦରେ ଘୋଡ଼ିଏଲ ଗୁଡ଼ା
ହୋଇଥିଲା ପରି ପିଜୁଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ଦେହରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ଗୁଡ଼ିଆ
ହୋଇଥାଏ । ହୁଟିଆ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ବୁଢ଼ୀର ଗୁଲୁଖିତ ଉଣା ନୁହେଁ । କନା
ଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ବାହୁଡ଼ିକୁ ବେଶ୍ ଚିତାକାଟି ଦେଇଛି । ହେଲେ ହୁଟିଆକୁ ଚିତାକାଟି
ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ତାକୁ ତା ବୋପାକୁ, ତା ବୋପାକୁ ଚିତାକାଟି ଦେବ । ସୁବିଧା
ବେଳ ଉଣିବା ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ସବୁର କରବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସବୁର କରବା ଭିତରେ
ବୁଢ଼ୀ ଯଦି ପିଜୁଡ଼ି ତୋଳି ବନ୍ଦୀ କରିଦିଏ ତେବେ ସତ୍ୟନାଶ । ଆଉ ବି ତା ପିଜୁଡ଼ିର
ମୁଆଦଟା ସବୁ ଟୋକାକୁ ଜଣା । ସବୁର କରବା ଭିତରେ ଯଦି ଆଉ କୋଉ ଟୋକା
ହାତ ଲଗେଇ ଦିଏ ତେବେ କଥା ଶେଷ । ନାଃ ଚଟାପଟ କାମ ଫତେ କରିଦେବା
ଦକ୍ଷକାର । ମାଷ୍ଟେରେଇ କହୁଥିଲେ ଭଲ କାମଟାଏ କରିବତ ହୁ ଦୁସ୍ତିଆ ଚଟାପଟ
କରିଦେବ । ଏଡ଼େ ବଢ଼ିଆ ମିଠା ପିଜୁଡ଼ିକ ପାଟିରେ ଭରିବା କିଛି ଉଣା ଭଲ
କାମ ନୁହେଁ । ହୁଟିଆର ମନ ତଥ୍ୟକ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତା'ମନ ତଥ୍ୟକ ହେଲେ
କଅଣ ହେବ, ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁକୂଳ ହେବା ନିହାତି ଦରକାର । ବାଡ଼ି କଡ଼େ କଡ଼େ
ସହଯାଧାରରେ ରହୁ । ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ହରଦମ ଯିବା ଆସିବା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ
ଭିତରେ ହରୁଣ ବୁଢ଼ୀର ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଯେ ନ ଥିବେ ତାହା କିଏ କହିବ ।

ଭଗବାନ କେତେ ଦୟାଳୁ, ମୋ ମନ କଥା ଜାଣି ହୃଦୟ ବୁଢ଼ୀକୁ କୁଆଡ଼େ
ପଠେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ତା ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଆଉଜା ହୋଇଛି । ଲୋକ ଯିବା ଆସିବା
ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଆନ୍ତା କି ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ପିଚୁଡ଼ିତକ ଗାଏବ
କରି ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ?

ବଦମାସ ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କ ଯିବା ଆସିବା ତା' ପଛକୁ ତା' ପଛକୁ ଲାଗି
ରହୁଛି ।

ଓଃ ! ଭଗବାନ ଏ ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ହଜିଜାରେ ପଡ଼ିଲେଇ ଦଉନା । ଏ
ଅଳପେଇପାଗୁଡ଼ାକ କି ମଉକା ମାଟି କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଅତ୍ୟଧିକ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ହୁଟିଆ
ବେପରୁଆ ହୋଇଗଲା । ବାଡ଼ ଭିତରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଦୁଃଖ ସ୍ଥାନ ଉଣି ଲାଗିଲା ।
ଗୋଟିଏ ଥାନ ବି ଆଖିରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଆଉ ଲୋକଙ୍କୁ ଡରିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । କେବଳ ଜନ ସାହୁ ଲୋକ ନଥିଲେ
ହେଲା । ସାହୁ ବାହାର ଲୋକ ଯେତେ ଯା ଆସ କରୁଛନ୍ତି କରନ୍ତୁ । କାହାର ବାଡ଼ି,
କିଏ ପଡ଼ୁଛି କିଏ ଜାଣୁଛି ।

ବାଡ଼ର ଦୁଃଖ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଚଢ଼ିଢ଼େଇ ଦେଇ ହୁଟିଆ ବାଡ଼ି
ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । କଣ୍ଟାରେ ଦେହର ଦୁଇକଡ଼ି ଚିରିହୋଇ ରକ୍ତ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।
ସେଥିପ୍ରତି ହୁଟିଆର ନଜର ନାହିଁ । ଆଞ୍ଚୁଡ଼ି ହୋଇଯାଇ ରକ୍ତ ଯେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲାଣି
ତାହା ସେ ଅନୁଭବ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ସ୍ତବ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୋଜା ରକ୍ତ ଦେଖିଲେ କି
ଶକ୍ତି ଯାଏ ! ହୁଟିଆ ସେମିତିଆ ଗୋଟାଏ ବରଂ ଯୋଜା । ପିଚୁଡ଼ି ପାଇବା ପାଇଁ ସେ
ସ୍ତବ୍ଧରେ ଝାସ ଦେଇଛି । ସ୍ତବ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୋଉଠି ଟିକିଏ ଖଣିଆ ହୋଇ ରକ୍ତ
ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ଏଥିରେ କି ସେ ବିଚଳିତ ହେବ ? ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ସେ ଗଛ
ଉପରେ ଚଢ଼ି ଯାଇ, ମାଙ୍କଡ଼ ଯେ ମଣିଷଙ୍କ ପୂର୍ବସ୍ମରୁଷ ତାହା ପ୍ରମାଣ କରିଦେଲା ।
ଗୁରୁଟି ଜାମାପିନ୍ଧା ପିଚୁଡ଼ି ପାଖାପାଖି ଥିଲେ । ଏକାସାଙ୍ଗେ ୪ଟା ଯାକ ଡୋଳି
ପକାଇ ଅଣ୍ଟିରେ ପୁରେଇ ଦେଲା । ଏତିକିରେ ମନ ଯନ୍ତ୍ରଣୁ ହେଲା ନାହିଁ । ଜାମାପିନ୍ଧା
ପିଚୁଡ଼ି ଆଉ କେଉଁଠି ଅଛି ତାର ସନ୍ଧାନ ନେଲା । ଟିକିଏ ଦୂରରେ ତାହା ଥିଲା ।
ତାକୁ ଛୁଣ୍ଟେଇ ଆଣି ଲଜ୍ଜା କରିଦେଲା ଆଉ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାଟିରେ ଭରିଲା ।
ପିଚୁଡ଼ିର ମିଷ୍ଟକାରେ ସେ ଆସ୍ତାସ୍ତା ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଗଛ
ଉପରକୁ ଆସିଛି ଏତିକି ପିଚୁଡ଼ିରେ କାମ ଚଳିବ ନା ! ସାଙ୍ଗାଧିକା ହାବୁଡ଼ି ଗଲେ
ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ଦାନ ଖଜାଗତରେ ଯିବ । ନା, ଆହୁରି ଦଶବାରଟା ଅନ୍ତତଃ
ନେଇଯିବା ଦରକାର । ମିଠା ପାଟି ଓ ମିଠା ମନରେ ପିଚୁଡ଼ି ଠାବ କରୁ କରୁ ସେ
ଭୁଲିଗଲା ଯେ ଯେଉଁ ପିଚୁଡ଼ି ଗଛ ଉପରେ ସେ ଚଢ଼ିଛି ସେଇଟା ତା ପିତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ସେପିତ ହୋଇନାହିଁ । ତାହା ହରୁଣ ବୁଢ଼ୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଜସ୍ୱ, ସେଥିରେ ଅନ୍ୟ କେହି ଅଂଶୀଦାର ବି ନାହାନ୍ତି ।

ଦୁଃଖର ସମୟଟା ବଳିଦଗାଡ଼ି । ସୁଖର ସମୟଟା ଏକାବେଳେକେ ଆପୋଲେ । ବାଡ଼ ମେଲିକବା ଠାରୁ ସ୍ୱା ଭିତରେ ଯେ କେତେବେଳେ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ଗଡ଼ଗଲଣି ତାହା ବାବୁକୁ ମାଲୁମ ନାହିଁ । ପିକୁଡ଼ିର ସୁସ୍ୱାଦୁରେ ଅସୁବୁଦୁ ହୋଇ ଗମଲାକାରୁ ସଦ୍ୟ ଶିଖିଥିବା ଗୀତ ‘ଶିଶୁପା ବୃକ୍ଷର ଡାଳେ ହନୁ ମନେ ମନେ ଭଲେ’ ବୋଲିଲା । ଗୀତ ଦୁଇପଦ ବୋଲିଛୁ କି ନା, ବାଡ଼ିପଟ କବାଟ ଧଡ଼ଧଡ଼ ହେବା ପରେ ପରେ ହରୁଣ ବୁଢ଼ୀର ଗର୍ଜନ ଶୁଭିଳ—ହଇରେ ଯୋଗଣିଶିଆ କୋଇବାଟେ ପଶିଲୁ ? ହଇରେ ଗାତପଣା ପିକୁଡ଼ି ଡାଳରେ ବସି କହୁଛୁ ଶିଶୁପା ବୃକ୍ଷର ଡାଳେ । ଚାଲିପଣା ଦିଗୋଡ଼ିଆ ହନୁ, ପିକୁଡ଼ିଗୌର ମନେ ମନେ କଅଣ ଭାବୁଛୁ । ବାଡ଼ିପଣା ଓହ୍ଲାଇଛୁ ନା ନଗିରେ କେହିଦେବ ।

ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ବନ୍ଦ ଥିବା ଦେଖି ହରୁଣ ଘରେ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ପିକାନ୍ତୁଟି ହଟିଆ ଭରବର ହୋଇ କରପକେଇଲା ସେଇଟା ହେଲା ତାର ଏକ ମସ୍ତବଡ଼ ଭୁଲ । ହରୁଣ ଯେ କବାଟ କଲି ଘର ଭିତରେ ଶୋଇପାରିଥିବ, ସେକଥା ତା ମୁଣ୍ଡକୁ କୋଉ ବାଟରେ ପଶିଲା ନାହିଁ । ହରୁଣ ନଗିଟା ଧରିବା ଦେଖି ସେ ତଳକୁ ଖାସୁ କରି ଡେଇଁ ପଡ଼ି ବିଲୁଲି ଦେଗରେ ପକାଇ ପକାଇ ଅଣ୍ଟିର ପିକୁଡ଼ିରୁ ବେଶି ଭାଗ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ବଡ଼ିପଣିତ ପରି ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଅର୍ଦ୍ଧକରୁ ବେଶି ତ୍ୟାଗ କରି ସବନାଗର ମୁକାବିଲା କଲା । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ପିକୁଡ଼ି ତୋଳି ପକାଇଥିବାର ଦେଖି ହରୁଣ ଦୋଧରେ ହୃଦ୍ଘ୍ନନ ହୋଇଗଲା । ସେ ଗଳ ଉଠିଲା—ଆଲୋ ଯୋଗଣିଶିଆ ଟୋକାଟା କଅଣ ନକଲା ! କଷି ପିକୁଡ଼ିଗୁଡ଼ାକ ଛଣ୍ଡେଇ ପକାଇଲା—ଲେ ! ସତ୍ୟାନାଶିଆଟା କଅଣ ନକଲା ଲେ !

ପିକୁଡ଼ି ଗୋଟାକ ଦଶ ପଇସା ଲେଖାଏଁ ବିକିଆଥାନ୍ତି । ରହୁ ଯୋଗଣିଶିଆ ତୋ ବୋପାକୁ କହି ତୋ ହଟ୍ଟ ଛଡ଼େଇ ଦେଉଛୁ । ତୋ ପିଠିରୁ ଯଦି ଗୁଲ ନ ଉତୁରେଇ ଦେଇଥା ତେବେ ମୋ ନାଆଁରେ ଗୁଲୁରଟାଏ ପାଲିବୁ ।

କାଲି ବିଳମ୍ବ ନ କରି ହରୁଣ ବଟିଆ ପାଖକୁ ଯାଇ ତା’ ପୁଅ ହଟିଆର ଆପତ୍ତିକନକ ଚଢ଼େଇ ଓ ଖିୟାଳିଆ ବିଷୟରେ ଏକ ବାଚନିକ ଅଭିଯୋଗ ପେଶ କଲା । ବଟିଆ ଓହ୍ଲେ ବଟ ପ୍ରହରକ ଜଣେ ମୁଲ୍ୟସାମୟ ଲୋକ । କାନତରୁଟି କାମ କରି ଖଣ୍ଡିଏ କୋଠା ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି । ଦ୍ଵାଦଶରେ ଲାଟ ପଇସା ନାହିଁ । କିଏ କହେ ‘ହ’ ଆଉ କେହି କେହି କହନ୍ତି ‘ଲ’ । ଦାଙ୍କ ଘର ଆଗରେ ହରୁଣ ଠିଆ

ହୋଇ, ବିଚକିଆ ପାଟି କରି, ହାତ ହଲେଇ, ମୁହଁ ଛୁଆଡ଼ି ହଟିଆର ପିଲୁଡ଼ି
 ଶ୍ଵେତ ବସ୍ତ୍ରରେ ଅନଳେ ବଳୁତା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ଗୋଟାଏ ମାମୁଲି ବୁଢ଼ୀର
 କଟାଳି ବଟ ପ୍ରହରକୁ ବାବୁକୁ ବ୍ୟଥିତ କଲା । ବୁଢ଼ୀକୁ ପିଲୁଡ଼ିର ପଇସା ଦେଇ ସେ
 ‘ହଟିଆ’ ବୋଲି ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲେ । ହଟିଆ ଦେଖିଲା ଲୁହା ପାତ ଲାଲ ହୋଇ ଯାଇଛି ।
 ଏତେବେଳେ ସେଥିରେ ହାତ ଲଗେଇଲେ ଫୋଟକା ମୁନୁଡ଼ି ତ । ଅତଏବ ଲୁହା
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥଣ୍ଡା ହେବାଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ପାଳନ
 କରି ହଟିଆ ବହୁ ସମୟ ଯାଏ ସଫଳତାର ସହ ଆତ୍ମଗୋପନ କଲା । ଗୁପ୍ତତର
 ଲଗେଇ ପିତାଙ୍କର ହତାନ ନେଲା । କ୍ରମେ ପେଟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆତ୍ମଗୋପନର
 ପ୍ରତିବାଦ କଲା । ହାଣ୍ଡି ଶାଳରେ ପଶି ନିଜର ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଜାହର କରିବାକୁ
 ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲା । ହଟିଆ କ୍ରମେ ବେପରବାଏ ହୋଇଉଠିଲା । ବାପାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିର
 ଗୋଇନ୍ଦା ଶିପୋଟି ପାଇବା ମ.ହେ ସେ ଘରକୁ ମୁହଁଇଲା । ଶିପୋଟି ଦେଇଥିବା
 ଗୋଇନ୍ଦାଟା ଯେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଓ ଝବର ସହସ୍ତରେ ପୁରାପୁର ଅପାରଗ ତାହା ହଟିଆ
 ଜାଣିବ କୁଆଡୁ ? ହାଣ୍ଡି ଶାଳ ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତା କାନଟା ଅସ୍ପାଷ୍ଟିକ
 ରୂପେ ପୀଡ଼ାଦାୟକ ହୋଇ ଉଠିଲା । କଅଣ ଗୋଟାଏ ସଶ୍ଚୁଆସି ପରି ଜିନିଷ ତା
 କାନକୁ ଚପି ଧରି ତାହାର ଅଗ୍ରଗତରେ ବାଧା ଦେଲା । ଗୋଟାଏ ବିଜୁଲିର ତମକ
 ତା ଦିହରେ ଝେଲିଲେ । ବିଜୁଲି ପଛେ ପଛେ ଘଡ଼ଘଡ଼ି — “ହଇରେ ବଦମାସ୍,
 ଛତାସ୍, ବଜାସ୍, ବାଳୁଙ୍ଗା, ସଜଡାନ, ହତସ୍ତଗା କୋଉଠିକାର, ହଇରେ ପାଳି
 ଏତେବେଳେଯାଏ କୋଉଠି ମରିଥିଲୁ ?”

ହଇରେ ଅଳକ୍ଷଣା ଯଦି ପେଟ ପୋଡ଼ିଗଲା ତେବେ ମୋତେ କହିଲୁନି,
 ପଇସା ଦେଇଥାନ୍ତି, ପିଲୁଡ଼ି କରି ଅଜଗଣିଆ ଗିଳିଥାନ୍ତି ଆଉ ମରିଥାନ୍ତି । ହଇରେ
 ଗୋଟାଏ ବଣ୍ଡି ବୁଢ଼ୀ ଫାଡ଼ିରେ ପଶି ଶ୍ଵେତ କଲୁ ! ହଇରେ ମୋ ନାକ ବାଲ ତଳେ
 ପକେଇଲୁ !

କାନକୁ ଚପି ଧରିଥିବା ସଶ୍ଚୁଆସିଟି ଯେ କିଛି ପିତାଙ୍କ କଠୋର ହସ୍ତ
 ତାହା ହଟିଆର ଆଉ ବୁଝିବାକୁ ବାକି ନଥିଲା ନାହିଁ । ପୀଡ଼ାଟା ଯଦି କାନରେ
 ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇଥାନ୍ତା ତେବେ ହଟିଆ ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ କରି ନଥାନ୍ତା ।
 ପଛେ ପଛେ ଦୁଇଗାଳରେ ଠୋ ଠା ଝଙ୍କାଳସ୍ଵରାମାନ ପୀଡ଼ା ଅସ୍ପ୍ରସକାଶ କଲା ।
 ପିଠିଟା ବାକି ରହି ଯାଇଥିଲା । ପିତା ମହୋଦୟ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ଗୁରୁର ସନ୍ତାନ
 କରୁଥିଲବେଳେ ହଟିଆ ଉଆଁଟାଏ ମାରିଦେଇ ହାଣ୍ଡି ଶାଳ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ।
 ପଛକୁ ଚାହିଁ ଜାଣିଲା ପିତା ତାର ପଶ୍ଚାତାପନ କରି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ହୃଦୟ
 କବଳରୁ ସେ ମୁକ୍ତ ଯାଇଛି । ଏଥର ମାତା ଦେବା ଖାଇବାକୁ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା

କରିବେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁଝିଗଲା ସେ ସେ ବାଦ ହାବୁଡ଼ରୁ ଖସି ଶୁଲ୍ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଛି । ବୋଉ ବି ଗାଲରେ ଖୁଆଟାଏ ଦେଇ କହିଲା “ହଇରେ ଅଲପେଇସ । ତତେ ଲଜ ମାଡ଼ୁନି, ଗୁର ଦ’ଟା ପିଜୁଡ଼ି ପାଇଁ ହବୁଷ ବାଡ଼ିକୁ ଚୋରି କରିବାକୁ ଗଲୁ ? ଶ୍ରେକ ହେଲା ତ ଚାଲି ଆସିଲୁନି ଘରକୁ ଗିଳିବାପାଇଁ; ତା ବାଡ଼ିରେ ପଶି ଆମ ଇଚ୍ଛତ ମହତ ବୁଝେଇଲୁ କାହିଁକି ?—

ଏତିକିବେଳେ ବାପା ସେଠାକୁ ଅସି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପୁରୁଣା ନଥିପତ୍ର ପେଟ କଲେ—ଏ ଛତରାଟା ଗୋଟାଏ ପକ୍କା ଚୋର ପାଲଟିଲଣି । ରଘୁଆ ସପ୍ତର କଥାରେ ପଶି ଗୋଟାଏ ପାତଳ ସପ୍ତର ନେଇ ଆସିଥିଲା । ଚଇତନିଆ କରମଙ୍ଗା ଗଛରୁ କରମଙ୍ଗା ଚୋରି କରିଛି । ସ୍ୱପ୍ନର ଆମ୍ବଗଛକୁ ଫୋପଡ଼ି ମାରି ଗୁଡ଼ାଏ ଆମ୍ବ ଖିନଖିପ କରି ଦେଇଛି । ଚମେଇ ମା’ ତ ନିତି ସପ୍ତର ତା ବରକୋଳି ଗଛରେ ଗୋଟିଏବି ବରକୋଳି ରଖିଦେଲାନି ।—

ଦାନ ଉପରେ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇ ବାପେ ବିରକ୍ତରେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ମାଆ ବି କିଛି କିଛି ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇସାରି କଟାଳିଲେ—କଅଣ କହୁଛୁ ? ଆଉ କାହା ବାଡ଼ିରେ ପଶିବୁ ?—

—ନା—

—ହଉ ତେବେ ଗିଳି—

ହୁଟିଆ ଖାଉଥିବା ବେଳେ ତା ମା’ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ରୀଙ୍କ ହୃତୋପଦେଶ ଆବୃତ୍ତି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ କିନ୍ତୁ ହୁଟିଆର ଏ କାନରେ ପଶି ସେ କାନରେ ବାହାରି ଯାଉଥାଏ । କାନରେ ଏପରି ଯିବା ଆସିବା ବହୁତ ବେଶି ହେବାରୁ ସେ ବିକ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ି କହିଲା—ରହିଆ, ମୁଁ ଖାଇସାରେ, ଥୁରି ହୋଇ ବସିବି ତୁ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ ପୁରୁଷ ଖୋଲିବୁ । ଶୁଭ ସାଙ୍ଗରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଗିଳିଲେ ବଦହଜମି ହେବ । ଆଉ ତୁ ବକର ବକର ହୋ ନା—

— ଓଁ ବକର ବକର ହେଲେ ଜଜ ସାହାବଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବିଚଡ଼ି ଯିବ ।

ଚୋରଙ୍କ ମୁହଁ ଟାଣ ଦେଖ ।—

ଖାଇସାରି ହୁଟିଆ ଖଟ ଉପରେ ଫାଁ ଗାଳି ପଡ଼ିଗଲା । ମନେ ମନେ ସେ ଆତ୍ମ ସମୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା—ମୁଁ ଚୋର ହେଲି କେମିତି ? ମୁଁ କଅଣ କାହା ବାନ୍ଧୁ ଶୁଣି ପଇସା ନେଲି ନା କାହାର ଗିନା, ଆଳିଆ ଲୁଚେଇ ନେଇ ଆସିଲି । ଫଳ ଗଛରେ ଫଡ଼ୁଛି ମୁଁ ଗଛରୁ ତୋଳି ଆଣିଲି । ପିଜୁଡ଼ି ଯଦି ହବୁଷ ବୁଡ଼ାର ମୁଣ୍ଡରେ ଫଳିଥାନ୍ତା ତାକୁ ଯଦି ମୁଁ ଛୁଣ୍ଡେଇ ନେଇ ଆସିଥାନ୍ତୁ ତେବେ ଯାଇ ଚୋର ହୋଇ

ଆସନ୍ତି । ଗଛରେ ଫଳଧୁଲ, ଦ'ଟା ଛୁଣ୍ଟେଇ ଆଣିଲି । ମାଙ୍କଡ଼ ଆସି ବେଳେ ବେଳେ ଖାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଗଛରେ ବାଦୁଡ଼ି ବି ପାଟି ପୁଆଦ କରୁଛି, ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁ କେହିତ ଘେର ବୋଲି କହୁନି, ମୁଁ କାହିଁକି ଘେର ହେବ ? ମୋ ସାଙ୍ଗମାନେ ତ ମୋତେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି । ଗଛ ଚଢ଼ା ଓ ଫଳ ତୋଳାରେ ମୁଁ ମାଙ୍କଡ଼କୁ ଟପି ଯିବି ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଘେର ବୋଲି ତ ସେମାନେ ଦିନେ ହେଲେ କହୁ ନାହାନ୍ତି । ନାଃ ଏଇଟା କେବଳ କାପା ବୋଉଙ୍କ କଥା, ତାଙ୍କୁ ତ ଗଛ ଚଢ଼ି ଆସିବନି କି ଫଳ ତୋଳି ଆସିବନି, ମୋ ପାରିଲୁ ପଣ ଦେଖି ରବେଇ ଖବେଇ ହେଉଛନ୍ତି । ମୋ ଶିଶୁ ଦେଖି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଦୁହେଁଯାକ ମୋତେ ମୋଟେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ମୋ ପାଇଁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଦୟାମାୟା ତାଙ୍କର ନାହିଁ ।

ତାହାର ଏ ଦୃଢ଼ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ତା ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ 'ହଁ' ଭରିଲେ । ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ଭିନ୍ନମତ ପୋଷଣ କରି କହୁଲେ—ଆରେ ତୁ ତ ବାପ ମାଆଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ, ତେ'ତେ ଭଲ ନ ପାଇବେ କେମିତି ? ଏଗୁଡ଼ାକ ମିଛ କଥା ।

ହୁଟିଆ କାହାରି କଥାରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ଯାଇ ନିଜେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ହୁଟିଆକୁ ଉଠିବାର ନ ଦେଖି ମାଆ ଆଗ ତା ପଡ଼ା— ଶୁଆ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଦେଖିଲେ ହୁଟିଆ ଘୋଡ଼ିଘାଡ଼ି ହୋଇ ଶୋଇଛି । ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ—କଅଣ ଗାଳି ମାଡ଼ରେ ଗ୍ରନ୍ଥିଆ ଜର ଘୋଟି ଗଲକି ! ଓଃ ! କେତେ କଳ୍ପନା ଆମେ ତାକୁ ନ ଦେଲୁ ! ଦୋଷକୁ ଚାହିଁ ଦଣ୍ଡ ଅତି ବେଶି ହୋଇଗଲା ।

ଏହିପରି ଅନୁଶୋଚନା କରି ସେ ଅତି ଧୀରେ ଖଟ ପାଖକୁ ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଚାକୁ ଟେକିଦେବା ମାତ୍ରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଏ କଅଣ ! ହଟୁ ଗଲୁ କୁଆଡ଼େ ! ଏମିତି ତକଥା ଘୋଡ଼େଇ ରଖିବାର ମତଲବ କଅଣ ?

ବିସ୍ମୟରେ ସେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ଢଙ୍ଗା ହୋଇ ଥିବା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲେ । ତରବରରେ ତାକୁ ଉଠେଇ ନେଇ ପଡ଼ି ବସିଲେ । 'ହଁ' ଚାରିଆଡ଼ି ପଡ଼ିଛନ୍ତି କି ନା ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଚିଠିଟା ଖସି ପଡ଼ିଲା । “ଆଲୋ କଅଣ ହେଲା ଲୋ” ବୋଲି ସେ ବଡ଼ ପାଟିଟାଏ କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । “କଅଣ ହେଲା, କଅଣ ହେଲା” କହି ପାଖ ପରୁ ସ୍ବାମୀ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ । “ମୋ ସହାର ସରିଗଲା ଲୋ” ବୋଲି ପୁଣି ଏକ ରଡ଼ି ଦେଇ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ଚିଠି ଆଡ଼କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ସ୍ବାମୀ ଚଟାପଟ ଚିଠିଟା ଗୋଟେଇ ନେଇ ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଖଟ ଉପରେ ଲୁଅ କରି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ସେ ବି ପାଟିକରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ ହଜିରେ ହଟ ଗୁ କଅଣ କଲୁ ! ହଜିରେ ମୋ ବେକରେ ଛୁରି ଦେଲୁ । ଆରେ କାହା ପାଇଁ ମୁଁ ଆଉ ଶ୍ରେଣୀଗାରୀ, କରବରେ ।

କୋପନ କାନ୍ଦଣା କାନ୍ଦୁ ସ୍ତ୍ରୀ କହୁଲେ—“ତୁମର ଯୋଗୁ ମୋ ପୁଅ ଅଳ୍ପ
ଏଇଆ କଲ, ସବୁବେଳେ ତାକୁ ଗାଳି ଗୁଲଜ କଲ, ମାରିଲ । ହୁଆ ପିଲାଟା କେତେ
ଆଉ ସହନ । ହଜରେ ହଟୁ ।”

ସାଧା କାନ୍ଦଣା କାନ୍ଦୁ ସ୍ତ୍ରୀ କହୁଲେ—ମୁଁ କଥଣ ପେଟରୁ ଶୁଣୁଥିଲି । ମୁଁ
ଗାଳି ଦେଉଥିଲି ତହିଁରୁ । ଭଲ ବାଟରେ ନେବାପାଇଁ ସିନା ତାକୁ ଆନଟ କରୁଥିଲି ।

ତମେ ତ ପୁଣି ତାକୁ ଖୁଦା ଗୁପୁଡ଼ା ଦେଇଛ । ମୁଁ କଥଣ ଏକା ତାକୁ
ମାରିଛୁ, ମୁଁ ଆକଟ କରିଥାନ୍ତି, ତୁମେ ଆହା କରିଥାନ୍ତି । ତେବେ ସିନା ସେ ଶାନ୍ତହୋଇ
ଯାଇଥାନ୍ତା । ମୁଁ ପାହାରେ ଦେଲି ତୁମେ ହ’ ପାହାର ଦେଲ । ସେ ଶବ୍ଦକୁ ତା’ର
ଜିହ୍ଵା ହୋଇ ଏ ଘରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ତା’ ଦେଖିଲ କାମ ସେ କଲ । ମତେ
ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଦୋଷଦେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ହାୟ ହାୟ ହଟୁ କଥଣ କଲୁରେ, ଆଉ ଏ
ଜୀବନ ରଖିବ ନି—।”

ହଟିଆ ବୋଉ ଖିଙ୍କାର କାନ୍ଦଣା ସହ କହୁ ଲଗିଲେ, ମୁଁ କେମିତି ମାରେ
ତାହା ସେ ବୁଝିଥାଏ । ଛୁଟ ଉଠାଏ କିନ୍ତୁ ଦେହ ଉପରେ ପଡ଼ିଲ ବେଳକୁ ହାଲୁକା
କରିଦିଏ । ତୁମପରି କଂସେଇ ଭଳିଆ ନିର୍ଦ୍ଦୟରେ ପିଟି ପକାଇ ଲୋଳା ଫଟେଇ
ଦିଏନାହିଁ । ଓ-ଓ ମୁଁ ମୁଁ ଜୀବନ ଖୋଇ ଦେବ । ଆରେ ହଟୁରୁ କଥଣ କଲୁରେ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବନ୍ଦନ ଗୋଳ ଶୁଣି ପଡ଼ୋଶୀମାନେ ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ସମସ୍ତେ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି କଥଣ ହେଲା । ଦମ୍ଭିଙ୍କ ମୁହଁରୁ ହଟିଆର ନାମ ଓ ତା ସଙ୍ଗେ
ବନ୍ଦନରୁ ସମସ୍ତେ ଅତି ଖରାପ କଥା ଅନୁମାନ କରି ପକେଇଲେ । ତା’ପରେ
ପଡ଼ୋଶୀମାନେ ହଟିଆ ବୋଉ ଓ ପଡ଼ୋଶୀମାନେ ହଟିଆ ବାପାକୁ ଆବୋର ବସି
ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବିଷୟରେ ବିଶଦ୍ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହର ଚେଷ୍ଟା
କଲେ । କାନ୍ଦୁର କାନ୍ଦୁଙ୍କୁ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଛୁଡ଼ିଦେଲେ । ତେଲ ସରିଯିବା ସଲିତାରୁ ଆଲୁଅ
କମି କମି ଲାଗିଗଲା ପରି କାନ୍ଦଣାଟା କମି କମି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ସାନ୍ତ୍ଵନା ଦେଇ
ବସିଲେ ଘିଅ ତଳା ହୋମ ନିଆଁ ପରି ଅଧିକ ଜୋରରେ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏ ।
ପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କ ସାନ୍ତ୍ଵନାଘିଅ ଦମ୍ଭିଙ୍କର କାନ୍ଦଣା ନିଆଁକୁ ହୁତୁହୁତୁ କରି
ଅଧିକ ଜୋରରେ ଜଳେଇଲା । ଦୁହେଁ ଯାହା ଖଟ ଉପରେ ବସି କାନ୍ଦୁଥିଲେ,
ତଳେ ଗଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କେତେ ଜଣ ସମବେଦନା ଜଣାଇ କହୁଥିଲେ—
“ଆହା କଥଣ ହୋଇଗଲା ! ତା ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ମୁହଁଟି ଅଣି ଆଗରେ ନାଚି ଯାଉଛି ।
ଭଗବାନ ପୁଣି ଏଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଜଣେ ହଟିଆ ବାପାକୁ କାରଣ
ବିଷୟରେ କଟାକ କରିବାରୁ ସେ ତା ହାତକୁ ହଟିଆ ଲେଖିଥିବା ଚିଠିଟା ବଢ଼େଇ
ଦେଲେ । ଚିଠିରେ ଲେଖାଥିଲା—

“ବୋଉ-ମୋ ପାଇଁ ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବୁନାହିଁ । ମୁଁ ଏକ ନୂଆ ବାଟରେ ଚାଲିଲି । ଖବରର ଗୋଟାଏ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବାଟ ମୋ ଆଗରେ ଝଟକି ଉଠିଲା । ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଲି । ମୋପାଇଁ କେହି ବି ମୁଣ୍ଡ ଖେଲେଇବ ନାହିଁ । ତୋର ହୃଦୟ ।”

ତା ପଡ଼ିଯାଉ ଲୋକଟି ପାଟି କରି କହିଲେ—“ଆରେ ଏଥିପାଇଁ ଏତେ କନ୍ଦାକଟା କାହିଁକି ? କୁଆଟା କୋଉଥିଲଗି ଘରୁ ପଳେଇ ଯାଇଛ । ସେକହେଲେ ପଲେଇ ଆସିବ । ଏଥିପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କିଆଁ ?”

ସେତେ ବୁଝେଇଲେ ଦୁହେଁ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ହଟିଆ ଗୁଣ ସୁମର ଗୁଡ଼ରେ ହାତ ବାଡ଼େଇ କାନ୍ଦଣାରେ ଘର ଫଟେଇଲେ । ଏତେ ଅଧିକ ଦୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଠେଇ ବସେଇବା ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ହଟିଆ ବୋଉ ଛୁଟିପିଟି ହୋଇ ଖଟ ଆଡ଼କୁ ଲେଉଟି ପଡ଼ିଲେ । ଆଖିଟା ବୁଜିହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କମେ ଟିକିଏ ମେଲା ହେଲା । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ କାନ୍ଦଣା ଅପକର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କ ଆଖି ଦୁଇଟା ଉମା ଉମା ହୋଇ ମେଲା ହୋଇଗଲା । ସେ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ବସିପଡ଼ିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପୁଅ ପଟ୍ଟକର ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବାରୁ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ନିଜ ପୁଅରୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରବାହ ବନ୍ଦ କରି ଉଠିବିନିଲେ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମୁହଁ ଗମ୍ଭୀର । କୋଧର ଖୁଲୁଙ୍ଗ ଅଧିକ ଜୋରରେ ନିର୍ଗତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ କଡ଼ମଡ଼ କରି କର୍କଶ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, ସେ ବିଶ୍ୱନାଥ ଆଜି ତୋକା ଖଣ୍ଡନ ଆମକୁ ଦରମା କରି ଏଇ ଖଟତଳେ ଲୁଚି ବସିଛି । ଆଖିବଟି ତାକୁ ଘୋଷାଡ଼ି । ହଟିଆ ବିଚର ପିତୃମାତୃ ସ୍ନେହର ଗଭୀରତା ମାସି ଉଡ଼ୁଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ବେଳେ ହଠାତ୍ ଏପରି ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ମୃଦୁ କାଠକୁ ବୋଦାକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ନେଲା ପରି ହଟିଆକୁ ତା ବାପା ଖଟତଳୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣିଲେ । ତା’ପରେ ବାପା ବୋଉ ଉଭୟଙ୍କ ଖୁଦାଗୁପ୍ତା । ଗାଲର ଅବିରାମ ଦର୍ଶଣ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । —ହଜରେ ଛତର ମାଙ୍କଡ଼ ଆମକୁ ଦରମା କରିଯାଉନୁହେଁ—ଏଡ଼େ ଦୟାସ ପିଲା ଥେଲେ କେତେ ଗଲେ କେତେ—ଉଁ ପୁଅ ରହୁ, ବାପା ବୋଉ କେମିତି ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି ଦେଖୁଛୁ ଲୁଚି ଲୁଚି —

ଘଡ଼ଘଡ଼ ପରେ ଅସରାଏ ବର୍ଷା ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ହଟିଆକୁ କୁଣ୍ଡେର ଧରି ନିରାପଦ ଆନକୁ ନେଇଗଲେ । ହଟିଆ ଗଲବେଳେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ଏ ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ବୁଝିବା କାଠିକର ପାଠ । ସେମାନଙ୍କ ଆଉଁସା ଆଉ ଖୁଦା ଭିତରୁ କେଉଁଟା ଖାଣ୍ଡି ତାହା ଜାଣିବା ମୁସ୍ତିଲ ।

ଚିଠି ପଢ଼ା

ଘଡ଼ଘଡ଼ ସମିତିର ସଭାପତି, ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ବସି କହିଲେ—“ଏ ଗୁଡ଼ିଆ ସରକାରଠାରୁ କିଛି ଗୋଟାଏ ସାହାଯ୍ୟ ଆଶା କରିବା ବୃଥା ।”

“ଏ, ଗୁଡ଼ିଆ ସରକାର ? ତା’ର ମାନେ ?”

“ହଁ ହଁ ହୋ ଗୁଡ଼ିଆଠାରୁ ହାତଖୋଲ ଦାନ କେହି କେବେ ପାଇନି କି ପାଇବନି । ଲୋକାପବାଦ ଅଛି ଯେ ଗୁଡ଼ିଆସଭାରତ ଲମ୍ବାମାନଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ିରୁ ବହୁସ୍ୱାର କଲବେଳେ ଗୁଡ଼ିଆ ସେମାନଙ୍କୁ ଚପି ଉଦରସ୍ଥ ଗୁଡ଼କୁ ନିଷ୍ପାସନ କରାଇ ନିଏ । ଯେଉଁ କୃପଣ ଜନ୍ମା ଖାଇଥିବା ସୋରିଷ ପ୍ରମାଣ ଗୁଡ଼କୁ ମଧ୍ୟ ଗୁଡ଼ିବାକୁ ନାଗଜ ହୋଇ ଅତି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ତା’ର ଜୀବନ ନାଶ କରି ଭସିତ ଗୁଡ଼ର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରେ, ସେ କି କେବେ କାହାକୁ ହାତଟେକି ଦେଇପାରେ ! ସେଇଥିଲାଗି ଏ ସରକାରକୁ ଗୁଡ଼ିଆ ସାଙ୍ଗରେ ଚୁଲନା କଲି । ଏ ସରକାର କାହାକୁ ହାତଟେକି କିଛି ଦାନ ଖାଇବା କରିବା କଥା ବିଲକୁଲ୍ ନାହିଁ ।”

“ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ତେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମ ସମିତିକୁ ସରକାର କିଛି ବି ସାହାଯ୍ୟ ଦେଲେନି ?”

“ଏକ ପ୍ରକାର ନା । ଯାହା ବା ରାଧା ଟିକିଏ ଝମ୍ବକର ପାଦଟା ପକାଇଥାନ୍ତା, ସେଥିପାଇଁ ସରକାର ଷାଠିଏ ମହଣ ଦିଅ । କଲେ ଦିଅ ତ ମିଳିବା କାଠିକର ପାଠ, ଷାଠିଏ ମହଣ ଦିଅ କିଏ ଆମେ କିଏ । ଭିତରୀଆ ବୁଝିଲି ଯେ, ସରକାର ଖୁବ୍ ବେଶିରେ ପରୁଷତା ଟଙ୍କା ଦେବେ । ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ପୁଣି ଦଶ କୋଡ଼ଏ ଥର ରାଜଧାନୀକୁ ଦଉଡ଼ି ଦେବାକୁ ହେବ । ଏ ଅଫିସକୁ ଧାଁ, ସେ ଅଫିସକୁ ଦଉଡ଼ି, ଯା ପାଦରେ

ଜଡ଼ାତେଲ ମାର ତ, ତା ପାଦରେ ଶୁଣିତେଲ ମାର. ଏ ପ୍ରକାର ଫାଲତୁ କାମରେ, ହସାବ କରିଛୁ, ହାସହାରି ଷାଠିଏ ସରୁର ଟଙ୍କାରୁ ଉଣା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବନି । ଓଲୁଙ୍କ ବୋକସ୍ ବୁଢ଼ା ନ ହେଲେ କେହି ପରୁଣ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଷାଠିଏ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ କି ?

“ତାହାହେଲେ ଆମ ସମିତି କଅଣ ଶେଷ ପାଇଯିବ ?”

“ଆରେ ରହମ । ଶେଷ ପାଇଛୁ କୁଆଡୁ—ମୁଁ ଆଉ ଆଉ । ମୁଁ କଅଣ ଏ ଓଡ଼ିଆ ସରକାରକୁ ଚାହିଁ ରହିଛୁ ? ମୁଁ ଦୁସ୍ତୁର ଆନରେ ହାତ ପକାଇ ସାରିଲିନି ନା !”

“ଏ, ଏ କୋଉଠି ?”

“କେତେ ମିଳିବାର ଆଶା ?”

“କହିବା ମାତ୍ରେ ମିଳିଗଲା ?”

“ତେଜ୍ ପାଇଛୁ ନା ଟଙ୍କା ?”

“ଆରେ ରହ ରହ; ନର ନ ଦେଖୁଣ୍ଡ ଲଜଳା ହୋଇ ପଡ଼ିଲଣି ଯେ । ଆରେ ମୁଁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଗୋଟାଏ ଆବେଦନ ପଠାଇ ସାରିଛୁ । ଖୁବ୍ ବକଲେଇ ଲେଖିଛୁ । ଯେତେହେଲେ ନାସା ଦୁଦୟ ତ ! କାହାରି ଝିକଳ କ’ଣ ସେ ସବୁ ପାରିବେ ?”

“କିପରି ବକଲେଇ ଲେଖିଛୁ କହିଲୁ ଟିକିଏ !”

“ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖିଛୁ ନା ଇଂରାଜୀରେ ?”

“ଦୁର୍, ଭେରେସାଟାଏ କରେ ! ହଇରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଅଣ ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖାଯାଏ ? ତାଙ୍କୁ ଇଂରେଜୀରେ ଲେଖିଛୁ ।”

“କିନ୍ତୁ ସଭାପତି ମହାଶୟ, ତୁମେ ତ ଇଂରେଜୀରେ ଶହେରୁ ମାତ୍ର ଏକାଏ ପାଇଥିଲ, ତୁମ ଇଂରାଜୀ ରଚନା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଚାହିଁ ପାରିବେ ତ ?”

“ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କାଲେ ଯଦି ଭାବନ୍ତି ଏଇଟା କିପି କରି ପାଶ୍ କରିଛୁ ?”

“ଆରେ ରଖ ରଖ ! ଭାରି ଭୁଲ କାଢ଼ି ଲିଖାଲ ଆସିଲେ । ମୁଁ ଏଡ଼େ ଖଲ୍ ହେଇନି ହେ ! ମୁଁ ଜଣେ ଇଂରାଜୀ ଅଧ୍ୟାପକ ହାତରେ ସଂଶୋଧନ କରି ନେଇଛୁ । ସେଥିପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ ।”

“କିନ୍ତୁ କଅଣ ବକଲେଇ ଲେଖିଛନ୍ତି କହିଲୁ ନାହିଁ ତ ।”

“କହୁଛୁ, କହୁଛୁ ପ୍ରଥମେ ସ୍ମୃତିର ଜଣେ ଦେଇଛୁ ଯେ ଆମେ ହେଲୁ
ପ୍ରବକ—”

“ଆମ ସମ୍ପ୍ରତିରେ ଯେଉଁ ବୁଢ଼ା ଦି’ଜଣ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ କଥା ତାହାହେଲେ
ଲେଖିନ ?”

“କେମିତିଆ ହୁଣ୍ଡାଟାଏ ମ ! ଆରେ ଜଣ ଜଣଙ୍କର କଥା ଲେଖିଥାନ୍ତି ନା
କଅଣ ? ଏବେ ସଂଖ୍ୟାଗଣିତ ଯୋଗୁ ପ୍ରବକମାନଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ବେଶି ଖାତର
କରନ୍ତି, ସେଇଥିଲଗି ଲେଖିଦେଲେ ଆମେ ପ୍ରବକ; ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ, ଦେଶକୁ
ଆମେଇ ଟେକିଧରିବୁ । ସେଇଥିଲଗି ଆମର ଏ ସମ୍ପ୍ରତି ଗଢ଼ା ହୋଇଛି । ଏହି
ସମ୍ପ୍ରତିରୁ ଦେଶୀୟ ଉତ୍ସାହ ଉନ୍ମାଦନାର ସୁଅ ଛୁଟୁଛି । ହେଲେ ଆମର ଆଞ୍ଚଳିକ
ସରକାର ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ବି ଆମଆଡ଼େ ଶୁଣୁ ନାହାନ୍ତି । ଆମ ଉପାଦେୟତା କେହି
ବୁଝୁ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ବନଫୁଲ ପରି ମଝିଲି ଯାଉଛୁ ।”

“ଏଥିରେ ଯଦି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନ ଭରଲନ୍ତି ?”

“ଆରେ ହଟ୍ ଓଲୁ, ମୁଁ କଅଣ ଏତକରେ ଛୁଡ଼ୁଛି, ଦରଖାସ୍ତ ହାଥିକ
ଖୋଟାଏ ବଢ଼ିଆ ଥୋପ ବି ପକାଇ ଦେଇଛି ।”

“ଥୋପ ?”

“ମାଛ ଥୋପ ନା ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ଥୋପ ?”

“ଆରେ ହଟ୍ ହଟ୍ ! ଖୋଦ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥୋପ ।”

“ସେ କେଉଁଥିରେ ଫାରି ?”

“ଆରେ ଥୋପ ବୁଝୁ ନା ? ଉଇଟାକୁ, ବାସିଗତ, ଜିଆ ହେଲ ମାଛର ପ୍ରିୟ
ଖାଦ୍ୟ । ତାକୁର ଏକାଠି ଚକଟି ଟେଲା କରି ପକେଇଲେ ମାଛ ତାରି ଆଡ଼କୁ ଟାଣି
ହୋଇ ଆସେ । ଏଣୁ ତାକୁ ମାଛର ଥୋପ କହନ୍ତି । ସେମିତି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଥୋପ ହେଲ
ଭେଟ । ସେହି ଥୋପକୁ ବି ପକେଇଛି । ଲେଖି ଦେଇଛୁ— ଏ ସହରର ସମସ୍ତ ଭେଟ
ଆମରି ହାତରେ । ଆମ ସମ୍ପ୍ରତିକୁ ଟାଣି କରେଇ ଦେଲେ ତାଙ୍କରି ଦଳର ପ୍ରାର୍ଥୀ ସବୁ
ଭେଟତକ ପାଇବେ । ଅନ୍ୟମାନେ ଅମାନତ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହରେଇବେ ।”

“ଆଃ ବଢ଼ିଆ କାମଟାଏ କରିଛୁ, ତାହେଲେ !”

“ଆରେ, ଆଡ଼ୁରି ଅଧିକ ଯୋଜନା ଅଛି ।”

“ସତେ ନା ?”

“କଅଣ ଟିକେ କହୁନା ।”

“ଆରେ, ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଇଥିବା ଚି ଟଙ୍କାକୁ ନେଇ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଗରେ ହଲେଇ ଜଣେଇ ଦେବ ଯେ ଆମର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଗତାଗତ ଥିବୁ । ସେ ମଧ୍ୟ ଆମ କଥାରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତି । ଆମ କଥା ମାନନ୍ତି । ଆମେ କିଛି ରାମା, ଦାମା, ଶାମା ପରି ଲୋକ ନୋହୁଁ ।”

“କୋଉ ରାମା ? ଫଳାସ୍ ପୁଅ ?”

“ଶାମା ? ସନେଇ ପୁଅ ନା ?”

“ଦାମା ତ ନିଶ୍ଚୟ ଗଉରୀ ପୁଅ ହେଇଥିବ ।”

“ଧରନ୍ତୁ ସେହି ଘରର ଲୋକ । ଭେଣ୍ଟିକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହାଉଲି ଖାଇ ପାଙ୍ଗେ ପାଙ୍ଗେ ଫାଇଲ ମଗାଇବେ, ସେଫ୍ଟେଟ୍‌ସକୁ ଡକାଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆଗ ଫିମ୍ପୁଡ଼ ଦେଖେଇବେ, ତା’ପରେ ଗୋଟାଏ ‘ହ’ ବାଲ୍ ଚେକ୍ କାଟିଦେବେ ।”

“ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କୋଉଦିନ ଚି ଦେବେ ?”

“ସେଇ ଚି ସାଙ୍ଗରେ ‘ହ’ ବାଲ୍ ଚେକ୍ ଆସିବନା ?”

“ଚି ଆଜି କି କାଲି ଆସି ପହଞ୍ଚିବ । ମୁଁ ଡାକବାଲାକୁ କହୁ ଦେଇଛି ସେ ଚି ମୋ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାକୁ ଦବନ ।”

“ଠିକ୍ କରନ୍ତୁ, ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଚି ହଜିହୁଜା ଯାଇପାରେ । କେତେ ଟଙ୍କା ପାଣିରେ ପଡ଼ିଯିବ ।”

“ଆରେ ହେ ସତେ ତ ଆଜି ଡାକବାଲା ଗୋଟାଏ ଅଥବା ସରକାରୀ ଚିଧର ଚୁମକୁ ଖୋଲୁଥିଲା । ମୁଁ ଚି ମାଗିବାରୁ ଦେଲନାହିଁ । କାଲି ଆଣିବ ବୋଲି କହିଛି ।”

“କାଲି ଗଣେଶ ପୂଜା !”

“ହଁ ହଁ ସେ କହିଛି ଗଣେଶ ପୂଜା ଛୁଟିରେ ବି ସେ ଚି ଦିଆହେବ ।”

“ଝି ! ବଡ଼ ବିଷୟ ସମୟଟା ହେଲା । କାଲି ବାରଟାବେଳକୁ ବିଜୁଳି ସମିତିବାଲାଏ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରସାଦ ଖାଇବାକୁ ଡାକିଛନ୍ତି । ସେ କୌଣସିମତେ ଯିବାକୁ ବାମ୍ବୋର କହିଛନ୍ତି । ଡାକବାଲା ଡେରି କଲେ ବଡ଼ ହଜିରାସ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

“ହେଁ ଡାକବାଲା ନଅଟାରେ ଆସୁଛି, ସେମାନେ ଡାକିଛନ୍ତି ନାହିଁ । ବେଳକୁ । କେତେ ଡେରି କରୁଛି କରୁ ।”

ପରଦିନ ସକାଳ ଶ୍ରାବଣାରୁ ସତ୍ୟମାନେ ସଭାପତିଙ୍କ ସହ ସଜବାଜ ହୋଇ ସମିତି ଘରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ଓ ଉତ୍ତେଜର ସହ ବସି ରହିଲେ । ହେଇ ଆସିଲା, ହେଇ ଆସିଲା ହୋଇ ଆଠ, ନଅ, ଦଶ, ଏକାଦଶ ଓ ବାର ବାଜିଗଲା । ତଥାପି ଡାକବାଲାଙ୍କ ଦେଖା ନାହିଁ । ସଭାପତି ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞ, ଡାକବାଲା ନ ଆସିବା ଯାଏ ସେ ସମିତି ଘରୁ ବାହାରିବେ ନାହିଁ । ଯାହାହେଉ ପଛେ ବାରଟା ପରେ ସତ୍ୟମାନେ ଅଥୟ ହୋଇପଡ଼ି ଜଣେ ପରେ ଜଣେ, ଜଣକ ପରେ ଦ୍ଵିଜଣ, ତିନିଜଣ ହୋଇ ଡାକବାଲାଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ବାହାରିଗଲେ । ସଭାପତିଙ୍କ ଛଡ଼ା ସମସ୍ତେ ଖୋଜି ଆସିଲେ ପୁରା ଡାକବାଲାଙ୍କ ସହାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସାତେ ଗୋଟାଏ ବେଳକୁ ଡାକବାଲା ବଜେ କଲେ । ସଭାପତିଙ୍କ ସହୃଦ ସମସ୍ତେ ପଡ଼ି ଉଠି ପଚାରିଲେ—“ଏତେ ଡେରି ?” ମୁଁ କଅଣ କରିବି, କହୁଥିଲା ଆପଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାକୁ ନ ଦେବାକୁ । କାଲି ନ ପାଇବାରୁ ଭାବିଲି ଆଜି ଡେରିକରି ଆସିଲେ ହିଁ ଦେଖା ମିଳିବ । ସେଇଥିଲାଗି ସବୁ କାମ ସାରିଲା ପରେ ଆସିଲି । ଦେଖା ମିଳିଲା, ହେଇ ସେ ଚିଠି ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଧରିବା ମାତ୍ରେ ସଭାପତିଙ୍କ ମୁହଁରେ ଆନନ୍ଦର ଲହରୀ ମାରିଲା । ଦହ ଉଷ୍ମ ହୋଇଗଲା । ସେ ଚିଠିଟାକୁ ଆର୍ଦ୍ର ପକାଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ହଲେଇ ପରମ ଉତ୍ସାହରେ କହିଲେ—“ଆସିଗଲା, ଆସିଗଲା । ଆମର ଇଫ୍‌ସିତ ସ୍ଵର୍ଗରବ ଉଦୟ ହୋଇଗଲା ।”

“ଖୋଲ, ଖୋଲ ଚଞ୍ଚଳ ପଢ଼ିବଟି ।”

“ଓଃ ! ଏମିତି ବିକଳ ଜ୍ଞ ପରି ଦେବା ଠିକ୍ ହେବନି ।”

“ଆମ ଦେଖୁ ନା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଖୋଦ୍ ପଠାଇଛନ୍ତି ନା ତାଙ୍କରି କେହି—”

“ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସେକ୍ରେଟେରୀ ସବୁ କରନ୍ତି, ସେ ଖାଲି ଦୟାକର କରନ୍ତି ନା ?”

“ଏକା କଥା, ଖୋଦ୍ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଠେଇବା ଯାହା, ସେକ୍ରେଟେରୀ ପଠେଇବା ସେଇଆ ।”

“ଠିକ୍ କହୁଛ ।”

“ଆମ ଖୋଲିବଟି ।”

“ଖୋଲୁଛ, ଖୋଲୁଛ । ଚିଠିଟା ଲେଖିବାକୁ ମୁଁ କିଛି କମ୍ ମୁଣ୍ଡ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବି + ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ, ଚିଠିର ଓଜନ କେତେ ତାହା ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ଯାଇଛନ୍ତି ।”

“ଠିକ୍ କହୁଛ, ତା’ ନ ହେଲେ ଏଡ଼େ ଚ୍ୟାକ ଉତ୍ତର ଆସିଥାନ୍ତା ନା ?”

“ମାଲପାଣି ନଷ୍ଟୁ ଆସିଛି ।”

“ନଷ୍ଟୁ ଆସିଛି ।”

“ହଜାରକରୁ କମ୍ ନୁହେଁ ।”

“ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କଅଣ ଗ୍ରେଟିଆ ଲୋକ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ଶହେ ଦୁଇଶହ ଦେବେ ।”

“ଦବା କଥା ନ ହୋଇଥିଲେ ଚଠି ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତେ ।”

“ହୁଅମ, ବେକାର ପଚାଶ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତେ କାହିଁକି ?”

“ଠିକ୍ କହୁଛ’ ଠିକ୍ କହୁଛ’ କହୁ ସଭାପତି ଚଠିର ଗୋଟାଏ କଣକୁ ନଖେଇବା ମାତ୍ରେ ସ୍ବର ଉଠିଲା—“ହୁସିଆର ହୋଇ ଚର । ତେକ୍ ଚରିଯାଇ ପାରେ ।”

“ଚଠିଟାକୁ ଆଗ ଏକପାଖିଆ କରି ତଳେ ବାଡ଼େଇ ଦିଅ । ଭିତରର ଚଠି ଓ ତେକ୍ ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ଖସିଯିବ । ତା’ପରେ ଆରପାଖରୁ ଚରିଦେବ ।”

“ଆରେ ନାହିଁ ହୋ ଯଦି ଅଠା ଚଠିରେ ଲାଗିଯାଇ ଥିବ ତେବେ ଯେତେ ବାଡ଼େଇଲେ ବି ତଳକୁ ଖସିବ ନାହିଁ ।”

“ଓଃ ! ଏତେ ହୋ ହାରେ କି ଦରକାର । ଚଠିଟାକୁ ଆଲୁଅ ଆଡ଼କୁ କରି ପଛଆଡ଼ୁ ଚାହିଁଲେ ଭିତର କାଗଜର ଗୁଲଟା ଦର୍ଶିବ । ବାସ୍ ଗୁଲ ଉପରରୁ ଚରିଦେବ ।”

କାହିଁକି ଏ ବେକାର କଥାରେ ମାତିଛ କହୁଲ ! ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ପାଣି ମାରିଦିଅ, ଭିଜିଗଲେ, ଥୁରି କରି ଛଡ଼େଇ ଦେବ ।”

“ହଁ ହଁ ସେଇଆ କରାଯାଉ ।”

“ନଥ, ନଥ କିଏ ଟିକିଏ ପାଣି ମାରି ଛଡ଼େଇବଟି । ନାହିଁ ନାହିଁ ଥାଉ । ଭୂମମାନଙ୍କୁ ଭରି ଭୋକ ଲାଗିବଣି, ହାଲିଆ ହେଇ ପଡ଼ିବଣି । ମୁଁ ନିଜେ ଖୋଲୁଛି ।”

“କି ଭୋକ ? ଏଇ ଚଠି ପାଇ ଆଉ ଭୋକ ଶୋଷ ଅଛୁନା ? ଚଠିପଢ଼ା ସରିଲେ ଯାଇ ଭୋକ କଥା ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିବ ।

“ହଁ ହଁ, ଆଗ ଚିଠି, ତାପରେ ଭୋକ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ମୁହଁରେ ଦିନିକିଆର ପାଣି ଲଗାହେବା ପରେ ମୁହଁ ଖୋଲଗଲା । ସରସପତି ଆଉ ସାବଧାନତାର ସହ ଭିତର କାଗଜଟିକୁ କାଢ଼ି ଆଣିଲେ । ଶୁଣିଆଡ଼ୁ ପ୍ରଶ୍ନ କୁଟିଲା—

“କେଇଟା କାଗଜ ?”

“ଚେକ୍ ଅଛନ୍ତି ?”

“ହଁ—ଚେକ୍ ସବୁ କଅଣ ଏମିତି ଆସେ ? କଅଣ ଘରୋଇ କାରବାର ହୋଇଛି ? ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଚିଠିଟାଇ ତ ଚେକ୍ ବଡ଼ ବୋପା ।”

“ହଁ ହଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ହଁ ଚେକ୍ ।”

“ସେ ଚିଠିରେ ଅର୍ଡ଼ର କରି ଦେଇଥିବେ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ । ତାଙ୍କ ଅର୍ଡ଼ରକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେବ କିଏ ?”

“ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଫିସରମାନଙ୍କର ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ରେ ସହୁବ ନାହିଁ ।”

“ଏଇଟା ବରଂ ଭଲ । ଚେକ୍ ନିଅରେ; ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ଦେଇ ରୋଡ଼ଘର ଦାନ ନିକୁଟି ଠିଆ ହୁଅରେ, ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା ବାରୁ ବାରୁ ହରି ଆଅରେ । ବଜର ଦଳଟାଏ ଜଳମା । ସେଥିରେ ପୁଣି ବାରୁମାନେ ଯଦି ଚଢ଼ା ମିଞ୍ଜାସରେ ଥିବେ କହୁଦେବେ—ଏ ଦୁସ୍‌ବିଧ ଠିକ୍ ହେଇନି, ଏଇଟା ମିଶୁନି, ଏଇଟା ଲେମ୍ବୁ, ଲୁଣ ହୋଇଛି, ଏମିତି କେତେ କଅଣ କହୁ ହଇରାଣ କରିବେ; ଆଉ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅର୍ଡ଼ର ନେଇ ଅଫିସରେ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ‘ଅଜ୍ଞା, ଆପଣ’ କହୁ ଚୌକରେ ବସାଇ ପିଅନ ହାତରେ ଟଙ୍କା ମଗାଇ ହାତରେ ଧରାଇଦେବେ । ଚେକ୍ ଅପେକ୍ଷା ଅର୍ଡ଼ରର କରମତି ବେଶୀ । ଅର୍ଡ଼ର ଦେଇଛନ୍ତି, ଭଲ କରିଛନ୍ତି ନା ।”

ଚିଠିଟାକୁ ସେତେବେଳକୁ ସରସପତି ପୁରୁପୁର ଖୋଲି ସାରିଲେଣି । ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନର ସୁଅ କୁଟିଲା—

“କାହା ପାଖକୁ ଲେଖିଛନ୍ତି ?”

“ତମ ନାଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି—ନା ତାହାର ଘର ଲେଖିଛନ୍ତି ?”

“ହେଁ ଅଫିସ ଆଦର୍ କାଜିଦା ମାଲୁମ୍ ନାହିଁ କି ? ଲେଖାଥିବ—ତାହାର ମିଷ୍ଟର ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ।”

“ହଁ ହଁ ଉପରେ ଅଛି ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ, ତା ତଳକୁ ଉଅଟ୍ ସାର୍ ।”

“ଦେଖିଲୁ—ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ଲେଖାଅଛି ।”

“ଦେଖୁନୁ ତା ତଳକୁ ସାର୍ ଅଛି । ଆମକୁ ବି ଅତିସକାଳିନୀ କିଛି କିଛି ମାଲୁମ ଅଛି ।”

“ଛୁଡ଼ ହୋ, ବାଜେ କଥା । ହଁ ପଡ଼ିବଟି ।”

“ଆଜ୍ଞା ସାଜୁ ପଡ଼ି ଲଭ ନାହିଁ । ଆଗ ଦେଖିବଟି କେତେ ଟଙ୍କା ଦେଇଛନ୍ତି ।”

ସେତେବେଳକୁ ବେଳ ଦୁଇଟାରୁ ଗଞ୍ଜିଲଣି । ସଭାପତି ଚଠି ଉପରେ ଆସି ବୁଲିଲେ ନେଇ ତାକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ପେଟରେ ହାତଦେଇ କହିଲେ—“ସାଆ ହୋ—ମୋତେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭୋକ ଲାଗିଲଣି । ମୁଁ ଗଣ୍ଡିଏ ଖାଇଥାନ୍ତେ, ପଡ଼ିବି । ଚଠିଟା ଏଇଠି ଆଉ ।”

ଏତକ କହି ସଭାପତି ବିଜୁଳି ସମ୍ପିତର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦୁଣ୍ଡା କରେଇ ଧୂଆଁ ହେଉଅଛି । ବିଜୁଳି ସମ୍ପିତର ସଭାପତି ତାକୁ ଦେଖି କହିଲେ—“ହଇ ହେ ଏମିତି ଠକନ୍ତି ନା ? ତୁମ ସମ୍ପିତର ସମସ୍ତେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ଆସି ଖାଇଦେଇ ଗଲେ, ଅଥଚ ତୁମେ ଆସି ପାରିଲାନି ?

“କଅଣ କରିବି । ନିହାତି ଗୋଟାଏ ଦରକାଶ କାମରେ ରହିଗଲା । ନିମନ୍ତ୍ରଣଟା ରଖିପାରିଲାନି ବୋଲି କ୍ଷମା ମାଗିବାକୁ ଆସିଥିଲି ।

ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନ ଆଡ଼େ ମୁହଁଇଲବେଳେ ସଭାପତି ଚାଲୁଆସନ୍ତି “ଆରେ ଏଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ଏମାନେ, ଭିତରେ, ଭିତରେ କେତେବେଳେ ଯାଇ ଖାଇ ସାରିଲେଣି । ପେଟ ଥଣ୍ଡା କରି କହୁଛନ୍ତି କଅଣ ନା ଆଗ ଚଠି, ପରେ ଭୋକ । କି ଠକା ନ ଠକିଛନ୍ତି ଏମାନେ ।”

ତେଣେ ଉକ୍ତଶୃତି ସଭ୍ୟମାନେ ଚିଠି ଖୋଲି ପଢ଼େଇଲେ । ଜଣେ ପକ୍ତି
 ବୁଝେଇ ଦେଲା—ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସେକେଟାରୀ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ, ରୁମର ପରି
 ସଫୋଜାତ ସମ୍ପତ୍ତିମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ।
 ତେଣୁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଏପରି ଅନୁରୋଧ ପଠାଇବା
 ଅସମ୍ଭବ ।

ଜଣେ କହିଲା—“ତେବେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହାତକୁ ଏ ଚିଠି ବିଲୁଲ୍
 ହୋଇଛି ?”

“ହଁ ନାହିଁ—”